Programmabegroting

2022-2025

Inhoud

Inleiding 4
Leeswijzer 5
1 Bestuurlijke samenvatting 7
1.1 Bestuurlijke hoofdlijn 8
1.2 Financiële hoofdlijn 11
1.3 Projecten 17
2 Programmaplan 19
2.1 Veiligheid 20
2.2 Leefomgeving 25
2.3 Voorzieningen 38
2.4 Samenleving 45
2.5 Dienstverlening 61
2.6 Samenwerking 67
2.7 Financiën en belastingen 71
3 Overige 73
3.1 Algemene dekkingsmiddelen 73
3.2 Overhead 76
3.3 Heffing VPB 78
3.4 Onvoorzien 78
4 Paragrafen 79
4.1 Lokale heffingen 80
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 86
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen 92
4.4 Financiering 96
4.5 Bedrijfsvoering 103
4.6 Verbonden partijen 107
4.7 Grondbeleid 136
4.8 Demografische ontwikkelingen 146
5 Financiële bijlagen 147
5.1 Productenbegroting 148
5.2 Overzicht structurele en incidentele baten en lasten 154
5.3 Overzicht van lasten en baten per taakveld 160
5.4 Overzicht MIP 2022 - 2025 162
5.5 Reserves 164
5.6 Voorzieningen 207
6 Overige bijlagen 213
6.1 Kostendekkendheid lokale heffingen 214
6.2 Risicobeheermatrix 219
6.3 Kerngegevens 232
6.4 Lijst van gebruikte afkortingen 236
6.5 Lijst van begrotingssubsidies 240

Inleiding

In 2022 gaan de laatste maanden in van ons Collegeprogramma ‘Samenspel’. In deze begroting leggen we daarom geen grote nieuwe accenten, maar ligt de prioriteit bij het uitvoeren van lopende zaken met daarbij oog voor een solide financiële basis. In maart 2022 zullen de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden, waarna een nieuw collegeprogramma zal worden opgesteld. De solide financiële basis dient te zorgen voor mogelijkheden om te bouwen aan een mooie toekomst voor de gemeente Leudal. Het 'samenspel' tussen Raad, College en ambtelijke organisatie blijven hierbij van groot belang.

Voorbijgaande periode leert ons dat de praktijk soms weerbarstig is. Tussen de kadernota 2022-2025 en nu zijn diverse financiële effecten bekend geworden, met een positieve impact voor de gemeente. De constante schommelingen ten aanzien van de financiële bijdrage van met name het rijk, bemoeilijkt het waarmaken van alle beleidsdoelen en ambities. De positieve effecten van nu kunnen in december weer anders zijn. Als gemeente dienen we ondanks deze schommelingen onze lange termijn koers en onze ambities niet uit het oog te verliezen.

Dit doen we, in het belang van Leudal, in een goed samenspel.
In gezamenlijkheid bouwen wij verder aan een mooie toekomst voor Leudal.

Het college van burgemeester en wethouders

Leeswijzer

Doelstelling	Collegedoel	Subdoelstellingen
Programma 1. Veiligheid		
Inwoners en ondernemers worden beschermd en voelen zich veilig	Ondermijnende criminaliteit	Voorkomen en terugdringen van georganiseerde criminaliteit
	Sociale Veiligheid	Integrale en gebiedsgerichte aanpak van veiligheidsvraagstukken geënt op integraal veiligheidsbeleid
	Crisisbeheersing	De crisisorganisatie is voorbereid en inzetbaar zowel regionaal als lokaal
Programma 2. Leefomgeving		
Samen bouwen aan een duurzame en vitale fysieke leefomgeving	Ondernemers in stuwende sectoren ervaren een aantrekkelijk vestigingsklimaat	Wij zijn en blijven aantrekkelijk voor werkgevers
		Wij bieden weerstand tegen de dreigende personeelskrimp
		In samenwerking met de private sector zetten wij in op het realiseren van onderscheidend aanbod. Aanbod dat past bij het DNA van Leudal, goed is voor inwoners, toeristen en ondernemers en bijdraagt aan het bereiken van de beleidsdoelstellingen.
	Er is een passend woningaanbod met een aantrekkelijke openbare ruimte	Ons woningaanbod is passend sluit aan bij de (verschuivende) woonwensen van onze inwoners
		Ons openbaar gebied word op adequaat niveau onderhouden. (De voorzieningen in de openbare ruimte sluiten aan bij de behoeften van de inwoners).
		De gemeente is goed bereikbaar en toegankelijk
	Er is een balans tussen de aspecten Planet (ecosystemen en hulpbronnen), Profit (verantwoorde economische ontwikkeling) en People (sociale cohesie en betrokkenheid), waarbij de focus ligt op energiebesparing, duurzaam energieverbruik en de opwekking van duurzame energie	Het vermogen van de hernieuwbare energie opwekking binnen onze gemeente ligt boven het Limburgse gemiddelde
		Onze openbare ruimte is adequaat bestand tegen de invloeden van klimaatverandering
Programma 3. Voorzieningen		
Optimaal inzetten van sociaal maatschappelijke voorzieningen	Inwoners hebben toegang tot en nemen deel aan sport en bewegen	Sportdeelname draagt bij aan welzijn, gezondheid en vitaliteit van onze inwoners
		Gezonde inwoners nemen deel aan sport in verenigingsverband of in groepsverband
		Jeugd toeleiden, via combinatiefunctionarissen, naar sportverenigingen
	Inwoners hebben toegang tot en nemen deel aan culturele activiteiten	Cultuur deelname draagt bij aan welzijn, gezondheid en vitaliteit van onze inwoners
		Jeugd toeleiden, via combinatie functionarissen, naar culturele verenigingen
		Inwoners nemen deel aan culturele activiteiten
	De mogelijkheid voor inwoners om zich via onderwijs te kunnen ontwikkelen is gewaarborgd	Jeugdigen via onderwijs kennis laten maken met culturele activiteiten, met de nadruk op nieuwe cultuur activiteiten
		Jeugdigen via onderwijs kennis laten maken en deel laten nemen aan sport activiteiten
		Er is passend onderwijs huisvesting beschikbaar waar nodig

Programma 4. Samenleving		
Samen aan de slag met talent: iedereen telt mee, doet mee en draagt bij naar eigen vermogen	Zelfredzaamheid	Vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners
	Samenleving	Meer inwoners doen mee, inclusieve samenleving
	Ondersteuning	Inwoners krijgen beter en passende ondersteuning. Zo preventief mogelijk, zo kort mogelijk en zo lang als nodig
	Maatschappij	Versterken van de samenredzame maatschappij
	Gezondheid	Inwoners zijn zich bewust van de invloed van hun levensstijl op hun gezondheid
	Onderwijs	Inwoners hebben de mogelijkheid om zich via educatie te ontwikkelen
Programma 5. Dienstverlening		
Leudal staat voor een eigentijdse en daadkrachtige dienstverlening, die voor iedereen toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig is.	Eigentijds & Daadkrachtig	Wij sluiten op een duurzame en dynamische manier aan bij de leefwereld van onze inwoners, ondernemers en bezoekers.
	Transparant	Wij streven naar een open en transparante communicatie met inwoners, ondernemers en bezoekers.
	Toegankelijkheid	Wij streven naar een toegankelijke dienstverlening voor inwoners, ondernemers en bezoekers.
	Kwaliteit	Wij streven naar een hoogwaardige kwaliteit van onze dienstverlening.
Programma 6 . Samenwerking		
De maatschappelijke opgaven staan centraal, we laten los waar het kan, werken samen en nemen regie waar het moet.	Burgerparticipatie	Wij betrekken in een zo vroeg mogelijk stadium belanghebbenden om samen met hen tot uitvoering van de opgaven te komen.
	Overheidsparticipatie	Wij helpen initiatieven uit de samenleving mogelijk te maken, stellen kaders en wegen op transparante wijze.
	Samenwerking regionaal, nationaal en internationaal	Wij werken samen met andere overheden, (publieke- en private) organisaties en maatschappelijke partners om maatschappelijke opgaves te realiseren, omdat we dit niet alleen kunnen.
Programma 7. Financiën en belastingen		
Waarborgen van de financiële slagkracht om ruimte te scheppen voor de maatschappelijke opgaven	Financiële keuzes	Wij streven naar een financieel transparante verantwoording van keuzes, hiervoor ontwikkelen wij een model dat geënt is op een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA).
	Alternatieve middelen	Het proces ontwikkelen voor gebruik te kunnen maken van alternatieve geldstromen door middel van bestaande platforms, zoals pilotstarter (VNG) en crowdfunding.
	Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Wij hebben een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor inwoners en ondernemers en blijven aantrekkelijk voor de huidige inwoners en ondernemers door middel van een lage lastendruk.

1 Bestuurlijke samenvatting

1.1 Bestuurlijke hoofdlijn

Leudal in 2022; ***samen*** bouwen we verder aan een ***duurzame, dienstverlenende*** en ***vitale*** toekomst~

De woorden ***samen***, ***duurzaam, dienstverlenend*** en ***vitaal*** vormen de rode draad in de programmabegroting 2022-2025. Deze kernboodschap geeft inzicht in de hoofdlijnen van het beleid van de gemeente Leudal, vormen een herkenbaar en richtinggevend kader voor de ambtelijke organisatie en een stukje identiteit voor de gemeente Leudal als geheel.

Samen in Leudal betekent de gemeente samen met de gemeenschap, met de inwoners. De gemeente samen met verenigingen en ondernemers en de gemeente samen met professionele partners. Maar samen betekent ook: inwoners samen met elkaar. Raad, college en ambtelijke organisatie samen als één Leudal. En Leudal samen met de buurgemeenten, samen met de regio, samen met (midden-) Limburg.

Duurzaam is een begrip dat Leudal kenmerkt. Leudal is koploper in duurzaamheid voor wat betreft hernieuwbare energie in Limburg. Daar zijn we trots op en dat laten we graag zien. Onze bijdrage aan een transitie naar een duurzame samenleving willen we niet alleen behouden, maar ook uitbreiden. Hierin tonen we als gemeente zelf het juiste voorbeeld. In Leudal zijn en blijven we duurzaam, zodat we onze mooie omgeving ook voor de toekomst en de toekomstige generaties kunnen behouden. Het begrip duurzaam betekent voor Leudal ook ‘passend bij de toekomst’. Dit vertaalt zich in beleid waarmee Leudal klaar is voor de dag van morgen. Beleid waarbij rekening is gehouden met demografische ontwikkelingen en behoeften in en van de gemeenschap en andere partners van de gemeente Leudal. Duurzaam beleid maakt dat we vanuit realisme, gecombineerd met ambitie, de juiste afwegingen en keuzes kunnen maken.

Dienstverlenend in houding en gedrag en een goede dienstverlening heeft net als in 2019 de hoogste prioriteit in Leudal. Leudal streeft naar een goede kwaliteit van dienstverlening die niet alleen aansluit op de wensen van vandaag, maar ook inspeelt op de behoefte van de toekomst. Dit vraagt om een juiste, dienstverlenende, houding van de ambtelijke organisatie. Het streven is een dienstverlening in Leudal die snel, kwalitatief goed en toegankelijk is. Een randvoorwaarde voor een goede dienstverlening is een basis die op orde is. Goed werkende processen, dossiers op orde en goede en tijdige reacties richting burgers en bedrijven zijn cruciaal voor een goede dienstverlening.

Vitaal betekent voor Leudal krachtig, energiek en levendig. Vitaliteit van onze inwoners betekent dat ze (positief) gezond en zelfredzaam zijn. Onze inwoners nemen vanuit eigen kracht deel aan de samenleving. Vitaliteit in Leudal betekent ook dat we streven naar een vitale omgeving met vitale kernen met een levendig verenigingsleven en een vitaal buitengebied met oog voor de gezondheid en vitaliteit van de bewoners van ons buitengebied. Onze gemeenschap is krachtig en straalt energie uit. Hiervoor werken we aan een vitaal woon-, werk- en leefklimaat met een vitale lokale economie. Randvoorwaarde voor dit alles is een financieel vitale gemeente Leudal.

Mooi leven in Leudal

Nog dit jaar wordt de strategische visie Mooi leven in Leudal vastgesteld. Deze visie is tot stand gekomen met belangrijke ambassadeurs van onze gemeente, bestaande uit inwoners, ondernemers en leden van verenigingen. We zijn trots op de strategische visie, waarbij we vooruit kijken naar het jaar 2035.

Wat komt er op ons af, op onze inwoners en onze dorpen? Wat moeten we nu in gang zetten zodat het in Leudal ook in 2035 nog altijd mooi leven is? Of… zoals onze inwoners hebben aangegeven, dat Leudal in 2035 ook nog altijd een uniek stukje Limburg is!

De strategische visie schetst een strategisch perspectief dat inspeelt op de opgaven van de toekomst en ambities en wensen van onze inwoners. Niet als definitief antwoord of voorspelling van de toekomst, maar als stip op de horizon. Dit perspectief beschrijft de richting die we in Leudal op willen en waar we korte-termijndoelen en -acties op kunnen afstemmen. Deze doelen en acties zullen de komende jaren als een rode draad door de gemeente Leudal lopen.

Het jaar 2022 zal in het teken staan van het implementeren van de strategische visie, waarbij we de herkenbaarheid willen vergroten en een verbinding willen leggen met onze gemeentelijke opgaven.

Samenwerking
Op tal van terreinen werken we samen met andere gemeenten, in de regio en daarbuiten. Begin 2018 hebben we een visie geformuleerd hoe we vanuit Leudal met andere gemeenten willen samenwerken.. We zijn ons bewust van het feit dat samenwerkingsverbanden essentieel zijn nu en in de toekomst. Wij geven daarbij de voorkeur aan het werken in krachtige samenwerkingsverbanden, gericht op concrete uitvoering en/of samenwerking in beleidsontwikkeling of samenhangende opgaven / vraagstukken en blijven ons daarvoor in Midden-Limburg (maar ook over de regiogrens heen) inzetten. We zijn inmiddels sinds 2021 lid van het P10 netwerk waarin de 29 grootste plattelandsgemeenten van Nederland zich met veelal dezelfde ambities en uitdagingen gezamenlijk inzetten. De P10 is samen met andere organisaties zoals LTO, Vereniging Kleine kernen, Netwerk Platteland, één van de organisaties die de plattelandsthema's onder de aandacht brengt van diverse partijen. Gesprekspartners zijn onder andere VNG en diverse ministeries, waarbij de P10 zich sterk maakt voor thema's zoals:

- Demografische ontwikkelingen
- Relatie plattelandsgemeente en gemeentefonds
- Recreatie en toerisme
- Functieveranderingen op het platteland
- Nieuwe economische kansen in de buitengebieden
- Veiligheid in het landelijke gebied (aanrijtijden)
- Leefbaarheid in de kernen (voorzieningen, zorg, onderwijs)
- Natuur- en waterbeheer, duurzaamheid

Overheid en samenleving
Onze gemeentelijke overheid schept zo goed als mogelijk voorwaarden voor burgers om 'mooi te leven in Leudal'. Dat doen we met ons beleid, regelgeving, projecten en ondersteuning. In onze contacten met burgers hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Wij ontwikkelen ons beleid op een passende wijze interactief samen met burgers en andere belanghebbenden. Hiertoe continueren we onze professionalisering.
- Wij staan open voor realistische initiatieven van burgers en ondersteunen deze waar mogelijk.
- Wij ondersteunen burgers die tijdelijk onze zorg en steun nodig hebben met als doel hen zo snel mogelijk zelfstandig weer deel te laten uitmaken van het maatschappelijk leven.
- Wij stimuleren activiteiten die passen in ons gemeentelijk beleid.
- Wij handhaven onze regels rechtvaardig, doch nauwkeurig.

Sociaal domein
In 2020 is het plan van aanpak besparingsmaatregelen 'Financieel evenwicht in het sociaal domein' vastgesteld en is een structurele taakstelling op het sociaal domein opgenomen. Een aantal maatregelen worden uitgevoerd en verlopen volgens planning. De verwachting voor de korte termijn (2021 en 2022) is dat we de taakstelling realiseren. Voor de lange termijn spelen een aantal regionale- en landelijke ontwikkelingen waarvan wij het effect op de taakstelling nog niet kunnen voorzien. Samenwerking met onze regiopartners is nodig om de benodigde slagkracht te organiseren, maar is ook bepalend voor het tempo. Zo heeft regionaal de maatregel nieuwe verwerving Jeugd en Wmo vertraging opgelopen en wordt eerst regionaal ingezet op het scheppen van de benodigde randvoorwaarden. Wij blijven afwegingen maken tussen kosten en kwaliteit om tot een duurzaam financieel evenwicht in het sociaal domein te komen.

Demografische ontwikkeling
De demografische ontwikkeling zal een toenemend effect hebben op vele terreinen van het leven in Leudal. Onze voorzieningen, het draagvlak voor instandhouding van onze accommodaties, het verenigingsleven, de woningvoorraad, het bedrijfsleven, de financiering van onze gemeentelijke taken en onze gemeentelijke organisatie krijgen te maken met nieuwe uitdagingen waar we ook als gemeentelijke overheid keuzes in moeten maken. Als onderdeel van het opstellen van de Strategische visie en de Omgevingsvisie worden we met de vraag geconfronteerd of we deze trend accepteren en er een passend antwoord op vinden of we gaan zoeken naar wegen om deze trend in een voor Leudal positieve ontwikkeling om te buigen.

Het Ruimtelijk domein
Met name in het Ruimtelijk domein moeten oplossingen worden gezocht voor de gevolgen van de veranderende huishoudensamenstelling (kleinere huishoudens) en demografische ontwikkelingen (vergrijzing en bevolkingskrimp). Dit uit zich in uitdagingen ten aanzien van de woningbouw, een tekort aan arbeidskrachten, een toename van het aantal arbeidsmigranten om de leemten op te vullen, het sluiten van accommodaties en het oprichten van nieuwe, gezamenlijke, accommodaties. Ook het streven naar verdere duurzaamheid in ons maatschappelijk en individueel handelen, het Klimaatakkoord en de Energietransitie slaan grotendeels neer in het Ruimtelijk domein. In de nieuwe Omgevingsvisie en het op te stellen Omgevingsplan zullen deze ontwikkelingen van een Ruimtelijk kader worden voorzien.

1.2 Financiële hoofdlijn

+ = overschot/baat en - = tekort/last						(bedrag x 1.000)
Nr.		I/S	2022	2023	2024	2025
	Primaire begroting 2021-2024		**430**	**1.019**	**2.258**	**2.258**
	Mutaties kadernota 2021-2024		-4.172	-5.106	-5.945	-5.945
	Mutaties na kadernota voor begroting		-353	-589	-943	-943
	Mutaties bij begroting 2021-2024		2.616	4.758	4.960	4.960
	Stand begroting na raadsbesluit begroting 2021-2024		**-1.479**	**82**	**330**	**330**
	Begrotingswijzigingen voor 1e raadsrapportage		99	-18	-19	-19
	Septembercirculaire		-149	-148	-53	-53
	Decembercirculaire		6	6	6	6
	Resultaat 1e raadsrapportage		351	-71	-165	471
	Stand voor kadernota 2022-2025		**-1.172**	**-149**	**99**	**735**
	Kadernota 2022-2025					
	Progr. 1 Veiligheid		**-5**	**-5**	**-5**	**-5**
1	Bijstelling VRLN	S	-65	-65	-65	-65
2	Dekking VRLN	S	60	60	60	60
	Progr. 2 Leefomgeving		**-215**	**-195**	**-175**	**-155**
3	Omgevingswet	S	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
4	Omgevingswet projectgelden	S	-215	-195	-175	-155
	Progr. 3 Voorzieningen		**-50**	**0**	**0**	**-52**
5	IHP	I	-50			
6	Huisvesting Ortolaan/Widdonck	I		p.m.		
7	Spolt	S	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
8	Gemeenschapshuis Neeritter	S				-52
9	Accommodaties	S	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
10	Bibliotheekwerk	S	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Progr. 4 Samenleving		**-160**	**-150**	**-140**	**-140**
11	Speelruimtebeleid	S	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
12	Evenementensubsidie	S	-50	-50	-50	-50
13	Terugdraaien bezuiniging zorgkostenverzekering	S	-110	-110	-110	-110
14	Afschaffen subsidie kerken en vrouwenverenigingen	S		10	20	20
	Progr. 5 Dienstverlening		**-15**	**-15**	**-15**	**-15**
15	Toegankelijkheid	S	-10	-10	-10	-10
16	Inschrijven arbeidsmigranten	S	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
17	Verbeteren dienstverlening	S	-5	-5	-5	-5
	Progr. 6 Samenwerking		**-20**	**-20**	**-20**	**-20**
18	Analoge informatievoorziening	S	-20	-20	-20	-20
	Personeel		**-278**	**-134**	**-134**	**-134**
19	Handhavingsjurist	I	-144			
20	Beleidsmedewerker afval	S	-84	-84	-84	-84
21	Vermindering taakstelling functies o.b.v. claims	S	-50	-50	-50	-50

+ = overschot/baat en - = tekort/last						(bedrag x 1.000)
Nr.		I/S	2022	2023	2024	2025
	Overig / overhead		**297**	**522**	**442**	**667**
22	Terugdraaien herijking	S		225	450	675
23	Bijstelling dividend	S	77	77	77	77
24	SPUK	I	220	220		
25	Sportzaal HHIN	S			-57	-57
26	Wegen HHIN	S			-28	-28
	Totaal Kadernota 2022-2025		**-446**	**3**	**-47**	**146**
	Begrotingssaldo na Kadernota 2022-2025		**-1.618**	**-146**	**52**	**881**
B1	Meicirculaire 2021		1.070	592	279	303
B2	Inrekenen 75% extra middelen jeugd in algemene uitkering		0	1.088	996	885
B3	Correctie micosport ten gunste van taakstelling		-30	-30	-30	-30
B4	Bijstelling budgetten lijst van begrotingssubsidies		-99			
B5	Inschrijven arbeidsmigranten vervanging PM post 16		-27	-27	-27	-27
B6	Bijstelling tarieven jeugdbescherming en jeugdreclassering		-67	-67	-67	-67
B7	Bijstelling verbonden partijen		-15	-15	-19	-23
B8	Bijstelling waardeontwikkeling OZB		261	271	271	271
B9	Bijstelling afval		-3	-3	-3	-3
	Begrotingssaldo start begroting 2022-2025		**-526**	**1.665**	**1.453**	**2.192**
	Begrotingssaldo begroting 2022-2025 exclusief realisatie taakstelling		**-2.861**	**-1.434**	**-1.596**	**-860**

Na het besluit bij de kadernota deden zich diverse ontwikkelingen voor, die van invloed zijn op de budgetten. Deze bedragen zijn opgenomen onder de punten B1 t/m B9 en worden hierna toegelicht.

B1 Meicirculaire 2021

De Meicirculaire heeft een positief effect voor de gemeente Leudal. In de raadsvergadering van september vond hier besluitvorming over plaats, waarbij de saldi zijn toegevoegd aan de begrotingsruimte.

B2 Inrekenen 75% extra middelen jeugd in de algemene uitkering

De Commissie van Wijzen heeft uitspraak gedaan over de toekenning van de extra middelen rondom jeugdzorg, die toegevoegd gaan worden aan de algemene uitkering. De provincie heeft hiervan aangegeven dat een percentage van 75% ingerekend mag worden in de begroting. De gemeente Leudal heeft bij de besluitvorming rondom de meicirculaire 2021 besloten om de middelen voor 2022 in mindering te brengen op de taakstelling sociaal domein. Daarnaast is besloten de bedragen voor de jaren 2023 en verder toe te voegen aan de begrotingsruimte. Onderdeel van deze inrekening is het opnemen van een post in de risicobeheermatrix. De jaarschijf 2026 is namelijk de helft van het bedrag in 2025, waardoor de gemeente een risico loopt.

B3 Correctie Micosport ten gunste van de taakstelling
In 2020 is bij de behandeling van de begroting amendement 4.3 aangenomen. Hierin is een besparing op de huur van Micosport ingerekend ad € 30.000 vanaf het jaar 2022. Inmiddels is een oplossing gevonden voor de verenigingen en kan de overdracht plaats gaan vinden. Gezien de aard van de deze bezuiniging, had deze in mindering gebracht mogen worden op de taakstelling accommodaties. Middels deze begroting wordt voorgesteld dit alsnog te doen.

B4 Bijstelling budgetten lijst van begrotingssubsidies
De lijst van subsidies wordt bijgesteld op basis van de ingekomen aanvragen. Hierbij is het belangrijk om te vermelden dat het bijstellen van de lijst niet betekent dat dit bedrag ook toegekend wordt aan de gesubsidieerde instelling. Voor de dorpsraden en het muziekonderwijs wordt in totaal € 98.503 bijgeraamd voor 2022, daar bijstelling van het in de begroting geraamde bedrag nodig is. Ten aanzien van muziekonderwijs zal een toekomstige bijstelling ondervangen moeten worden in beleid.

B5 Inschrijven arbeidsmigranten vervanging PM post 16 kadernota
In de kadernota is een PM post opgenomen ten behoeve van de meerkosten voor de toename in- en uitschrijvingen in de Basis Registratie Personen (BRP) met betrekking tot internationale werknemers. Inmiddels is een berekening gemaakt ten aanzien van de meerkosten op basis van de extra inschrijvingen. Derhalve is het voorstel een bedrag van € 26.670 beschikbaar te stellen als vervanging van de PM post. De eventuele inkomsten die samenhangen met inschrijven van deze inwoners, worden meegenomen in de algemene uitkering en zijn niet casusspecifiek te herleiden.

B6 Bijstelling tarieven jeugdbescherming en jeugdreclassering
Op grond van de subsidieregeling moeten de GI's voor 1 augustus 2021 hun subsidieaanvraag over het jaar 2022 indienen. Hierbij houden zij rekening met het actuele verwachte zorgverbruik voor 2022. Als gevolg van deze subsidietoekenning wordt bezien of we het budget 2022 moeten bijstellen.

De nieuwe prognose en de nieuwe tarieven leiden per saldo tot een begroot tekort van € 83.864. De daadwerkelijke bijdrage is op basis van afrekening na het einde van het jaar op basis van P (prijs) x Q (hoeveelheid/aantal) en kan dus afwijken. De verwachten uitgaven zijn dan ook een indicatie. Het effect van de indexering is berekend op € 16.872. Dit kan worden gedekt uit de stelpost loon-/prijscompensatie. Dan resteert nog een ongedekt bedrag van € 66.992, dit bedrag is opgenomen in deze hoofdlijn.

B7 Bijstelling verbonden partijen
De definitieve begrotingsstukken van de verbonden partijen zijn ontvangen. Dit resulteert in een bijstelling van de bijdrage aan deze verbonden partijen, waar in de kadernota nog geen rekening mee was gehouden. Daar een betaling aan de verbonden partij verplicht is, wordt dit budget opgehoogd bij de begroting.

B8 Bijstelling waardeontwikkeling OZB
Bij de begroting 2021-2024 is ingestemd met de nieuwe manier van het bepalen van het OZB tarief. Hierbij heeft de raad besloten om waarde ontwikkelingen niet meer te corrigeren ten aanzien van de tarieven. Voor 2022 is de inschatting dat de waarde ontwikkelingen voor woningen +6% bedraagt en voor niet woningen -1%. Deze mutaties worden nu verwerkt bij de begroting, waar bij de definitieve vaststelling van de tarieven in december de definitieve waardeontwikkeling bekend is.

B9 Bijstelling afval
De afvalspiegel heeft op basis van de nieuwe afvalinzamelingssystematiek ook de concepttarieven berekend. Op basis hiervan worden de totale kosten van het afval lager, waardoor de BTW die extra comptabel wordt toegerekend afneemt. Dit resulteert in een bijstelling ten nadele van de begrotingsruimte.

Taakstelling

				(bedrag x 1.000)
Maatregel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Vastgoed	174	-	-	-
Accommodaties	141	141	141	141
Sociaal domein	1.739	2.708	2.658	2.661
Griffie	50	50	50	50
Personeel en organisatie	30	-	-	-
Aangenomen motie sturing	200	200	200	200
Totaal	**2.334**	**3.099**	**3.049**	**3.052**

In bovenstaande tabel worden de actuele bedragen met betrekking tot de taakstellingen getoond. Hierbij is rekening gehouden met voorgenomen mutaties en per onderdeel wordt een toelichting gegeven ten aanzien van de ontwikkelingen. De actuele ontwikkelingen zijn als volgt:

Vastgoed
Bij de begroting 2021-2024 is de taakstelling vastgoed afgeraamd tegen de onderhoudsbudgetten vanaf het jaar 2023. Voor het jaar 2022 dient nog dekking te worden gevonden. Hierbij kan invulling plaatsvinden door verkoop van vastgoed of het bijstellen van de onderhoudsbudgetten.

Accommodaties
Het uitgangspunt van het accommodatiebeleid is dat de functies ontmoeten en zorg in ieder dorp aanwezig zijn. Voor overige functies wordt rekening gehouden met een geografisch spreiding, waarbij maatwerk per dorp noodzakelijk is. De verplaatsing van de gebruikers die gebruik maken van de locatie Mico Sport is in 2021 gerealiseerd. In het verleden zijn de structureel vrijvallende budgetten reeds voor € 30.000 ingerekend in de begroting. Het restant van circa € 3.300 is in mindering gebracht op de taakstelling. Voor de eerder ingerekende € 30.000 wordt nu voorgesteld om de taakstelling op accommodaties ook te verlagen. De volgende ontwikkelingen dragen de komende jaren bij aan het invullen van de resterende taakstelling:

- De vrijkomende gymlokalen in Hunsel, Ittervoort en Neeritter door de bouw van de nieuwe basisschool in Ittervoort met gymzaal.
- De ontwikkelingen omtrent een mogelijk dorpshuis voor de kern Neeritter, waardoor de panden aan de Driessensstraat (gemeentelijk eigendom) vrijkomen waarin nu de Heemkundevereniging en Jong Nederland zijn gehuisvest.

Sociaal domein
Binnen de taakstelling van het sociaal domein hebben diverse ontwikkelingen zich voorgedaan:

- Via de 1e rarap zijn de mutaties van de bijdragen aan de werkvoorzieningen (Risse en Westrom) reeds structureel verwerkt ten gunste van de taakstelling. In 2022 een voordeel van € 136.634 tot structureel € 104.921 vanaf 2024.
- Uit de begrotingen 2022-2025 van Westrom en Omnibuzz blijkt een verlaging van de gemeentelijke bijdrage van € 74.200 resp. € 25.000 in 2022 oplopend tot € 159.800 resp. € 37.900 in 2025. Dit wordt middels de begroting 2022-2025 verminderd op de taakstelling sociaal domein.

- In de Meicirculaire 2021 van de algemene uitkering is het effect van het woonplaatsbeginsel voor de jeugdhulp verwerkt. De verantwoordelijke gemeente wordt de gemeente waar de jeugdige woonde voor aanvang van de hulp en niet meer zoals nu de gemeente waar een jeugdige woont tijdens de hulp. Met name op de uitgaven als gevolg van voogdij heeft dit een grote invloed. De rijksuitkering neemt met afgerond € 1.500.000 af. In de verwerking van de meicirculaire zijn de uitgavenbudgetten voor de jeugdhulp afgeraamd met 85% omdat de afname van de uitgaven niet 1 op 1 gelijk hoeven te zijn aan de afname van de rijksinkomsten. Omdat in de taakstelling van het sociaal domein rekening is gehouden met de hoge uitgaven voor voogdij en wij vanaf 2022 niet meer verantwoordelijk zijn voor deze uitgaven is via het raadsvoorstel van de meicirculaire ook besloten om de taakstelling voor dit onderdeel aan te passen. Per saldo een verlaging van de taakstelling van € 116.700 in 2022 en structureel € 175.300 vanaf 2023.
- Een verlaging van de taakstelling < € 5.000 door een aanpassing van de kosten van de toegang crisishulp.

Door bovenstaande mutaties bedraagt de taakstelling voor 2022 € 1.739.500 oplopend tot € 2.661.300 vanaf 2025. Van het effect van de maatregelen is nog niets structureel gemuteerd ten gunste van de taakstelling. Voor 2022 is tevens nog geen rekening gehouden met de extra middelen ten aanzien van de jeugdzorg, die op basis van het besluit bij de Meicirculaire worden toegerekend aan de taakstelling. Het bedrag wordt bij de Septembercirculaire bekend, waarna een definitieve bijstelling plaatsvindt.

Uit het Programmaplan sociaal domein Midden-Limburg West 2021-2024 blijkt dat de te realiseren taakstelling op basis van de nieuwe verwerving (€ 1.180.000 in 2022 en vanaf 2023 € 2.225.000 structureel) niet meer realistisch is op basis van de nieuwe ontwikkelingen. Voor 2022 kan de vertraging van de verwerving worden opgevangen met de extra middelen voor jeugdhulp die vanuit het Rijk worden ontvangen. Bij de verwerking van de extra rijksmiddelen wordt de taakstelling 2022 verlaagd. Uit het programmaplan blijkt ook dat de taakstelling vanaf 2023 niet (volledig) gerealiseerd kan worden voor het onderdeel van de nieuwe verwerving. Het is nog niet in te schatten wat de besparingsopbrengst van de nieuwe aanbestedingen zal zijn. Daarom is in de risicobeheermatrix een bedrag opgenomen van € 1.112.500 zijnde 50% van de taakstelling. In de kadernota 2023-2026 zal een herijking plaatsvinden van de taakstelling sociaal domein op basis van de dan beschikbare gegevens.

Personeel en organisatie
Bij zowel de begroting 2020-2023 als ook de begroting 2021-2024 is een bedrag opgenomen ten aanzien van een personele taakstelling. Inmiddels heeft het college besloten om functies te schrappen om te komen tot een invulling van de taakstelling, waarbij ook gekeken is naar het geen opgenomen is in de motie strakker sturen. Ten gunste van de taakstelling wordt de komende jaren voor 4,86 FTE aan vaste formatie afgeraamd. Tevens wordt € 50.000 afgeraamd als gevolg van hetgeen opgenomen is in de kadernota ten aanzien van kunst en cultuur/ FMA.

Aangenomen motie sturing
De taakstelling die is opgenomen naar aanleiding van de motie strakker sturen is voor € 200.000 aanwezig. Ten aanzien van strakker sturen zijn diverse stappen gezet, die niet direct resulteren in een vermindering van de taakstelling. De mandaatregeling is herzien en opnieuw vastgesteld en de budgethoudersregeling is in de maak om opnieuw vastgesteld te worden. Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van een programma van Eisen om ons financieel pakket opnieuw aan te besteden en processen beter te stroomlijnen. Tot slot zijn enkele boven formatieve vraagstukken opgelost, door deze in te laten dalen in de bestaande formatie. Dit resulteert in 2022 in een bedrag van € 222.305 aan minder meerkosten.
Derhalve resteert voor de taakstelling nog het volledige bedrag van € 200.000.

In onderstaand overzicht wordt het structurele begrotingssaldo van de gemeente Leudal gepresenteerd. Indien de raad instemt met de begroting en alle hierin opgenomen bedragen, zijn de jaarschijven 2023 tot en met 2025 structureel sluitend. Kanttekening hierbij is dat alle restanten van de taakstellingen worden behaald.

Presentatie van het structurele begrotingssaldo bij de begroting 2022-2025				***(bedrag x 1.000)***
	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Saldo baten en lasten	-1.788	1.262	1.062	1.845
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.262	403	391	347
Begrotingssaldo na bestemming	-526	1.665	1.453	2.192
Waarvan incidentele baten en lasten	398	25	-175	-5
Waarvan structurele baten en lasten	-924	1.640	1.628	2.197

1.3 Projecten

Indicatie Majeure projecten	Inves-tering	Subsi-die	Aandeel derden	Aandeel ge-meente	Krediet vote-ring	(bedrag x 1.000) Afschrijving 2022	2023	2024	2025	2026	Fase-ring
Kindcentrum Leudal West	10.000			10.000	1.336		205	205	205	205	2021
Aanvullende verkeers-maatregelen Kindcentrum Leudal West	700			700				28	28	28	2021
Fietspad Spoorbrug Buggenum	7.100	3.500		3.600	50			142	142	142	2022
Herinrichting Napoleonsweg Neer	p.m.			p.m.							2022
Herinrichting oude kern Baexem	3.500	1.750		1.750			70	70	70	70	2022
Zevenellen	1.000	175	333	492			20	20	20	20	2021
Totaal	**22.300**	**5.425**	**333**	**16.542**	**1.386**		**295**	**465**	**465**	**465**	
	Beschikbaar budget in stelpost					**163**	**241**	**420**	**420**	**420**	
	Kadernota							**85**	**85**	**85**	
	Verschil (- tekort / + overschot)					**163**	**-54**	**40**	**40**	**40**	

Kindcentrum Leudal West

Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad besloten een voorbereidingskrediet toe te kennen voor de realisatie van het nieuwe Kindcentrum Leudal West op de locatie Heijerveld in Ittervoort. In het nieuwe Kindcentrum is ruimte voor de fusieschool Haler, Hunsel, Ittervoort en Neeritter, Hoera Kinderopvang, Stichting Bibliocenter en een sportgedeelte. Inmiddels ligt er een voorlopig ontwerp van het gebouw en hebben we een bestemmingsplan in concept gereed. In een gunstig scenario kan het werk in 2022 aanbesteed worden en kan er in 2022 gestart worden met de bouw van het nieuwe Kindcentrum.

Aanvullende verkeersmaatregelen Kindcentrum Leudal West

In 2019 werd door adviesbureau Goudappel Coffeng een verkeersonderzoek naar de routes van en naar het nieuwe Kindcentrum uitgevoerd. Op 8 juli 2020 is adviesbureau Grenspaal12 verzocht om de verschillende trajecten op integrale wijze aan te pakken zodat het huidige (fiets)wegennet van de gemeente Leudal geoptimaliseerd wordt. De knelpunten uit het rapport van Goudappel Coffeng vormden het uitgangspunt voor Grenspaal12.
Indien de gemeenteraad besluit om geld te reserveren voor het veiliger maken van de fietsroutes, wordt de uitvoering gepland voor begin 2023.

Fietspad spoorbrug Buggenum

Op 14 februari 2020 hebben Provinciale Staten besloten € 3,5 miljoen te reserveren voor de snelle fietsverbinding Haelen - Roermond, onderdeel fietsbrug Buggenum - Leeuwen. Eind 2020 heeft het college de projectopdracht goedgekeurd. Adviesbureau Tauw heeft inmiddels een inkoopstrategie opgesteld waarmee we nu het voorbereidingskrediet kunnen bepalen en een planning kunnen opstellen. Deze onderdelen worden verwerkt in een projectplan dat ook aan de gemeenteraad voorgelegd zal worden voor een go of no go. In het geval er een bestuurlijke go wordt uitgesproken in gemeente Roermond en gemeente Leudal, kunnen we in 2022 starten met de voorbereiding en de onderzoeken.

Herinrichting Napoleonsweg Neer

De Napoleonsweg (N273) in de kern Neer is een Provinciale weg. Enkele jaren geleden wisselden provincie en gemeente met elkaar van gedachten over een mogelijke toekomstige inrichting. Uitgangspunt was een 50 km/uur inrichting met gescheiden rijbanen.

Als gevolg van het besluit van Provinciale Staten (PS) in februari 2020, vond een herschikking van Provinciale middelen tot betrekking van mobiliteitsdoeleinden plaats. Aan het project N273 Neer is door dit besluit binnen de provincie geld toegekend voor de technische vervanging van de weginfrastructuur. Op dit moment is nog niet duidelijk in hoeverre de door Provinciale Staten (PS) toegekende middelen de initieel voorgenomen herinrichting mogelijk maakt. Er is geen indicatie van bijdragen vanuit de gemeente. Op dit moment zijn hiervoor binnen de gemeentelijke begroting nog geen financiële middelen opgenomen. Deze zijn mede afhankelijk van de daadwerkelijke reconstructieplannen. Hierover is overleg opgestart. Daadwerkelijke uitvoering is vooralsnog voorzien voor 2023.

Herinrichting oude kern Baexem

Cultuurhistorie, landschap en natuur maken de kern Baexem bijzonder aantrekkelijk om te wonen, te werken of te recreëren. De huidige doorsnijding van de N280 tast echter deze waarden en kwaliteiten in grote mate aan. Nu het de bedoeling is om de N280 zuidelijker te leggen, is er in 2015 een gebiedsvisie opgesteld voor de dorpsentree Baexem. Het idee is om opnieuw de aandacht te vestigen op de oorspronkelijke kwaliteiten van de kern. De uitvoering van deze herinrichting komt pas aan bod na realisatie van de N280, naar verwachting in 2025.

Aanvullende verkeersmaatregelen Zevenellen

Het college besloot in 2019 naar aanleiding van een extern advies om de aanleg van twee rotondes op de Roermondseweg na te streven. In 2021 zal het kredietvoorstel (en de kostenverdeling tussen gemeente en de eigenaars van bedrijvenpark Zevenellen) worden neergelegd bij de gemeenteraad. Aanbesteding en uitvoering is naar verwachting voor 2022. Zowel bij de provincie als bij het Rijk zal er uitstel gevraagd moeten worden in het kader van de verstrekte subsidies.

2 Programmaplan

2.1 Veiligheid

Inwoners en ondernemers worden beschermd en voelen zich veilig.

Visie

Integrale veiligheid betekent samen werken aan de verbetering van de lokale veiligheid, met een samenhangend pakket van activiteiten en maatregelen. Hierbij werken private partijen (inwoners, ondernemers, woningbouwcorporaties, verenigingen) en publieke partijen (gemeente, politie, brandweer, hulpverleningsinstanties, scholen etc.) samen aan het verbeteren van de veiligheid in de gemeente.

De gemeente is regisseur op het gebied van integrale veiligheid. Dit betekent dat de gemeente stuurt, bemiddelt en randvoorwaarden in stand houdt. Zo blijven de diverse betrokken partijen op het terrein van veiligheid op een effectieve manier samenwerken. Ook creëren en behouden ze met elkaar een aanvaardbaar niveau van veiligheid en leefbaarheid.
Een zo veilig mogelijke gemeente wordt gewaarborgd door een integrale gebiedsgerichte aanpak, in samenwerking met alle partners, Daarbij worden burgerinitiatieven ondersteund.

Binnen het cluster Veiligheid worden drie hoofdthema's aangeduid:
1. Ondermijnende criminaliteit
2. Sociale veiligheid
3. Crisisbeheersing

Wat willen wij bereiken?

We vinden een veilige leefomgeving voor elke inwoner en ondernemer van groot belang. Het creëren van een veilige gemeente wordt bereikt en blijft gewaarborgd door het uitvoeren van een stevig en effectief integraal veiligheidsbeleidsplan. Het integraal veiligheidsbeleidsplan 2019-2022 draagt bij aan het zowel op fysiek als op sociaal vlak continueren en verder ontwikkelen van de genoemde veilige leefomgeving. In dit plan zijn de volgende veiligheidsproblemen geprioriteerd:

- Georganiseerde ondermijnende criminaliteit
- High Impact Crimes (HIC)
- Jeugd en veiligheid
- Veilige leef- en woonomgeving
- Cybercrime

Totaal programma

Veiligheid						***(bedrag x 1.000)***
	Realisatie 2020	**Begroting na wijziging 2021**	**Primitieve begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Lasten	3.397	3.945	3.331	3.342	3.343	3.343
Baten	-414	-347	-115	-115	-115	-115
Mutatie reserves	-135	-440	0	0	0	0
Resultaat	***2.848***	***3.158***	***3.215***	***3.227***	***3.227***	***3.227***

2.1.1 Ondermijnende criminaliteit

2.1.1.1 Voorkomen en terugdringen georganiseerde criminaliteit

Voorkomen en terugdringen van georganiseerde criminaliteit.

Bij ondermijnende criminaliteit is sprake van verwevenheid van de onder- en bovenwereld. Het gaat om crimineel handelen dat sluipenderwijs een zodanige sociale en economische invloed heeft dat daarmee de veiligheid, leefbaarheid en integriteit wordt aangetast.

De aanpak vergt een stevige en langdurige preventieve inzet en blijvende inzet van repressieve instrumenten. Door de aanpak van ondermijning willen we een veilig en maatschappelijk integere gemeente creëren waarin het plezierig leven, wonen en werken is.

Wat gaan wij daar voor doen?

Aan de hand van het integraal ondermijningsbeeld is een ondermijningsmatrix Leudal 2021-2023 opgesteld. Hierin staan de actiepunten voor deze jaren vermeld. Op het gebied van de aanpak van ondermijnende criminaliteit wordt met verschillende partners en op verschillende niveaus (provinciaal, regionaal, Robuust Basisteam Weert, lokaal) samengewerkt. De focus ligt op de aanpak van drugs en witwassen.

De actiepunten voor 2022 zijn:

- op orde houden van plaatselijke wet- en regelgeving in het kader van aanpak ondermijnende criminaliteit;
- creëren van een weerbare organisatie en medewerkers die signalen van ondermijning herkennen;
- zicht hebben op ondermijnende activiteiten door meldingen, informatiesystemen en integrale controles;
- bewustwording creëren bij burgers door voorlichtingsactiviteiten;
- burgerparticipatie vergroten.

Wat mag dat kosten?

Voorkomen en terugdringen van de georganiseerde criminaliteit						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Ondermijning	225	329	57	57	57	57
Totale lasten	**225**	**329**	**57**	**57**	**57**	**57**
Baten						
Ondermijning	-217	-217	0	0	0	0
Totale baten	**-217**	**-217**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	-72	-95	0	0	0	0
Resultaat	**-64**	**17**	**57**	**57**	**57**	**57**

2.1.2 Sociale veiligheid

2.1.2.1 Integrale en gebiedsgerichte aanpak

Integrale en gebiedsgerichte aanpak van veiligheidsvraagstukken geënt op integraal veiligheidsbeleid.

Sociale veiligheid betreft de veiligheidsrisico's die een menselijke oorsprong kennen zoals overlast, huiselijk geweld en inbraken. Om deze veiligheidsrisico's te beperken is het uitgangspunt een integrale gebiedsgerichte aanpak, in samenwerking met alle partners waarbij burgerinitiatieven worden ondersteund.

Wat gaan wij daar voor doen?

Aanpak van High Impact Crimes
Dit zijn delicten met een groot impact op het slachtoffer, diens omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij, bijvoorbeeld woninginbraken. Op het gebied van de High Impact Crimes wordt er naar gestreefd het huidige niveau de komende jaren te behouden. Dit gebeurt door het continueren van de preventie activiteiten en de persoonsgerichte aanpak van de daders. Door inzet van wijkagenten, boa's en het betrekken van burgers, dorpsraden etc. krijgt dit gestalte.

Jeugd en veiligheid
Preventieve activiteiten gericht op het vroegtijdig actief signaleren van radicalisering, polarisering, extremisme. Verder wordt aandacht gegeven aan preventie van alcohol- en drugsgebruik. De inspanningen richten zich op de jongeren en op hun omgeving.

Veilige leef- en woonomgeving
Er worden maatregelen/voorzieningen getroffen, die voorkomen dat personen met verward gedrag overlast geven of zich gevaarlijk gedragen. Dit willen we bereiken door persoonsgerichte, gebiedsgerichte en themagerichte maatregelen. Een stevige samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis Midden-Limburg komt het aanpakken en signaleren van casussen en sociale veiligheidstrends ten goede.

Preventie activiteiten gericht op bewustwording van cybercrime
Cybercrime is criminaliteit met ICT bijvoorbeeld hacking, phishing, malware, ransomware, oplichting via marktplaats, identiteitsfraude, sexting. Ingezet wordt op preventieactiviteiten om inwoners bewust te maken van de gevaren en weerbaarder te maken tegen deze vorm van criminaliteit.

Burgerparticipatie
door buurtpreventie, buurtwhatsapp, burgernet en buurtbemiddeling.

Wat mag dat kosten?

Integrale en gebiedsgerichte aanpak						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Veiligheidsmaatregelen specifiek	222	477	183	183	183	183
Totale lasten	**222**	**477**	**183**	**183**	**183**	**183**
Baten						
Veiligheidsmaatregelen specifiek	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	-95	-313	0	0	0	0
Resultaat	**127**	**163**	**183**	**183**	**183**	**183**

2.1.3 Crisisbeheersing

2.1.3.1 Crisisorganisatie is voorbereid

De crisisorganisatie is voorbereid en inzetbaar zowel regionaal als lokaal.

Wat betreft brandweerzorg en crisisbeheersing maakt de gemeente Leudal onderdeel uit van de Veiligheidsregio Limburg-Noord. Er worden activiteiten gericht op preventie en repressie gerealiseerd. De veiligheidsregio biedt gemeenten deskundige hulp bij het voorkomen en beperken van (brand)incidenten en bij het indammen van brandrisico's.

Daarnaast voert de veiligheidsregio de operationele brandweerzorg uit. Deze omvat het voorkomen en bestrijden van branden en ongevallen anders dan brand die gevaar voor mens en dier (kunnen) opleveren. Tevens coördineert de veiligheidsregio de multidisciplinaire hulpverlening bij rampen en crises en verzorgt de ketenregie in samenwerking met de gemeenten (Oranje Kolom).

Wat gaan wij daar voor doen?

Het op peil houden van de brandweerorganisatie en de functionarissen die een taak hebben in de Oranje Kolom vraagt continue aandacht. Dit gebeurd door het werven van nieuwe brandweermannen/-vrouwen en het opleiden hiervan en indien nodig samenvoegen van brandweerkorpsen en zorgen voor goede huisvesting en materieel. Ook de functionarissen in de oranje kolom dienen te worden opgeleid en geoefend. Er zal een oefening plaatsvinden van het team bevolkingszorg.

Wat mag dat kosten?

Crisisorganisatie is voorbereid						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Veiligheidsmaatregelen algemeen	2.950	3.140	3.091	3.102	3.103	3.103
Totale lasten	**2.950**	**3.140**	**3.091**	**3.102**	**3.103**	**3.103**
Baten						
Veiligheidsmaatregelen algemeen	-197	-130	-115	-115	-115	-115
Totale baten	**-197**	**-130**	**-115**	**-115**	**-115**	**-115**
Mutaties reserves	32	-32	0	0	0	0
Resultaat	**2.785**	**2.978**	**2.975**	**2.987**	**3.103**	**2.987**

Verplichte indicatoren uit het BBV

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2019	0,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2020	3,8	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2019	2,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	2020	4,5	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
Verwijzingen Halt	per 10.000 inw.	2020	2	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Jongeren met delict voor rechter	%	2019	1	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio- Limburg Noord

2.2 Leefomgeving

Samen bouwen aan een duurzame en vitale fysieke leefomgeving

Visie

De gemeente Leudal is economisch vitaal en de leefomgeving wordt als prettig ervaren. Dit willen wij zo houden en waar kan, versterken en verbeteren. Dit is een hele uitdaging, want door bovenlokale trends en ontwikkelingen zijn de opgaven voor de fysieke leefomgeving in Leudal groot. Denk aan de ontwikkelingen en opgaven op het gebied van klimaatverandering (verdroging, vernatting, hitte) en de energietransitie (opwekken duurzame energie, aardgasvrije woningen, besparing). Maar ook de transitie van de agrarische sector, circulaire economie of het anders kijken naar afval en grondstoffen, bereikbaarheid en woningbouw.

Er ontstaan steeds meer verschillende activiteiten en wensen voor de ruimte in het buitengebied. Soms conflicteren deze wensen. Het behoud van voorzieningen in de kernen is niet meer vanzelfsprekend. De opgaven voor de fysieke leefomgeving bieden kansen, maar vragen ook om het maken van zorgvuldige keuzes.

Onze opgaven en keuzes worden opgenomen in de Omgevingsvisie, die in 2022 wordt vastgesteld. Hierbij bieden wij het raamwerk voor de juiste functies op de juiste plek.

Wat willen wij bereiken?

Deze visie en aanpak sluit aan bij het doel en de geest van de Omgevingswet, die naar verwachting op 1 juli 2022 in werking treedt. Namelijk, het bereiken van een balans tussen een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden. Dit betekent dat de voorbereiding van de Omgevingswet niet alleen nodig is om te voldoen aan de wettelijke taken, maar ook om onze dienstverlening en inrichting van de fysieke leefomgeving te verbeteren.

Minimale eisen

Voordat de Omgevingswet in werking treedt, is het nodig dat de gemeente Leudal voldoet aan de minimale eisen die de wet stelt. Dit betekent dat de periode tot 1 juli 2022 wordt gebruikt om regels op te schonen en te verminderen (project ‘Vermindering Regeldruk’), verordeningen en beleid op te stellen (Participatiebeleid, verordening nadeelcompensatie, leges), werkprocessen aan te passen en bevoegdheden te regelen. Ook moet een digitale omgeving worden ingericht voor het vergunningverleningsproces, het bekend maken en delen van ruimtelijke plannen en het mogelijk maken van een digitale vergunning- of meldingcheck (toepasbare regels).

Omgevingsplan en ‘Bruidsschat’

Ook moet de gemeente nieuwe instrumenten inrichten, denk hierbij aan het Omgevingsplan en de daarmee samenhangende ‘Bruidsschat’. Het Omgevingsplan bevat alle regels voor de fysieke leefomgeving, voor het hele grondgebied van de gemeente Leudal. Per 1 juli 2022 wordt dit Omgevingsplan van rechtswege tijdelijk gevormd door de bestaande bestemmingsplannen en de ‘Bruidsschat’. De Bruidsschat bevat alle regels die nu landelijk gelden en onder de Omgevingswet tot de bevoegdheid van de gemeente gaan horen. Voor 1 januari 2030 moet het tijdelijke Omgevingsplan worden omgevormd naar een definitief Omgevingsplan. De in 2022 vast te stellen Omgevingsvisie en de Verordening Fysieke Leefomgeving (de resultante van het project ‘Vermindering Regeldruk’) vormen daarbij de basis.

Wet kwaliteitsborging
Tegelijk met de Omgevingswet treedt de Wet kwaliteitsborging (Wkb) in werking. De invoering van deze wet betekent dat een verschuiving van werkzaamheden plaatsvindt. De technisch-inhoudelijke toetsing aan het Bouwbesluit 2012 wordt grotendeels vervangen door andere werkzaamheden, zoals (toetsing aan) certificering. Ook verschuift het toezicht op de bouw naar de markt, al zal dit niet meteen merkbaar zijn. Dit betekent dat processen worden aangepast aan deze wet. Daarnaast worden de gevolgen voor de leges opnieuw in kaart gebracht. 2022-2023 is een overgangsjaar waarin wordt verwacht dat er nog veel onder de 'oude' regelgeving wordt gebouwd.

De implementatie van de Omgevingswet en de daarmee samenhangende ontwikkeling van instrumenten en processen is de komende begrotingsperiode een van de voornaamste opgaven van de gemeente Leudal. Deze opgave loopt als rode draad door de inhoudelijke opgaven vanuit de drie pijlers: economie, wonen en klimaat.

Wat mag u van ons verwachten?

U mag van ons verwachten dat:

1. de gemeente Leudal bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet (op 1 juli 2022) voldoet aan de minimale eisen die deze wet stelt (instrumenten kunnen worden gebruikt, verordeningen zijn vastgesteld, bevoegdheden zijn belegd, processen zijn ingericht en digitale omgeving is ontsloten). Vervolgens vindt in de periode daarna verdere uitwerking en optimalisering plaats (verbetering processen, bevorderen klanttevredenheid, opstellen Omgevingsplan);
2. in 2022 een Omgevingsvisie wordt vastgesteld voor het hele grondgebied van Leudal, waarbij keuzes worden gemaakt over de juiste functies op de juiste plek (recente beleidskaders voor Duurzame Energie en Recreatie en Toerisme bieden hiervoor de basis en nieuwe bouwstenen (agrarisch, economie) worden nog opgesteld). De Omgevingsvisie vormt vervolgens de basis voor uit te werken Uitvoeringsprogramma's voor gebieden of opgaven;
3. de regionale structuurvisie Wonen voor de periode 2022 – 2025 wordt geactualiseerd (in regionaal verband), waarbij meer ruimte voor passende woningen ontstaat en (jaarlijks) een lokaal Uitvoeringsprogramma Wonen wordt opgesteld. Deze biedt in het bijzonder ruimte voor aanvullende woning(ver)bouw voor het sociale en middel dure (huur)segment;
4. wij onze openbare ruimte verbeteren door de aanplant van 37.000 extra bomen, één boom per inwoner (2020-2027) en de ruimte planmatig en pro-actief onderhouden en verbeteren door maatregelen te treffen tegen de invloed van weersverandering en het bevorderen van biodiversiteit in het groen;
5. wij uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma RES 1.0, waaronder in 2022 (onderzoek naar) grootschalige energieopwekking in relatie tot de netcapaciteit, het opzetten van een versnellingsteam 'zon voor grote daken', het stimuleren van energiebesparing en onderzoek naar duurzame vormen van warmte (hierbij gaan wij er vanuit financiële middelen te krijgen via het Rijk);
6. wij een Leudalse Investeringsagenda opstellen en hieraan uitvoering geven, zodat lokale initiatieven worden ondersteund en de economische veerkracht en groei eerder en beter kan worden ingezet.

Daarnaast mag u van ons verwachten dat vergunningverlening, toezicht en handhaving als regulier proces wordt uitgevoerd. Daarbij geldt dat wij een stijgende lijn zien in het aantal aanvragen omgevingsvergunningen, conceptaanvragen en meldingen. Deze trend is in november 2020 ingezet. De verwachting voor 2021 is 275 aanvragen omgevingsvergunning, 160 conceptaanvragen en 300 meldingen. Als deze trend zich voortzet, groeit dit naar ca. 330 omgevingsvergunningen, 200 conceptaanvragen en 350 meldingen in 2022. Om deze trend op te vangen, is een flexibele inzet nodig. Daarnaast verwachten wij een piek in de aantallen net vóór 1 juli 2022 (vooralsnog de datum dat de Omgevingswet en de WkB in werking zullen treden). Daarna is een dip in aanvragen voorstelbaar. Toezicht en handhaving zal deels gestuurd worden door meldingen en verzoeken om handhaving, maar ook door een thematische aanpak, waarbij jaarlijks één of twee ontwikkelingen, gebieden of sectoren worden aangepakt.

Totaal programma

Leefomgeving						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	22.259	20.791	21.566	21.426	21.464	21.703
Baten	-11.900	-10.711	-10.206	-10.386	-10.416	-10.381
Mutatie reserves	-386	-1.143	-1.157	-391	-391	-373
Resultaat	***9.973***	***8.937***	***10.203***	***10.648***	***10.657***	***10.949***

2.2.1 Economie

Ondernemers in stuwende sectoren ervaren een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

2.2.1.1 Aantrekkelijk voor werkgevers

Wij zijn en blijven aantrekkelijk voor werkgevers

Wat gaan wij daar voor doen?

Het vitaal houden van de Leudalse economie kan de gemeente niet alleen. Wij werken samen met ondernemers en onderwijs in de aanpak van het Leudals ondernemers- en vestigingsklimaat. De vastgestelde Economische Agenda (2020), gebaseerd op het Economisch Profiel (2018), vormt daarbij de basis.

Samenwerking Economic Board

De ontwikkeling en realisatie van projecten die volgen uit deze Economische Agenda gebeurt met en door de Economic Board. Het initiëren van projecten (zie ook 'Economische investeringsagenda Leudal') door de gemeente is mogelijk bij invulling van de functie van senior projectleider.

Economische investeringsagenda Leudal

Om als gemeente sturing te geven aan belangrijke ontwikkelingen voor Leudal, worden middelen gereserveerd voor de Economische Investeringsagenda Leudal. Hiervoor worden gedurende de begrotingsperiode concrete projecten ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Mogelijke kansen doen zich voor op het gebied van:

a. Ontwikkelingen Buitengebied
   Door het stoppen van agrarische bedrijven, komen in ons buitengebied op verschillende locaties leegstaande bedrijfsgebouwen. Welke ontwikkelingen willen wij hier (niet) mogelijk maken? Hoe komen we tot sloop van overtollige bebouwing? Deze vragen doen zich nu concreet voor. Wij kunnen als gemeente niet afwachten welke ontwikkelingen gaan plaatsvinden. Voor goede sturing op deze veranderingen, is een Uitvoeringsprogramma Buitengebied nodig. Het opstellen en uitvoeren van een dergelijk programma is alleen mogelijk bij de inzet van een beleidsmedewerker Landbouw / Buitengebied.
b. Garantstellingen
   De aantrekkelijkheid van Leudal voor toeristen, bestaat voor een belangrijk deel uit de aanwezigheid van de vele kleine bedrijven zoals cafés en restaurants. Deze zijn door de sluiting tijdens Corona door hun reserves heen. Maar geen bank wil nu leningen verstrekken aan deze ondernemers. Het gaat vaak om bedragen tot € 20.000. Wat willen wij bijdragen aan de ontwikkeling van deze bedrijven? Als onze toeristische sector weer snel opbloeit, zal dat de aantrekkelijkheid van Leudal vergroten voor toeristen. Dit is belangrijk voor onze economie.
c. Burgerinitiatieven
   Wij hebben het afgelopen jaar verschillende burgerinitiatieven ontvangen voor een mooier Leudal. Deze voorstellen vragen extra inzet van de gemeentelijke organisatie. Wij willen goede burgerinitiatieven direct oppakken en uit (laten) werken tot een goede aanvraag.

d. Vrijkomende locaties
Door het samengaan van verenigingen en het verplaatsen van bedrijven, komen er locaties vrij in onze gemeente. Deze willen we een nieuwe invulling geven. Een concreet voorbeeld is het bedrijventerrein Soerendonck in Neer. Langs de Maas kan een mooie locatie komen voor zowel toeristen als nieuwe inwoners.

Uiteraard zijn de projectvoorstellen nog niet concreet en moet dit verder worden uitgewerkt. Daarvoor willen wij deze begrotingsperiode gebruiken en daarom nu reeds middelen voor deze agenda reserveren. Op die manier borgen wij dat inwoners en ondernemers zich gesteund voelen door hun lokale overheid, bij het overeind komen in de jaren na corona.

Wat mag dat kosten?

Aantrekkelijk voor werkgevers						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Infra bedrijven	853	329	211	246	237	246
Ondersteuning bedrijvigheid	222	260	264	222	213	163
Totale lasten	**1.075**	**588**	**475**	**468**	**450**	**409**
Baten						
Infra bedrijven	-625	-278	-119	-154	-145	-154
Ondersteuning bedrijvigheid	-97	-110	-110	-77	-77	-27
Totale baten	**-722**	**-388**	**-229**	**-231**	**-222**	**-181**
Mutaties reserves	-54	13	-21	-21	-21	-21
Resultaat	**299**	**213**	**225**	**216**	**207**	**207**

2.2.1.2 Weerstand tegen personeelskrimp

Wij bieden weerstand tegen de dreigende personeelskrimp

Wat gaan wij daar voor doen?

Op basis van het economisch profiel ligt de focus op het zoeken, vinden en binden van 4200 arbeidskrachten in de komende tien jaar. Via de Economische Agenda werken we langs vier programmalijnen aan deze uitdaging;

1. Buitenzorgen
2. Werken kun je leren
3. Ondernemen doe je…!
4. Trek eens wat Leudal aan!

Hierbij stellen wij voor per programmalijn één project te selecteren, dat wordt gerealiseerd. De selectie van die projecten maken wij met het Economic Board en na invulling van de functie van senior projectleider. Hierbij ligt de kans voor de gemeente, onderwijs en ondernemers in het samenbrengen van het onderwijsaanbod met de opleidingsvraag / arbeidsvraag van de ondernemers. Dit zien wij als volgt:

Onderwijs verbinden met het bedrijfsleven
De samenwerkende schoolbesturen in de Stichting Onderwijs Midden-Limburg (SOML) hebben een rijkssubsidie gevraagd voor het organiseren van een toekomstgericht regionaal onderwijsaanbod, waarbij rekening wordt gehouden met de dalende leerlingen aantallen. Door het aanstellen van een projectleider voor de periode van drie jaar, willen wij actief optrekken met de SOML voor de instandhouding van een goed onderwijsaanbod in Leudal. Wij hechten veel waarde aan het bestaan van een goed onderwijsaanbod binnen de grenzen van Leudal, omdat dit bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving. Als wij willen dat mensen kiezen voor Leudal als woonplaats, dan dient er een goed aanbod van onderwijs te zijn. De jongeren die wij hier opleiden, willen we graag behouden voor de arbeidsmarkt van Midden-Limburg. Deze twee zaken zien wij samenkomen in een onderwijsaanbod dat in afstemming met het bedrijfsleven opleidingsplaatsen aanbied. Hiervoor denken wij specifiek aan de nieuwe scholengemeenschap Sint Ursula.

Wat mag dat kosten?

Weerstand tegen personeelskrimp						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Ambtelijke samenwerking	318	351	347	368	377	377
Bestuurlijke samenwerking	11	50	0	0	0	0
Totale lasten	**329**	**401**	**347**	**368**	**377**	**377**
Baten						
Ambtelijke samenwerking	0	0	0	0	0	0
Bestuurlijke samenwerking	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	-41	-50	0	0	0	0
Resultaat	**288**	**351**	**347**	**368**	**377**	**377**

2.2.1.3 Toerisme en recreatie

In samenwerking met de private sector zetten wij in op het realiseren van onderscheidend aanbod. Aanbod dat past bij het DNA van Leudal, goed is voor inwoners, toeristen en ondernemers en bijdraagt aan het bereiken van de beleidsdoelstellingen.

Wat gaan wij daar voor doen?
De vrijetijdssector is voor Leudal van groot belang; voor de economie, voor het voorzieningenniveau en voor een goede invulling van ons erfgoed. Er wordt landelijk een forse groei van deze sector voorspeld en dit biedt kansen voor Leudal. In 2020 is een beleidsvisie ontwikkeld voor de vrijetijdseconomie van Leudal.

Uitvoeringsplan
Om te stimuleren dat de veelal private ontwikkelingen aansluiten bij het beleid en mede uitvoering geven aan het bereiken van de gestelde ambities, is het belangrijk dat de gemeente actief informeert, stimuleert, stuurt en faciliteert. Voor het behalen van deze ambities is in 2021 een uitvoeringsplan 2021-2025 opgesteld waarin beschreven wordt hoe de gemeente hier uitvoering aan gaat geven. Dit doen we – bij invulling van de functie van senior projectleider – door:

- een kwalitatieve verbetering van producten en diensten: aanbod dat goed is voor inwoners, bezoekers, ondernemers en de gemeente. We zetten in op kwaliteit, beleving, diversiteit en het beantwoorden van consumentenbehoeftes.

- Initiatieven te realiseren die een bijdrage leveren aan het onderscheidend vermogen van Leudal en de regio. Hierbij maken we gebruik van de aanwezige karakteristieken krachten en kwaliteiten van het landschap, zoals de omvang en diversiteit van de natuurgebieden, de maas, het erfgoed en de historische kernen.

Inzet van erfgoed

Het erfgoed en de historische kernen zijn naast de natuur en de Maas in Leudal belangrijke onderdelen om onze vrijetijdseconomie te versterken. Erfgoed draagt bij aan de sociale cohesie, economie, recreatie, toerisme en aantrekkelijkheid van Leudal voor haar bewoners en bezoekers.

Om dit erfgoed beter in te zetten voor onze ambities binnen het programma economie moet er de komende jaren bijzondere aandacht besteed worden aan promotie, kwaliteit en een groter publieksbereik van dit erfgoed door onder andere:

- het duurzaam herbestemmen van leegstaande monumenten (vrijkomende agrarische bebouwing en kerken) met bijzondere aandacht voor recreatieve en toeristische invullingen;
- het verduurzamen van monumenten;
- het digitaal en fysiek ontsluiten van erfgoed;
- het opstellen van landschapsbiografieën; en

het inventariseren en implementeren van erfgoed in de omgevingsvisie.

Wat mag dat kosten?

Toerisme en recreatie						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Conserveren cultuurhistorische waarde	129	216	217	221	221	220
Openluchtrecreatie	36	30	30	30	30	30
Recreatie op water	0	0	0	0	0	0
Aantrekkingskracht op burgers	399	411	285	300	300	297
Totale lasten	**564**	**657**	**531**	**551**	**551**	**547**
Baten						
Conserveren cultuurhistorische waarde	-16	-14	-14	-14	-14	-14
Openluchtrecreatie	0	0	0	0	0	0
Recreatie op water	0	0	0	0	0	0
Aantrekkingskracht op burgers	-106	-103	-103	-103	-103	-103
Totale baten	**-121**	**-117**	**-117**	**-117**	**-117**	**-117**
Mutaties reserves	-83	-539	0	0	0	0
Resultaat	**360**	**1**	**414**	**434**	**433**	**430**

2.2.2 Wonen

Er is een passend woningaanbod met een aantrekkelijke openbare ruimte.

2.2.2.1 Woningaanbod sluit aan bij woonwensen

Ons woningaanbod is passend en sluit aan bij de (verschuivende) woonwensen van onze inwoners

Wat gaan wij daar voor doen?
In al onze kernen blijft het mogelijk om nieuwe woningen te (laten) bouwen. Wij zetten in op 150 woningen per jaar. Bestaande plannen worden waar nodig omgevormd en geactiveerd om tegemoet te komen aan veranderende lokale woonwensen. De (geactualiseerde) Structuurvisie Wonen biedt meer ruimte en ambitie voor nieuwe woningbouwplannen, passend bij de behoefte van onze inwoners. Lokale initiatieven vanuit het dorp en voor het dorp willen wij graag faciliteren. Met een projectmatige aanpak is ook de ontwikkeling van prioritaire locaties geborgd.

Daarnaast creëren wij met het jaarlijkse Uitvoeringsprogramma Wonen extra bouwmogelijkheden bij het oplossen van knelpunten in de kernen. Het gaat vooral om bestaand vastgoed in kleine(re) kernen dat nu een publieksfunctie heeft, maar om herinvulling vraagt. Wij zetten daarbij gericht in op het bouwen voor specifieke doelgroepen. Inwoners vragen immers om meer huurwoningen voor senioren en jongeren.

Starters worden bij de aankoop van hun eerste woning ondersteund met startersleningen.

Vanuit economisch belang wordt ook ingezet op het (laten) realiseren van nieuwe huisvestingsconcepten voor tijdelijke werknemers.

Wat mag dat kosten?

Woningaanbod sluit aan bij woonwensen						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Afval	3.314	3.088	3.124	3.307	3.309	3.310
Milieubeheer	1.282	1.120	1.120	1.131	1.133	1.124
Toepassing APV	427	388	379	375	375	375
Bestemmingsplannen	1.580	1.136	1.137	1.137	1.136	1.136
Buitengebied in beweging	172	464	215	195	175	155
Handhaving RO	172	180	180	180	180	180
Grex wonen	549	39	34	34	46	46
Omgevingsvergunningen	1.081	856	806	806	806	806
Toezicht en handhaving bouwen	597	602	602	602	602	602
Volkshuisvesting	660	446	1.081	404	354	342
Totale lasten	**9.831**	**8.320**	**8.678**	**8.170**	**8.117**	**8.077**
Baten						
Afval	-3.156	-3.736	-3.731	-3.887	-3.889	-3.891
Milieubeheer	-45	-3	0	0	0	0
Toepassing APV	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsplannen	-348	-50	-38	-38	-38	-38
Buitengebied in beweging	0	0	0	0	0	0
Handhaving RO	0	0	0	0	0	0
Grex wonen	-941	-60	-39	-39	-51	-51
Omgevingsvergunningen	-903	-809	-743	-743	-743	-743
Toezicht en handhaving bouwen	-4	0	0	0	0	0
Volkshuisvesting	-181	-212	-200	-200	-200	-200
Totale baten	**-5.577**	**-4.869**	**-4.751**	**-4.907**	**-4.921**	**-4.923**
Mutaties reserves	91	-265	-684	-8	-8	0
Resultaat	**4.345**	**3.185**	**3.243**	**3.255**	**3.188**	**3.153**

2.2.2.2 Openbaar gebied adequaat onderhouden

Ons openbaar gebied wordt adequaat onderhouden

Wat gaan wij daar voor doen?
Wij onderhouden het groen en onze wegen op kwaliteitsniveau B.

In 2021 is wederom een weginspectie van het gehele wegennet uitgevoerd. Samen met de eerder uitgevoerde inspecties kunnen we steeds planmatiger het onderhoud uitvoeren.

Beheerplan
Tevens gaan wij in 2022 de bewegwijzering, wegmarkering en verkeerstekens inventariseren en op basis van die inventarisatie een beheerplan opstellen. Op deze manier krijgen wij steeds beter onze data op orde en kunnen wij onze werkzaamheden beter en pro-actiever uitvoeren. Voor het beheer en de ontwikkeling van groen geldt daarnaast dat sterk ingestoken zal worden op klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Data- en plangerichte aanpak
Belangrijk aanvullend speerpunt is dat wij insteken op een (meer) data- en plangerichte aanpak voor het onderhoud van de openbare ruimte. Op basis van tweejaarlijkse weginspecties en de jaarlijkse inspectie van een gedeelte van de rioleringen (jaarlijks circa 10% van het areaal) voeren we steeds meer trendanalyses uit waarmee we het onderhoud en de reconstructies beter kunnen plannen. Zo kunnen verwachtingen beter gecontroleerd worden en kunnen combinaties worden gezocht in de aanpak van de openbare ruimte (verkeersmaatregelen combineren met kabels en leidingen, etc.).

Onderhoudsprojecten
In 2022 worden onder andere de navolgende onderhoudsprojecten in combinatie met rioolonderhoud/vervanging uitgevoerd: Reconstructie Kinkhoven Neer e.o., Reconstructie Kruisstraat Neer e.o., Molenweg Horn en Herinrichting Parkeerplaats Houtrust Haelen.

Wat mag dat kosten?

Openbaar gebied adequaat onderhouden						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Natuurbescherming en -onderhoud	2.572	2.343	2.576	2.618	2.623	2.615
Gebruik openbaar groen	173	233	154	114	101	79
Riolering	3.660	3.514	3.769	3.810	3.835	3.873
Begraafplaatsen	23	17	17	15	15	15
Infrastructuur wegen	2.575	2.503	2.670	2.830	2.896	3.194
Vastgoed	554	1.067	1.168	1.232	1.232	1.231
Verkeersveiligheid	743	856	995	1.062	1.082	1.101
Totale lasten	**10.300**	**10.532**	**11.348**	**11.682**	**11.784**	**12.108**
Baten						
Natuurbescherming en -onderhoud	-12	-6	-6	-6	-6	-6
Gebruik openbaar groen	0	0	0	0	0	0
Riolering	-5.066	-4.865	-4.907	-4.929	-4.954	-4.958
Begraafplaatsen	-8	-7	-7	-7	-7	-7
Infrastructuur wegen	-184	-131	-116	-116	-116	-116
Vastgoed	-48	-120	-25	-25	-25	-25
Verkeersveiligheid	-66	-43	-43	-43	-43	-43
Totale baten	**-5.385**	**-5.172**	**-5.104**	**-5.126**	**11.784**	**-5.154**
Mutaties reserves	-304	-306	-457	-367	-367	-356
Resultaat	**4.611**	**5.054**	**5.787**	**6.189**	**6.266**	**6.597**

2.2.2.3 Goede bereikbaarheid en toegankelijkheid

De gemeente is goed bereikbaar en toegankelijk

Wat gaan wij daar voor doen?

In 2022 wordt een Uitvoeringsprogramma vastgesteld, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de (in 2021 nog vast te stellen) Mobiliteitsvisie. Hierbij ligt de focus op en de prioriteit bij het verbeteren van verkeersveiligheid en het stimuleren van het gebruik van de fiets. Maatregelen aan wegen en fietspaden worden gecombineerd met onderhoudswerkzaamheden en projecten. Het doel is dat de fiets een volwaardig alternatief is voor de auto op de kortere afstanden en dat dit ook als veilig wordt ervaren. Daarnaast worden de laatste maatregelen voor de landbouwroutes uitgevoerd.

Wat mag dat kosten?

Goede bereikbaarheid en toegankelijkheid						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Parkeren	0	1	1	1	1	1
Infrastructuur water	9	9	68	68	67	67
Openbaar vervoer	19	22	18	18	18	18
Totale lasten	**28**	**32**	**87**	**86**	**86**	**85**
Baten						
Parkeren	0	0	0	0	0	0
Infrastructuur water	-5	-5	-5	-5	-5	-5
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**
Mutaties reserves	5	5	5	5	5	5
Resultaat	**28**	**32**	**87**	**86**	**86**	**85**

2.2.3 Klimaat

Er is balans tussen de aspecten Planet (ecosystemen en hulpbronnen), Profit (verantwoorde economische ontwikkeling) en People (sociale cohesie en betrokkenheid), waarbij de focus ligt op energiebesparing, duurzaam energieverbruik en de opwekking van duurzame energie.

2.2.3.1 Hernieuwbare energie bovengemeentelijk

Het vermogen van de hernieuwbare energie opwekking binnen onze gemeente ligt boven het Limburgs gemiddelde

Wat gaan wij daar voor doen?

Wij geven uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma RES 1.0. Dit houdt in:

- het met de regiogemeente opstellen van een regionaal afwegingskader voor grootschalige energie om de schaarse netwerkcapaciteit beter te verdelen (de inbreng voor Leudal is vastgelegd in het beleidskader Duurzame Energie);
- het inrichten van een versnellingsteam ‘zon voor grote daken´ om zonnepanelen op bedrijfsdaken te stimuleren;
- energie (laten) besparen bij bedrijven door meer toezicht op energiebesparing;
- het uitvoeren van onderzoek naar duurzame vormen van warmte zoals groen gas, aquathermie, geothermie enz. als input voor de uitvoering van de Transitievisie warmte.

Ook gaan wij:

- verder uitvoering geven aan de Transitievisie warmte: aardgasloos Leudal door in participatie met inwoners plannen te maken voor kernen/wijken/straten;
- inzetten op energiebesparing woningen door de campagne ‘Energiebesparing waarom niet?’. Gratis advies via de pop-up store, energiescans en zonnescans en vouchers voor energiebesparende maatregelen;
- een routekaart opstellen voor gemeentelijk vastgoed voor het verduurzamen eigen gebouwen;
- een plan opstellen voor een laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer;
- in het kader van circulaire economie stimuleren dat minder grondstoffen door bedrijven worden gebruikt. Ook stimuleren we dat inwoners en ondernemers minder afval creëren en ze

afval beter scheiden. Daarbij wordt afvalinzameling steeds duurder en complexer en ontstaat deze begrotingsperiode meer inzicht in de kosten die daarmee samenhangen en de mogelijkheden voor sturing op de afvalinzameling te versterken, op basis van de in 2021 gemaakte scenariokeuze 'afvalinzameling Leudal 2022 e.v.'.

In 2022 ligt de focus voor een groot deel op het uitbreiden en opbouwen van zowel de regionale als de gemeentelijke organisatie voor de uitvoering van de grote opgaven uit het Klimaatakkoord. Door het Rijk zijn daarvoor vanaf 2022 extra middelen toegezegd.

Wat mag dat kosten?

Hernieuwbare energie bovengem.						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Duurzaamheid	132	260	100	100	100	100
Totale lasten	**132**	**260**	**100**	**100**	**100**	**100**
Baten						
Duurzaamheid	-90	-160	0	0	0	0
Totale baten	**-90**	**-160**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**42**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

2.2.3.2 Openbare ruimte bestand tegen klimaatverandering

Onze openbare ruimte is adequaat bestand tegen de invloeden van klimaatverandering

Wat gaan wij daar voor doen?

Het klimaatadaptief (bestand zijn tegen invloeden van weersverandering) inrichten van woongebieden/straten gebeurt zo veel mogelijk door het regenwater af te koppelen. Voor het groener inrichten van straten is vooral meer bewustwording bij de bewoners nodig. Tijdens de bewonersavonden van de herinrichtingsprojecten proberen we onze inwoners bewuster te maken van de noodzaak om de woonomgeving groener (en dus minder steenachtig) in te richten. Voordelen zijn onder ander meer schaduw en dus een reductie van de temperatuur, filteren van fijnstof en meer welzijn in een groenere omgeving.

Verder wordt in het (2021 nog vast te stellen) Gemeentelijk Rioleringsprogramma (GRP) 2022-2026 vastgelegd hoe we onze gemeentelijke Watertaken willen invullen. Hoe beheren wij onze voorzieningen (rioleringen) zo goed mogelijk? Dat is belangrijk voor onze leefomgeving en het milieu. Droge voeten in onze huizen en bedrijven en schoon en helder water zijn de thema's in het GRP 2022 - 2026.

Deze klimaatambities voor het 'water- en klimaatbestendig zijn' zijn tevens vastgelegd in het Waterketenplan 2021-2025, met als doel in 2050 een klimaatrobuust Leudal, waar het goed wonen en werken is.

Tot slot wordt in 2022 het beheerplan Groen en Wegen geactualiseerd. Het geactualiseerde beheerplan sluit aan bij de beleidsuitgangspunten ten aanzien van onder andere duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit van de gemeente Leudal. Areaaluitbreiding wordt hierin ook meegenomen.

Verplichte indicatoren uit het BBV

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2020	10,6	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
Huishoudelijk restafval	kg	2019	136	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	11,9	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
Netto arbeidsparticipatie	%	2019	69,7	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2019	707,5	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2019	155,3	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Functiemenging	%	2019	50,1	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Verbonden partijen

- Reinigingsdienst Maasland
- Grenspark Maas-Schwalm-Nette
- Samenwerking Midden-Limburg
- Keyport 2020
- Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV
- Ijzeren Rijn
- Euregio Rijn-Maas-Noord
- Routebureau Midden-Limburg
- Nazorg Limburg
- Waterleidingmaatschappij
- Regionale Uitvoerings Dienst (RUD) Limburg-Noord

2.3 Voorzieningen

Optimaal inzetten van sociaal maatschappelijke voorzieningen.

Visie

Sociale samenhang, aantrekkelijk wonen, leren, werken en recreëren hebben invloed op de leefbaarheid van Leudal. Om ervoor te zorgen dat iedereen kan meedoen, is het noodzakelijk om de behoeftes van inwoners centraal te stellen en integraal en domein overstijgend te werken. Er is een samenhangende aanpak nodig, waarbij aandacht is voor alle leefgebieden van inwoners. Zo kan aangesloten worden bij de mogelijkheden en onmogelijkheden van mensen, zodat ze mee tellen, bijdragen en mee kunnen doen naar hun eigen vermogen.

Wat willen wij bereiken?

De gemeente Leudal heeft een rijk maatschappelijk leven en veel maatschappelijke voorzieningen. De ambitie van de gemeente is om het aanbod en de kwaliteit van de voorzieningen hoog te houden. Deze ambitie staat onder druk door noodzakelijke bezuinigingen voor de komende jaren en vormt daarmee een uitdaging in een tijd waarin zowel de economische situatie als de rol van de overheid aan veranderingen onderhevig zijn. Een passend voorzieningenniveau en een goed sociaal en cultureel klimaat is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeente én de betrokken partners of stakeholders.

Subsidies en accommodaties zijn geen doel op zich, maar een middel om de leefbaarheid in stand te houden en waar nodig te versterken. Met het in 2021 vastgestelde subsidiebeleid en de gewijzigde algemene subsidieverordening wordt het proces van subsidiëren verbeterd. De doelen die met subsidies worden nagestreefd zijn te vinden in de specifieke beleidsdocumenten en subsidieregelingen die per domein gelden.

Met de uitvoering van het accommodatiebeleid willen we samen met inwoners komen tot gedragen plannen, die passen binnen de gemeentelijke kaders. Dat zijn duurzame oplossingen met draagvlak van de gemeenschap.

Het welzijnsbeleid vormt een flankerend beleid, waarbij met hulp van een welzijnsstichting inwoners - zoveel als mogelijk tijdelijk- ondersteund worden in hun mogelijkheden om mee te doen aan activiteiten in het maatschappelijk leven en waarbij gewerkt wordt aan vergroting van de mate van zelfredzaamheid.

- In februari 2020 is het accommodatiebeleid vastgesteld. Het accommodatiebeleid bevat voor de periode 2020 tot en met 2024 vooral ontwikkelopgaven die door gemeente en inwoners opgepakt worden. Deze ontwikkelopgaven vormen onderdeel van het door de gemeenteraad vastgestelde beleid. In 2024 wordt het accommodatiebeleid geëvalueerd.
- Per 2022 gaat het nieuwe Kunst- en Cultuurbeleid, het Evenementenbeleid en het Bibliotheekbeleid in. Ook worden de nieuwe subsidieregelingen voor Evenementen, Armoedebestrijding en Dorpsraden in werking gesteld. De subsidieregeling Maatschappelijke Ondersteuning wordt gewijzigd. Gelet op het subsidieproces gaan de nieuwe subsidieregelingen voor Kunst en Cultuur en voor Recreatie en Toerisme pas per 2023 in. De overige bestaande subsidieregelingen kennen vanaf 2022 kleine wijzigingen, voortkomend uit het doelmatigheidsonderzoek Subsidies.
- Het welzijnsbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd en waar van toepassing aangepast op specifieke behoeften binnen de Leudalse Samenleving.
- Met het inrichten en hanteren van een "initiatieventafel" verbetert de gemeente haar dienstverlening aan inwoners en ondernemers en worden maatschappelijke en ruimtelijke afwegingen integraal gewogen.
- In het accommodatiebeleid is als ontwikkelopgave met prioriteit de realisatie van een dorpshuis in Neeritter opgenomen. Door en met dorpsoverleg Itter Laeftj heeft voorbereidend onderzoek naar haalbaarheid en verwachte kosten plaatsgevonden.

Totaal programma

Voorzieningen						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	5.929	6.615	5.967	5.876	5.933	5.939
Baten	-760	-409	-659	-659	-439	-439
Mutatie reserves	-550	-1.166	-429	-429	-429	-424
Resultaat	***4.619***	***5.040***	***4.879***	***4.788***	***5.065***	***5.077***

2.3.1 Onderwijshuisvesting

De mogelijkheid voor inwoners om zich via onderwijs te kunnen ontwikkelen is gewaarborgd.

2.3.1.1 Passende huisvesting onderwijs

Er is passende onderwijshuisvesting beschikbaar waar nodig.

Goede ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen en jongeren vinden we erg belangrijk. Toegankelijke en kwalitatief goede voorzieningen zijn hiervoor noodzakelijk. De gemeente werkt hierin samen met partners zoals scholen, kinderopvangorganisaties, zorg- en welzijnsorganisaties en bibliotheken.

Wat gaan wij daar voor doen?

We zorgen samen met de kindercentra en onderwijsorganisaties voor goede onderwijsvoorzieningen voor alle kinderen en jongeren, zodat iedereen naar vermogen aan onderwijs deelneemt en met een diploma (startkwalificatie) de school verlaat.
Het beleid met betrekking tot onderwijshuisvesting is vastgelegd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Leudal. De hoofduitgangspunten in het accommodatiebeleid worden daarbij gevolgd.

- Indien het onderwijs niet is georganiseerd in de vorm van “openbaar onderwijs” is de directe invloed van gemeenten op het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs beperkt. De gemeente heeft een wettelijke taak met betrekking tot onderwijshuisvesting (nieuwbouw, renovatie, uitbreiding en constructiefouten). Om te zorgen dat we in gesprek komen en blijven met schoolbesturen over sluiting, uitbreiding en renovatie van scholen is het belangrijk om in overleg met de schoolbesturen te komen tot een integraal huisvestingsplan (IHP). Een IHP biedt een leidraad voor investeringen in de huisvesting, zorgt voor een beleidsmatige en evenwichtige inzet van middelen en biedt een goed vertrekpunt voor het verbinden van opgaven in het sociaal maatschappelijk domein. In 2022 wordt een IHP opgesteld.
  Hiervoor is voor 2022 een incidenteel bedrag van €50.000 opgenomen.

- In 2021 en 2022 wordt de huisvesting van scholengemeenschap Ursula onderzocht en ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. De doorlooptijd van dit onderzoek is nog niet bekend. Een in 2020 aan de gemeenteraad toegezegde onderzoeksrapportage voldoet niet aan de verwachtingen van het college.

- In 2022 wordt uitbreiding van de Lataste school onderzocht en aan de gemeenteraad voorgelegd.

- In 2022 en 2023 wordt in Ittervoort een basisschool met bibliotheek en kinderopvang gebouwd voor Hunsel, Haler, Ittervoort en Neeritter.

- Door schoolbestuur SPOLT is het voorgenomen besluit genomen om de basisscholen in Buggenum, Heibloem en Kelpen-Oler te sluiten. Om te voorkomen dat de scholen dicht gaan is door de gemeente Leudal toegezegd dat hulp wordt geboden.
  Op dit moment is er een intentieverklaring voor de overname van de basisschool in Heibloem door het schoolbestuur SKBM uit Meijel. Een definitief besluit wordt verwacht omstreeks november 2021.
  Voor de basisscholen in Buggenum en Kelpen-Oler vindt momenteel een verkennend onderzoek plaats naar de mogelijkheden van overname. De resultaten worden eind 2021 verwacht.

- In Heibloem is (voortgezet) speciaal onderwijs gevestigd door schoolbestuur Aloysius. Voor de huisvesting wordt gebruik gemaakt van accommodaties die gehuurd zijn van de Combinatie Jeugdzorg. Door een aangekondigde verkoop van accommodaties en terrein van de Combinatie Jeugdzorg worden in 2021 en 2022 in overleg met Aloysius en Combinatie Jeugdzorg huisvestingsopties in Heibloem en zo nodig elders onderzocht en uitgewerkt.

Wat mag dat kosten?

Passende huisvesting onderwijs						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Onderwijshuisvesting	1.146	1.560	1.289	1.253	1.264	1.256
Totale lasten	**1.146**	**1.560**	**1.289**	**1.253**	**1.264**	**1.256**
Baten						
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	-76	-460	-80	-80	-80	-80
Resultaat	**1.070**	**1.099**	**1.208**	**1.173**	**1.184**	**1.176**

2.3.1.2 Via onderwijs sporten

Jeugdigen via onderwijs kennis laten maken met culturele activiteiten, met de nadruk op nieuwe cultuuractiviteiten.
Jeugdigen via onderwijs kennis laten maken met en deel laten nemen aan sportactiviteiten.

De wettelijke zorgplicht van de gemeente omvat het bewegingsonderwijs. Deze wettelijke zorgplicht is uitgewerkt in de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs en de beleidsregel 'gymnastiek'.
De wettelijke zorgplicht van de gemeente heeft geen betrekking op het zwemonderwijs.

Wat gaan wij daar voor doen?
Op basis van de wettelijke zorgplicht zorgt de gemeente er voor voldoende gelegenheid voor bewegingsonderwijs. In de regel vindt dit plaats door beschikbaarstelling van lokale gym- en sportzalen of sporthallen. Waar de gemeente geen eigenaar is van een dergelijke voorziening betaalt de gemeente, conform verordening en beleidsregel, zaalhuur of klokurenvergoeding.

Wat mag dat kosten?

Via onderwijs sporten						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Bewegingsonderwijs	74	71	71	71	71	71
Totale lasten	**74**	**71**	**71**	**71**	**71**	**71**
Baten						
Bewegingsonderwijs	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**74**	**71**	**71**	**71**	**71**	**71**

2.3.2 Cultuur

Inwoners hebben toegang tot en nemen deel aan culturele activiteiten.

2.3.2.1 Bijdrage cultuur aan gezondheid

Cultuur deelname draagt bij aan welzijn, gezondheid en vitaliteit van onze inwoners.

Kunst en cultuur dragen bij aan ontmoeting, verbinding en geluk en dat is waar iedere inwoner van Leudal recht op heeft. In de gemeente vinden tal van activiteiten plaats op het gebied van kunst en cultuur, waardoor de sector zorgt voor levendigheid in de dorpen en de motor is van belangrijke economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Kunst en cultuur bieden voor ieder wat wils en zorgen ervoor dat mensen graag wonen, werken en recreëren in Leudal.

Wat gaan wij daar voor doen?

- Het nieuwe kunst- en cultuurbeleid is in 2021 vastgesteld en gaat in per 2022. De speerpunten uit het beleid zijn een betere samenwerking in het culturele veld, bevorderen van laagdrempeligheid, bevorderen van kunst- en cultuurbeleving bij kinderen en jongeren, en het stimuleren van nieuwe initiatieven. Middels een aantal programmalijnen wordt vanaf 2022 uitvoering gegeven aan deze speerpunten.
- Ook wordt in 2022 verder ingezet op de cultuurgelden die de gemeente als gevolg van corona van Rijksoverheid heeft ontvangen. Met deze gelden worden culturele activiteiten ondersteund en ontplooid. Er is ruimte voor nieuwe initiatieven en dit past bij de speerpunten van het kunst- en cultuurbeleid.
- Ten aanzien van bibliotheekwerk wordt in 2021 bepaald welke weg de gemeente vanaf 2022 inslaat. Uit het onderzoek vanuit de Asscher-gelden is gebleken welke behoeften er in Leudal zijn en deze worden uitgewerkt in een nieuw plan.

Wat mag dat kosten?

Bijdrage cultuur aan gezondheid						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Cultuuraccommodaties	917	800	688	674	669	698
Kunst en cultuur	375	423	412	331	331	331
Media	577	605	468	468	468	467
Totale lasten	**1.869**	**1.829**	**1.568**	**1.473**	**1.468**	**1.497**
Baten						
Cultuuraccommodaties	-31	-33	-33	-33	-33	-33
Kunst en cultuur	-5	-11	-11	-11	-11	-11
Media	-95	-95	-95	-95	-95	-95
Totale baten	**-131**	**-139**	**-139**	**-139**	**-139**	**-139**
Mutaties reserves	-232	-260	-197	-197	-197	-197
Resultaat	**1.506**	**1.429**	**1.232**	**1.136**	**1.131**	**1.160**

2.3.2.2 Cultuur deelname

Jeugd toeleiden, via combinatie functionarissen, naar culturele verenigingen.
Inwoners nemen deel aan culturele activiteiten.

De cultuurcoaches bevorderen de deelname van inwoners aan kunstzinnige en culturele activiteiten.

Evenementen
Inwoners hebben toegang tot en nemen deel aan evenementen.

Bijdrage evenementen
Evenementen zorgen voor sociale samenhang, leefbaarheid in de kernen en verbinding van alle inwoners in Leudal. Daarnaast zijn ze een tool om bij te dragen aan de doelstellingen van de gemeente.

Wat gaan wij daar voor doen?

In het kader van de Brede Regeling Combinatiefuncties wordt de samenwerking met Leudal Leeft in 2022 verlengd. Onderdeel van Leudal Leeft zijn de cultuurcoaches, die zorgen voor verbinding en zichtbaarheid van de Leudalse cultuursector. Ook versterken zij het cultuuronderwijs in onze gemeente en bouwen zij mee aan het netwerk van cultuurverenigingen. Ze zorgen voor nieuwe initiatieven op het gebied van kunst en cultuur, zodat inwoners hiermee kennis kunnen maken.

Evenementen
Het nieuwe evenementenbeleid is in juli 2021 door de gemeenteraad vastgesteld en gaat in per 2022. Het beleid bestaat uit vier speerpunten. Evenementen dragen bij aan:

1. De strategische visie van de gemeente Leudal
2. De doelstellingen vanuit Sport & Gezondheid
3. De doelstellingen vanuit Kunst & Cultuur
4. De doelstellingen vanuit Recreatie & Toerisme

Deze speerpunten worden vertaald naar concrete activiteiten in de nieuwe subsidieregeling evenementen die ook in 2021 wordt vastgesteld en in zal gaan per 2022.

Wat mag dat kosten?

Cultuur deelname						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Cultuurondersteuning	118	385	139	147	140	139
Burgerinitiatieven	29	50	50	50	50	50
Totale lasten	**147**	**435**	**189**	**197**	**190**	**189**
Baten						
Cultuurondersteuning	-5	0	0	0	0	0
Burgerinitiatieven	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**-5**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	-63	-146	0	0	0	0
Resultaat	**78**	**288**	**189**	**197**	**190**	**189**

2.3.3 Sport

Inwoners hebben toegang tot en nemen deel aan sport en bewegen.

2.3.3.1 Bijdrage sport aan gezondheid

Sportdeelname draagt bij aan welzijn, gezondheid en vitaliteit van onze inwoners.
Gezonde inwoners nemen deel aan sport in verenigingsverband of in groepsverband.
Jeugd toeleiden, via combinatie functionarissen, naar sportverenigingen.

Sport is een vrijetijdsbesteding met een sterke maatschappelijke waarde voor welzijn en gezondheid van onze inwoners. Wij streven naar een omgeving waarin alle inwoners kunnen sporten en bewegen, ongeacht leeftijd, achtergrond of beperking. Daarom gaan we deelname aan beweeg- en sportactiviteiten bevorderen en beschikbaar houden voor alle inwoners. Ook samenwerking, tussen Leudalse verenigingen en interregionaal, achten we van belang voor een bloeiend sportklimaat.

Wat gaan wij daar voor doen?

- In 2022 wordt de uitvoering van het in 2020 gesloten Lokaal Sportakkoord actief voortgezet. Voorgedragen initiatieven worden, na een positieve beoordeling, ten uitvoering gebracht. Hiertoe is een kernteam, bestaande uit een afvaardiging van betrokken partners, aangesteld. Onder leiding van Bureau Negen wordt door het kernteam bepaald welke initiatieven aanspraak maken op het budget van in totaal € 20.000 in 2022. Hierdoor worden de pijlers Samen Meedoen, Gezond Actief en Vitaal Verenigen vanuit de gemeenschap uitgedragen.

- In navolging op het Lokaal Sportakkoord is in 2021 ook een Lokaal Leefstijlakkoord gesloten, dat zorgt voor verbinding tussen sport en gezondheid. Hiermee staat 2022 in het teken van 'Iedereen op gezond gewicht', 'een Rookvrije generatie', en Alcohol- en drugspreventie. Samen met partners en inwoners van Leudal wordt hieraan uitvoering gegeven. Ook hier is Bureau Negen als formateur bij betrokken. Zij verzorgen de procesbegeleiding en zijn budgethouder van het door Rijksoverheid ontvangen budget. Jaarlijks wordt er € 20.000 beschikbaar gesteld voor initiatieven. Bureau Negen ontvangt voor zowel het begeleiden van het Lokaal Sportakkoord als het Lokaal Leefstijlakkoord een totaalbedrag van € 19.200: een bedrag dat de gemeente voor dit doel van de Rijksoverheid heeft ontvangen.

- In 2022 wordt, in navolging op het Lokaal Sportakkoord, een sportbeleid voor de gemeente Leudal opgesteld. Tijdens het proces wordt inwoners en verenigingen gevraagd om mee te denken aan de inhoud van dit beleid.

- In 2022 vindt een behoefteonderzoek naar binnenzwemwater in Leudal plaats. Het resultaat van dit onderzoek wordt verwoord in een toekomstvisie van zwembaden in Leudal en heeft effect op continuering van de privatiseringsovereenkomsten in Heythuysen en Haelen.

Wat mag dat kosten?

Bijdrage sport aan gezondheid						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Sportbeleid	623	640	459	459	459	459
Buitensport	1.102	1.093	1.406	1.452	1.511	1.503
Binnensport	969	988	986	972	971	964
Totale lasten	**2.694**	**2.722**	**2.850**	**2.882**	**2.941**	**2.926**
Baten						
Sportbeleid	-148	-40	-93	-93	0	0
Buitensport	-354	-161	-256	-256	-161	-161
Binnensport	-123	-69	-170	-170	-139	-139
Totale baten	**-624**	**-270**	**-519**	**-519**	**-299**	**-299**
Mutaties reserves	-179	-299	-151	-151	-151	-146
Resultaat	**1.891**	**2.153**	**2.180**	**2.212**	**2.491**	**2.481**

Verplichte indicatoren uit het BBV

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Niet-sporters	%	2016	52,3	RIVM - Zorgatlas	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.

2.4 Samenleving

Samen aan de slag met talent: iedereen telt mee, doet mee en draagt bij naar eigen vermogen.

Visie

We gaan voor een solidaire samenleving in een omgeving waar onze inwoners zich thuis voelen en mee kunnen doen naar vermogen. De behoefte en het talent van de inwoner staan centraal. Dit betekent dat mensen iets voor elkaar betekenen, dat er respect is voor elkaars eigenheid en dat er ruimte is voor individuele keuzes. De inwoner kan erop vertrouwen dat de gemeente voorziet in passende ondersteuning als deze nodig is.

We willen daarbij de volgende maatschappelijke effecten bereiken:

1. **Vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners**
   Het vermogen van iemand om voor zichzelf te zorgen. Men kan eigen problemen oplossen en gaat zelfstandig door het leven oftewel weet zichzelf te redden. Kernbegrippen zijn: eigen kracht (zelf kunnen), eigen regie (zelf bepalen) en eigen verantwoordelijkheid (zelf moeten of mogen).
2. **Meer mensen doen mee, inclusieve samenleving**
   Iedereen kan naar vermogen meedoen op basis van eigen mogelijkheden en talenten, inwoners met een beperking kunnen op voet van gelijkheid met anderen mee doen aan de samenleving.
3. **Betere passende duurzame oplossingen voor inwoners**
   Bij ondersteuningsvragen van inwoners wordt breed, integraal naar de vraag gekeken vanuit het perspectief van de vrager. Ondersteuningsvormen sluiten aan bij versterking van eigen kracht en inzet van het eigen netwerk. Ondersteuningsvormen zijn maatwerk, passend bij deze inwoner en gericht op lange termijn perspectief.
4. **Meer zelfredzame maatschappij**
   Een maatschappij waarbij inwoners zo min mogelijk afhankelijk zijn van de overheid. Inwoners zoeken hun eigen oplossingen en helpen elkaar. Mensen voelen zich verbonden, willen samen delen en hebben gemeenschappelijke waarden.

Wat willen wij bereiken?

De transformatie waar we als gemeente voor staan is een langdurig traject. Vraagstukken bekijken we niet langer alleen vanuit afzonderlijke wetten als de Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning of Participatiewet. Het draait in het sociaal domein immers ook onderwijs, sociale veiligheid en gezondheid. Het gaat om een integrale aanpak samen met al onze partners in de regio, in het belang van onze inwoners. Het sociaal domein is dusdanig complex en omvangrijk dat we beseffen dat onze aanpak niet van vandaag op morgen gerealiseerd kan zijn, maar waar we wel voortdurend aan blijven werken.

Samenwerking Midden-Limburg West

De komende jaren ligt de focus op het optimaal inrichten van de samenwerking tussen de gemeenten Leudal, Nederweert en Weert (Midden-Limburg West). Ingezet wordt op een meer planmatige aanpak, met sturing op samenhang, resultaten en nieuwe ontwikkelingen. In 2021 is een regionaal Programmaplan sociaal domein opgesteld. Met dit plan worden de regionale activiteiten Wmo en Jeugdhulp voor de komende jaren (2021, 2022 e.v.) bepaald.

Voor de middellange termijn is de intentie om de samenwerking inkoop sociaal domein bovenregionaal te gaan organiseren. Uitgangspunt daarbij is dat Midden-Limburg West verantwoordelijk blijft voor de beleidsontwikkeling, kaders en uitgangspunten voor het sociaal domein maar de uitvoering van de inkoop en het contract- en leveranciersmanagement bij een inkooporganisatie wordt belegt. Dit ligt in de lijn van de Norm voor Opdrachtgeverschap en het wetsvoorstel ‘Verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen’. In dit wetsvoorstel is ten aanzien van de governance vastgelegd dat voor de regionale samenwerking, een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regeling (WGR) noodzakelijk is.

Uitvoeringsplan Sociaal Domein 2020-2021
De gemeenteraad heeft in november 2019 het Regionaal Beleidsplan Sociaal Domein 2020 tot en met 2023 vastgesteld. Met dit plan zijn de visie, maatschappelijke effecten en de doelen voor de komende jaren vastgesteld. In het Uitvoeringsplan Sociaal Domein 2020-2021 is beschreven hoe we werken aan de doelen uit het beleidsplan. De thema's die in dit uitvoeringsplan aan de orde komen dragen daaraan bij. In dit uitvoeringsplan worden de volgende thema's uitgewerkt:

- Basisvoorzieningen;
- Eén plan voor elk thuis;
- Mantelzorger-vrijwilligers;
- Versterking Jeugd en jong volwassenen;
- Een goede toegang ;
- Inwoners doen en tellen mee.

Voor het voorkomen van Armoede, Dementie, Vroegsignalering en schuldhulpverlening en aanpak eenzaamheid zijn lokale plannen opgesteld. Voor Preventie is er een regionaal koersdocument opgesteld (en vastgesteld in 2019). Het thema Wonen wordt uitgewerkt in samenhang met de decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Bij elk thema is aangegeven aan welke doelen en maatschappelijke effecten dit thema bijdraagt. In 2021 vindt een evaluatie van het Uitvoeringsplan plaats en worden de activiteiten voor 2022 en 2023 bepaald.

"Duurzaam evenwicht sociaal domein"
Daarnaast is er een financiële urgentie; de hoge zorgkosten in het sociaal domein zijn niet houdbaar. Dit is in Leudal zichtbaar, maar geldt ook voor meerdere gemeenten in Nederland. Om meer inzicht te krijgen in het geheel van besparingsmaatregelen in het sociaal domein voerde TwynstraGudde in de periode juni-juli 2020 een quick scan uit voor Leudal. In september 2020 stelde de gemeenteraad de quick scan vast en is daarmee in de programmabegroting 2021-2024 een taakstelling sociaal domein van € 688.805 in 2021 oplopend naar € 2.094.767 in 2022 en vanaf 2023 structureel € 3.142.022 opgenomen. In november 2020 stelde de gemeenteraad bij de Algemene Beschouwingen het integraal plan van aanpak met besparingsmaatregelen "Duurzaam evenwicht sociaal domein" vast. In dit plan zijn alle maatregelen opgenomen waarmee de taakstelling gerealiseerd moet worden. De maatregelen hebben betrekking op de integrale keten.

De komende begrotingsperiode zal dus in het teken staan van:
- optimalisering samenwerking Midden-Limburg West;
- het inrichten van een bovenregionale inkooporganisatie;
- het uitvoeren van het regionale Programmaplan sociaal domein;
- de implementatie van de nieuwe contracten Jeugd;
- investeringen op het gebied van ICT en sturingsinformatie;
- het uitvoeren van de nog aan te besteden segmenten Jeugd en Wmo;
- het uitvoeren van de maatregelen uit het plan "Duurzaam evenwicht in het sociaal domein" en
- het behalen van de taakstelling.

Over de laatste twee onderdelen wordt de gemeenteraad per kwartaal geïnformeerd over de resultaten met een voortgangsrapportage.

Totaal programma

Samenleving						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	43.404	39.066	34.906	33.544	33.451	33.297
Baten	-13.851	-7.185	-6.411	-6.234	-6.235	-6.236
Mutatie reserves	171	-328	-12	0	0	0
Resultaat	***29.724***	***31.553***	***28.484***	***27.310***	***27.216***	***27.061***

2.4.1 Gezondheid

2.4.1.1 Bewustwording van invloed levensstijl

Inwoners zijn zich bewust van de invloed van hun levensstijl op hun gezondheid.

Gezondheid is een breed begrip. We sluiten hierbij aan bij het concept van 'Positieve gezondheid' waarbij niet ‘ziekte’ of ‘beperkingen’ van mensen centraal staan maar de ‘eigen regie’ en ’mogelijkheden’ van mensen. Positieve gezondheid richt zich op 6 pijlers, namelijk:

- Lichaamsfuncties
- Mentaal welbevinden
- Zingeving
- Kwaliteit van leven
- Meedoen
- Dagelijks functioneren

De pijlers staan met elkaar in verbinding en kunnen niet los van elkaar worden gezien.

Positieve gezondheid vormt een belangrijk uitgangspunt in de Visie Sociaal Domein en heeft veel raakvlakken met ander beleid zoals bijvoorbeeld welzijn en armoede. Gezondheid is ook een belangrijk thema in de nog op te stellen omgevingsvisie. Binnen Leudal zijn veel partners en vrijwilligers die initiatieven nemen en activiteiten uitvoeren die bijdragen aan gezondheid of het bieden van hulp in nood.

Wat gaan wij daar voor doen?

De GGD (VRLN) voert veel taken uit op het gebied van de volksgezondheid. Denk aan de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma, jeugdgezondheidszorg en infectieziekten bestrijding. De GGD (VRLN) heeft een beleidsplan 2020-2023 opgesteld. Samenwerking in het sociale domein, een gezonde generatie en vitaal ouder worden zijn daarin belangrijke thema's, die in 2022 verder opgepakt worden.

Het afgelopen jaar is in samenwerking met maatschappelijke partners gewerkt een leefstijlakkoord opgesteld. Dit is een lokaal preventie-akkoord en een aanvulling van het sportakkoord. Belangrijke thema's voor Leudal zijn alcohol en drugspreventie, rookvrije generatie en het voorkomen van overgewicht. Voor de uitvoering van projecten die passen in dit akkoord is in 2021, 2022 en 2023 een uitvoeringsbudget van €20.000 per jaar beschikbaar.

Wat mag dat kosten?

Bewustwording van invloed levensstijl						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Bescherming gezondheid	1.334	1.397	1.372	1.364	1.364	1.365
Totale lasten	**1.334**	**1.397**	**1.372**	**1.364**	**1.364**	**1.365**
Baten						
Bescherming gezondheid	0	-20	0	0	0	0
Totale baten	**0**	**-20**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**1.334**	**1.377**	**1.372**	**1.364**	**1.364**	**1.365**

2.4.2 Maatschappij

2.4.2.1 Versterken samenredzaamheid

Versterken van de samenredzame maatschappij.

Met het versterken van de samenredzaamheid streven we als gemeente naar een samenleving waarbij inwoners zo min mogelijk afhankelijk zijn van de overheid. Inwoners zoeken hun eigen oplossingen en helpen elkaar. We noemen dit eigen kracht en burgerparticipatie. Mensen voelen zich verbonden, willen samen delen en hebben gemeenschappelijke waarden. Met andere woorden de sociale cohesie in de kern of binnen de gemeente. Belangrijke partners voor het versterken van de samenredzaamheid zijn o.a. Synthese, Algemeen Maatschappelijk Werk Midden-Limburg (AMW-ML), de buurtsportcoaches, verenigingen, vrijwilligersorganisaties en dorpsplatforms. De gemeente zoekt daar dan ook actief de samenwerking mee op.

Wat gaan wij daar voor doen?

Regionaal werken we met gemeente Weert, Nederweert en onze belangrijkste ketenpartners samen aan een aantal uitvoeringsplannen in het kader van het Regionaal Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2023. De uitvoeringsplannen die met name bijdragen aan het versterken van de samenredzaamheid zijn:

1. **Het uitvoeringsplan versterkt mantelzorgers en vrijwilligers**, met als doelen:
   - Meer samenwerking tussen formele en informele zorg en ondersteuning; er vindt periodiek overleg plaats tussen beleidsmedewerkers, procesregisseurs, buurtsportcoaches, dorpsraden, AMW-ML, Proteion Welzijn en Synthese. Het doel van dit overleg is kennis delen over behoeften en hiaten in de dorpen van Leudal, rol duidelijkheid en versterken van de samenwerking tussen informele en formele zorg en ondersteuning.
   - Mantelzorgers en vrijwilligers krijgen passende ondersteuning en waardering;
     Op regionaal niveau worden kennis en best practices gedeeld. Lokaal werken maatschappelijk partners samen onder leiding van Synthese. Tevens maakt Synthese vanaf juni 2021 onderdeel uit van de organisatie van Unitus, waardoor versterking van de eigen organisatie, bedrijfsvoering en kennisdeling met o.a. Vorkmeer, HOERA kindercentra en Punt Welzijn een feit is.

- Mantelzorgers kunnen voldoende gebruik maken van respijtzorg; wij zoeken in de regio de samenwerking op met o.a. de zorgverzekeraars, om de toegang tot respijtzorg voor mantelzorgers te verbeteren en mantelzorgers te informeren over de voorzieningen in nabijheid.

2. **Het uitvoeringsplan helpt basis- en algemene voorzieningen versterken en ontwikkelen,** met als doelen:

- Meer inwoners maken gebruik van basis- en algemene voorzieningen;
- Meer inwoners kennen de aanwezige basisvoorzieningen en algemene voorzieningen;
- Meer professionals kennen de aanwezige basisvoorzieningen en algemene voorzieningen en verwijzen actief;
- Verschuiving van specialistische en maatwerkvoorzieningen in de 2e lijn naar basis– en algemene voorzieningen. Deze drie doelen worden periodiek beschreven in de vier maandelijkse rapportage die Synthese aanlevert en krijgen een plek in het jaarlijks op te stellen werkplan.

Synthese als partner

Synthese is op het gebied van welzijnswerk aan volwassenen, een belangrijk partner binnen deze werkgroepen en zal zich ook komend jaar inzetten voor het vergroten van de samenredzaamheid door zich te richten op een aantal pijlers en activiteiten daarbinnen.
Dit betreft:

- Het versterken van de algemene- en voorliggende voorzieningen binnen Leudal;
- Het versterken en ondersteunen van mantelzorgers vrijwilligers;
- Het tegengaan van eenzaamheid in het bijzonder onder de doelgroepen jongeren en senioren;
- Armoede-aanpak o.a. door inzet in het financieel informatiepunt en project vroegsignalering.

In de doorontwikkeling kijken we samen met Synthese naar:

- Leren van de coronatijd; een deel van het aanbod van Synthese, bijvoorbeeld voor de doelgroep jongeren kan ook digitaal worden aangeboden;
- Versterken van de samenwerking met formele en informele partijen, waaronder de beleidsmedewerkers, buursportcoaches, dorpsraden, AMW-ML, Proteion en procesregisseurs binnen de gemeente, door structurele afstemming;

AMW-ML

Het AMW-ML is ook een belangrijke partner en zet in op laagdrempelige hulpverlening waarbij de mogelijkheden van de cliënt en zijn netwerk centraal staat. AMW-ML biedt samen met het Centrum voor Jeugd en Gezin Midden-Limburg (CJG-ML) een brede basisondersteuning op het gebied van opgroeien en opvoeden en zelfstandig functioneren. Sommigen hebben aan enkele gesprekken genoeg, voor anderen is een langdurige betrokkenheid nodig. De duur en effecten van de coronacrisis zijn op dit moment nog lastig in te schatten.

AMW-ML werkt samen met diverse organisaties samen en is actief op diverse maatschappelijke thema's zoals armoedebestrijding en vroegsignalering, maatjesproject en thuisadministratie.

Wat mag dat kosten?

Versterken samenredzaamheid						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Maatschappij algemeen	570	634	567	578	585	584
Welzijnswerk	594	589	600	594	594	594
WMO advisering	4	6	6	6	6	6
Totale lasten	**1.168**	**1.228**	**1.173**	**1.177**	**1.184**	**1.184**
Baten						
Maatschappij algemeen	0	0	0	0	0	0
Welzijnswerk	0	0	0	0	0	0
WMO advisering	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	-13	0	0	0	0	0
Resultaat	**1.155**	**1.228**	**1.173**	**1.177**	**1.184**	**1.184**

2.4.3 Ondersteuning

2.4.3.1 Beter passende ondersteuning

Inwoners krijgen passende ondersteuning. Zo preventief mogelijk, zo kort mogelijk en zo lang als nodig.

We gaan voor een kwalitatief betaalbaar stelsel (Participatie, Jeugdhulp en Wmo). We willen dat onze inwoners duurzaam passende zorg en ondersteuning krijgen binnen de beschikbare financiële kaders.

Wat gaan wij daar voor doen?

Plan van aanpak met besparingsmaatregelen "Duurzaam evenwicht in het sociaal domein"

De maatregelen zijn geclusterd in een drietal categorieën:
a. Toegang;
b. Maatwerkvoorzieningen;
c. Verwervingsstrategie.

Toegang
De toegang bepaalt een groot gedeelte van het gebruik aan voorzieningen (indicaties). Ook is de toegang een draaiknop in het terugverwijzen van ondersteuningsvragen die in het voorliggende veld kunnen en moeten worden opgepakt, alsmede in het tijdig afschalen van ondersteuning die ook door lichtere vormen kunnen worden vervangen. Met de implementatie van de nieuwe verwerving krijgt de toegang een betere positie zodat zij een belangrijke rol kunnen pakken in het behalen van de doelstellingen.

Eind 2020 vond een objectieve en onafhankelijke 0-meting voor het team Wmo en het lokale team CJG plaats. De uitkomst is dat in het algemeen de toegang voldoende tot goed wordt uitgevoerd en dat de verbetermogelijkheden voornamelijk liggen bij eigen kracht/sociaal netwerk en voorliggend veld. Naar aanleiding van deze bevindingen zijn verbeteracties uitgezet. Aan het einde van 2021 c.q. in het begin van 2022 wordt wederom een 0 (+1)-meting uitgevoerd om te kijken of de voortgang op de verbeterpunten is gerealiseerd. Indien nodig worden hier in 2022 verdere acties op uitgezet.

Maatwerkvoorzieningen

- Samenhang Jeugdhulp-Onderwijs

In de Nadere regels Jeugdhulp zijn met ingang van het schooljaar 2020-2021 criteria voor begeleiding in de scholen en kinderopvang en vervangende dagbesteding onder schooltijd vastgesteld. De toegang (CJG-ML) werkt met deze criteria.
In 2021 en 2022 worden met het samenwerkingsverband onderzocht hoe we samen zorg-onderwijsarrangementen kunnen inzetten en financieren om de inzet op scholen nog effectiever te laten plaatsvinden.

In de pilotknooppuntoverleg wordt casuïstiek gezamenlijk door jeugdhulpverlening en onderwijs besproken met als doel onderwijs- en jeugd- doelen en inzet beter op elkaar af te stemmen. Gelet op de late start van de pilot en de omstandigheden als gevolg van de coronacrisis is de pilot verlengd tot en met juli 2022. Na afloop van de pilot vindt een eindevaluatie plaats.

- Praktijkondersteuners huisartsen

Door het plaatsen van praktijkondersteuners bij de huisartsen worden gemiddeld 30% minder verwijzingen naar gespecialiseerde hulp gedaan. Het doel is niet alleen minder maar ook meer juiste verwijzingen. In 2022 vindt samen met het CJG-ML een verdere uitrol van de plaatsing van de praktijkondersteuners plaats. Huisartsen worden hiervoor actief benaderd.

- Pilot Lokale behandelteams

Met deze pilot willen de gemeenten Midden-Limburg West in 2020 en 2021 met een aantal aanbieders komen tot een verbetering van de kwaliteit van de jeugdhulp en te zorgen voor een duurzaam en vooral betaalbaar stelsel. De lokale teams van het CJG-ML zijn de basis voor het geven van jeugdhulp. Dit team is ook verantwoordelijk voor de toegang naar gespecialiseerde Jeugdhulp. We streven naar een betere aansluiting tussen het lokale team van het CJG en het gespecialiseerde aanbod. We hebben een lokaal (integrale) behandelteam ingericht aanvullend op de lokale team van het CJG. Het behandelteam realiseert een lokale aanpak; zorg dichtbij en daar waar nodig. De krachten van het informele netwerk, de basisvoorzieningen, de basisjeugdhulp en de aanvullende zorg worden gebundeld en op elkaar afgestemd (naadloos samenwerken, elkaar betrekken) en daarmee worden de kosten van jeugdhulp beperkt. De pilot loopt tot en met 2021 en wordt in 2022 geëvalueerd. Op grond van deze evaluatie wordt bepaald of en hoe het lokale behandelteam een plek krijgt in het jeugdhulpstelsel.

- Inzetten jobcoach voor de jongeren

Voor jongeren wordt een 'eigen' jobcoach (intensief casemanagement) ingezet die zich specifiek richt op het begeleiden van jongeren uit het (voortgezet) speciaal onderwijs of uit een uitkeringssituatie (tot 27 jaar). Daarmee wordt de kans op een betaalde baan voor deze jongeren vergroot. Dit moet leiden tot een afname van het aantal jongeren in de uitkering.

- Brede inzet van de medewerker Werkgeversservicepunt (WSP)

De medewerker van het WSP zoekt intensief contact met bestaande en nieuwe werkgevers om baanopeningen te creëren voor mensen met een uitkering. Het 'instrument' loonkostensubsidies wordt aangeboden aan werkgevers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen.

- Inzet instrument arbeidsgerichte dienstverlening

In 2022 wordt de pilot voortgezet om de samenloop van een maatwerkvoorziening Wmo (dagbesteding) en een uitkering in het kader van de Participatiewet te beëindigen. Hierdoor dalen de kosten van de WMO en de PW.

- Woningaanpassingen

De invoering van het abonnementstarief ingaande 1-1-2019 gaat gepaard met een aanzuigende werking met betrekking tot maatwerkvoorzieningen in de Wmo. Concreet heeft zich dit vertaald in een toename van het aantal meldingen c.q. aanvragen bij onder andere woningaanpassingen. De landelijk stijgende bouwkosten zijn hier mede een oorzaak van. De stijging over de periode van 2020 tot op heden is bijna 4% (bron BouwkostenIndex.nl).
Onze toegang Wmo is daarom zeer kritisch bij het afgeven van een Wmo indicatie met betrekking tot dit soort aanvragen. Vanaf 2022 zullen we het huidige Wmo beleid zoveel waar mogelijk juridisch aanscherpen.

- Vestiging nieuwe aanbieders

De zorg is een economische factor van belang voor Leudal. Daar komt bij dat het in de recente coronacrisis heeft getoond een stabiele sector te zijn wat betreft werkgelegenheid.
We zien alleen steeds meer aanvragen voor uitbreiding van het zorgaanbod in Leudal (Jeugd en Wmo inclusief verblijfsvoorzieningen). Aangezien we al te maken hebben met een overschot aan zorgvoorzieningen zullen we hierop, binnen onze wettelijke mogelijkheden, blijven anticiperen indien er niet sprake is van een aantoonbare tekort in het zorglandschap die met deze voorziening wordt ingevuld. Het bekende principe ‘aanbod creëert vraag’ heeft geleid tot een meer dan evenredig beslag op budgetten van de begroting van Leudal.

Verwerving 2022
De toekomstige verwervingsstrategie is een essentieel en strategisch instrument voor het leveren van een substantiële bijdrage aan het oplossen van de financiële opgave. Hierbij kan de verwervingsstrategie alleen in onderlinge samenhang worden bezien met de toegang, bekostiging en stringent contractmanagement.

Voor de volgende aanbestedingen Jeugd worden met ingang van 1 januari 2022 nieuwe contracten afgesloten:
- Segment 2 Jeugd: wonen (Midden-Limburg);
- Segment 5 Jeugd: integrale Crisishulp (Noord- en Midden-Limburg).

De volgende aanbestedingen Jeugd en Wmo zijn regionaal vertraagd. In 2022 vinden de aanbestedingen plaats en met ingang van 1 januari 2023 worden nieuwe contracten afgesloten:
- Segment 1 Jeugd: behandeling met verblijf (Noord- en Midden-Limburg);
- Segment 3 Jeugd: dagbehandeling en dagbesteding
- Segment 4 Jeugd: ambulant;
- Segment Wmo 1: volwassenen multi-problematiek;
- Segment Wmo 2: volwassenen ondersteuning gericht op verbetering;
- Segment Wmo 3: volwassenen ondersteuning stabiliteit;
- Segment Wmo 4: ouderen.
-

Voor de verwerving Wmo en Jeugd is als besparingsmaatregel voor 2022 een bedrag van € 1.180.000 en vanaf 2023 een bedrag van € 2.225.000 opgenomen. Doordat een deel van de aanbestedingen regionaal is vertraagd, zal de taakstelling in 2022 niet (volledig) behaald worden.
Voor dit onderdeel in de taakstelling vanaf 2023 is nog onduidelijk wat het effect zal zijn. De komende tijd zal blijken wat haalbaar is en wat mogelijke alternatieven zijn. Bij de Kadernota 2023 wordt de taakstelling vanaf 2023 herzien.

Overige ontwikkelingen

- *Woonplaatsbeginsel*

Per 1 januari 2022 wordt in de Jeugdwet het nieuwe woonplaatsbeginsel ingevoerd. Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet bepaalt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor een jeugdige. Waar het huidige woonplaatsbeginsel uitgaat van de woonplaats van de gezagsdrager, maakt het nieuwe woonplaatsbeginsel onderscheid tussen ambulante zorg en zorg met verblijf (al dan niet in combinatie met ambulante zorg).

Jeugdigen die alleen ambulante zorg krijgen toegekend, gaan vallen onder de gemeente waar de jeugdige staat ingeschreven op het moment van de zorgvraag. Jeugdigen die zorg met verblijf krijgen toegekend, vallen onder de gemeente waar de jeugdige stond ingeschreven direct voorafgaand aan een aaneengesloten verblijfstraject. De herverdeling van middelen wordt doorgevoerd in het gemeentefonds. Omdat onze gemeente veel voogdijkinderen heeft, zal ons budget fors afnemen.

In 2021 is van alle voogdijkinderen in onze gemeente uitgezocht waar de jeugdige stond ingeschreven voor de plaatsing in de instelling. Deze gemeente gaat dan de financiering overnemen. Als dit niet te achterhalen is, blijft deze jeugdige ten laste komen van Leudal. We kunnen nu niet voorzien wat de invoering van de Wet wijziging woonplaatsbeginsel voor financiële gevolgen gaat hebben voor onze gemeente. Dit zal in de loop van 2022 duidelijk worden.

- *Preventie Jeugdhulp*

Specifiek voor Jeugdhulp geven we uitvoering aan preventiearrangementen, waarmee we de hiaten in ons preventieaanbod opvullen en kiezen voor arrangementen die een positieve invloed hebben op meerdere problematieken. De arrangementen zijn:

1. <u>Voorzorg</u>
   Jeugdverpleegkundigen van de GGD die ondersteuning bieden aan risicomoeders bij het opvoeden en laten opgroeien van hun eerstgeboren kind.
2. <u>Ouders ondersteunen ouders</u>
   Ouders Ondersteunen Ouders is een uitgewerkte variant van Moeders Informeren Moeders (effectief bewezen programma) voor opvoedingsondersteuning door geschoolde vrijwilligers aan kwetsbare moeders/gezinnen.
3. <u>Houvast</u>
   Houvast is een methodiek gericht op het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders met een licht verstandelijke beperking.
4. <u>Maak jij het verschil</u>
   Richt zicht op het bewust maken van iedereen dat je het verschil kan maken voor kinderen die te maken hebben met stressvolle opvoedsituatie als gevolg van bijvoorbeeld een verslaving of psychiatrische problematiek van de ouders.

5. Buurtgezinnen
   Buurtgezinnen is gericht op het versterken de eigen kracht van gezinnen door steungezinnen te koppelen aan vraaggezinnen.
6. Nu niet zwanger
   Dit project richt zich op het voeren van een eerlijk gesprek over de wenselijkheid van zwangerschap op dit moment in het leven van kwetsbare moeders.
7. Prepare
   Samenwerkingspartners (verloskundigen, CJG etc.) verzorgen ouderschapscursussen aan stellen die een eerste kind verwachten.

In december 2020 besloot het college om onze lokale middelen Kansrijke Start regionaal (Noord- en Midden- Limburg) beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het landelijke programma. Kansrijke Start heeft het doel om met alle betrokken partners te investeren in de eerste duizend dagen van een kind (-9 maanden tot 2 jaar). De basis van het actieprogramma is het smeden van een coalitie Kansrijke Start tussen partijen in het medische en sociale domein om zo een samenhangende (keten)aanpak neer te zetten. Voorzorg is één van de drie pijlers van Kansrijke Start, naast Nu Niet Zwanger en Ouderschapscursussen (Prepare).

Samenwerking in de regio vergroot de slagkracht. Het merendeel van de te betrekken coalitiepartners (ziekenhuizen/geboortecentra, verloskundigen, kraamzorg, zorgverzekeraars, jeugdgezondheidszorg) werken op regionale schaal en momenteel is er in beperkte mate sprake van een samenhangend geheel aan activiteiten om integraal te kunnen werken. Dus door met andere gemeenten samen werken en de middelen regionaal in zetten, kan een groter effect gerealiseerd worden. Het doel van het actieprogramma (het realiseren van een coalitie tussen het sociaal- en het medisch domein), wordt vastgelegd in een regionaal convenant. Vervolgens wordt er aan een activiteiten agenda (uitvoeringsplan) voor de komende jaren gewerkt, dat duurzaam wordt verankerd in de regio. Het moet een duurzame ontwikkeling worden in de regio, waarbij alle betrokken partijen deelnemen.

- *Steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl*

Het Rijk stelt extra middelen beschikbaar in de vorm van een steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl voor (kwetsbare) inwoners die door Corona extra hard getroffen worden. Het pakket bestaat uit drie actielijnen:

1. Intensivering initiatieven welzijn voor de jeugd;
2. Intensivering initiatieven welzijn kwetsbare groepen;
3. Intensivering initiatieven gezonde leefstijl.

Samengevat gaat het vooral om het versterken van het voorliggend veld.

In 2021 vindt besluitvorming plaats over de inzet van deze middelen. Er wordt voorgesteld een deel van het steunpakket in te zetten voor het versterken van het voorliggend veld. Op deze manier kan geïnvesteerd worden in het versterken van het voorliggend veld waaruit we in het kader van de taakstelling een structureel rendement kunnen halen. Eén van de belangrijkste conclusies uit de gehouden 0-meting Toegang Wmo en Jeugdhulp in het kader van het integraal plan van aanpak met besparingsmaatregelen “Duurzaam evenwicht in het sociaal domein” is namelijk dat we moeten inzetten op het versterken van het voorliggend veld om te voorkomen dat dure maatwerkvoorzieningen worden ingezet.

In 2021 wordt samen met onze belangrijkste ketenpartners een uitvoeringsplan gemaakt over de inzet van de middelen. De uitvoering van dit plan vindt in 2021 en 2022 plaats.

Wmo

- *Wmo-team*

De uitvoering van de Wmo vindt plaats binnen de gemeente Leudal. Daarnaast is er ook sprake van een regionale samenwerking met de gemeenten Weert en Nederweert, zowel op beleidsmatig als uitvoerend niveau. De Wmo indicaties worden rechtmatig en tijdig verstrekt met daarbij de extra kritische blik bij iedere Wmo aanvraag die ingediend zal worden binnen onze gemeente.

- *Regionaal – werkgroep toegang- en basisvoorzieningen*

Er vindt een doorontwikkeling plaats m.b.t. tot het in kaart brengen van basis –en algemene voorzieningen binnen de gemeente. Eind februari 21 is er een werkgroep gestart m.b.t. dit onderwerp. Alle bestaande basis- en algemene voorzieningen zullen goed in kaart gebracht worden en zal er een overzicht van het huidige aanbod en het actuele gebruik van algemene- en basisvoorzieningen in beeld worden gebracht. Het doel hiervan moet zijn een goed en voldoende aanbod van basis- en algemene voorzieningen dat in de praktijk bruikbaar is om in te zetten door de toegang Wmo en de lokale toegang CJG. Het resultaat moet zijn het uiteindelijk kunnen afschalen van maatwerkvoorziening naar algemene- en basisvoorzieningen.

- *Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen volwassenen*

De taken beschermd wonen en maatschappelijk opvang maken onderdeel uit van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo). In tegenstelling tot andere Wmo-taken verloopt de financiering vooralsnog via 43 centrumgemeenten. De gemeente Venlo is de centrumgemeente voor de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg. Venlo is door de overige gemeenten gemandateerd om deze taken binnen het rijksbudget uit te voeren. Aan deze situatie komt met ingang van 1 januari 2022 een einde. Vanaf 2022 worden de middelen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in een periode van 10 jaar verder doorgedecentraliseerd.

De constructie van centrumgemeenten voor het onderdeel beschermd wonen komt te vervallen, door decentralisatie. Daardoor komt deze taak richting alle gemeenten. Gelet op de kwetsbaarheid van de doelgroep en de complexiteit van de dienstverlening hebben het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken, dat gemeenten een plan opstellen met regionale uitvoeringsafspraken, waardoor de kwaliteit en continuïteit van deze dienstverlening blijvend is gewaarborgd. In dit plan met regionale uitvoeringsafspraken is als uitgangspunt opgenomen dat de gemeentes de toegang beschermd wonen in 2022 lokaal zullen organiseren.

Participatiewet

- *Levensonderhoud*

In 2022 wordt ingezet op uitstroom uit de uitkering door het aantal banen met een loonkostensubsidies te laten stijgen.

- *Mensontwikkelbedrijf*

Begin 2022 wordt de evaluatie van het MOB afgerond. Op basis van deze evaluatie zal de verdere ontwikkeling van het MOB worden opgepakt.
Het MOB krijgt een centrale rol in de inburgering: Voor de zelfredzaamheidsroute worden door het MOB taallessen gegeven en de inburgeraars worden nemen hier deel aan de arbeidsactivering en de participatie.

Armoede

Voor de uitvoering van het armoede- en minimabeleid is een 9 puntenplan opgesteld.
In 2022 wordt ingezet op het terugbrengen van laaggeletterdheid, het eenvoudige taalgebruik in brieven en de verdere doorvoering van de gelaagde dienstverlening (vrijwillig waar het kan en professioneel waar nodig. Verder zal een aanzet worden gegeven om te komen tot een nieuw armoede- en minimabeleid dat in 2023 kan worden vastgesteld. Meedoen blijft de norm.

- *Schuldhulpverlening*

Er staan vooralsnog geen belangrijke wijzigingen in de schuldhulpverlening op de agenda. Aandacht zal worden gegeven aan de uitbouw van de vroegsignalering én de schuldhulpverlening voor privé-schulden van ondernemers. De ervaringen die in 2021 met deze 2 punten zijn opgedaan worden geëvalueerd en waar nodig en/of gewenst worden wijzigingen voorgesteld.

- *Inburgering*

Na een uitstel van 1 jaar wordt met ingang van 1-1-2022 de nieuwe wet Inburgering ingevoerd. De verantwoordelijkheid voor de inburgering komt bij de gemeente te liggen. De inburgeringsverplichting voor de statushouder start vanaf het moment dat de vergunning tot verblijf wordt afgegeven. Wij gaan in een vroeg stadium de voorgeschreven instrumenten inzetten om inburgeraars succesvol te laten zijn bij het behalen van het inburgeringsexamen.

- *Laaggeletterdheid*

Tussen de 8 en 11 % van de Leudalse beroepsbevolking (tussen 15 en 67 jaar) heeft grote moeite met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Onder ouderen ligt dat percentage op ongeveer 20% (Stichting Lezen en Schrijven, 2022). Laaggeletterden zijn vaker arm, beschikken over een lager inkomen, hebben vaker geen werk en ervaren dagelijks problemen met deelname in de maatschappij.

Wij werken samen met Synthese, Bibliocenter en de Stichting Lezen en Schrijven aan de uitwerking van het in 2021 opgestelde Leudalse taalakkoord. Hierbij worden bedrijven, organisaties en partijen in de Leudalse samenleving ingeschakeld om samen mensen met een taalachterstand op te sporen, te motiveren en te laten deelnemen aan op te zetten projecten om de laaggeletterdheid terug te brengen.

Wat mag dat kosten?

Beter passende ondersteuning						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Participatie integratie	172	216	134	122	122	122
WMO	8.623	8.796	8.689	8.699	8.708	8.715
Jeugdhulp	11.881	12.463	10.223	9.254	9.304	9.301
Participatie sociale zekerheid	5.142	4.912	4.609	4.455	4.312	4.155
Participatie Inkomen	5.123	5.759	5.889	5.889	5.889	5.889
Participatie levensonderhoud	6.579	353	199	199	199	199
Totale lasten	**37.520**	**32.499**	**29.742**	**28.619**	**28.533**	**28.380**
Baten						
Participatie integratie	0	0	0	0	0	0
WMO	-327	-345	-334	-335	-335	-336
Jeugdhulp	-250	0	0	0	0	0
Participatie sociale zekerheid	-93	-40	-40	-40	-40	-40
Participatie Inkomen	-5.452	-5.664	-5.664	-5.664	-5.664	-5.664
Participatie levensonderhoud	-6.894	-158	-79	-79	-79	-79
Totale baten	**-13.017**	**-6.207**	**-6.117**	**-6.117**	**-6.118**	**-6.119**
Mutaties reserves	197	-146	-12	0	0	0
Resultaat	**24.700**	**26.147**	**23.614**	**22.501**	**22.415**	**22.261**

2.4.4 Onderwijs

2.4.4.1 Educatieve ontwikkeling

Inwoners hebben de mogelijkheid om zich via educatie te ontwikkelen.

De gemeente zet samen met partners zoals scholen, kinderopvangorganisaties, zorg- en welzijnsorganisaties en bibliotheken in op goede ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen en jongeren.

We streven er naar dat alle peuters deelnemen aan het peuterprogramma en voor- en vroegschoolse educatie (vve). Hiermee willen we ontwikkelingsachterstanden voorkomen, zodat deze kinderen een goede start maken op de basisschool. Dit biedt een goede basis zodat elk kind zich naar vermogen kan ontwikkelen en de verdere schoolloopbaan succesvol kan doorlopen. Met als resultaat dat iedereen met een diploma (startkwalificatie) de school verlaat en zelfstandig kan deelnemen in de samenleving.

Wat gaan wij daar voor doen?

Leerlingenvervoer

In 2021 is de verordening leerlingenvervoer geactualiseerd waarbij meer nadruk ligt op het bevorderen van zelfstandig reizen van leerlingen. In 2022 blijft dit extra aandacht krijgen waarbij we onder andere samenwerken met Arriva en de scholen.

Per 2022 zit er een bezuiniging op het leerlingenvervoer van €25.000 en per 2023 €50.000. De inzet is gericht om deze bezuiniging te behalen door onder andere de inzet op zelfstandig reizen en de inzet op vervoer door het mensontwikkelbedrijf. Een belangrijke factor of deze bezuiniging behaald kan worden is de ontwikkeling van het aantal leerlingen in het vervoer. Dit aantal fluctueert.

Onderwijsachterstanden voorkomen

Per 1 januari 2022 moet een pedagogisch beleidsmedewerker zijn aangesteld in de vve- groepen in de kindercentra. De inzet van deze pedagogisch beleidsmedewerker is een van de maatregelen om de kwaliteit van voorschoolse educatie te verhogen. De middelen die we hiervoor ontvangen van het Rijk kan de gemeente inzetten om de gewenste doelstellingen te bereiken. Een belangrijk thema is passende ondersteuning en vroegtijdige signalering in de kindercentra. Met als inzet dat kinderen door deze ondersteuning deel kunnen blijven nemen aan het reguliere onderwijs.

Wat mag dat kosten?

Educatieve ontwikkeling						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Kinderopvang	246	290	265	244	239	238
Onderwijsbeleid	1.789	2.038	1.357	1.147	1.147	1.147
Totale lasten	**2.035**	**2.328**	**1.621**	**1.391**	**1.386**	**1.385**
Baten						
Kinderopvang	-42	-42	-42	-42	-42	-42
Onderwijsbeleid	-718	-916	-252	-75	-75	-75
Totale baten	**-760**	**-958**	**-294**	**-117**	**-117**	**-117**
Mutaties reserves	0	-25	0	0	0	0
Resultaat	**1.275**	**1.345**	**1.327**	**1.274**	**1.269**	**1.268**

2.4.5 Samenleving

2.4.5.1 Inclusieve samenleving

Meer inwoners doen mee, inclusieve samenleving.

Wat gaan wij daar voor doen?

De inclusieve samenleving is één van de maatschappelijke effecten die we willen bereiken. Met activiteiten worden vaak meerdere effecten bereikt. De activiteiten om te komen tot een inclusieve samenleving zijn opgenomen bij de overige thema's.

Wat mag dat kosten?

Inclusieve samenleving						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Algemene voorzieningen	368	729	315	312	302	302
Totale lasten	**368**	**729**	**315**	**312**	**302**	**302**
Baten						
Algemene voorzieningen	-50	0	0	0	0	0
Totale baten	**-50**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	-13	-148	0	0	0	0
Resultaat	**305**	**581**	**315**	**312**	**302**	**302**

2.4.6 Zelfredzaamheid

2.4.6.1 vergroten zelfredzaamheid

Vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners.

Wat gaan wij daar voor doen?

Het vergroten van de zelfredzaamheid is één van de maatschappelijke effecten die we willen bereiken. Met activiteiten worden vaak meerdere effecten bereikt. De activiteiten om te komen tot het vergroten van zelfredzaamheid zijn opgenomen bij de overige thema's.

Wat mag dat kosten?

vergroten zelfredzaamheid						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
WMO overig	20	25	25	25	25	25
Jeugd overig	54	48	48	48	48	48
Participatie overig	907	812	609	609	609	609
Totale lasten	**980**	**885**	**681**	**681**	**681**	**681**
Baten						
WMO overig	0	0	0	0	0	0
Jeugd overig	-23	0	0	0	0	0
Participatie overig	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**-23**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	0	-10	0	0	0	0
Resultaat	**957**	**874**	**681**	**681**	**681**	**681**

Verplichte indicatoren uit het BBV

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18 jr eo	2020	249,6	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
Lopende reïntegratievoorzieningen	per 1.000 inw 15-65jr	2020	159,8	CBS - Participatie Wet	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2020	610	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
% kinderen in uitkeringsgezin	%	2019	3	CBS Jeugd	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
% werkloze jongeren	%	2019	2	CBS Jeugd	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2019	1,3	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	0	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	17	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	15,5	CBS Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	%	2016	0,3	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Jongeren met jeugdbescherming	%	2020	1,8	CBS Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Demografische druk	%	2020	76,5	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Verbonden partijen

- Westrom
- Omnibuzz

2.5 Dienstverlening

Leudal staat voor een eigentijdse en daadkrachtige dienstverlening, die voor iedereen toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig is.

Visie

In 2022 wordt onze visie op dienstverlening herijkt. Deze visie, waarvoor het voorwerk in 2020 en 2021 is verricht, richt de blik zowel naar binnen als naar buiten. De visie geeft richting aan de doorontwikkeling van de organisatie en de dienstverlening.

Er wordt gekozen voor een samenspel tussen organisatie en dienstverlening omdat de kwaliteit van onze dienstverlening aan klanten onlosmakelijk verbonden is met de wijze waarop wij intern met elkaar omgaan en functioneren. Het proces van visieontwikkeling heeft hierdoor meer tijd gekost dan voorheen verwacht, maar levert uiteindelijk wel een beter resultaat op.

Er wordt niet alleen een visie vastgesteld en uitgedragen, maar ook gewerkt aan concrete drijfveren en activiteiten voor de komende jaren, waarin medewerkers zich herkennen.

Wat willen wij bereiken?

In 2022 werken we steeds meer vanuit de herijkte visie op dienstverlening. Deze visie bevat concrete uitgangspunten en drijfveren voor zowel de interne organisatie als het verbeteren van de dienstverlening. De visie geeft richting, identiteit en maakt trots.

Daarnaast biedt het activiteitenplan concrete acties voor stapsgewijze verbetering van de dienstverlening via vijf routes, bijvoorbeeld op het gebied van begrijpelijke taal, toegankelijkheid of kwaliteit..

De volgende uitgangspunten worden nagestreefd met betrekking tot de dienstverlening:

- We helpen klanten op het kanaal van hun keuze, online waar het kan en persoonlijk indien nodig of gewenst;
- We bieden toegankelijke en begrijpelijke dienstverlening;
- We werken samen en maken gebruik van landelijke standaarden om kwaliteit en efficiëntie te verbeteren;
- Inzet op eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners en gemeenschappen;
- We maken gebruik van nieuwe technologieën;
- Data en (klanttevredenheids)metingen zorgen ervoor dat wij steeds meer werken volgens het principe van continue verbeteren.

Totaal programma

Dienstverlening						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	1.638	2.141	1.827	1.861	1.861	1.861
Baten	-393	-371	-276	-276	-276	-276
Mutatie reserves	-58	-169	-6	-6	-6	-6
Resultaat	***1.187***	***1.601***	***1.545***	***1.579***	***1.579***	***1.579***

2.5.1 Eigentijds en Daadkrachtig

Wij sluiten op een duurzame en dynamische manier aan bij de leefwereld van onze inwoners, ondernemers en bezoekers.

2.5.1.1 Aansluiten bij de leefwereld

Wat gaan wij daar voor doen?

Door de klant gedreven

In 2022 worden wij in ons werk steeds meer gedreven door de klant. De klant staat centraal in ons dagelijks handelen. Of het nu gaat over bereikbaarheid, de inhoud van een brief, het onderhoud in de openbare ruimte of een handhavingssituatie, wij proberen ons te verplaatsen in het perspectief van de klant.
Gelijkwaardigheid en maatwerk maken dat de klant zich gehoord voelt en dat draagt bij aan een hogere klanttevredenheid en een betere relatie. Nee is ook een antwoord, maar wanneer dit aan de orde is leggen wij dit op een heldere en transparante manier uit. Systemen en werkprocessen ondersteunen bovengenoemde waarde.

Wat er onder klanten (inwoners, ondernemers, bezoekers, verenigingen) leeft, bereikt ons via meerdere kanalen, zoals klanttevredenheidsonderzoeken, sociale media, burgerservice en -panels.

Digitalisering versus persoonlijke aandacht

Wij zetten in op verdere digitalisering en bedienen inwoners zo goed mogelijk op het kanaal van hun keuze, vanuit het principe online waar het kan en persoonlijk waar nodig of gewenst.

De coronacrisis heeft ons geleerd dat er digitaal veel mogelijk is, maar dat persoonlijk contact in bepaalde situaties ook erg belangrijk is. Er zijn grote stappen gemaakt in digitaal werken, maar we hebben ook de keerzijde leren kennen door veelal alleen maar digitaal te werken.
In 2022, zoals het er nu naar uitziet na de crisis, wordt er verder gewerkt aan een hybride vorm van werken. Dit is een vorm waarin werken op kantoor en thuiswerken zo optimaal mogelijk gecombineerd worden. Goede dienstverlening blijft hierin het uitgangspunt. Ook aantrekkelijk werkgeverschap en goed werknemerschap vormen belangrijke uitgangspunten om de kwaliteit van de dienstverlening te kunnen verbeteren.

2.5.2 Transparant

Wij streven naar een open en transparante communicatie met inwoners, ondernemers en bezoekers.

2.5.2.1 Transparante communicatie

Wat gaan wij daar voor doen?

Uit onderzoek blijkt dat klanten van de overheid het belangrijk vinden dat er begrijpelijk, open en transparant gecommuniceerd wordt. Door deze manier van communiceren voelen mensen zich meer gehoord en is er meer begrip voor de manier waarop gemeenten dienstverlening verlenen.

De gemeente Leudal heeft een sterke communicatieafdeling die zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie adviseert, ondersteunt en coacht over de manier waarop wij informatie delen met onze inwoners. Er wordt ook steeds meer gewerkt met actualiteitenkalenders, hierdoor kunnen wij als gemeente proactief informeren over actuele thema's als afval, onderhoud openbare ruimte en groen.

Wanneer klanten zelf met een initiatief komen worden zij begeleid door een procesregisseurs en een inhoudelijk betrokken ketenpartner, beleidsmedewerker of projectleider. Kanttekening is dat prioritering t.a.v. initiatieven nodig is, omdat we door de huidige formatie en financiële middelen niet alle initiatieven kunnen begeleiden om tot uitvoering te komen.

Verder komt ter besluitvorming een interactief platform. Verder informatie is terug te vinden onder het volgende programma Samenwerken.

2.5.3 Toegankelijkheid

We streven naar een toegankelijke en begrijpelijke dienstverlening voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

2.5.3.1 Toegankelijke dienstverlening

Wat gaan wij daar voor doen?

We zetten actief in op het verbeteren van de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van onze dienstverlening, zodat iedereen eenvoudig met een vraag of initiatief bij ons terecht kan. Toegankelijk betekent dat de dienstverlening in al zijn vormen (website, informatie, formulieren, brieven) bereikbaar is voor een zo breed mogelijk publiek.

Vanuit dienstverlening werken we aan het verbeteren van de technische, digitale toegankelijkheid, maar ook aan toegankelijkheid in de zin van begrijpelijke communicatie. Dat betekent: rekening houden met onze lezer, een persoonlijke benadering kiezen en ervoor zorgen dat de taal begrijpelijk is. Door middel van trainingen worden medewerkers in 2022/2023 opgeleid om hier in de communicatie richting inwoners rekening mee te houden.

De Wet digitale overheid (Wdo) heeft als doel het regelen van het veilig en betrouwbaar kunnen inloggen voor Nederlandse burgers en bedrijven bij de (semi-)overheid. Met veilig en betrouwbaar inloggen wordt bedoeld dat burgers elektronische identificatiemiddelen (eID) krijgen met een hogere mate van betrouwbaarheid dan het huidige DigiD. Deze identificatiemiddelen geven publieke dienstverleners meer zekerheid over iemands identiteit.

Wat mag dat kosten?

Toegankelijke dienstverlening						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Balieproducten	1.581	1.728	1.698	1.698	1.698	1.698
Verkiezingen	3	213	67	101	101	101
Totale lasten	**1.584**	**1.941**	**1.764**	**1.799**	**1.799**	**1.799**
Baten						
Balieproducten	-378	-371	-276	-276	-276	-276
Verkiezingen	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**-378**	**-371**	**-276**	**-276**	**-276**	**-276**
Mutaties reserves	0	-83	-6	-6	-6	-6
Resultaat	**1.206**	**1.487**	**1.482**	**1.517**	**1.517**	**1.517**

2.5.4 Kwaliteit

Wij streven naar een hoogwaardige kwaliteit van onze dienstverlening.

2.5.4.1 Hoogwaardige kwaliteit dienstverlening

Wat gaan wij daar voor doen?

Dienstverlening

Transformatie team burgerzaken

In 2019 is gestart met de transformatie burgerzaken. Deze transformatie houdt in dat het team burgerzaken meerjarig bouwt aan kennis, competenties, samenwerking met ketenpartners en verdere digitalisering van producten. Dit alles met als doel toekomstbestendige, klantgerichte en hoogwaardige dienstverlening te kunnen blijven verrichten.

Team advies

Cluster dienstverlening is in 2021 onderdeel geworden van team advies. Dit betekent dat veel nieuwe initiatieven en MT voorstellen worden voorzien van een integraal advies waarin ook dienstverlening (werken vanuit het klantperspectief) is meegenomen. Hierdoor ontstaat er steeds meer oog voor dienstverlening en kwaliteit binnen de organisatie.

Het cluster Dienstverlening werkte in 2021 een voorstel uit om organisatiebreed te gaan werken aan kwaliteit en kwaliteitsdenken. Dit voorstel is vastgesteld. Dit betekent dat we aan de slag gaan met opleidingen op het gebied van kwaliteitsdenken, maar ook concreet aan de slag gaan met het vastleggen en continu verbeteren van werkprocessen. Dit als onderdeel van het project Goed en Tijdig antwoorden.

Om de basis ten aanzien van onze dienstverlening op peil te houden en klaar te zijn voor de toekomst en de methodiek voor klantreizen te ontwikkelen, is een bedrag van € 5.000 structureel aangevraagd.

Aangezien informatievoorziening en ICT een steeds grotere rol spelen binnen de in- en externe dienstverlening, vergt het vergroten van de digitale volwassenheid de komende jaren steeds meer aandacht. Zowel de ontwikkeling van de huidige medewerkers als de selectie van nieuwe medewerkers.

Samenleving

De dienstverlening vanuit de afdeling Samenleving staat in het teken van:

- het behouden van toekomstperspectief voor inwoners die op enigerlei wijze ondersteuning nodig hebben;
- verbetering van het pakket aan mogelijkheden en dienstverlening die een bijdrage leveren aan deze doelstelling.

Dit betekent nieuwe mogelijkheden zoeken binnen het kader van actuele ontwikkelingen, wetgeving en de financiële opgave die voorligt.

Wij koersen binnen de dienstverlening op het verder op orde krijgen van de ‘basis’ en het ‘in control’ zijn: processen en producten zullen aansluiten op de ontwikkelingen die zijn ingezet binnen het sociaal domein. Verdere digitalisering van processen en producten, een goede bereikbaarheid én het borgen van de privacy en gegevensbeveiliging spelen hierin een belangrijke rol.

Ruimte
Bij de afdeling Ruimte speelt de komst van de nieuwe Omgevingswet een grote rol.
De inwerkingtreding van de Omgevingswet (vooralsnog per 1 juli 2022) biedt naast de verplichting te voldoen aan de minimale eisen die de wet stelt, ook kansen. Kansen voor een betere inrichting van de leefomgeving en kansen voor een verbetering van de dienstverlening. Vanwege de complexiteit van de invoering van deze wet wordt tot 1 juli 2022 ingezet op het kunnen voldoen aan de minimale eisen. Dit levert onder andere op dat het vergunningverleningsproces sneller en meer integraal plaatsvindt, hetgeen bijdraagt aan de verbetering van de dienstverlening. Ook onder de Omgevingswet blijven wij inzetten op het monitoren en evalueren van de klanttevredenheid van dat proces.

In de periode na inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt ingezet op verdere uitwerking en optimalisering van processen en instrumenten. Hierbij is het onder andere van belang dat de ruimtelijke processen, de digitale omgeving en het gewenste niveau van dienstverlening met elkaar in overeenstemming worden gebracht. Zo is het mogelijk om antwoorden op klantvragen digitaal te ontsluiten, verdergaande vergunning- en meldingschecks (digitaal) mogelijk te maken (en meteen in een aanvraag of melding om te zetten en in te dienen) en informatie duidelijk en locatie specifiek beschikbaar te stellen. Op die manier zijn inwoners en ondernemers minder afhankelijk van kantooruren en de beschikbaarheid van verantwoordelijke medewerkers.

Meer proactief beheer van de openbare ruimte
Binnen team ruimtelijk beheer wordt een pilot anders werken gestart om het beheer van de openbare ruimte meer proactief vorm te geven. In de nieuwe situatie werkt het team een wijktoezichthouder per rayon. Leudal wordt verdeeld in drie rayons. De pilot wordt in 2022 operationeel onder voorwaarde dat de vacatures goed ingevuld kunnen worden.
De wijktoezichthouders en beheerders worden geschoold in het inspecteren en monitoren van beeldkwaliteit. Tevens gaan zij meelopen met het twee jaarlijks uitgezette externe beleid schouw beeldkwaliteit.

Tevens ontwikkelt team ruimtelijke beheer de mogelijkheid om via de schouwapp Apptimize actuele situaties per rayon in beeld te brengen en te gaan gebruiken voor de planning/aansturing van eigen dienst/medewerkers en/of (onder)aannemers.

Het actuele beeld kan tevens vergeleken worden met het afgesproken kwaliteitsniveau en biedt direct gespreksstof voor evaluaties met (onder)aannemers, eigen dienst of het werkbedrijf.

Het verbeteren van het proces meldingen openbare ruimte, loopt door in 2022.

Concern
De strategische visie wordt vastgesteld door de Raad.
Deze visie geeft richting aan de totale gemeente en fungeert als kapstok voor andere visies binnen de organisatie. De strategische visie wordt verder vertaald naar de gevolgen voor dienstverlening (externe focus) en organisatie (interne focus). Het streven is dat in het eerste kwartaal van 2022 een visie wordt vastgesteld die betrekking heeft op de dienstverlening en de organisatie.

Wat mag dat kosten?

Hoogwaardige kwaliteit dienstverlening						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Burgerzaken	54	200	63	62	62	62
Totale lasten	**54**	**200**	**63**	**62**	**62**	**62**
Baten						
Burgerzaken	-15	0	0	0	0	0
Totale baten	**-15**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	-58	-86	0	0	0	0
Resultaat	**-19**	**114**	**63**	**62**	**62**	**62**

2.6 Samenwerking

De maatschappelijke opgaven staan centraal, we laten los waar het kan, werken samen en nemen regie waar het moet.

Visie

Samenwerking staat centraal in Leudal. Het vormt de basis om onze ambities te realiseren en uitdagingen aan te pakken. Inwoners participeren in beleidsvorming en uitvoering, we bieden ruimte voor eigen initiatief en we werken samen met andere overheden lokaal, (eu)regionaal, provinciaal en landelijk. In het programma Samenwerking focussen we ons dus niet op de inhoud, het gaat erom hoe we met elkaar de inhoud weten te realiseren.

Van Interactief werken naar participatiebeleid

De rol die de gemeente in een samenwerking speelt, is volgend op de opgave. Afhankelijk van het vraagstuk laten we los, zoeken we actief de samenwerking op of nemen we juist de regie. Alleen in het juiste samenspel, kunnen we de ambities realiseren. Tussen 2019 en 2021 stonden de ambities op het gebied van participatie centraal in het Koersdocument Interactief Werken. In dit Koersdocument Interactief werken zijn onder andere de participatieladder en de verschillende overheidsrollen zijn opgenomen. Continuering van de ingezette weg en verdere groei naar de kwaliteit van participatie in het veranderende samenspel tussen overheid en samenleving zal eind 2021, begin 2022 worden vastgesteld in het participatiebeleid. Vanzelfsprekend zal dit participatiebeleid aansluiten op de Omgevingswet, die op 1 juli 2022 in werking treed.

Een belangrijke voorwaarde van samenwerking met stakeholders op het gebied van participatie is duidelijke communicatie. Dit uit zich in duidelijkheid in vroegtijdig stadium over de rol van de verschillende stakeholders inclusief de rol van de gemeente en inzicht in processtappen en tijdlijnen in besluitvorming betreffende de opgave.

Regionale, (eu)regionale, provinciale en landelijke samenwerking

Leudal werkt ook intensief samen met andere overheden lokaal, (eu)regionaal, provinciaal en landelijk. Opgaven zijn vaak te omvangrijk om alleen aan te pakken. Deze samenwerkingsverbanden zijn er in vele vormen. Ze kennen verschillende structuren en wisselende partners.

Wat willen wij bereiken?

In 2022 willen wij de uitgangspunten uit het participatiebeleid verder verankeren in de organisatie en uitdragen. In de Omgevingswet, die 1 juli 2022 in werking treed, is het betrekken van inwoners en belanghebbenden in een vroegtijdig stadium een belangrijke pijler. De gemeente Leudal heeft de basis hiervoor inmiddels gelegd in de organisatie en zal participatie nog verder ontwikkelen. Inwoners en belanghebbenden merken dit aan nog betere kwaliteit, transparantie en snelheid in het samenwerkings- en besluitvormingsproces.

Gemeente Leudal kenmerkt zich door een groot gebied met veel kleine kernen. Dit brengt specifieke opgaven met zich mee. Gezien de opgaven is samen optrekken in de P10 samenwerking van toegevoegde waarde. In Limburg participeerden Peel en Maas en Horst aan de Maas ook al in de P10 samenwerking.

Totaal programma

Samenwerking						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	159	156	157	165	165	165
Baten	0	0	0	0	0	0
Mutatie reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	***159***	***156***	***157***	***165***	***165***	***165***

2.6.1 Burgerparticipatie

2.6.1.1 Samen tot uitvoering

Wij betrekken in een zo vroeg mogelijk stadium belanghebbenden om samen met hen tot uitvoering van de opgaven te komen.

Bij de start en lopende het proces is er aandacht voor de verschillende rollen van belanghebbenden op basis van de participatieladder.

Wat gaan wij daar voor doen?

In de komende jaren groeien we door naar de interactieve overheid die Leudal graag wil zijn. De signalen vanuit de samenleving en de initiatieven vanuit de samenleving die veelvuldiger worden ingebracht geven voeding aan deze groei. Samen met de samenleving willen we de maatschappelijke opgaven waar we voor staan nog meer vorm en inhoud gaan geven. Dit doen we als volgt:

- Bij aanvang van de beleidsvorming en gedurende de uitvoering van het beleid is structureel aandacht voor de rol van de overheid en bijpassende trede op de participatieladder. We voeren aan de voorkant en tijdens het proces het gesprek en stellen vast hoe de samenleving wordt betrokken.
- Wij blijven ons verder professionaliseren en ontwikkelen door het delen van kennis, stimuleren van andere vormen en samenstellingen van samenwerken, opleiding en coaching van onze medewerkers, collegeleden en raadsleden, maar natuurlijk ook van initiatiefnemers.
- We hebben speciale aandacht voor de veranderende rol voor de ambtenaren, management en bestuurders met de komst van de nieuwe Omgevingswet en de vroegtijdige participatie.
- We maken successen zichtbaar en stimuleren en verbinden initiatiefnemers en initiatieven om van elkaar te leren.

2.6.2 Overheidsparticipatie

2.6.2.1 Ondersteuning initiatieven

Wij helpen initiatieven uit de samenleving mogelijk te maken, stellen kaders, afwegen doen we op transparante wijze.

Wij stimuleren initiatiefnemers samen te werken, expertise uit eigen netwerk in te zetten en van andere kwalitatief goede initiatieven te leren.

Wat gaan wij daar voor doen?
Onze gemeenschap heeft in de afgelopen jaren laten zien in staat te zijn kwaliteit te leveren op het gebied van initiatieven. We willen deze ervaring inzetten door te stimuleren van elkaar te leren. Daarnaast leert de praktijk dat ondersteuning vanuit verschillende disciplines gewenst is. In deze ondersteuning kunnen we maatwerk leveren in afstemming met de initiatiefnemers. We kunnen dit bijvoorbeeld doen door versterking van de samenwerking in het maatschappelijk middenveld, het inhuren van expertise of kennis, het leggen van verbindingen tussen partijen enzovoort. We stimuleren en coachen initiatiefnemers tot het opstellen van een businesscase om hun initiatief te doorleven, te laten groeien en kwaliteit en duurzaamheid op lange termijn te realiseren. Samen betekent samen, afhankelijk van het initiatief, samenwerking tussen overheid, ketenpartners, ondernemers, onderwijs, zorg, dorpsraden, verenigingen en inwoners. Samen geldt ook in financierbaarheid van initiatieven.

Dorpsplatforms (dorpsraden/gemeenschapsraden) zijn aanwezig in de 16 kernen van Leudal. Dorpsplatforms zetten zich in voor de leefbaarheid en levendigheid in hun kern en doen dit op verschillende wijzen. Maar steeds met de insteek dat het activiteiten betreft die voor de inwoners van hun kern belangrijk zijn. De komst van de nieuwe Omgevingswet, maar ook de maatschappelijke opgaven in de samenleving vragen om een herijking van de samenwerkingsafspraken tussen dorpsraden en gemeente. In 2022 zullen nieuwe afspraken in gezamenlijkheid tussen gemeente en dorpsplatforms worden opgesteld en vastgelegd.

2.6.3 Samenwerking regionaal, nationaal en internationaal

2.6.3.1 Samenwerkingsverbanden

Wij werken samen met andere overheden, (publieke en private) organisaties en maatschappelijke partners om maatschappelijke opgaven te realiseren, omdat we dit niet alleen kunnen.

Wat gaan wij daar voor doen?
Als gemeente werken we op vrijwel alle beleidsterreinen steeds meer en intensiever samen met regionale, nationale en internationale partners. Opgaven stoppen niet bij onze gemeentegrens. Juist in samenspel kunnen we efficiënter handelen en meer resultaat bereiken voor onze inwoners. Deze samenwerkingsverbanden variëren in samenwerkingspartners, structuur, intensiteit en aanpak.

Doelstelling voor Leudal is om deze samenwerkingsverbanden optimaal te benutten. Hierbij hebben we aandacht voor volgende punten:

1. We zoeken actief de samenwerking op en stellen ons proactief op. Zo benutten we de kansen die de samenwerkingsverbanden ons kunnen bieden.
2. We sturen op resultaat. In elk samenwerkingsverband hebben we voortdurend aandacht voor de concrete resultaten die de samenwerking oplevert.
3. We zoeken naar samenhang. Door samenwerkingsverbanden en partners met elkaar te verbinden, zorgen we voor afstemming, efficiëntie en gezamenlijke koers.

Naast de vaste samenwerkingsverbanden zoals SML en de P10, zet Leudal stevig in op relaties met andere overheden (Public Affairs). We zoeken proactief de relatie met partners via de Provincie en de Euregio. Intensivering van deze relaties leidt tot kansen.

Wat mag dat kosten?

Samenwerkingsverbanden						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Bestuurlijke samenwerking	159	156	157	165	165	165
Totale lasten	**159**	**156**	**157**	**165**	**165**	**165**
Baten						
Bestuurlijke samenwerking	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**159**	**156**	**157**	**165**	**165**	**165**

2.7 Financiën en belastingen

Waarborgen van de financiële slagkracht om ruimte te scheppen voor de maatschappelijke opgaven.

Visie

De veranderende wereld om ons heen enerzijds door wet-, en regelgeving en anderzijds door een andere sociale structuur en behoefte bij de inwoners zorgen voor steeds uitdagender wordende financieringsvraagstukken naar de toekomst toe. Om enkele voorbeelden aan te halen kan gedacht worden aan het klimaatakkoord, de Omgevingswet en de vergrijzing binnen de gemeente Leudal.

Deze veranderingen zorgen ook voor mogelijkheden, om als gemeente nieuwe manieren van inkomsten aan te spreken en op een andere manier naar de financiën te kijken. De gemeente streeft naar een structureel gezonde financiële huishouding. Hierbij dienen middelen op een zo effectief mogelijke manier ingezet te worden, met daarbij mogelijkheden om andere vormen van financiering hierbij te betrekken.

Wat willen wij bereiken?

De gemeente Leudal wil allereerst voldoen aan een gezonde financiële huishouding die voldoet aan de vigerende wet-, en regelgeving. Daarnaast hebben we als gemeente de ambitie om de lokale lastendruk zo laag mogelijk te houden. De veranderingen in de wet- en regelgeving kunnen op gespannen voet staan met een lage lastendruk.

Het is daarom van belang om te kijken naar andere vormen voor het vergaren van financiële middelen. Helaas worden gemeenten ook hier in zekere mate in beperkt, waardoor initiatieven een langere doorlooptijd hebben. Daar waar mogelijk spelen we in op kansen die zich voordoen.

Tot slot streven we naar het werken met MKBA's (Maatschappelijke Kosten Baten Analyse) bij projecten. Tot op heden zijn er nog geen geschikte projecten geweest om een dergelijke analyse uit te voeren om de meerwaarde voor de gemeente Leudal te ontdekken, maar waar dit in de toekomst kan gaan we deze methodiek toepassen. Hierbij wordt uitgegaan van een breder aspect dan alleen de financiële component om te bekijken of een project rendabel is.

2.7.1 Financieel transparante verantwoording

2.7.1.1 Transparante verantwoording via MKBA

Wij streven naar een financieel transparante verantwoording van keuzes, hiervoor ontwikkelen wij een model dat geënt is op een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA).

Wat gaan wij daar voor doen?

Bij vrijwel alle gemeentelijke projecten is in de huidige situatie de harde euro het belangrijkste. Echter vraagt de veranderende wereld om ook via een andere bril naar projecten en in zijn algemeenheid naar de uitgaves te kijken. Voor grote projecten willen we gaan werken met een maatschappelijke kosten baten analyse. Middels deze analyse worden niet alleen de financiële voor- en nadelen inzichtelijk, maar worden ook maatschappelijke effecten vertaald naar euro's. Hierdoor kan een project dat in eerste instantie enkel geld kost voor de gemeente, toch kans van slagen hebben door het maatschappelijke effect dat een dergelijk project met zich meebrengt. Denk hierbij aan de effecten van een goede infrastructuur of onderwijsfaciliteiten voor het behoud of aantrekken van jonge mensen en arbeiders.

2.7.2 Alternatieve geldstromen

2.7.2.1 Alternatieve geldstromen ontwikkelen

Het proces ontwikkelen voor gebruik te kunnen maken van alternatieve geldstromen door middel van bestaande platforms, zoals pilotstarter (VNG) en crowdfunding.

Wat gaan wij daar voor doen?

Door de veranderende financiële situatie en de wens om een lage lokale lastendruk te behouden zijn alternatieve geldstromen naar de toekomst toe belangrijk. Dit om een duurzaam financieel beleid te kunnen voeren, zonder daarbij ieder jaar te komen tot bezuinigingen. Het is door wet- en regelgeving lastig om op alternatieve wijze financiële middelen te genereren. Waar deze mogelijkheden zich voordoen, zullen we hier als gemeente adequaat op inspelen en onze mogelijkheden hierbij onderzoeken.

2.7.3 Vestigingsklimaat

2.7.3.1 Aantrekkelijk financieel vestigingsklimaat

Wij hebben een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor inwoners en ondernemers en blijven aantrekkelijk voor de huidige inwoners en ondernemers door middel van een lage lastendruk.

Wat gaan wij daar voor doen?

We proberen als gemeente de lokale lasten zo laag mogelijk te houden. Dit doen we door het zoeken naar alternatieve financieringsvormen en het anders kijken naar onze financiële middelen. Het is daarbij niet uitgesloten dat een stijging van de lokale lasten aan de orde is.

3 Overige

3.1 Algemene dekkingsmiddelen

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen toegelicht. De algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten, die niet specifiek toe te rekenen zijn aan een bepaald programma, maar waar uiteindelijk de saldi van de programma's uit het programmaplan mee kunnen worden gedekt. De raad is bevoegd voor het inzetten van de algemene dekkingsmiddelen.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit een vijftal onderdelen:

- Lokale heffingen
- Algemene uitkering uit het gemeentefonds
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie
- Overige algemene dekkingsmiddelen

Lokale heffingen
Lokale heffingen kunnen we onderverdelen in wel en niet gebonden bestedingen. Lokale heffingen waarvan de besteding gebonden zijn, betreffen heffingen waarbij sprake is van een duidelijke relatie tussen de gemeentelijke dienstverlening en de belasting. Voorbeelden hiervan zijn de rioolrechten en de afvalstoffenheffing. Deze heffingen worden op de desbetreffende programma's (in deze begroting programma 2) als baten verantwoord en vallen dus niet onder de algemene dekkingsmiddelen. Lokale heffingen die niet gebonden zijn, vormen algemene dekkingsmiddelen en hebben geen vooraf aangewezen bestemming. Het verhogen of verlagen van deze belastingen zorgt voor een hogere of lagere bestedingsruimte binnen de begroting. Binnen de gemeente Leudal zijn 4 ongebonden lokale heffingen aanwezig:

- OZB-belasting (woningen en niet-woningen)
- Toeristenbelasting
- Hondenbelasting
- Baatbelasting

Voor verdere informatie verwijzen wij u naar 4.1 paragraaf 'Lokale heffingen'.

						(bedragen x 1.000)
Heffing	**Realisatie 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
OZB woning	-4.121	-4.475	-4.967	-5.069	-5.069	-5.069
OZB niet woning	-1.750	-1.771	-1.790	-1.824	-1.824	-1.824
Toeristenbelasting	-966	-975	-975	-975	-975	-975
Hondenbelasting	-219	-222	-222	-222	-222	-222
Baatbelasting	-4	-4	0	0	0	0
Totaal	**-7.059**	**-7.448**	**-7.955**	**-8.090**	**-8.090**	**-8.090**

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Via de algemene uitkering worden vanuit het Rijk inkomsten ontvangen die niet geoormerkt zijn voor een specifieke taak. De gemeente is derhalve vrij om deze middelen te besteden aan aandachtsgebieden waar prioriteiten liggen. Binnen de gemeente Leudal wordt bij iedere circulaire een raadsvoorstel gemaakt, ten behoeve van de verwerking van de circulaire. In deze begroting zijn de financiële effecten tot en met de meicirculaire 2021 verwerkt. In onderstaande tabel zijn de totale inkomsten voor de gemeente Leudal over de meerjarenbegroting te zien.

In de meicirculaire is de herijking ten aanzien van het gemeentefonds nog niet verwerkt. Wel is het nieuwe woonplaatsbeginsel ingerekend, waardoor de gevolgen voor de gemeente Leudal nadelig zijn ten aanzien van inkomsten uit het gemeentefonds.

						(bedrag x 1.000)
Algemene uitkering	**Realisatie 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Stand na decembercirculaire 2020	-54.494	-54.412	-53.262	-53.960	-54.684	-55.485
Mutaties meicirculaire 2021	-25	-1.916	-277	41	269	287
Stand na meicirculaire 2021	**-54.519**	**-56.327**	**-53.539**	**-53.919**	**-54.415**	**-55.198**

Dividend en rendement op beleggingen

Onder algemene dividenden vallen dividenden die niet tot één van de programma's behoren. Voor de gemeente Leudal gaat het om twee grote partijen waar dividend van wordt ontvangen. Via de brief van de provincie is bekend gemaakt voor het begrotingsjaar 2022 en verder met welke dividend inkomsten gerekend mag worden. Deze bedragen:

- Bank Nederlandse Gemeenten € 1,81 per aandeel (143.052 aandelen);
- Enexis Holding € 0,50 per aandeel (903.150 aandelen).

						(bedrag x 1.000)
Omschrijving	**Realisatie 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
dividend						
BNG	-182	-182	-259	-259	-259	-259
Enexis Holding BV	-633	-451	-451	-451	-451	-451
Saldo	**-815**	**-633**	**-710**	**-710**	**-710**	**-710**
Rendement						
Belegging Essentverkoop	-666	-375	-115	-96	-96	-96
Bruglening Enexis		-42	-42	-42	-42	-42
Boekwinst vrijval effecten	-1.976					-150
Saldo	**-2.642**	**-417**	**-157**	**-138**	**-138**	**-287**
totaal	**-3.457**	**-1.050**	**-867**	**-848**	**-848**	**-997**

Wat mag dat kosten?

Algemene dekkingsmiddelen						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	1.596	3.812	1.301	3.535	3.728	4.368
Baten	-66.012	-64.865	-62.378	-63.962	-64.366	-65.187
Mutatie reserves	1.832	-1.571	631	735	746	759
Resultaat	***-62.584***	***-62.625***	***-60.446***	***-59.692***	***-59.892***	***-60.060***

Verplichte indicatoren uit het BBV

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Woonlasten éénpersoons huishouden	euro	2021	744	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Woonlasten meerpersoons huishouden	euro	2021	790	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2020	245	CBS-Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Verbonden partijen

- CSV Amsterdam BV
- Enexis NV
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
- Bank Nederlandse Gemeenten

3.2 Overhead

Overhead omvat alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren in ieder geval leidinggevenden in het primair proces, de ondersteuning vanuit de afdeling bedrijfsvoering op de “PIOFACH” functies (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting) en overige kosten niet toe te delen aan de taakvelden in het primaire proces.
Wij hanteren de definitie die in het BBV wordt gehanteerd. Hierin worden ook de kosten meegenomen voor huisvesting, facilitaire zaken, ICT en overige. De laatste omvat kosten voor uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie zoals onder andere verzekeringskosten, opleidingskosten en aanvullende personeelskosten.
Overhead mag wel worden toegerekend aan grondexploitatie, investeringen en andere (subsidie)projecten en lokale heffingen.

Kostprijsberekening
Waar een integrale kostprijs berekend dient te worden, zal overhead extracomptabel toegerekend worden op basis van FTE inzet per taakveld.

				(bedrag x 1.000)
	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Personeel	8.192	7.878	7.822	7.822
Huisvesting en facilitair	851	848	846	874
ICT	2.338	2.484	2.513	2.445
Overig	735	940	976	1.027
Reserves	-290	-311	-311	-303
Totaal	**11.826**	**11.839**	**11.846**	**11.865**

Wat mag dat kosten?

Overhead						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	**Begroting na wijziging 2021**	**Primitieve begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Lasten	13.926	15.846	14.892	14.927	14.934	14.946
Baten	-2.873	-3.090	-2.776	-2.776	-2.776	-2.776
Mutatie reserves	-393	-686	-290	-311	-311	-303
Resultaat	***10.660***	***12.070***	***11.826***	***11.840***	***11.847***	***11.866***

Verplichte indicatoren uit het BBV

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	5,8	Eigen gegevens	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	5,46	Eigen gegevens	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	623,25	Begroting gemeente	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.
Externe inhuur	Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	2022	2,36%	Begroting gemeente	Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de gemeente in dienst zijnde opdrachtgever, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.
Overhead	% van totale lasten	2022	17,3	Begroting gemeente	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Verbonden partijen

- Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)

3.3 Heffing VPB

Vanaf 1 januari 2016 worden onder andere de grondexploitaties als vpb-plichtig aangemerkt. Het gevolg hiervan is dat over toekomstige winsten behaald uit onder andere de grondexploitaties vennootschapsbelasting betaald moeten worden. Binnen de gemeente Leudal wordt rekening gehouden met een VPB plicht van € 85.000.

Wat mag dat kosten

Heffing VPB						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	-8	85	85	85	85	85
Baten	0	0	0	0	0	0
Mutatie reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	***-8***	***85***	***85***	***85***	***85***	***85***

3.4 Onvoorzien

Vanaf 2022 bedraagt de post onvoorzien € 51.000. De post onvoorzien wordt alleen gebruikt om incidentele tegenvallers die onvoorzien, onontkoombaar, onuitstelbaar en in principe groter zijn dan € 10.000 op te vangen.

Wat mag dat kosten?

Onvoorzien						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	0	26	51	51	51	51
Baten	0	0	0	0	0	0
Mutatie reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	***0***	***26***	***51***	***51***	***51***	***51***

4 Paragrafen

4.1 Lokale heffingen

4.1.1 Algemeen

De gemeenteraad heeft de bevoegdheid te bepalen welke belastingen een gemeente heft, welke heffingsmaatstaven worden gehanteerd en welke tarieven daarbij gelden. De gemeente is daarbij beperkt in de soorten belastingen die ze mag heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de gemeentewet.

Naast de belastingen, heft de gemeenten rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar burgers. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van diensten niet overschrijden. De uitvoering van de belastingen van de gemeente Leudal is grotendeels ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW).

In Leudal worden de volgende belastingen en rechten geheven:

Belastingen	Rechten
Onroerende-zaakbelasting	Afvalstoffenheffing
Hondenbelasting	Rioolheffing
Toeristenbelasting	Leges
BIZ	Begraafrechten
	Marktgelden

Tevens heft de gemeente nog baatbelastingen van zeer geringe omvang.

4.1.2 Beleid en tariefstelling

Voor het heffen van de lokale heffingen hanteert de gemeenteraad enkele algemene uitgangspunten. Een uitgangspunt blijft bijvoorbeeld om zoveel mogelijk met kostendekkende tarieven te werken.

Onderstaand een overzicht van gerealiseerde en geraamde opbrengsten:

(bedrag x 1.000)

Heffing	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
OZB	-5.871	-6.247	-6.757	-6.893	-6.893	-6.893
Rioolheffing	-4.778	-4.778	-4.795	-4.794	-4.798	-4.801
Afvalstoffenheffing	-3.065	-3.597	-3.545	-3.701	-3.703	-3.703
Toeristenbelasting	-966	-975	-975	-975	-975	-975
Hondenbelasting	-219	-222	-222	-222	-222	-222
Baatbelasting	-4	-5	0	0	0	0
Leges	-1.220	-1.205	-1.030	-1.030	-1.030	-1.030
Marktgelden	-5	-10	-10	-10	-10	-10
Begraafrechten	-8	-7	-7	-7	-7	-7
Totaal	**-16.136**	**-17.045**	**-17.341**	**-17.631**	**-17.637**	**-17.641**

4.1.3 Onroerende-zaakbelastingen

De onroerende-zaakbelastingen (OZB) worden in Leudal geheven bij eigenaren van woningen en niet-woningen en bij gebruikers van niet-woningen. Als grondslag voor deze belastingen wordt de waarde in het economische verkeer (WOZ-waarde) bepaald van elke onroerende zaak. Leudal hanteer tariefdifferentiatie bij het woning en niet-woning tarief.

Leudal heeft relatief gezien een laag OZB niveau, zeker voor niet-woningen. In 2021 staat Leudal in de top 15 van de Limburgse gemeenten met de laagste OZB-tarief voor woningen. Voor niet-woningen eigenaren heeft Leudal de laagste OZB-tariefstelling in Limburg.

4.1.4 Rioolheffing

De rioolheffing wordt opgelegd aan de eigenaar van een perceel door middel van een vast bedrag per zelfstandig gedeelte conform de vastgestelde “Notitie omtrent gemeentelijke belastingen”. Uit deze notitie volgt onder meer dat er beperkte differentiatie plaatsvindt. Voor percelen die onderdeel uitmaken van een omsloten terrein bestemd voor verblijfsrecreatieve doeleinden wordt een tariefstelling van maximaal 60% toegepast.

Op basis van de berekening van de rioolheffing voor het jaar 2022 blijkt een onderdekking van circa € 26.000. Dit is op basis van de nu in de begroting opgenomen bedragen. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuw GRP voor de jaren 2022-2026, waarna ook de rioolheffing en de kosten die hiermee samenhangen. In het nieuwe GRP is een kostendekkendheid van 100% het uitgangspunt. Onderstaande gegevens zullen dus wijzigen op basis van het nieuwe GRP dat vastgesteld zal worden in de raad.

		(bedrag x 1.000)
Berekening kostendekkendheid rioolheffing 2022	**Bedrag**	**Dekking**
Kosten taakveld	3.342	
Storting voorziening Riolering	357	
Inkomsten taakveld (excl. heffingen)	-25	
Netto kosten taakveld 7.2	**3.674**	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	352	
Marktconforme rente	301	
BTW	495	
Totale kosten	**4.821**	
Opbrengst heffingen	**-4.795**	
Dekking		99%

4.1.5 Afvalstoffenheffing

Het huishoudelijk afval binnen de 16 kernen wordt ingezameld volgens de diftar-systematiek waarbij de differentiatie bepaald wordt door het volume van de afvalcontainer in combinatie met de aanbiedfrequentie. De inzameling van huishoudelijk afval wordt uitgevoerd door de Reinigingsdienst Maasland.

In het kader van de tariefstelling afvalstoffenheffing worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- kostendekking van 100%;
- verdeling van de kosten in vaste en variabele kosten, waarbij de differentiatie plaatsvindt op basis van

  de verwerkingskosten van het rest- en gft-afval;
- basisbelastingbedrag baseren op combinatie gft 40-literbak en rest 60-literbak;
- aanbieden gft-container op basis van 26 keer per jaar.

Vanaf 2022 gaat er op basis van een nieuwe inzamelsystematiek ingezameld worden. Onderstaand is de conceptopbouw van de kostendekkendheid te zien. De bedragen zijn gebaseerd op de nu bekende gegevens en kunnen nog afwijken bij definitieve vaststelling van de tarieven.

		(bedrag x 1.000)
Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2022	**Bedrag**	**Dekking**
Kosten taakveld	3.126	
Aanwending voorziening afvalstoffenheffing		
Inkomsten taakveld (excl. heffingen)	-186	
Netto kosten taakveld 7.3	**2.940**	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	117	
Kwijtschelding	80	
BTW	408	
Totale kosten	**3.545**	
Opbrengst heffingen	**-3.545**	
Dekking		100%

4.1.6 Hondenbelasting

Ook voor 2022 wordt geen tarief aanpassing voorgesteld. De gehanteerde tarieven sluiten zowel in de hoogte als mate van differentiatie aan bij de gehanteerde tariefstelling elders in onze regio. Vanuit sociaal oogpunt is door uw Raad in eerder stadium reeds besloten dat kwijtschelding voor een 1ste hond mogelijk is. Dit is geformaliseerd in de verordening.

4.1.7 Toeristenbelasting

Op grond van artikel 224 Gemeentewet kan toeristenbelasting worden geheven
voor personen die niet in de gemeente wonen, maar wel hier verblijven. Deze personen zijn niet als ingezetene in de basisregistratie personen ingeschreven. Hetgeen anders dan de naam doet vermoeden, alle overnachtingen (recreatief of beroepsmatig) tegen een vergoeding tot een belastingplicht leiden.

4.1.8 Leges

De legesopbrengsten voor diensten die de gemeente op verzoek levert mogen, op basis van artikel 229 van de Gemeentewet, maximaal 100% kostendekkend zijn. Fiscaal gezien wordt daaraan voldaan wanneer de totale baten de totale lasten op verordening (macro) niveau niet overschrijden.
De eisen van het BBV gaan een stuk verder dan de fiscale eisen. Er dient cijfermatig inzicht te worden gegeven met betrekking tot de kostendekkendheid van afzonderlijke onderdelen van de verordening. Minimale eis: per hoofdstuk van de legesverordening. Daarnaast moeten de achterliggende beleidskeuzes worden toegelicht. Uiteindelijk moet op termijn ook de kruissubsidiëring tussen titels, tussen hoofdstukken en binnen een bepaald hoofdstuk in de verordening worden toegelicht.

		(bedrag x 1.000)
Berekening kostendekkendheid leges 2022	**Bedrag**	**Dekking**
Kosten totaal	1.530	
Baten totaal	-1.030	
Kostendekking leges		
Dekking titel 1		48,31%
Dekking titel 2		79,50%
Dekking titel 3		40,00%

4.1.9 Begraafrechten

In het kader van de tariefstelling begraafrechten worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- streven naar een zo goed mogelijke onderhoudstoestand van de begraafplaatsen
- streven naar een zo hoog mogelijke dekking van de exploitatielasten.

Voor 2022 is vooralsnog geen aanpassing voorzien.

		(bedrag x 1.000)
Berekening kostendekkendheid begraafrechten 2022	**Bedrag**	**Dekking**
Kosten taakveld	17	
Inkomsten taakveld (excl. heffingen)		
Netto kosten taakveld 0.64	**17**	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	1	
BTW		
Totale kosten	**18**	
Opbrengst heffingen	**-7**	
Dekking		39%

4.1.10 Marktgelden

In het kader van de tariefstelling marktgelden worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- aansluiten bij tariefstelling voormalige gemeenten;
- vergelijkbare tarieven met omliggende gemeenten;
- doorberekening elektriciteit en promotiekosten.

In de raadsvergadering van 15 december 2020 heeft de raad ingestemd om de tarieven 2021 te verhogen om zo te voldoen aan het uitgangspunt van 100% kostendekkende tarieven.

		(bedrag x 1.000)
Berekening kostendekkendheid marktgelden 2022	**Bedrag**	**Dekking**
Kosten taakveld	16	
Inkomsten taakveld (excl. heffingen)	-17	
Netto kosten taakveld 0.64	**-1**	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	10	
BTW		
Totale kosten	**9**	
Opbrengst heffingen	**-10**	
Dekking		111%

4.1.11 Kwijtschelding

Bij de overgang van de uitvoering van de belastingen naar BsGW is de uitvoering op een aantal beleidsvlakken geharmoniseerd. Bij de kwijtschelding betekende de overgang naar BsGW feitelijk een verruiming van het beleid bij de verlening van automatische kwijtschelding.
Ook voor 2020 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Hantering kwijtscheldingsnormen van 100%
- kwijtschelding heeft alleen betrekking op de afvalstoffenheffing (basisbelastingbedrag) en de hondenbelasting (enkel 1e hond);

automatische kwijtschelding vindt plaats conform toetsing door Inlichtingenbureau

Het aantal kwijtscheldingsverzoeken is dalende. In 2020 bedroeg het aantal verzoeken 720. Voor 2020 zijn er 551 ontvangen. Voor 2022 wordt voor kwijtschelding een bedrag geraamd van € 83.000.

4.1.12 Woonlasten

Onder woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Onderstaand overzicht (bron: Provincie Limburg) geeft de effecten van de voorgestelde tarieven weer voor 2022. Tevens geeft dit overzicht de tariefontwikkeling van de drie belangrijkste gemeentelijke belastingen.

Jaar	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Totaal eigenaar	Totaal gebruiker	Eigenaar en gebruiker
2020	-259,45	-282,51	-190,20	-541,96	-190,20	-732,16
2021	-286,69	-282,51	-225,80	-569,20	-225,80	-795,00
2022	-297,18	-282,51	-222,85	-579,69	-222,85	-802,54

Met bovenstaande ontwikkelingen van de woonlasten maakt Leudal deel uit van de top 15 van goedkoopste gemeente van Limburg. In 2021 stond Leudal op plaats 11 (bron: Provincie Limburg 2021).

Gemeente	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Totaal
Leudal	-286,69	-282,51	-225,80	-795,00
Weert	-289,23	-215,04	-285,48	-789,75
Nederweert	-360,38	-280,90	-186,96	-828,24
Roermond	-287,22	-191,32	-250,28	-728,82
Maasgouw	-241,06	-238,11	-260,40	-739,57
Echt-Susteren	-299,67	-264,85	-227,00	-791,52
Roerdalen	-272,76	-214,00	-309,00	-795,76
Peel en Maas	-263,81	-288,76	-212,00	-764,57
Horst aan de Maas	-399,12	-217,00	-233,55	-849,67
Gemiddeld Limburg	**-299,99**	**-243,61**	**-243,39**	**-786,99**

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.2.1 Algemeen

De risico's waarmee gemeenten worden geconfronteerd, zijn de laatste jaren fors toegenomen. Denk aan risico's op het terrein van aansprakelijkheid, financiën, imago en informatie. De complexiteit van projecten waarbij gemeenten zijn betrokken, nieuwe wet- en regelgeving en de decentralisaties werken deze risico's onder meer in de hand. Bij publieke besluitvorming spelen veel aspecten een rol, zoals het beheersen van deze risico's. De actualisatie van de nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen (vastgesteld november 2014) gaat in op de ontwikkelingen van het beleid rond risicomanagement. Uitgangspunt is dat risicomanagement een onderdeel is van het integraal management. De regie wordt gehouden vanuit de risicobeheermatrix die twee keer per jaar wordt geactualiseerd.

Deze paragraaf geeft de belangrijkste zaken hiervan weer. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- Weerstandsvermogen;
- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Relatie risico's en weerstandscapaciteit;
- Een inzicht in de reserves en voorzieningen.

Het streven is om eind 2021 een vernieuwde nota rondom risicomanagement vast te stellen. Door de nieuwe nota willen we meer grip krijgen op onze risico's en deze beter kwantificeren. Daarbij worden ook kaders gevormd waaraan een risico moet voldoen om deze op te nemen in de risicobeheermatrix om zo een volledig beeld van de risico's te verschaffen.
De door het BBV verplicht gestelde kaders blijven hierbij uiteraard van toepassing.

4.2.2 Weerstandscapaciteit

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit; dit zijn middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken;
- Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die materieel van invloed kunnen zijn op de meerjarige financiële positie.

De omvang van het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dit is van belang bij een financiële tegenvaller. Door alert te zijn op het weerstandsvermogen, voorkomen we dat elke financiële tegenvaller leidt tot bezuinigingen.

Inventarisatie weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente de beschikking heeft/kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. De totale weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit twee delen. Het eerste deel betreft de weerstandscapaciteit van het vermogen, ook wel incidentele weerstandscapaciteit genoemd. Deze weerstandscapaciteit kan slechts eenmalig worden ingezet om tegenvallers op te vangen.

Het tweede deel is de weerstandscapaciteit van de exploitatie, ook wel de structurele weerstandscapaciteit genoemd. Deze capaciteit kan permanent worden ingezet om tegenvallers op te vangen. Belangrijkste componenten hiervan voor Leudal zijn de post (structureel) onvoorzien en de ruimte tot 100% kostendekkendheid van leges en heffingen.

Voor beiden wordt als voorwaarde gesteld dat de inzet plaatsvindt zonder dat het bestaande beleid in gevaar komt. Vooral om die laatste reden is de algemene reserve in de weerstandscapaciteit van het vermogen de belangrijkste component.

Voor de gemeente Leudal bestaat de weerstandscapaciteit uit:

- de algemene reserve;
- de post onvoorzien en de begrotingsruimte (bij de jaarrekening het saldo);
- de stille reserves;
- de onbenutte belastingcapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit is:

			(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	**Begroting na wijziging 2021**	**Primitieve begroting 2022**
Algemene reserve 31-12-	9.535		
Algemene reserve 1-1-		9.535	8.722
Onvoorzien/saldo rekening	3.421	51	51
Begrotingsruimte		1.631	-526
Stille reserves	p.m.	p.m.	p.m.
Onbenutte belastingcapaciteit	3.439	3.092	3.178
Totaal	**16.395**	**14.309**	**11.425**

4.2.3 Risico's

Voor de begroting 2022-2025 is de risicobeheermatrix opgesteld. De risico's die in de risicobeheermatrix worden onderkend zijn onder te verdelen in structurele risico's en incidentele risico's. De risicobeheermatrix is opgenomen in de bijlage.

4.2.4 Onderlinge relatie

Onderdeel van de programmabegroting is het weerstandsvermogen en de risicobeheersing. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt in welke mate de gemeente de ingeschatte risico's kan opvangen, wanneer deze zich voordoen. Met ingang van de jaarstukken 2020 wordt een onderscheid gemaakt tussen het incidentele en structurele weerstandsvermogen. Deze zijn beide toegevoegd, waarbij tevens een analyse is toegevoegd. De stand van de algemene reserve is gebaseerd op de 1e raadsrapportage 2021 en de belastingcapaciteit op basis van de jaarstukken 2020.

Incidenteel weerstandsvermogen:

Incidenteel weerstandsvermogen	2022	2023	2024	2025
				(bedrag x 1.000)
Algemene reserve stand 1-1-	8.722	7.839	7.839	7.839
Incidentele begrotingsruimte	398	25	-175	-5
Incidentele risico's	825	825	825	825
Ideale bandbreedte	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4
Weerstandsvermogen o.b.v. algemene reserve	**11,05**	**9,53**	**9,29**	**9,50**
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	825	825	825	825

De gemeente Leudal is in staat om de incidentele risico's op te vangen als deze zich in enig jaar allemaal tegelijk voordoen. De ratio is in alle jaren boven 9 en daarmee zeer sterk. Voor nu is de algemene reserve van voldoende omvang om ook naar de toekomst toe een verhoging van incidentele risico's op te vangen.

Structureel weerstandsvermogen:

Structureel weerstandsvermogen	2022	2023	2024	2025
				(bedrag x 1.000)
Onbenutte belastingcapaciteit	3.178	3.043	3.043	3.043
Onvoorzien structureel	51	51	51	51
Structurele begrotingsruimte	-924	1.640	1.628	2.197
Structurele risico's	1.925	1.925	1.925	1.925
Ideale bandbreedte	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4
Weerstandsvermogen o.b.v. algemene reserve	**1,20**	**2,46**	**2,45**	**2,75**
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	1.925	1.925	1.925	1.925

De gemeente Leudal is in staat om structurele risico's op te vangen indien deze zich voordoen. Dit is niet mogelijk uit de structurele begrotingsruimte. Wanneer alle structurele risico's zich voordoen, en verder geen wijzigingen plaatsvinden in de begrotingsruimte, dient de gemeente te bezuinigen of aanspraak te maken op de onbenutte belastingcapaciteit om een structureel sluitende begroting aan te aanbieden. Op basis van de verwerkte voorstellen is in onderstaande tabel weergegeven welke bedragen structureel behaald moeten worden:

Tekort t.o.v. structurele begrotingsruimte	2022	2023	2024	2025
				(bedrag x 1.000)
Structurele begrotingsruimte	-924	1.640	1.628	2.197
Structurele risico's	1.925	1.925	1.925	1.925
Tekort	**-2.849**	**-285**	**-297**	**272**

4.2.5 Financiële kengetallen

Bij ultimo jaar	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Bandbreedte	Beoordeling Leudal begrotingsjaar
Netto schuldquote	47%	57%	64%	56%	50%	43%	Cat A <90% Cat B >90 < 130% Cat C > 130 %	Cat A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	42%	52%	59%	50%	45%	38%	Cat A <90% Cat B >90 < 130% Cat C > 130 %	Cat A
Solvabiliteitsratio	47%	45%	46%	49%	49%	51%	Cat A > 50% Cat B >20 < 50% Cat C <20 %	Cat B
Structurele exploitatieruimte	1%	0%	-1%	2%	2%	3%	Cat A > 0% Cat B 0% Cat C < 0 %	Cat C
Grondexploitatie	4%	-4%	-2%	-1%	-1%	-1%	Cat A <20% Cat B >20 < 35% Cat C > 35%	Cat A
Belastingcapaciteit	94%	98%	99%	99%	99%	99%	Cat A <95% Cat B >95 < 105% Cat C > 105 %	Cat B

In de tabel wordt per kengetal aangegeven in welke categorie de gemeente Leudal zit. De categorieën bestaan uit:
A = Goed
B = Voldoende
C = Onvoldoende
Hierbij wordt enkel het kengetal in het begrotingsjaar als waarde genomen voor de toekenning van de categorie.

Netto schuldquote
De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Dit kengetal geeft aan hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Vanaf 100% blijft te weinig leencapaciteit over om financiële tegenvallers op te vangen. Bij 130% of hoger is sprake van een zeer hoge schuld. Dit kengetal is gevoelig voor schommelingen in inkomsten.

De netto schuldquote is goed en wordt in de loop der tijd zelfs nog beter. Naar de toekomst toe is het effect van rentelasten en aflossingen van lening lager op de exploitatie. Dit komt met name door aflossingen in de toekomst. Indien voor deze leningen opnieuw externe financiering wordt gezocht, zal ook dan de ratio afnemen. Dit heeft alles te maken met de lage rentestand op dit moment.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Hierdoor wordt inzichtelijk wat het aandeel van verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is haar financiële lange termijn verplichtingen te voldoen. Onder dit kengetal wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 80% en 30%. Bij een solvabiliteitsratio tussen de 30% en de 20% moet de gemeente oppassen en bij minder dan 20% is het bezit met zeer veel schuld belast.

De solvabiliteitsratio is in de begroting 46% en daarmee voldoende. De komende jaren stijgt deze ratio naar goed. Het eigen vermogen wordt een groter onderdeel van het totale vermogen en zodoende wordt de positie van de gemeente beter. Ook dit hangt samen met de toekomstige aflossingen van geldleningen.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal 3 jaar voordoen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

De afgelopen jaren is bij de begrotingen duidelijk geworden dat er een omslag komt voor de begrotingsruimte per 2023. Deels doordat vanaf dat jaar al taakstellingen/bezuinigingen van de afgelopen jaren zijn gerealiseerd. Een deel van de taakstellingen/bezuinigingen moeten nog worden gerealiseerd. Deze ratio is onder andere gevoelig voor fluctuaties in de inkomsten uit de algemene uitkering.

Grondexploitatie
De afgelopen jaren bleek dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Terugverdienen betekent het aflossen van de schuld en het goedmaken van de rentelasten. Het kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te bepalen of er een reële verwachting is of de grondexploitatie kan bijdragen in de verlaging van de schuld.

De ratio van de grondexploitatie is de komende jaren kleiner dan 0%. De grondexploitatie heeft daarmee een kleine invloed op de financiële positie van de gemeente.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) presenteert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde.

Conclusie
De gemeente Leudal scoort bij 3 onderdelen goed, bij 2 onderdelen voldoende en bij 1 onderdeel onvoldoende. Als wordt gekeken naar de samenhang kan gesteld worden dat de gemeente Leudal voldoende in staat is om aan haar lange termijnverplichtingen te voldoen. Er is ruimte voor het aangaan van leningen om financiële tegenvallers op te vangen. De solvabiliteitsratio biedt daarnaast ruimte om in geval van financiële tegenvallers leningen aan te gaan, zonder dat daarbij bezittingen teveel worden gefinancierd met vreemd vermogen. De structurele exploitatieruimte is in het begrotingsjaar negatief, maar de doorkijk laat zien dat deze zal toenemen. Mede gelet op bovenstaande is de gemeente de komende jaren in staat om tegenvallers op te vangen, maar dient het wel de bestaande taakstellingen in te lossen. Tot slot wordt bij de grondexploitaties weinig tot geen risico gelopen met betrekking tot het reeds inrekenen van baten. Tegenvallers binnen de grondexploitaties, leveren derhalve geen vergroot risico op ten aanzien van kengetallen.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

4.3.1 Algemeen

Prgr	Omschrijving	Vaststelling raad	Frequentie	Volgende actualisatie	Voorziening	Financieel in de begroting	Achterstallig onderhoud
	Wegen 2019-2022	2018	1 x p. 4 jaar	2022	Nee	Ja	Nee
	GRP 2017-2021	2016	1 x p. 5 jaar	2021	Ja	Ja	Nee
	Kunstwerken 2016-2021	2016	1 x p. 5 jaar	2021	Nee	Ja	Nee
	Openbare verlichting 2018-2022	2018	1 x p. 4 jaar	2022	Nee	Ja	Nee
	Groen 2019-2022	2018	1 x p. 4 jaar	2022	Nee	Ja	Nee
	Gemeentelijk vastgoed	2021	1 x p. 4 jaar	2025	Nee	Ja	Nee

4.3.2 Wegen

Op 25 september 2018 is het Beheerplan groen en wegen 2019-2022 door de Raad vastgesteld. Bij het vaststellen van het beheerplan is tevens ingestemd met het beschikbaar stellen van de benodigde budgetten voor het uitvoeren van het onderhoud aan de wegen en het groen op kwaliteitsniveau B.

In het beheerplan is de maximale technische levensduur van de wegen en de groenelementen als aandachtspunt benoemd. Want ondanks dat de openbare ruimte op een goed niveau wordt onderhouden, is het onvermijdelijk dat een weg of een groenelement aan het einde van de levensduur vervangen dient te worden. De afgelopen jaren is in de meerjaren investeringsplanning (MIP) een bedrag van € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor investeringen ter vervanging van het wegennet. Dit bedrag is op basis van het nieuwe beheersplan verhoogd en in 2019 door de raad akkoord bevonden.

In het plan is gekozen om voor de komende 60 jaar de vervangingsinvesteringen te bepalen. tussen 2019 en 2028 zal op basis van dit plan jaarlijks een bedrag van € 1.421.000 worden opgenomen in het MIP. Dit bedrag neemt vervolgens in tranches van 10 jaar toe, zodat de vervangingspieken kunnen worden opgevangen.

				(bedrag x 1.000)
	2022	2023	2024	2025
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud wegen	1.194	1.194	1.194	1.194
Vervangingsinvestering infrastructurele werken	1.421	1.421	1.421	1.421

4.3.3 Riolering

Het Gemeentelijk Rioleringsplan Leudal 2017-2021 (GRP) is vastgesteld door de gemeenteraad en is nog steeds actueel. De zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater is hierin opgenomen. Door het uitvoeren van de maatregelen die in het GRP benoemd zijn, wordt achterstallig onderhoud of kapitaalvernietiging voorkomen.

Speerpunt in het huidige GRP en het nog vast te stellen GRP 2022-2026 is om in het samenwerkingsverband Limburgse Peelen verder te onderzoeken hoe de gemeente om kan gaan met

de klimaatverandering. Tevens wordt voortdurend gezocht naar andere mogelijkheden die deze samenwerking biedt. Gezocht wordt naar gezamenlijke projecten die gemeentegrens-overstijgend zijn en waarbij een gezamenlijke aanpak voordelen biedt. In het gezamenlijk Waterketenplan 2021-2025, zijn de gezamenlijke beleidsuitgangspunten voor de invulling van de gemeentelijke watertaken beschreven. Hierbij zijn de lokale ambities toegevoegd. Als vervolg hierop wordt in 2021 een nieuw gemeentelijk rioleringsprogramma opgesteld en eind 2021 aan de raad aangeboden, dit is de opvolger van het huidige Gemeentelijke Rioleringsplan 2017-2021.

De maatregelen en verbeteringen aan het rioolstelsel, zoals verwoord in het huidige GRP, worden in de lopende planperiode eveneens uitgevoerd. De maatregelen en verbeteringen in de komende planperiode 2022-2026 worden, in het nog vast te stellen GRP 2022-2026, geconcretiseerd en uitgevoerd.

				(bedrag x 1.000)
	2022	**2023**	**2024**	**2025**
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud riolen	1.200	1.204	1.204	1.204
Vervangingsinvestering riolering (G.R.P.)	1.067	1.065	1.605	1.605

4.3.4 Civieltechnische kunstwerken

Naast een groot aantal duikers, heeft de gemeente Leudal diverse bruggen en duikerbruggen in beheer en onderhoud. Het "Beheerplan civieltechnische kunstwerken 2017 t/m 2021" omvat circa 130 bruggen/duikerbruggen. In november 2016 is dit beheerplan door de gemeenteraad vastgesteld. Het huidige plan met betrekking tot de civieltechnische kunstwerken verloopt in 2021. In 2022 zal een nieuw plan aan de raad worden voorgelegd. Het reguliere onderhoud wordt vooralsnog conform het oude beheerplan uitgevoerd.

				(bedrag x 1.000)
	2022	**2023**	**2024**	**2025**
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud civieltechnische werken	94	94	94	94

4.3.5 Openbare verlichting

Op 12 december 2017 is het beleidsplan openbare verlichting 2018 t/m 2022 vastgesteld. Per 1 januari 2018 is het beheer en het onderhoud van de openbare verlichting van elkaar gescheiden en wordt dit uitgevoerd door twee verschillende partijen. In 2022 zal een nieuw beleidsplan openbare verlichting aan de raad worden aangeboden. In 2022 gaan we door met het aanbrengen van armaturen die voorzien zijn van energiezuinig LED verlichting. Ook slechte lichtmasten zullen vervangen worden door nieuwe masten.

				(bedrag x 1.000)
	2022	**2023**	**2024**	**2025**
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud openbare verlichting	130	130	130	130
Vervangingsinvestering openbare verlichting	204	211	215	216

4.3.6 Groenvoorziening

37 Duizend Bomenplan gemeente Leudal
In de periode 2020-2027 worden in totaal 37.000 extra bomen geplant, één boom per inwoner. Bij de Provincie Limburg is het plan voor de aanplant van ruim 14.000 bomen in de eerste 4 jaar inmiddels ingediend voor cofinanciering.

Beheerplan Groen en Wegen 2023-2026
In 2022 wordt het huidige beheerplan Groen en Wegen geactualiseerd. Het geactualiseerde beheerplan sluit aan bij de beleidsuitgangspunten ten aanzien van onder andere duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit van de gemeente Leudal. Areaaluitbreiding wordt hierin ook meegenomen.

Data op orde
In 2020-2021 zijn alle gemeentelijke bomen geïnventariseerd. In 2022 worden de data in het Groenbeheersysteem verder geactualiseerd. Het op orde brengen en houden van onze data is een randvoorwaarde voor het uitvoeren van data- en plangericht beheer van de openbare ruimte.

Vervanging bomen en plantsoenen
Bomen en planten hebben een bepaalde levensduur. Een deel van de verouderde plantsoenen en bomen die zijn afgekeurd in verband met de boomveiligheid worden vervangen. Ook bij reconstructies wordt kritisch gekeken of het bestaande groen gehandhaafd blijft of beter vervangen kan worden. Bij het bepalen van het sortiment wordt mede gekeken naar de waarde voor de biodiversiteit en veerkracht in relatie tot klimaatadaptatie (extreem droge of natte periodes).

				(bedrag x 1.000)
	2022	2023	2024	2025
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud groen	1.826	1.826	1.826	1.826
Vervangingsinvestering groen	138	138	138	138

4.3.7 Gebouwen en sportaccommodaties
Wat betreft het vastgoed van gemeente Leudal wordt er gewerkt volgens de bestuursopdracht 'Herijking accommodatie- en vastgoedbeleid'. Het accommodatiebeleid is vastgesteld in februari 2020. Een van de uitkomsten hiervan is het doel het aantal accommodaties te verminderen waarover momenteel afstemming plaatsvindt. Hierop volgend wordt vastgoedbeheerbeleid ontwikkeld wat volledig aansluit op de uitkomsten van het accommodatiebeleid.

Als uitvloeisel van het Klimaatakkoord is vanuit de VNG een sectorale routekaart vastgesteld. De recentelijk vastgestelde gemeentelijke wettelijke verplichting hierin is het vaststellen van een portefeuilleroutekaart voor haar vastgoed. Deze moet duidelijkheid verschaffen hoe we als gemeente gaan voldoen aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord om te komen tot de verplichte Co2 reductie. Een eerste inventarisatie voor verduurzaming van het vastgoed heeft reeds plaatsgevonden waarbij samenhang met planmatig groot onderhoud van groot belang is.

De huidige MJOP's bieden voldoende handvatten om het vastgoed in stand te kunnen houden en het vastgoedbeheerbeleid en de portefeuilleroutekaart verder te ontwikkelen op basis van boven vernoemde aandachtspunten. Het groot onderhoud aan de Brede Maatschappelijke Voorzieningen is lopende en voor de sportaccommodaties wordt deze ook uitgerold, rekening houdend met veiligheid, wettelijke verplichtingen en risicovolle (des)investeringen.

Waar blijkt dat bestaande vastgoedobjecten voor de gemeente geen maatschappelijk doel meer hebben, is het doel deze te verkopen. De wijze van verkoop is gestart met enkele pilotprojecten wat zal worden doorgezet in 2022.

				(bedrag x 1.000)
	2022	**2023**	**2024**	**2025**
In begroting opgenomen:				
Onderhoud gebouwen groot	403	460	460	460
Herijking MJOP	500	500	500	500
MJOP kaders 2019-2022	897	729	729	729

4.4 Financiering

4.4.1 Algemeen

In deze paragraaf staan het treasury beleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille centraal. Het geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden worden toegerekend en de financieringsbehoefte.

De kaders hiervoor zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido), de wet Houdbare gemeentefinanciën (Hof), het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de Financiële verordening 2018 en het Treasurystatuut 2017.

4.4.2 Rente risicobeheer

Renteschommelingen hebben niet alleen gevolgen voor de rentelasten of - opbrengsten bij het aantrekken dan wel uitzetten van gelden, maar ook voor de koersen van obligaties. Hieronder worden de onderscheiden risico's nader toegelicht.

1. Renterisico
Beheersing van het renterisico op korte schuld geschiedt door de kasgeldlimiet en op langlopende schulden door de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet
Met deze limiet wil de wetgever voorkomen dat uitsluitend kortlopende leningen worden afgesloten. Het aantrekken van dit type leningen is aantrekkelijk wanneer de rente erg laag is. Het risico van een stijgende rente bij herfinanciering is daarmee in verhouding groot. Daarom is bepaald dat gemeenten maximaal 8,5% van het begrotingstotaal mogen gebruiken voor kortlopende leningen.
Wanneer zich in drie achtereenvolgende kwartalen een overschrijding voordoet, moet de gemeente maatregelen nemen (zoals het aantrekken van langlopende geldleningen). Gezien de historisch lage rente op kortlopende geldleningen zal de kasgeldlimiet zo goed mogelijk worden benut. De looptijd van de lening is afgestemd op de vrijval van een positie in de beleggingsportefeuille.

Kasgeldlimiet	3e kwartaal 2020	4e kwartaal 2020	1e kwartaal 2021	2e kwartaal 2021
				(bedrag x 1.000)
Begrotingstotaal per 1 januari	82.087	82.087	85.991	85.991
Limiet percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Normbedrag	**6.977**	**6.977**	**7.309**	**7.309**
Netto vlottende positie				
Vlottende schuld	14	93	378	1.308
Vlottende middelen	-12.322	-11.096	-4.995	-9.561
Netto saldo	**-12.308**	**-11.003**	**-4.617**	**-8.253**
Onder- overschrijding normbedrag				
Ruimte onder de kasgeldlimiet	**19.285**	**17.980**	**11.926**	**15.562**
Overschrijding kasgeldlimiet				

Renterisiconorm
Deze norm draagt bij aan een zodanige opbouw van de langlopende leningenportefeuille dat tegenvallers als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering in voldoende mate worden beperkt. Het totaal aan aflossingen en herfinanciering mag jaarlijks maximaal 20% bedragen van het begrotingstotaal. Door een goede spreiding van de looptijd wordt flexibiliteit in de toekomst behouden tegen zo laag mogelijke rentekosten.

				(bedrag x 1.000)
Renterisico	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Begrotingstotaal per 1 januari	85.894	86.425	86.640	87.395
Limiet percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Renterisiconorm	**17.179**	**17.285**	**17.328**	**17.479**
Rente herziening	0	0	0	0
Aflossingen	6.549	6.549	6.024	5.251
Renterisico	**6.549**	**6.549**	**6.024**	**5.251**
Onder- overschrijding normbedrag				
Ruimte onder de renterisiconorm	**10.630**	**10.736**	**11.304**	**12.228**
Overschrijding renterisiconorm				

2. Liquiditeitsrisico

Dit is het risico dat over onvoldoende middelen wordt beschikt om onze financiële verplichtingen te voldoen. Gemeente Leudal werkt vanuit totaalfinanciering. Dit betekent dat alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven worden gesaldeerd voordat we ons op de geld- of kapitaalmarkt begeven. Een goed inzicht in het verloop van inkomsten en uitgaven leidt tot een betere sturing op de benodigde liquiditeiten voor de komende jaren, de aan te trekken externe financiering en de ontwikkeling van de rentekosten.

Gemeenten zijn in het kader van schatkistbankieren verplicht hun overtollige liquide middelen boven het drempelbedrag aan te houden in de rijksschatkist. Door deze maatregel hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.
Dit drempelbedrag bedraagt afgerond 0,75% van het begrotingstotaal (zijnde € 644.000). Verder is er de mogelijkheid overtollige middelen uit te lenen aan andere decentrale overheden.

				(bedrag x 1.000)
Financieringspositie per 1 januari	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Activa				
Vaste activa	126.362	121.359	116.861	116.346
Grondexploitaties	-3.010	-1.472	-990	-511
Saldo	**123.352**	**119.887**	**115.871**	**115.835**
Passiva				
Reserves	61.729	60.396	59.922	59.459
Voorzieningen	4.537	4.895	5.230	5.543
Langlopende geldleningen	56.833	50.285	43.736	37.712
Saldo	**123.100**	**115.575**	**108.887**	**102.714**
Financieringstekort	**-253**	**-4.312**	**-6.984**	**-13.121**
Financieringsoverschot				

Bij aanvang van het begrotingsjaar wordt een theoretisch financieringstekort verwacht van afgerond € 250.000 in het eerst volgende begrotingsjaar. Dit geldt voor het moment dat alle investeringen conform opgave worden uitgevoerd.

Het hebben van een tekort leidt ertoe dat de noodzaak tot een vaste financiering toeneemt., middels het aantrekken van langlopende geldleningen. De liquiditeitenprognose wordt in 2022 geactualiseerd om de noodzaak van wel of niet financieren te onderbouwen.

3. Koersrisico

Dit is het risico op een daling van de marktwaarde van de financiële activa. Dit risico loopt elke belegger. Omdat onze gemeente de “Essent-gelden” heeft belegd in obligaties zijn de koersrisico’s op het einde van de looptijd beperkt. Vastrentende waarden garanderen dat op de einddatum de nominale waarde wordt uitgekeerd. Op de balans zijn de obligaties gewaardeerd tegen de aankoopprijs indien deze lager lag dan de nominale waarde en tegen de nominale waarde wanneer de aankoopprijs hoger lag. Wordt niet verkocht voor de einddatum dan is er nauwelijks sprake van een koersrisico.

Onze vermogensbeheerder volgt de marktontwikkelingen nauwlettend en informeert de gemeente hierover periodiek. Daarnaast staat de Wet Schatkistbankieren alleen mutaties in de beleggingsportefeuille toe onder de strikte voorwaarde dat de gemiddelde looptijd van de portefeuille niet wijzigt. Door de ingezette beleidslijn van uw gemeenteraad wordt de beleggingsportefeuille stapsgewijs afgebouwd. Dit heeft tot gevolg dat de liquide middelen die de komende jaren naar de gemeente vloeien in het kader van de afronding van de Essent verkoop niet herbelegd worden. In plaats daarvan worden die vrijvallende middelen aangewend als intern financieringsmiddel.

				(bedrag x 1.000)
Beleggingen	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Nominale waarde	6.038	2.308	2.308	2.308
Vrijval nominale waarde	-3.730			-1.900
Saldo	**2.308**	**2.308**	**2.308**	**408**
Gerealiseerde boekwinst beleggingen				-150
Geldlening	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Verstrekte hybride lening aan Enexis	3.017	3.017	3.017	3.017
Aflossing (vanaf jaar 2030)				
Saldo	**3.017**	**3.017**	**3.017**	**3.017**

Vrijvalkalender		*(bedrag x 1.000)*
Jaar	**Belegging**	**Boekwinst**
2022	3.730	
2023		
2024		
2025	1.900	150
2026	408	22
	6.038	**171**

4.4.3 Leningenportefeuille

Verstrekte leningen en garanties aan derden

Het verstrekken van leningen of garanties aan derden is alleen toegestaan voor de publieke taak. Begin 2022 heeft de gemeente voor € 32.412.000 aan leningen en garantstellingen verstrekt aan derden. Van dit bedrag is € 30.806.000 uitgeleend aan woningbouwcorporaties en afgesloten met een garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Sinds 2000 trekken woningbouwcorporaties hun leningen rechtstreeks bij banken aan met borging van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw waarbij rijk en gemeenten samen voor de achtervangpositie garant staan. Er zijn momenteel geen signalen dat hier risico wordt gelopen.

Dit overzicht geeft inzicht in de omvang en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen.

				(bedrag x 1.000)
Leningenportefeuille per 1 januari	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Vaste geldleningen	56.833	50.285	43.736	37.712
Af: reguliere aflossingen	- 6.549	- 6.549	- 6.024	- 5.251
Af: vervroegde aflossingen				
Saldo 31-12-	**50.285**	**43.736**	**37.712**	**32.461**
Gemiddeld rentepercentage geldleningen	**2,53%**	**2,48%**	**2,41%**	**2,31%**

4.4.4 Rentetoerekening

Deze toerekening geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

De nieuwe regelgeving schrijft voor dat de interne rente exact wordt berekend. De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. Het percentage bedraagt 1,00% voor 2022 (2021: 0,50%).

			(bedrag x 1.000)
Renteschema	**2022**	**%**	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.459	2,53%	
De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-132		
Saldo rentelasten en rentebaten			**1.328**
Doorbelaste rente naar de grondexploitatie	48		
Doorbelaste rente aan projectfinanciering naar taakvelden	0		
Rentebaat verstrekte leningen in het kader van projectfinanciering naar taakvelden	0		
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			**48**
Rente over eigen vermogen	0		
Rente over voorzieningen	0		
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			**1.376**
De aan taakvelden toegerekende rente (omslagrente)	-1.264		
Renteresultaat op het taakveld treasury			**112**

Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			**1.376**
Boekwaarde vaste activa 1-1-2022			**126.362**
Gemiddelde rente		1,09%	
Keuze voor de omslag rente		**1,00%**	

Er mag geen rente over het eigen vermogen aan de grondexploitaties worden toegerekend. De rente van de grondexploitaties wordt niet via de systematiek van de renteomslag berekend maar kent een andere voorgeschreven berekeningsmethodiek. Dit percentage komt uit op 1,39% door de bandbreedte wordt de marktrente geraamd op 1,90% (2021: 2,00%).

		(bedrag x 1.000)
Balans per 1-1-	**Aantal**	**2022**
Rente vaste schulden	23	2,53%
Rente kasgeldleningen		0,00%
Gewogen gemiddelde rente		**2,53%**
Voorzieningen		4.537
Langlopende schulden		56.833
Kasgeldleningen (kort)		-
Overige kortlopende schulden		6.650
Banksaldi		350
Overlopende passiva		9.000
Vreemd vermogen		**77.371**
Eigen vermogen		**63.360**
Balanstotaal		**140.730**
Rentetarief grondexploitatie		**1,39%**
Marktrente (afgerond binnen een marge van 0,5%)		**1,90%**

4.4.5 EMU saldo

In de wet Hof zijn de Europese normen verankerd voor de hoogte en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. De decentrale overheden leveren een gelijkwaardige bijdrage aan het naleven van de EMU normen. Bestuurlijk is afgesproken de komende jaren geen sanctie toe te passen bij blijvende overschrijding van de norm.

Gemeenten krijgen een individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort in een jaar. Voor het sturen op de ontwikkeling van de gemeenteschuld luidt het devies: Let bij het opstellen van de begroting op de ontwikkeling van de hoogte van uw gemeenteschuld. Te hoge schulden zijn slecht voor de financiële gezondheid van de gemeenten. Pas als het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten wordt overschreden kan de individuele referentie waarde een rol gaan spelen.

						Realisatie 2020	Begroting 2021 na wijziging	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
											(bedrag x 1.000)
EMU-SALDO						**-3.825**	**-4.554**	**-3.426**	**6.036**	**-358**	**5.779**
EMU-SALDO referentiewaarde						-3.133	-2.895	-2.895	-2.895	-2.895	-2.895
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde									**8.931**	**2.537**	**8.674**
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde						**-692**	**-1.659**				
Mutaties 1 januari t/m 31 december	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	(+)		3.092	-32	-32	-32	-33	-33
			Uitzettingen	(+)		-14.330	-1.420	-3.730			-1.750
		Vlottende activa	Uitzettingen	(+)		5.765	-3.353	-5.532	-481	-1.349	2.311
			Liquide middelen	(+)		1	664	-681			
			Overlopende activa	(+)		84	-21				
	Passiva	Vaste passiva	Vaste schuld	(-)		-1.275	-1.481	-6.549	-6.549	-1.024	-5.251
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	(-)		-7.610	3.833				
			Overlopende passiva	(-)		5.346	-1.960				
(Verwachte) boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa						1.976					150

4.4.6 Meerjarenbalans

Prognose meerjarenbalans	Realisatie 2020	Begroting 2021 na wijziging	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
						(bedrag x 1.000)
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	215	278	230	183	136	89
Materiële vaste activa	104.599	112.607	111.413	106.994	106.559	101.461
Financiële vaste activa	14.930	13.478	9.716	9.684	9.651	7.868
Totaal vaste activa	**119.743**	**126.362**	**121.359**	**116.861**	**116.346**	**109.418**
Vlottende activa						
Voorraden	4.082	-3.010	-1.472	-990	-511	-511
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	17.300	13.947	8.415	7.934	6.585	8.896
Liquide middelen	17	681				
Overlopende activa	2.771	2.750	2.750	2.750	2.750	2.750
Totaal vlottende activa	**24.170**	**14.368**	**9.693**	**9.694**	**8.824**	**11.135**
Totaal activa 31-12-	**143.913**	**140.730**	**131.052**	**126.555**	**125.170**	**120.553**

Passiva						
Vaste passiva						
Reserves	63.883	61.729	60.396	59.922	59.459	59.040
Gerealiseerd resultaat 2020	3.421					
Begrotingsruimte		1.631	-523	1.667	1.456	2.195
Voorzieningen	4.168	4.537	4.895	5.230	5.543	5.856
Vaste schulden - huidige opgenomen leningen > 1 jaar	58.314	56.833	50.285	43.736	37.712	32.461
Vaste schulden - prognose op te nemen leningen > 1 jaar					5.000	5.000
Totaal vaste passiva	**129.787**	**124.730**	**115.052**	**110.555**	**109.170**	**104.553**
Vlottende passiva						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.167	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Overlopende passiva	10.960	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Totaal vlottende passiva	**14.127**	**16.000**	**16.000**	**16.000**	**16.000**	**16.000**
Totaal passiva 31-12-	**143.913**	**140.730**	**131.052**	**126.555**	**125.170**	**120.553**

4.5 Bedrijfsvoering

4.5.1 Algemeen

De bedrijfsvoering van de gemeente ondersteunt het primaire proces. De bedrijfsvoering maakt het mogelijk dat Leudal samen bouwt aan een duurzame, dienstverlenende en vitale toekomst.
De belangrijkste aspecten binnen bedrijfsvoering zijn organisatieontwikkeling, communicatie, financiën, juridische zaken, personeelszaken, archivering, ICT, informatievoorziening en huisvesting. Het is ons streven de samenhang te bewaken en verder te optimaliseren.

4.5.2 Communicatie

In 2022 krijgen de geschetste contouren in de strategische visie 'Mooi leven in Leudal' verder vorm vanuit communicatief oogpunt. Hierbij wordt een link gelegd met het strategisch communicatieframe dat in 2021 is herijkt. De inzet voor 2022 is erop gericht om de communicatie zo in te richten dat deze passend is bij de bestuurlijke én organisatorische ambities van de gemeente Leudal.

De rol van communicatie in processen, projecten en programma's wordt naar voren getrokken – meer in het hart van het beleid - zodat zij tijdig aangehaakt zijn op communicatieve uitdagingen en ondersteuning kunnen geven aan bestuur, managementteam en organisatie. Daarnaast wordt de monitoring van de externe omgeving uitgebreid én de interne doorvertaling dusdanig ingericht dat er adequaat gereageerd kan worden op ontwikkelingen in de wereld buiten het gemeentehuis. In de vorm van coaching wordt de organisatie ondersteund om communicatiever te worden, zodat ambtenaren zelf een communicatieve rol kunnen pakken. Ontwikkelingen ten aanzien van heldere overheidscommunicatie (bijvoorbeeld Direct Duidelijke taal) worden op de voet gevolgd en krijgen in 2022 een meer concrete invulling binnen Leudal.

4.5.3 Personeel en organisatie

Sturen op competenties
In 2021 heeft een actualisering plaatsgevonden van de Strategische Personeelsplanning. In het kader van dit project zijn de competenties conform HR21 uitgeschreven op medewerkersniveau en gebruikt voor de individuele gesprekken met de medewerkers (uitloop in 2022).

Hierdoor wordt competentiegericht sturen vergemakkelijkt evenals het voeren van gesprekken over loopbaanperspectieven. Dit moet uiteraard een vervolg krijgen in 2022 waarbij ook meer aandacht is voor resultaatgericht sturen, mede in het kader van de IWP-gesprekken. Zodanig dat medewerkers de ruimte krijgen en leidinggevenden strakker sturen op resultaat.

Duurzame inzetbaarheid
De verwachting is dat in de nieuwe CAO een artikel opgenomen gaat worden over duurzame inzetbaarheid. Eenieder moet langer doorwerken, maar in iedere levensfase zitten ook bepaalde uitdagingen. Het is dus belangrijk dat mensen zich bewust blijven van hun arbeidsmarktwaarde.

Het is belangrijk dat medewerkers mentaal, sociaal en fysiek vitaal zijn en dat zij daardoor een goede bijdrage kunnen leveren aan de opgaven van de gemeente. Als werkgever zullen wij hier actief op blijven inzetten en bezien welke (nieuwe) mogelijkheden daartoe in de organisatie geïmplementeerd kunnen worden.

Het huidige contract met de huidige arbodienst eindigt per 1 januari 2022. Ervan uitgaande dat de gemeente per die datum met een nieuwe arbodienst samenwerkt, zal 2022 in het teken staan van het verdiepen van die nieuwe relatie waarbij vitaliteit van medewerkers en het investeren in persoonlijke gezondheid, uitgangspunten zijn.

Aantrekkelijk werkgeverschap
Het wordt steeds lastiger om vacatures ingevuld te krijgen. Omliggende gemeenten ervaren eenzelfde probleem. In het kader van aantrekkelijk werkgeverschap wordt in 2022 onderzocht hoe wij ook de komende jaren een aantrekkelijke werkgever kunnen blijven. Daarbij is specifieke aandacht voor het binden van nieuwe, jonge medewerkers, inzet op duurzame inzetbaarheid van oudere medewerkers en de mogelijkheden die hybride werken op dit punt levert (bijvoorbeeld doordat reisafstanden minder problematisch worden). Ook wordt in 2022 de gemeentelijke wervingsstrategie herijkt.

Taakstellingen
Inmiddels heeft het college besloten om functies te schrappen om te komen tot een invulling van de taakstelling, waarbij ook gekeken is naar hetgeen opgenomen is in de motie strakker sturen. Ten gunste van de taakstelling wordt de komende jaren voor 4,86 FTE aan vaste formatie afgeraamd. Tevens wordt € 50.000 afgeraamd als gevolg van hetgeen opgenomen is in de kadernota 2022-2025 ten aanzien van kunst en cultuur/ FMA.

					(bedrag x 1.000)
Onderdeel	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
P-Taakstelling	104	288	446	502	502
Realisatie	104	259	446	502	502
Resteert	**-**	**29**	**-**	**-**	**-**

Salarissen en inhuur
Onderstaand worden de salariskosten en de inhuurlasten van de gemeente Leudal getoond.
In de primitieve begroting wordt uitgegaan van drie categorieën van personele lasten.

Salariskosten
De salariskosten in de begroting worden gebaseerd op het formatiehuis, waarbij alle mogelijke formatie wordt begroot op het maximum van de schaal. Gedurende het jaar kunnen mutaties plaatsvinden, waarbij de meest voorkomende mutatie het overhevelen van middelen naar de inhuur personeel smal is. Indien openstaande vacatures tijdelijk ingevuld worden, door bijvoorbeeld een krappe arbeidsmarkt of een overbruggingsperiode, wordt hiervoor budget van salaris overgeheveld naar de inhuur. Uitgangspunt is dat de inhuurlasten niet hoger mogen zijn dan de salarislasten, wat veelal resulteert in de inhuur voor een minder aantal uren dan de vaste formatie.

Inhuur personeel smal
Het budget voor inhuur personeel smal bestaat in de primitieve begroting uit twee onderdelen:

1. € 200.000 voor reguliere inhuur, bijvoorbeeld voor het inhuren van knelpunten of het aanvullen van budget wanneer overheveling van de salariskosten plaatsvindt en meer uren nodig blijken dan mogelijk is op basis van de overheveling.
2. € 200.000 is aanwezig voor de inhuur bij ziektevervanging. Hierbij wordt voor het aangaan van inhuur een afweging gemaakt of de inhuur noodzakelijk is op de functie waar ziektevervanging zich voordoet. Tot slot gaat het hier om langdurige ziektegevallen, waarvan vaak zeker is dat herstel binnen 3 maanden niet voorzien wordt.

Inhuur personeel breed
Het budget inhuur personeel breed betreft de inhuur van personen die niet gerelateerd zijn aan de reguliere formatie. Hierbij kan gedacht worden aan het extra inzetten van personeel voor de regionale aanpak ondermijning of inhuur in verband met de toets op de TOZO.

						(bedragen x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Salariskosten	15.552	15.485	16.230	16.043	15.987	15.987
Inhuur personeel smal	1.667	1.842	400	400	400	400
Inhuur personeel breed	1.036	1.243	999	849	849	849
Totaal	**18.255**	**18.570**	**17.629**	**17.292**	**17.236**	**17.236**

4.5.4 Informatievoorziening

We leven in een informatiesamenleving gedreven door digitalisering en technologie. Dit heeft invloed op de dienstverlening, de informatiepositie van inwoners en ondernemers en op gegevensuitwisseling met andere overheden. De gemeente Leudal gaat mee in de digitalisering door het implementeren van generieke digitale voorzieningen en gaan daarbij uit van het Meerjarenprogramma 2020-2024 van de VNG.

In 2022 gaan we aan de slag met de prioriteiten voor de komende vier jaar. Deze worden benoemd in de nieuwe i-Visie welke in augustus 2021 is vastgesteld.

Het invoeren van nieuwe wet- en regelgeving
Zo gaan we verder werken aan de invoering van de Omgevingswet. Hiervoor wordt software aangeschaft en geïmplementeerd voor het vastleggen en publiceren van ruimtelijke plannen en voor het opstellen van toepasbare regels. Deze software wordt ook gekoppeld aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet om zo de werkprocessen rondom de nieuwe wet optimaal te ondersteunen. Ook de veranderende wetgeving rondom inburgering en vroegsignalering schuldhulpverlening vragen hierbij om aandacht.

Digitale volwassenheid
Er wordt in 2022 ook gewerkt aan het op peil brengen van de digitale volwassenheid van de eigen organisatie. Hiermee worden we bewust van het enorm toegenomen belang van informatievoorziening en dat dit niet alleen een taak is van een afdeling ICT, maar van de gehele organisatie.

Datamanagement
Daarnaast gaan we werken aan datamanagement. Dit heeft als doel om ervoor te zorgen dat de organisatie beschikt over de gegevens die het nodig heeft en dat die gegevens compleet, betrouwbaar en op tijd beschikbaar zijn voor toepassingen die van die gegevens gebruik maken.

Informatiebeveiliging en privacy
Een volgend onderwerp is verder versterken van de informatiebeveiliging en de bescherming van privacy. Zo worden vanuit de aanbevelingen uit de ENSIA audit diverse informatieveiligheidsmaatregelen geïmplementeerd om het volwassenheidsniveau informatiebeveiliging te verhogen.

Hybride werken
Daarnaast is, in navolging van het vele thuiswerken tijdens de coronacrisis, besloten tot het invoeren van hybride werken. Veel hiervan zijn al in 2021 geëffectueerd, maar de facilitering, zoals bijvoorbeeld digitale vergadervoorzieningen, zal ook in 2022 de nodige inspanning van ons vragen.

Ook houden we aandacht voor de "basis op orde" (infrastructuur) en werken we aan het versterken van de digitale weerbaarheid. De interne communicatie wordt verbeterd door vervanging van het intranet.

De informatievoorziening rondom ondermijnende criminaliteit, inburgering en vroegsignalering schuldhulpverlening blijven aandachtspunten in 2022.

4.5.5 Financiën

Doorontwikkeling P&C cyclus
Verbetering van onze P&C cyclus is een continu aandachtspunt. De gemeenteraadsverkiezingen en het nieuwe coalitieakkoord kunnen leiden tot nieuwe doelstellingen. Daarnaast blijven we kijken naar mogelijkheden tot het verbeteren van onze informatievoorziening en het versimpelen van onze producten.

Verdiepingsonderzoek Provincie
Medio 2021 is het financieel verdiepingsonderzoek van de provincie afgerond. Hieruit voorkomende aandachtspunten pakken we op en werken we uit. De uitwerking vindt hoofdzakelijk plaats in 2022. Waar mogelijk wordt ook een koppeling gemaakt met de nieuwe raadsperiode, waarbij eventuele nieuwe nota's aan de nieuwe raad voor worden gelegd.

Financieel systeem
Eind 2021 starten we de Europese aanbesteding voor een nieuw financieel systeem op. 2022 zal vervolgens in het teken staan van de uitrol en de implementatie van het systeem, waarbij het uitgangspunt is dat we vanaf 2023 met dit nieuwe systeem werken.

4.6 Verbonden partijen

4.6.1 Algemeen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen deelnemingen door de gemeente in publiekrechtelijke samenwerkingsorganisaties (gemeenschappelijke regelingen) en privaatrechtelijke samenwerkingsorganisaties (N.V.'s, B.V.'s, stichtingen etc.).

De uitvoering van een aantal gemeentelijke taken is overdragen aan verbonden partijen. De gemeente blijft verantwoordelijk, maar voert de taken niet zelf meer uit.

Een bestuurlijk belang bestaat als de gemeente enige zeggenschap kan uitoefenen via een bestuurszetel of stemrecht.

Een financieel belang houdt in dat:

- de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij;
- financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente;
- de door de gemeente verstrekte geldleningen die niet door derden zijn gegarandeerd en waarbij de gemeente haar geld kwijt is als de verbonden partij de lening niet kan terugbetalen.

Het beleid is vastgelegd in de nota verbonden partijen (2011). De nota biedt kaders en handvatten in de samenwerking met verbonden partijen. In de strategische nota sprak de raad uit dat de gemeente in samenspraak en in samenwerking met bewoners en bedrijven, met de regio en de provincie, de kansen die zich in Leudal voordoen wil benutten. De strategische nota is tot stand gekomen door overleg met de (buur)gemeenten en de oriëntatie van het college op regionale samenwerking.

Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap						
Bank Nederlandse Gemeenten						
Vestigingsplaats	Den Haag					
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap					
Website	http://www.BNG.nl					
Doelstelling	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De gemeente Leudal bezit 143.052 aandelen die dividendopbrengsten genereren. Gemeente Leudal ziet haar aandelenbezit als een duurzame belegging.					
Belang in verbonden partij	0,26%					
Bestuurlijk belang						
Financieel belang	€ 354					
Bijdrage						
Financieel						
Eigen vermogen	01-01-2022		Vreemd vermogen	01-01-2022		
Eigen vermogen	31-12-2022		Vreemd vermogen	31-12-2022		
Resultaat						
Ontwikkeling 2022	De BNG Bank streeft niet naar winstmaximalisatie, maar naar maatschappelijke impact en een redelijk rendement voor de aandeelhouders.					
Risicobeheer	Risicomanagement is voor deze organisatie een permanent agendapunt.					

CSV Amsterdam BV					
Vestigingsplaats	Den Bosch				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website					
Doelstelling	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: a. Namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. Namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (“Waterland”); c. Het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de Escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.				
Belang in verbonden partij	0,60338%				
Bestuurlijk belang					
Financieel belang	€ 0				
Bijdrage	n.v.t.				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022	€ 293	Vreemd vermogen	01-01-2022	€ 0
Eigen vermogen	31-12-2022	€ 0	Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 0
Resultaat	0				

Ontwikkeling 2022	Doelstelling: Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland); c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort. (ad. a) In februari 2008 is Essent, met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) onverbindend zijn. Als gevolg van de WON (en de als gevolg daarvan doorgevoerde splitsing tussen het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en netwerkbedrijf anderzijds) hebben haar aandeelhouders schade geleden. Vanwege praktische moeilijkheden om de juridische procedure aan de verkopende aandeelhouders van Essent over te dragen, hebben de verkopende aandeelhouders en RWE afgesproken dat de onderliggende (declaratoire) procedure over de vraag of (delen van) de WON onverbindend zijn, ook na afronding van de transactie met RWE, door Essent zal worden gevoerd. De verkopende aandeelhouders en RWE zijn verder overeengekomen dat de eventuele schadevergoedingsvordering van Essent op de Staat der Nederlanden die zou kunnen ontstaan als de rechter inderdaad van oordeel is dat (delen van) de WON onverbindend is, wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders (en dus niet achterblijft bij Essent), die deze vordering gebundeld zullen gaan houden via de deelneming (de Claim Staat Vennootschap B.V.). De WON leidde er toe dat het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden. De Rechtbank te 's-Gravenhage heeft de vordering van Essent in eerste instantie afgewezen. Essent is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. In juni 2010 heeft het Gerechtshof in Den Haag de WON onverbindend verklaard. De Staat is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft pre justitiële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Het Europese Hof van Justitie heeft een reactie gegeven aan de Hoge Raad een uitspraak doen. De Hoge Raad heeft na reactie van het Europese Hof op 26 juni 2015 jl. uitspraak gedaan. De Hoge Raad heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd. (ad. b) Bij de verkoop van Attero Holding N.V. aan Recylceco B.V. (Waterland Private Equity Fund V C.V.) in 2014 hebben de verkopende aandeelhouders van Attero een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan de koper Waterland. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims had Waterland bedongen (zoals gebruikelijk is bij dergelijke transacties) dat een deel van de verkoopopbrengst, zijnde € 13,5 miljoen, door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een Escrow-rekening zou moeten worden aangehouden. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders bij de verkoop overgedragen aan CSV Amsterdam B.V. Nadat in juni 2016 een compromis werd bereikt tussen CSV Amsterdam BV, Recycleco B.V. en Attero Holding B.V. over betwiste (fiscale) claims alsmede over een belastingteruggave is in april 2020 een

	tweede en finale compromis bereikt tussen voor de beëindiging van alle resterende geschillen met betrekking tot betwiste (fiscale) claims, alsmede over een belastingteruggave. Het resterend vermogen op de Escrow-rekening van ruim € 8 mln is in mei 2020 onder inhouding van € 150.000 voor aanvulling van het werkkapitaal uitgekeerd aan de aandeelhouders. Gebeurtenissen na balansdatum: Begin maart 2021 is er berichtgeving in de media ontstaan over geconstateerde fraude door voormalig bestuursvoorzitter Frank Oranje van advocatenkantoor Pels Rijcken bij – onder andere – de afwikkeling van de verkoop van Attero. CSV Amsterdam BV is op 3 maart 2021 telefonisch door zijn adviseur Simmons & Simmons geïnformeerd dat uit controles van derde partijen die de zaak bij Pels Rijcken onderzoeken, zou zijn gebleken dat CSV Amsterdam BV een mogelijk rente nadeel van ongeveer € 55.000 zou hebben gehad als gevolg van de tijdelijke verduistering van de gelden van deze Escrow Account. Tot op heden (5 maart 2021) is het bestuur van CSV Amsterdam BV alleen nog mondeling door haar adviseur geïnformeerd en heeft verder kennisgenomen van diverse krantenartikelen. Volgens telefonische mededeling van Pels Rijcken aan de adviseur van Simmons & Simmons zal Pels Rijcken op korte termijn CSV Amsterdam BV schriftelijk verder op de hoogte brengen. Beleidsvoornemens: De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhoudersommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is de vennootschap in afwachting van de reactie van de belastingdienst op het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de belastingdienst en de kans van slagen van een gerechtelijke procedure zal in overleg met de Aandeelhouderscommissie de procedure al dan niet worden voorgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar- en/of beroepsprocedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Financiële risico's: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

Risicobeheer	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven. Momenteel is er een bedrag van € 5.4 mln. uitbetaald aan Waterland ten laste van de escrow-rekening en is er een bedrag van € 3.4 mln. terugbetaald door Waterland in verband met belastingteruggave, waardoor het risico nu is afgenomen tot een maximum van € 8.0 mln. en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaal bedrag € 20.000), art 2:81 BW.

Enexis NV					
Vestigingsplaats	Den Bosch				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.enexis.nl				
Doelstelling	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen. De provincie tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.				
Belang in verbonden partij	dividend € 736.000 (903.150 aandelen); 0,60338%				
Bestuurlijk belang					
Financieel belang	€ 0				
Bijdrage					
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022		Vreemd vermogen	01-01-2022	
Eigen vermogen	31-12-2022		Vreemd vermogen	31-12-2022	
Resultaat					

Ontwikkeling 2022	Ontwikkelingen De rol van Enexis is bepalend voor tijdige realisatie van de Brabantse energietransitie. Enexis is dan ook een strategische partner, waarbij de alliantie tussen Enexis en provincie door zowel concrete als strategische samenwerking een belangrijk fundament biedt voor het kunnen behalen van de doelstellingen ten aanzien van broeikasgasreductie en duurzame opwek. Zoals toegelicht in de Energieagenda 2019-2030 is de energietransitie een systeemtransitie die de hele maatschappij aangaat. Om deze transitie te realiseren moeten we over van een centraal gestuurd, fossiel energiesysteem naar een meer decentraal, duurzaam energiesysteem en op duurzame energiebronnen. Dit vraagt forse aanpassingen in energienetwerk en -dienstverlening. Bovengenoemde doelstellingen en strategieën van Enexis zijn hierop gericht. Een belangrijk principe uit de Brabantse Energieagenda - “Streven naar energierechtvaardigheid, draagvlak en draagkracht” - betekent onder meer dat we de maatschappelijke kosten van de energietransitie zo laag mogelijk willen houden en rechtvaardig willen verdelen. Een energiesysteem dat betaalbaar is in ontwikkeling en onderhoud, betekent dat er afwegingen gemaakt moeten worden tussen de inzet van bronnen ten opzichte van de investeringen in het transport- en opslagsysteem. Enexis is betrokken bij het proces waarin we ons een beeld vormen van de verdere inrichting van ons energiesysteem. Aangezien de capaciteit van het elektriciteitsnet op meerdere plekken in Brabant (zeer) beperkt is, vraagt dit investeringen in de uitbreiding van het netwerk (zowel op de korte als lange termijn). Per 2020 publiceert Enexis iedere 2 jaar investeringsplannen met een zichttermijn van 10 jaar. De Investeringsplannen voor elektriciteit en gas 2020-2030 bevatten de uitbreidings- en vervangingsinvesteringen voor de elektriciteits- en gasnetten in het gehele beheersgebied van Enexis. Schaarste van netcapaciteit vraagt naast uitbreiding ook om het optimaal benutten van de beschikbare ruimte. Enexis neemt deel aan het gesprek dat is gericht op het maken van afspraken over de planning van opwek en vraagsturing in relatie tot de netcapaciteit, en in relatie tot andere opgaven als woningbouw, bedrijventerreinen, laadpalen, etc. Een belangrijke schakel in de uitvoering van het Klimaatakkoord en in het behalen van de Brabantse doelstellingen, zijn de Regionale Energiestrategieën (RES’en). Dit instrument om met maatschappelijke betrokkenheid te komen tot regionale keuzen voor duurzame opwekking van elektriciteit (1), de warmtetransitie in de gebouwde omgeving (2) en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur (3), raakt de taak van de netbeheerder direct. De vier RES’en in Brabant zijn en worden met betrokkenheid vanuit netbeheerder Enexis ontwikkeld en uitgevoerd. Naast het RES-proces zal de transitie van de industrie een groot effect hebben op de energie-infrastructuur en vice versa. Zowel RES’en als industrie zijn daarom onderwerp van de 1e fase systeemstudie die Noord-Brabant uitvoert en waarbij wij Enexis betrekken. Ook is groene mobiliteit één van de thema’s waarvoor de rol van Enexis van grote meerwaarde is (aangezien dit om grootschalige uitrol van laadinfra vraagt). Net als de samenwerking met Enpuls, de organisatie binnen Enexis Group ingericht op conceptontwikkeling voor het versnellen van de energietransitie, op het gebied van sociale innovatie en sociale inclusie in de energietransitie. Beleid: Met het oog op de nieuwe reguleringsperiode (ACM) met ingang van 2022, bereidt de RvB een nieuw strategisch plan voor dat wordt vastgesteld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De voorbereiding gebeurt o.a. in dialoog met de stakeholders, waaronder de AHC. Governance: De Raad van Bestuur is met ingang van 1 september 2020 uitgebreid naar

	4 leden (CEO, CFO, CTO en COO). Met deze uitbreiding maakt Enexis zich klaar voor de transformatie die nodig is en wordt de continuïteit geborgd binnen de organisatie. CEO Peter Vermaat is afgetreden met ingang van 1 september 2020 en CFO Maarten Blacquiere met ingang van 1 januari 2021. In beider opvolging en de benoeming van de nieuwe bestuursfuncties is voorzien. In 2020 zijn de heer Van Dijk en mevrouw Velthuis herbenoemd in de Raad van Commissarissen. De heer Rüpp is benoemd tot lid van de Raad van de Commissarissen, op aanbeveling van de aandeelhouders. Hij vervangt de heer Calon die volgens rooster is afgetreden en niet kon worden herbenoemd. Door veranderingen in de samenstelling van gemeentelijke of provinciale colleges is ook de samenstelling van de aandeelhouderscommissie veranderd. Financiën: De nettowinst over 2020 bedroeg € 108 miljoen ten opzichte van € 210 miljoen in 2019. Deze afname wordt met name veroorzaakt door een stijging van de inkoopkosten TenneT ter hoogte van € 63 miljoen en een dotatie van € 42 miljoen aan de VpB-latentie vanwege het terugdraaien van een aangekondigde verlaging van het VpB-tarief van 25% naar 21,7% per 2021. De coronacrisis heeft in 2020 geen materiële impact gehad op het financieel resultaat van Enexis. Door de coronacrisis daalde het energieverbruik van zakelijke klanten en dat had een licht negatieve impact op de grootzakelijke omzet. De omzet via consumenten is volledig gebaseerd op capaciteitstarieven en daarmee ongevoelig voor schommelingen in verbruik. De inkoopkosten bij TenneT vielen als gevolg van corona in 2020 ook lager uit door een lagere belasting van het netwerk. De effecten op de brutomarge zijn hierdoor per saldo neutraal. Het gerealiseerde werkpakket in het jaarorderboek komt uit op € 882 miljoen; circa € 4 miljoen hoger dan gepland. Ondanks de impact van corona, waardoor werkprocessen met direct klantcontact tijdelijk zijn stilgelegd en extra veiligheidsvoorschriften zijn getroffen, is er in 2020 een toename van het werkpakket te zien van € 78 miljoen ten opzichte van 2019. Vijf provinciale en 64 gemeentelijke aandeelhouders hebben in 2020 een converteerbare hybride lening aan Enexis Holding verstrekt. In totaal gaat het om € 500 miljoen. Het aandeel van de provincie Noord-Brabant in deze lening bedraagt € 159.490.380. De aandeelhouders voorzien Enexis Holding hiermee van een belangrijke financiële impuls die nodig is voor het realiseren van de energietransitie. WNT: Leden van de RvB worden beloond volgens het bezoldigingsbeleid van de vennootschap, conform de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Dit bezoldigingsbeleid is vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Voor de leden van het vorige RvB (de heren Blacquière en Vermaat) geldt een overgangsregime van de WNT die met ingang van 1 januari 2019 is gestart. Voor deze leden wordt in drie jaar de bezoldiging afgebouwd, zodat met ingang van 2022 de dan geldende wettelijke norm zal zijn bereikt. Afspraken rondom vertrek van leden van het vorige RvB zijn in overeenstemming met de WNT. Het overgangsrecht is niet van toepassing op de huidige leden van de Raad van Bestuur (de heren Den Boer, Sanders en Van der Leeuw). De bezoldiging van de bestuurders van Enexis Netbeheer B.V. voldoet daarmee in 2020 aan de bepalingen van de WNT.

Risicobeheer	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde ad € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' die liep tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd door een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.

Nazorg Limburg					
Vestigingsplaats	Maastricht				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.bodemzorglimburg.nl/				
Doelstelling	Bodemzorg Limburg was van 1994 tot 1997 onderdeel van Afvalverwijdering Limburg (AVL). Per december 1997 bestaat Bodemzorg Limburg als zelfstandige organisatie met de gemeenten in Limburg als aandeelhouders. Wij hebben géén commerciële doeleinden, maar geven invulling aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid van onze aandeelhouders. Namens hen heeft Bodemzorg Limburg de 'eeuwigdurende' zorg voor 15 stortplaatsen op zich genomen.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang					
Financieel belang					
Bijdrage	€ 10				
Financieel					
Eigen vermogen		n.v.	Vreemd vermogen		n.v.t.
Eigen vermogen		n.v.t.	Vreemd vermogen		n.v.t.
Resultaat	n.v.t.				
Ontwikkeling 2022	De nazorg van voormalige stortplaatsen (Navos-locaties) vindt plaats op locaties waar het storten (ruim) voor 1996 is beëindigd en waarvoor geen geldende milieuvergunning (meer) voorhanden is. Uit diverse onderzoeken naar Navos-locaties blijkt dat er honderden locaties in de provincie Limburg zijn. De Provincie Limburg heeft onderzoek verricht naar locaties met mogelijke humane risico's. Deze blijken er niet te zijn. Vanaf 2015 wordt bij veel locaties onderzocht of er sprake is van mogelijke schadelijke effecten op natuur en grondwater.				
Risicobeheer					

Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.oml.nl/				
Doelstelling	Ontwikkelingsmaatschappij (OML) heeft tot doel namens de aandeelhoudende gemeenten om het vestigingsklimaat te verbeteren en de regionale economische structuur te versterken. Zij doet dit door: • Ontwikkeling van bedrijventerreinen/verkoop van bedrijfskavels • Beheer bedrijventerreinen • Herstructurering van bedrijventerreinen • Advies en begeleiding				
Belang in verbonden partij	Aandelenkapitaal				
Bestuurlijk belang					
Financieel belang	€ 2.483				
Bijdrage					
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2021	€ 16.860	Vreemd vermogen	01-01-2021	€ 12.093
Eigen vermogen	31-12-2021	€ 17.197	Vreemd vermogen	31-12-2021	€ 12.601
Resultaat	€ 340				

Ontwikkeling 2022	Het Ondernemingsplan 2018-2022, dat door de aandeelhouders is vastgesteld, is het kader voor de activiteiten en investeringen van OML. OML faciliteert het bedrijfsleven bij ruimtelijk economische vraagstukken. Het gaat hierbij om o.a. locatie -en gebiedsontwikkeling; herstructurering van private kavels (niet-openbaar gebied) en mogelijk daaropvolgend de ontwikkeling, aanleg en verkoop van nieuwe bedrijventerreinen (al naar gelang de behoefte). OML is dé sparringpartner c.q. uitvoeringsorganisatie van de aangesloten gemeenten om bovengenoemde ambitie waar te maken. Uitgangspunt hierbij is dat OML waarde creëert voor de regio en de aandeelhouders. OML is dé partner/uitvoeringsorganisatie die ten aanzien van bovengenoemde kerntaken de expertise in huis heeft; instrumenten op het gebied van financial engineering kan inzetten en met draagvlak snel en flexibel kan acteren. In 2021 is door OML een mission statement op het gebied van duurzaamheid vastgesteld. OML constateert dat Nederland zich ontwikkeld tot een circulaire economie. Dit beleidskader past OML toe om de bedrijventerreinen duurzaam te (her)ontwikkelen. In de praktijk is Duurzaam Multifunctioneel Bedrijvenpark Zevenellen koploper. In het vroege voorjaar van 2020 kwam de wereld in de ban van Covid-19. Nog altijd bepalen maatregelen om het virus zoveel mogelijk in te dammen, de handelwijze van ondernemers, partners en medewerkers. De verwachte terugval in vraag naar kavels was gelukkig van korte duur. OML heeft een solide financiële basis met voldoende kredietruimte om aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Verder gaat de zorg van OML uit naar de strategische grondreserve. Nu OML, door de grote vraag, de ontwikkeling van terreinen naar voren haalt, dient OML ook na te denken over potentieel nieuwe terreinen (c.q. uitbreiding en herontwikkeling) om de strategische reserve op peil te houden. Daarnaast zijn ook externe ontwikkelingen nog altijd van invloed op het vestigingsbeleid van ondernemers. Zoals de uitspraak van de Raad van State over het stikstofbeleid van de Nederlandse overheid en de perikelen rond de PFAS. De oprichting van een stikstofbank bij Duurzaam Multifunctioneel Bedrijvenpark Zevenellen stemt OML hoopvol deze problematiek het hoofd te bieden.
Risicobeheer	De exploitatie van OML wordt sterk beïnvloed door de ontwikkelingen in de commerciële vastgoedsector. In februari 2018 is door de sterk aantrekkende verkoopcijfers de totale borgtocht van de aandeelhoudende gemeenten aan de BNG verlaagd naar € 2 miljoen. Daarmee staat Leudal nog garant voor € 432.000. (borgstelling BNG krediet). De borgstelling ad € 216.000 voor de lening van de provincie is komen te vervallen omdat de lening volledig is afgelost door OML in 2019. Door de verlaagde borgstelling is het risico afgenomen.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV					
Vestigingsplaats	Borssele				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website					
Doelstelling	Onderdeel van Essent was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta NV uit Zeeland heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE bij de rechter aangevochten. Er liepen zowel een kort gedingprocedure als bodemprocedure. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (“PBE”) had het 50% belang in EPZ bij Energy Resources Holding (ERH) ondergebracht. In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, ERH alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant borging publiek belang kerncentrale Borssele uit 2009 die nopen tot voortbestaan van PBE in afgeslankte vorm. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang					
Financieel belang					
Bijdrage					
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022	€ 1.499	Vreemd vermogen	01-01-2022	€ 0
Eigen vermogen	31-12-2022	€ 0	Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 0
Resultaat					

Ontwikkeling 2022	Doelstelling: Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders. Beleidsvoornemens: Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd, de vennootschap kan worden ontbonden en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Financiële risico's: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.
Risicobeheer	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaal bedrag € 1.5 mln.), art 2.:81 BW.

Waterleidingmaatschappij					
Vestigingsplaats	Maastricht				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	https://www.wml.nl/				
Doelstelling	Het voorzien van zuiver, helder en betrouwbaar drinkwater tegen een zo laag mogelijke prijs.				
Belang in verbonden partij	13 van in totaal 500 aandelen ad € 4.538				
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders				
Financieel belang	€ 59				
Bijdrage					
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2021	€ 209	Vreemd vermogen	01-01-2021	€ 385
Eigen vermogen	31-12-2021	€ 215	Vreemd vermogen	31-12-2021	€ 395
Resultaat	€ 6.000				
Ontwikkeling 2022	Het streven is om voor de komende jaren en daarna een acceptabele en consistente tariefstructuur te bewerkstelligen, gebaseerd op een gezonde financiële huishouding met beheersbare kapitaallasten.				
Risicobeheer	WML kent een aantal financiële risico's die voortvloeien uit haar normale bedrijfsuitoefening. Het beleid van WML is erop gericht de negatieve gevolgen van onvoorziene omstandigheden uit de financiële risico's te mitigeren. Risicomanagement is onderdeel van de reguliere P & C cyclus. Tweemaal per jaar wordt gerapporteerd over risico's en het bestaan en de werking van beheersmaatregelen.				

Gemeenschappelijke regeling					
Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://www.bsgw.nl				
Doelstelling	BsGW is een uitvoeringsgerichte organisatie die de belastingheffing en invordering van gemeenten en waterschappen uitvoert. Doel van het samenwerkingsverband is om de belastingheffing en invordering op een kwalitatief hoog niveau en doelmatig te realiseren. De gemeente Leudal is per 1 januari 2013 deelnemer van BsGW.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	In algemeen bestuur is namens Leudal 1 wethouder afgevaardigd.				
Financieel belang					
Bijdrage	€ 497				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022	-/- € 889	Vreemd vermogen	01-01-2022	€ 2.000
Eigen vermogen	31-12-2022	-/- € 889	Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 2.000
Resultaat					
Ontwikkeling 2022	Speerpunten voor 2022 zijn: • de waardering voor alle deelnemers uit te voeren n op basis van vierkante meters. Transitie dient in 2022 te zijn afgerond; • het verder optimaliseren van de werkprocessen door de aanslagoplegging en overige berichten digitaal aan te bieden op mijnoverheid en de persoonlijke pagina van de BsGW; • het aantal bezwaren / beroepen en daarmee samenhangende proceskosten proberen terug te dringen; • het regieportaal nader vorm te gaan. (is de voorloper voor de samenhangende objectenregistratie, wettelijke ingangsdatum 1-1-2025.				
Risicobeheer	Door het Algemeen Bestuur van BsGW is uitgesproken dat het weerstandsvermogen van de BsGW realistisch, maar qua omvang beperkt moet zijn. Operationele risico's moeten door BsGW zelf kunnen worden opgevangen, zonder te hoeven terugvallen op de deelnemers. Het onderwerp proceskostenvergoeding is nog steeds actueel. De verwachting is niet dat op korte termijn het Besluit proceskosten bestuursrecht hieromtrent wijzigt. De toename van proceskosten blijft derhalve een punt van zorg en het expliciete verzoek aan de BsGW om naast de verschillende maatregelen die reeds genomen zijn en worden voortgezet ook te blijven investeren in de kwaliteit van de waarderingen teneinde deze stijgende trend aan proceskosten een halt toe te roepen of op zijn minst te temperen.				

Euregio Rijn-Maas-Noord					
Vestigingsplaats	Mönchengladbach				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://euregio-rmn.de/				
Doelstelling	Doel is het stimuleren, ondersteunen en coördineren van de regionale grensoverschrijdende samenwerking op de volgende gebieden: economische ontwikkeling, ruimtelijke ordening, opleiding en onderwijs, cultuur en sport, toerisme en recreatie, milieubescherming en afvalverwerking, natuurbehoud, rampenbestrijding, communicatie, openbare orde en veiligheid. De Euregio beheert tevens de verdeling van subsidiemiddelen INTERREG (vierde periode). Het levert een bijdrage aan programma 4.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	Twee leden				
Financieel belang					
Bijdrage	€ 10				
Financieel					
Eigen vermogen		n.v.t.	Vreemd vermogen		n.v.t.
Eigen vermogen		n.v.t.	Vreemd vermogen		n.v.t.
Resultaat					
Ontwikkeling 2022	In 2020 is de Euregio visie 2030 vastgestelt die een leidraad biedt voor de koers van de Euregio de komende jaren. Dit gebeurt onder andere door een grenslandagenda, het grensinformatiepunt en financiering van projecten middels INTERREG-middelen.				
Risicobeheer	Het financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage.				

Grenspark Maas-Schwalm-Nette					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://www.naturpark-msn.de/?lang=nl				
Doelstelling	Het doel van het Grenspark is om van het landschappelijk waardevolle grensgebied één regionale grensoverschrijdende identiteit te maken. Dit gebeurt door de recreatieve mogelijkheden binnen de gebieden aan weerszijde van de grens te promoten en te verbeteren. Het coördineert en voert daartoe grensoverschrijdende projecten uit, o.a. met subsidies van de EU. Het levert een bijdrage aan programma 4.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang					
Financieel belang	Gemeente Leudal verstrekt GMSN jaarlijks een vaste bijdrage voor de uitvoering van de bovenstaande doelstelling				
Bijdrage	€ 5				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022		Vreemd vermogen	01-01-2022	
Eigen vermogen	31-12-2022		Vreemd vermogen	31-12-2022	
Resultaat					
Ontwikkeling 2022	in 2021 bereid zij een project voor ter uitbreiding van het ruiterroutenetwerk in het Duitse deel van het grenspark en ter verbetering van het ruiterroutenetwerk in het Nederlandse deel. Voor Leudal betreft het een kwaliteitsverbetering met aandacht voor de bewegwijzering, start- en rustpunten en promotie met als doel meer bezoekers en een economische groei vanuit de doelgroep ruiters. De uitvoering van dit project start in 2022 en loopt drie jaar. Van gemeente Leudal wordt een (extra) bijdrage gevraagd van jaarlijks 6.200,- (voor de periode 2022-2024 in totaal 18.600,-).				
Risicobeheer					

Omnibuzz					
Vestigingsplaats	Geleen				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	https://www.omnibuzz.nl/				
Doelstelling	Omnibuzz heeft haar missie vertaald in enkele concrete doelstellingen: Iedere doelgroep passend en tijdig vervoer bieden Continu werken aan kwaliteitsverbetering Hierbij aansluiten bij al ingezette kanteling in het sociale domein Vervoersuitgaven beheersbaar houden Vervoer kunnen blijven garanderen binnen de gemeentelijke begroting en grip op de interne organisatie.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten hebben 1 stem in het algemeen bestuur				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling.				
Bijdrage	€ 584				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022	€ 588	Vreemd vermogen	01-01-2022	€ 3.643
Eigen vermogen	31-12-2022	€ 582	Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 3.616
Resultaat	€ 0				
Ontwikkeling 2022	Speerpunten 2022: - Verbetering van het huidig vervoer met oog voor kwaliteit, beheersbaarheid en de realiteit in de vervoerssector. - Overleg met de Provincie Limburg over een integrale aanpak middels de uitwerking van het Ontwikkelplan OV. - Evaluatie en optimalisatie van de website ikwilvervoer.nl. - Doorontwikkeling van MijnOmnibuzz. - Overleg met gemeenten over de invulling van het relatiebeheer en de overlegstructuur. - Aanpassing van de afrekensystematiek en de wijziging van de GR Omnibuzz. - Verdere uitwerking van beheersmaatregelen op gemeenteniveau, afhankelijk van besluitvorming individuele gemeenten. - Doorontwikkeling van informatie- en kennismanagement. - Structureel toetsen en controleren van de administratieve organisatie, conform het goedgekeurde auditplan. - Structurele controle en bijsturen van resultaten en processen via grondige informatievoorziening, rapportages en risicomanagement binnen de planning & control cyclus. - Compliant zijn met geldende wet- en regelgeving, met speciale aandacht voor digitale toegankelijkheid, privacy, informatiebeveiliging en de archiefwet.				
Risicobeheer	In de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 1 juli 2020 is, naar aanleiding van de bestemming van het resultaat over 2019, besloten om € 60.792 aanvullend toe te voegen aan de algemene reserve. In het voorstel aan het algemeen bestuur d.d. 16 december 2020 is ingestemd met een onttrekking aan de algemene reserve van € 168.000,- waarmee deze ultimo 2020 is uitgekomen op € 532.000,-. Dit saldo ligt hiermee binnen de afgesproken bandbreedte van het minimum- en maximumniveau van de algemene reserve. De maximale omvang, toevoegingen en onttrekkingen van de algemene reserve worden bepaald door het algemeen bestuur, mede op basis van de meest actuele risico's en benodigde weerstandsvermogen.				

Regionale Uitvoerings Dienst (RUD) Limburg-Noord						
Vestigingsplaats	Roermond					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling					
Website	http://www.rudlimburgnoord.nl/					
Doelstelling	Het doel van de vorming van de Gemeenschappelijke Regeling voor de Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (GR RUD LN) is om een hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) te bereiken.					
Belang in verbonden partij						
Bestuurlijk belang						
Financieel belang	€ 0					
Bijdrage	€ 78					
Financieel						
Eigen vermogen	01-01-2022		Vreemd vermogen	01-01-2022		
Eigen vermogen	31-12-2022		Vreemd vermogen	31-12-2022		
Resultaat	€ 0					
Ontwikkeling 2022	De belangrijkste prioriteiten voor de komende jaren zijn: - de Omgevingswet; - ketensamenwerking; - de aanpak op de inhoudelijke thema's zoals bijvoorbeeld de wet kwaliteitsborging bouwen, energie, bodem, voormalig programma aanpak stikstof (PAS), zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), lucht, geluid en omgevingsveiligheid; -de implementatie van het gezamenlijke VTH-systeem. Dit systeem draagt als middel in grote mate bij aan het uitvoering kunnen geven aan onze missie en visie. Tenslotte zal de aandacht uitgaan naar de verdere uitwerking van het verbeterplan voortkomend uit de evaluatie van de RUD LN. De ontwikkelingen rondom de Omgevingswet en de wet kwaliteitsborging kunnen voor een andere invulling van taken binnen het fysieke domein zorgen. De ambitie van de RUD Limburg Noord blijft daarbij: - wil een vanzelfsprekende deskundige partner in de regio zijn voor het bereiken van de (kern)doelen van de Omgevingswet; - zit bij de partners aan tafel en werkzaamheden worden in gezamenlijkheid uitgevoerd. De RUD kan daarbij flexibel inspringen op veranderende behoeften vanuit haar deelnemers; - groeit van de uitvoeringsdienst zoals we nu zijn naar dé omgevingsadviseur in brede zin binnen onze leefomgeving, die input levert aan beleid, vergunningverlening, toezicht en handhaving en tot slot procesoptimalisatie. Dit met een organisatievorm die passend is bij de beschreven rol. De inhoud van het werk en te leveren kwaliteit is daarbij altijd leidend; - voert uit op een ondernemende, innovatieve, betrouwbare én uitdagende manier.						
Risicobeheer	De gemeenschappelijke regeling biedt voldoende mogelijkheden om het functioneren van de RUD-organisatie te optimaliseren en in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen zoals de Omgevingswet. De kosten van de GR zijn inzichtelijk waardoor de risico's beperkt en voldoende beheersbaar zijn.					

Reinigingsdienst Maasland					
Vestigingsplaats	Haelen				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	https://www.rdmaasland.nl/				
Doelstelling	De reinigingsdienst Maasland voert taken uit op het gebied van inzameling huishoudelijke afvalstoffen, verwijderen van veegvuil, afvalslib en inzameling van bedrijfsafvalstoffen en levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen in programma 4.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang					
Financieel belang					
Bijdrage	€ 2.250				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022	€ 1.042	Vreemd vermogen	01-01-2022	€ 7.549
Eigen vermogen	31-12-2022	€ 793	Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 7.717
Resultaat					
Ontwikkeling 2022	Speerpunten 2022: • Beleid op vermindering van huishoudelijk restafval; • Invoering toekomstige afvalinzameling; • Bijdragen aan de uitvoering van de Participatiewet; • Uitbreiding van taken op het gebied van beheer en onderhoud openbare ruimte; • Verduurzaming van verwerking huishoudelijk afval; • Uitbreiding van ondergrondse afvalcontainers; • Samenwerking met Limburgse gemeenten (ASL) en overheidsgedomineerde afvalbedrijven; • Intensivering communicatie, voorlichting en educatie scholen.				
Risicobeheer	De gemeenschappelijke regeling biedt voldoende mogelijkheden om het functioneren van de organisatie te optimaliseren en in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen. De kosten van de gemeenschappelijke regeling zijn inzichtelijk waardoor de risico's beperkt en voldoende beheersbaar zijn. Risicomanagement is voor deze organisatie permanent een agendapunt.				

Veiligheidsregio- Limburg Noord					
Vestigingsplaats	Venlo				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://vrln.nl/				
Doelstelling	• De veiligheidsregio voert taken uit op het gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweerzorg en Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen aan programma 1 • De GGD maakt ook onderdeel uit van de veiligheidsregio. De GGD is een uitvoeringsorganisatie op het gebied van de Wet Publieke Gezondheid (WPG) en heeft van daaruit een belangrijke taak bij de realisatie van doelstellingen in programma 1 • Verder voert de veiligheidsregio taken uit op het gebied van de WMO (maatschappelijke opvang, verslaving- en bemoeizorg). Daarmee wordt een bijdrage aan programma 1 geleverd				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten hebben 1 stem in het algemeen bestuur. Afvaardiging burgemeester namens Leudal				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 4.015				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022	€ 6.395	Vreemd vermogen	01-01-2022	€ 49.791
Eigen vermogen	31-12-2022	€ 6.177	Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 55.778
Resultaat	0				
Ontwikkeling 2022	Speerpunten 2021: • Impact coronacrisis op het budget en werkzaamheden van de Veiligheidsregio; • Landelijke ontwikkelingen rondom vrijwilligersbeleid brandweer Nederland; • Vraag voor meer inzet op het gebied van (dagdagelijkse) internationale samenwerking en natuurbrandbestrijding; • Kerntakendiscussie binnen de brandweer Limburg-Noord; • Ontwikkelingen op het gebied van een nog te realiseren nieuwbouw kazerne voor brandweer Heythuysen; • Intensiveren samenwerking met de Veiligheidsregio Limburg-Zuid.				
Risicobeheer	In de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen van de VRLN is bepaald dat de VRLN een weerstandsvermogen aanhoudt op grond van het vastgestelde risicoprofiel. Het risicoprofiel wordt om de drie jaar geactualiseerd. De berekende weerstandscapaciteit is bepaald op € 1.250.000. Uit de jaarverantwoording 2020 blijkt dat de VRLN eind 2020 beschikt over een algemene reserve € 533.000 en een vrij beschikbare reserve van € 1.087.000,-. Deze is dus hoger dan de benodigde capaciteit.				

Westrom					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://www.westrom.nl/				
Doelstelling	• Uitvoering Wet sociale werkvoorziening (WsW) • Zoveel mogelijk inwoners arbeid bieden in een beschutte werkomgeving. In de komende jaren wordt de • sociale werkvoorziening afgebouwd				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	De 5 gemeenten in Midden-Limburg zijn eigenaar van Westrom. In het dagelijks bestuur is Leudal vertegenwoordigd door 1 wethouder. In het algemeen bestuur door 2 wethouders.				
Financieel belang	Bijdrage in het tekort op de exploitatie. Bijdrage in de huisvesting o.b.v. vaste verdeelsleutel (inwon. per gemeente) en overige gem. bijdrage naar rato v.d. loonsom Wsw-ers van het voorbije jaar. Daarnaast wordt de rijksvergoeding Wsw doorbetaald.				
Bijdrage	€ 415 (gemeentelijk) + € 2.754 (doorbetaling Wsw)				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2020	€ 2.843	Vreemd vermogen	01-01-2020	€ 3.514
Eigen vermogen	31-12-2020	€ 4.044	Vreemd vermogen	31-12-2020	€ 4.138
Resultaat	€ 27				
Ontwikkeling 2022	Strategische visie Westrom: • Uitvoeren van re-integratie in gezamenlijkheid; • Succesvol invullen van (beschutte) werkplekken; • Ontwikkelen van medewerkers middels (zo regulier mogelijk) werk. Uit een onderzoek in 2019 zijn verbetermaatregelen naar voren gekomen. Deze leiden naar een betere bedrijfsvoering en een verbeterde financiële positie. De begroting is ingericht op de 4 pijlers binnen Westrom: WSW, PW, Beschut Werk en Re-integratie. De gemeenten Maasgouw, Roerdalen en Roermond willen een eigen werkbedrijf oprichten dat dienst gaat inkopen bij Westrom op het gebied van PW, Beschut Werk en Re-integratie. De gemeente Echt-Susteren en Leudal gaan diensten inkopen bij dit werkbedrijf. Met dit nieuwe werkbedrijf wordt indirect geïnvesteerd in Westrom.				
Risicobeheer	Na een onderzoek in 2019 zijn een verbetermaatregelen ingezet bij Westrom. Deze leiden tot een afname van de gemeentelijke bijdrage				

Overig					
Ijzeren Rijn					
Vestigingsplaats	Venlo				
Rechtsvorm	Overig				
Website	https://www.prorail.nl/projecten/ijzeren-rijn				
Doelstelling	Gemeenten en instanties werken samen aan het creëren van zo veel mogelijk beïnvloedingsruimte om veiligheidsrisico's en aantasting van de leefbaarheid vanwege heringebruikname van het historische tracé van de IJzeren Rijn zo veel mogelijk te verminderen.				
Belang in verbonden partij	Afhankelijk gesteld van gevergde noodzaak				
Bestuurlijk belang					
Financieel belang					
Bijdrage	0				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022		Vreemd vermogen	01-01-2022	
Eigen vermogen	31-12-2022		Vreemd vermogen	31-12-2022	
Resultaat					
Ontwikkeling 2022	In deze periode hebben geen ontwikkelingen plaatsgevonden in het dossier IJzeren Rijn. Het Samenwerkingsverband is niet actief geweest.				
Risicobeheer	Het beschikbare budget bestaat uit het restant van een aantal incidentele bijdragen uit het verleden van de samenwerkende partners. Het budget wordt beheerd door de RMO coördinator Midden-Limburg bij de gemeente Roermond.				

Samenwerking Midden-Limburg					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Overig				
Website					
Doelstelling	Per 1-1-2015 is de Samenwerkingsovereenkomst Midden-Limburg van start gegaan middels een bestuursovereenkomst tussen de 7 Midden-Limburgse gemeenten. Doel van de bestuursovereenkomst SML is: • Het organiseren van een netwerkstructuur die voor bundeling en coördinatie zorgt van projecten en trajecten op economisch, sociaal en fysiek terrein • Het in de overeenkomst bepaalde laat de publiekrechtelijke positie en de bevoegdheden van overheden onverlet				
Belang in verbonden partij	€ 0,60 per inwoner; proces en organisatiekosten				
Bestuurlijk belang					
Financieel belang	n.v.t				
Bijdrage	€ 22				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022	nvt	Vreemd vermogen	01-01-2022	
Eigen vermogen	31-12-2022		Vreemd vermogen	31-12-2022	
Resultaat	€ 11				
Ontwikkeling 2022	Na uitgebreide evaluatie is een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst Midden-Limburg gesloten. Er zijn afspraken gemaakt hoe te komen tot een meer resultaatgerichte samenwerking. Een van de actiepunten voor 2021 is de totstandkoming van een regionale investeringsagenda.				
Risicobeheer	n.v.t.				

Stichting / Vereniging					
Keyport 2020					
Vestigingsplaats	Weert				
Rechtsvorm	Stichting / Vereniging				
Website	www.keyport.nl				
Doelstelling	Keyport 2020 is de samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs (triple helix), een manier van werken om de economische structuur in en voor de regio te versterken. Keyport 2020 bundelt en regisseert de krachten van ondernemers, overheid, onderwijs en kennisinstellingen en fungeert als de centrale visie waarin de drie partijen zich herkennen.				
Belang in verbonden partij	bijdrage € 2,47 per inwoner				
Bestuurlijk belang					
Financieel belang					
Bijdrage	€ 98				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022	n.v.t.	Vreemd vermogen	01-01-2022	n.v.t.
Eigen vermogen	31-12-2022	n.v.t.	Vreemd vermogen	31-12-2022	n.v.t
Resultaat	€ 92				

Ontwikkeling 2022	Het AB van Keyport heeft najaar 2020 het nieuwe Routeplan Keyport Next Level voor de periode 2021-2024 definitief vastgesteld Het is interactief ontwikkeld samen met triple helix partners die in de regio actief zijn. Het geeft richting aan de ambitie en doelstelling voor de periode tot 2025. Met ambitieuze klimaatdoelen en de omslag van lineair naar circulair. Met de arbeidsmarkt als de achilleshiel voor regionale groei. En met een toenemende robotisering, digitalisering, ontgroening en vergrijzing. Het vraagt om een andere kijk op werk en de arbeidsmarkt. Dit maakt een organisatie zoals Keyport ook de komende jaren essentieel. De uitkomsten van diverse gesprekken en sessies zijn vertaald in strategische doelstellingen en programmalijnen (innovatie, ondernemerschap, arbeidsmarktoptimalisatie en zichtbaarheid & branding). Daarnaast vinden de triple helix partijen het belangrijk dat Keyport zich kan ontwikkelen tot een organisatie (en verlengstuk van gemeenten) die strategisch wendbaar is. Dit betekent concreet dat Keyport kan anticiperen op ontwikkelingen die zich voordoen. Met andere woorden we moeten als regio klaar zijn om snel te kunnen reageren op onverwachte en impactvolle ontwikkelingen. Corona is hier uiteraard (en helaas) een goed voorbeeld van met een enorme impact op de economie waar snel handelen vereist is om te voorkomen dat de regionale economie onherstelbare schade oploopt. Middels diverse projecten anticipeert Keyport momenteel op de gevolgen van de coronacrisis voor onze ondernemers. Het Routeplan Keyport Next Level is zowel inhoudelijk als betreft governance een meerjarig kader dat jaarlijks op basis van de actualiteit uitgewerkt wordt in een jaarplan met concrete plannen en activiteiten met als doel het realiseren van groeiambitie van de regio. En juist nu is extra investering nodig om samen slagvaardig deze crisis het hoofd te bieden: op korte, middellange en lange termijn. Leudal is actief partner in Keyport2020. Het Routeplan sluit aan op de economische ambitie c.q. economische agenda van Leudal. De voor de uitvoering van het Routeplan Keyport Next Level gevraagde bijdrage van 2,47 per inwoner in 2021, oplopend tot 3,50 in 2024, wordt niet door alle gemeenten ondersteund. Derhalve heeft het Algemeen Bestuur eind 2020 ingestemd met het bevriezen van de bijdrage per inwoner voor de jaren 2021-2022 op het huidig niveau, zijnde 2,47. Dit kan impact hebben op de realisatie van de ambitie zoals verwoord Routeplan Next Level.
Risicobeheer	De continuïteit van Keyport is afhankelijk van de jaarlijkse bijdragen van de participerende gemeenten. Stichting Keyport 2020 verleent subsidies aan projecten waarbij de grootste investeringen door derden worden gedaan. Er wordt door Keyport 2020 niet risicodragend geïnvesteerd.

Routebureau Midden-Limburg					
Vestigingsplaats	Venlo				
Rechtsvorm	Stichting / Vereniging				
Website	https://www.routebureaulimburg.nl/				
Doelstelling	• Het Routebureau staat garant voor een kwalitatief hoogstaand en actueel fietsknooppuntennetwerk. • Het routebureau zorgt voor goede ontsluiting van routeinformatie naar de promotie-organisaties. • Uniformiteit in bewegwijzering. • Het tegengaan van verrommeling van het landschap. • Vergaren van informatie omtrent routes • Initiëren van vernieuwing en gezamenlijke aanpak in Noord- en Midden-Limburg				
Belang in verbonden partij	€ 0,38 per inwoner per 01-01-2015				
Bestuurlijk belang					
Financieel belang					
Bijdrage	0,38 per inwoner				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2022		Vreemd vermogen	01-01-2022	
Eigen vermogen	31-12-2022		Vreemd vermogen	31-12-2022	
Resultaat					
Ontwikkeling 2022	Zij zet het beheer en onderhoud van het fiets-, wandel-, en ruiterrouteknooppuntennetwerk voort zoals dat de afgelopen jaren is gebeurd.				
Risicobeheer					

4.7 Grondbeleid

4.7.1 Algemeen

Inleiding

Voor diverse gemeentelijke activiteiten is grond- en vastgoed nodig. Gemeentelijke plannen op onder meer het gebied van wonen, werkgelegenheid en recreatie hebben consequenties voor het grond (-en vastgoed)gebruik in de gemeente. Dat betekent in veel gevallen dat het bestaande gebruik verandert dient te worden. Zeggenschap over grond en vastgoed is dan ook van groot belang voor het verwezenlijken van initiatieven in de fysieke leefomgeving en publieke voorzieningen. Zonder grond is het immers niet mogelijk om (levensloop bestendige en starters) woningen te bouwen, of wegen of recreatiegebieden aan te leggen. Er is derhalve een markt waarop grond- en vastgoed worden gekocht, geëxploiteerd en/of verkocht.

Een goede werking van de grond- en vastgoedmarkt is belangrijk om maatschappelijk gewenst ruimtegebruik te bevorderen (zoals het realiseren van functies en van beleidsinhoudelijke doelstellingen) en de kwaliteit van het ruimtegebruik te verhogen. Overheden voeren onder meer grond- en vastgoedbeleid met het oog op een goede werking van de grondmarkt en trachten met het beleid veranderingen in het grond- en vastgoedgebruik te sturen.

Zo kunnen we het bereiken van onze doelen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economie, werkgelegenheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer en vervoer veilig stellen. Het Grondbeleid volgt onze doelstellingen op andere beleidsvelden op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling.

Doel

Grondbeleid is geen doel op zich. Grondbeleid is een instrument om gemeentelijke doelstellingen te realiseren op bijvoorbeeld volkshuisvestelijk, sociaal of economisch terrein. In structuurvisies, omgevingsvisies en beleidsnota legt de gemeente Leudal haar ruimtelijk beleid vast. Het Grondbeleid borgt een eenduidige en transparante beleidslijn voor het sturen en beheersen van ruimtelijke projecten. Het is een middel om beleidsinhoudelijke doelstellingen te verwezenlijken voor gebruik, beheer en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Voor onze gemeente is het (voeren van) Grondbeleid ook een belangrijk instrument voor het bereiken van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet.

De maatschappelijke doelen van het omgevingsrecht als geheel zijn opgenomen in artikel 1.3 van de Omgevingswet. Deze wet is gericht op het in onderlinge samenhang:

- bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en
- doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

Daarnaast worden in de Omgevingswet nieuwe instrumenten geïntroduceerd, waaronder de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Een omgevingsvisie is een strategisch instrument, vast te stellen op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau, terwijl het omgevingsplan een tactisch instrument is ter concretisering van het beleid.

De gemeente Leudal is in 2019 begonnen met de voorbereidingen van de omgevingsvisie en betrekt daarbij de burgers en bedrijven. In de omgevingsvisie wordt een integrale visie op de gevraagde ontwikkeling en kwaliteit van de leefomgeving in onze gemeente vastgelegd voor de komende jaren. De omgevingsvisie is gericht op het benoemen van de belangrijkste ambities en opgaven om de fysieke leefomgeving van Leudal aantrekkelijk en toekomstbestendig te houden. Ook geeft de omgevingsvisie op het gebruik, beheer en bescherming van de leefomgeving. Zo geeft de gemeente in het grond-(en vastgoed-)beleid de wijze en mate van inzet van het beschikbare grondbeleidsinstrumentarium aan. Het beleid is echter niet alleen een ondersteunend instrument voor het verwezenlijken van diverse ruimtelijke beleidsdoelen, ook zijn er voor de gemeente grote financiële risico's aan verbonden. Goede sturing en beheersing van de uitvoering is

van groot belang om tegelijkertijd de gemeentelijke doelen te realiseren en financiële risico's beperkt te houden.

Visie op Grondbeleid

Het Grondbeleid wordt ingezet om gewenste en toekomstige (her-)ontwikkelingen te realiseren en om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van onder meer de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken.
Dit wordt gestimuleerd door het uitvoeren van lopende en het (her-)ontwikkelen van (nieuwe) plannen.

Onze visie wordt nader uitgewerkt in de nota Grondbeleid, die in 2021 afgerond wordt. In de Nota Grondbeleid gaan we onder andere in op de overgang van een ontwikkel- naar een beheers-gemeente. Deze overgang is ingezet door de keuze te maken voor 'inbreiden in plaats van uitbreiden' met het doel de leefbaarheid en duurzaamheid in onze kernen te behouden. Hiermede spelen we in op de toenemende behoefte aan herstructurering van locaties. Door een mix van financiële en juridische instrumenten willen we direct of indirect bijdragen aan een evenwichtige (her-)ontwikkeling van locaties. We streven naar een zo gunstig mogelijk maatschappelijk en financieel eindresultaat. Waar het kan faciliteren we initiatieven van derden.

Grondbeleid is geen doel maar een middel dat in Leudal wordt ingezet om (de voorgenomen) woningbouwplannen en bedrijventerreinen te realiseren. Door economische en demografische ontwikkelingen zijn uitbreidingsplannen nauwelijks mogelijk. Integendeel, de gemeente Leudal heeft teveel bouwplannen en dient het aantal te beperken en waar nodig zelf terug te brengen. Vrijwel alle kernen hebben een overcapaciteit, de één omvangrijker dan de andere. Per kern zal in ons nieuw beleid een afweging worden gemaakt. Ook ligt er geen doelstelling meer om bedrijventerreinen en/of uitbreidingen te ontwikkelen, met uitzondering van datgene nu in procedure is, bedrijventerrein Ittervoort 4e fase en winkelgebied Ittervoort.

Onderstaand wordt kort ingegaan op de vormen van het Grondbeleid en herziening van de nota Grondbeleid.

Vormen van grondbeleid

De gemeente Leudal kan op verschillende manieren haar grondbeleid vormgeven. Dit hangt af van de urgentie van een (her-)ontwikkeling, de mate van gewenste gemeentelijke bemoeienis en de potentie van een ontwikkeling.

De gemeente Leudal kan kiezen tussen de volgende ontwikkelstrategieën:

- Planontwikkeling en -realisatie door de gemeente zelf (Actief Grondbeleid).
- Planontwikkeling en -realisatie door derden (Faciliterend Grondbeleid).
- Planontwikkeling en -realisatie in een samenwerking (PPS).

Gemeentes kiezen veelal, afhankelijk van de situatie, voor één van deze types van Grondbeleid. Dit wordt "situationeel Grondbeleid" genoemd.

Als de gemeente actief Grondbeleid voert dan vinden de meeste werkzaamheden in eigen beheer plaats. De gemeente maakt een plan, verwerft de grond, maakt deze bouwrijp, geeft zelf de gronden uit en zorgt voor het woonrijp maken van de locatie. De invloed en sturing van de gemeente Leudal bij deze vorm van Grondbeleid is maximaal. De gemeente Leudal bepaalt alles zelf. De eventuele inkomsten komen volledig ten goede van de gemeente. Hier tegenover staat dat de gemeente ook alle risico's zelf loopt en zelf opdraait voor de mogelijke tegenvallers of tekort. De grondexploitatie wordt dan voor 100% gevoerd door de gemeente. Om die reden is het instrument van (actief) Grondbeleid door ons steeds minder toegepast in de periode na de economische crisis. De economische crisis is een harde les geweest en heeft overal in den lande voor het besef gezorgd dat Grondbeleid veel meer dan voorheen faciliterend moet zijn, maar aan de andere kant ook flexibel moet zijn bij veranderende economische omstandigheden. Nu de markt voor uitgifte van kavels overal weer aangetrokken is, ontstaat in toenemende mate de discussie of in bepaalde gevallen actief Grondbeleid heroverwogen moet worden. Vooral omdat faciliterend Grondbeleid ook nadelen kent.

Bij faciliterend Grondbeleid laat de gemeente de initiatieven over aan de markt. Private ontwikkelingen worden getoetst aan het gemeentelijk beleid. De invloed en sturing van de gemeente op het uiteindelijke plan is beperkter (de gemeente is immers afhankelijk van de grondeigenaar), maar de gemeente draagt ook beperkt financiële risico's. Zoals bekend geven marktpartijen de voorkeur aan het ontwikkelen van rendabele projecten. En de moeilijke, complexe en veelal financieel onrendabele locaties blijven dan liggen. Hier ligt een taak voor de gemeente, ook in het kader van een 'goede ruimte' binnen de ruimtelijke ordening. Bovendien kan de gemeente bij faciliterend Grondbeleid veel minder sturen op kwaliteit en haar ruimtelijke en programmatische doelstellingen.

In onze overwegingen tussen actief en faciliterend Grondbeleid is een verschuiving naar een passief faciliterend Grondbeleid zichtbaar. Omdat gezien de diverse ontwikkelingen - zoals economische omstandigheden en de krimp, vraaggericht gebouwd wordt in plaats aanbodgericht - de noodzaak om een actief Grondbeleid te voeren afneemt. Deze verschuiving naar een passief faciliterend Grondbeleid betekent dat de gemeente de bouwinitiatieven (al dan niet via marktconsultatie) over wenst te laten aan private partijen en het ruimtelijk beleid aanstuurt via samenwerkings-overeenkomsten (PPS) of via het publiekrechtelijke instrumentarium. Indien in de planrealisatie fase gekozen wordt voor de vorm van samenwerking (PPS) tussen de gemeente en de particuliere initiatiefnemer, dan geschikt dit onder andere door (1) een privaatrechtelijke overeenkomst op te stellen of (2) het oprichten van een aparte entiteit. Wanneer deze vorm toegepast wordt, wordt de invloed op de planrealisatie, de ontwikkelkennis, de winstmogelijkheid en de risico's, afhankelijk van het type samenwerking, al dan gezamenlijk ingezet en gedragen.

Naast de bovenstaande ontwikkeling is in onze gemeente op basis van het nieuwe accommodatiebeleid ook een proces gaande van fusies tussen verenigingen en het optimaliseren van het gebruik van onze accommodaties. Als gevolg hiervan kan er een situatie ontstaan waarbij gronden en accommodaties vrijkomen. Voor de vrijkomende gronden en accommodaties kan het afhankelijk van de locatie noodzakelijk of wenselijk zijn de locatie te (her)ontwikkeling of herbestemmen. Deze (her)ontwikkeling of herbestemming is ook van toepassing op de (leegstaande) panden die onze gemeente in haar bezit heeft. Ons uitgangspunt is per locatie opzoek te gaan naar de best passend oplossing, al dan niet op basis van marktconsultatie. Om tot de best passend oplossing te komen wordt onder andere gebruik gemaakt van de flexibiliteit die onze gemeente heeft in het toepassen van het Grondbeleid.

Herziening Nota Grondbeleid

In de herziening nota Grondbeleid wordt onder andere meegenomen de op 25 juni 2019 vastgestelde 'Structuurvisie Wonen Midden-Limburg 2018 tot en met 2021', de wijziging van het BBV, de toekomstige ontwikkeling van de Omgevingswet (zie paragraaf doelen) en de gewijzigde inzichten met betrekking tot het (her)ontwikkeling en herbestemming van vrijkomende gronden en accommodaties. Rekening houdend met deze ontwikkelingen en onze ambitie de kernen leefbaar te houden voor onze burgers en bedrijven, stellen we voor de nota Grond- en vastgoedbeleid samen te voegen tot één nota. Met de instrumenten die deze Nota ons zal bieden wordt het mogelijk in te spelen op de bestaande en toekomstige ontwikkelingen.

Onderstaand wordt kort ingegaan op de bestaande ontwikkelingen.
In de vastgestelde Structuurvisie Wonen Midden-Limburg wordt ingegaan op het aantrekkelijk houden van onze regio Midden-Limburg. Om dit te realiseren zal geïnvesteerd in de toekomst. Deels betekent dit het behouden van het goede, deels betekent dit inzetten op verandering en verbetering. De opgave richt zich niet meer volledig op kwantitatieve groei, maar meer en meer op kwalitatieve groei. De structuurvisie geeft richting aan de opgaven op het gebied van woningbouw waar de Midden-Limburgse gemeenten de komende jaren voor staan. Ook geeft het richting aan de manier waarop het aantal woningbouwplannen wordt afgestemd op de behoefte. Niet uit te sluiten is dat binnen de periode van de structuurvisie ook directe bouwmogelijkheden komen te vervallen.

Vanaf 2016 zijn in het BBV nadere regels gesteld voor gebiedsontwikkeling. Voor een goed begrip van de achtergronden hiervan lichten we de drie belangrijkste aanleidingen voor deze nadere regels hieronder toe.

Ten eerste is de invoering van de vennootschapsbelasting (vpb) voor overheden per 1 januari 2016 een belangrijke aanleiding geweest om de regelgeving over grondexploitatie scherper neer te zetten en duidelijker af te bakenen van andere activiteiten die de gemeente uitvoert met grond en vastgoed. Het blijkt van belang om het begrippenkader van de fiscale wetgeving en van het BBV zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten, zodanig dat geen onduidelijkheid bestaat over de afbakening van de grondexploitatieactiviteiten en de lasten en baten die daaraan (moeten) worden toegerekend.

Een tweede aspect dat van belang is geweest voor de wijziging is het beperken van de risico's die gemeenten lopen met hun grondbeleid.

Een derde aspect is in het kader van het rapport 'Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten' gepleit voor meer vergelijkbaarheid in de verslaggeving van gemeenten. De introductie van de vennootschapsbelasting voor overheden op 1 januari 2016 vroeg ook om meer eenduidigheid in de uitgangspunten en verslaggeving van de grondexploitaties.

Met de wijziging in het BBV en met de notities van de commissie BBV is meer eenduidigheid en daarmee vergelijkbaarheid voor gemeentelijke grondbedrijven bewerkstelligd:

- spelregels over start en eind van grondexploitatieprojecten, besluitvorming door de raad en verslaggeving in begroting en jaarrekening;
- eenduidigheid in de kostentoerekening (Wro/Bro en voorschriften voor rente);
- eenduidigheid in resultaatbepaling, verliesvoorziening en tussentijdse winstneming.

De bovenstaande wijziging zijn onlangs (juli 2019) samengevoegd in de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)'. De opgave richt zich in ieder geval niet meer volledig op kwantitatieve groei, maar meer en meer op kwalitatieve groei.

Als gevolg van deze wijziging wordt de grondexploitatie als volgt gedefinieerd. De grondexploitaties zijn:

- Gronden in eigendom van de gemeente, waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting is vastgesteld. Vanaf dat moment wordt de bouwgrond in exploitatie geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans.
- Gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd. Er is derhalve sprake van ‘actief Grondbeleid’.

Uitvoering grondbeleid

In de praktijk was in de afgelopen jaren vooral het faciliterende Grondbeleid het adagium. De gemeente kon en wilde de risico’s die samenhangen met actief Grondbeleid niet dragen.
Alleen faciliterend Grondbeleid heeft echter ook nadelen. Je kunt als gemeente minder sturen en als een marktpartij iets niet wil, dan stopt het. Dit terwijl een ontwikkeling wel heel wenselijk kan zijn om één van onze kernen leefbaar te houden. In het nieuwe Grond- en vastgoedbeleid van de gemeente Leudal wordt voorgesteld situationeel Grondbeleid toe te passen, zodat per geval de strategie afgewogen kan worden. Het zou bijvoorbeeld vanuit ruimtelijk -, maatschappelijk - of volkshuisvestelijk oogpunt op een gegeven moment wenselijk kunnen zijn om toch over te gaan tot actief grondbeleid. Om deze keuze op basis van objectieve criteria te kunnen maken wordt in de nieuwe nota aan het grond- en vastgoedbeleid een afwegingskader toegevoegd.

Grondprijsbeleid en vaststelling van grondprijzen voor woningbouw en bedrijventerreinen

Uitgiftebeleid bouwgrond
Jaarlijks stelt het College van Burgemeester en Wethouders de grondprijzen voor verschillende functies opnieuw vast en/of past het aan de marktontwikkelingen aan, op basis van de residuele grondprijsmethode. De gemeenteraad wordt achteraf in kennis gesteld van de aanpassingen. Voor incidentele ontwikkelingen kan het College van Burgemeester en Wethouders een afwijkende grondprijsmethode hanteren.

Uitgiftebeleid reststroken
De verkoop van restgronden/groenstroken heeft de voorkeur boven verhuur/bruikleen, mits voldaan wordt aan de volgende condities:

- Er is geen sprake (meer) van een functionele of structurele betekenis.
- Bestemmingsplanvoorschriften.
- Verkeersveiligheid aspecten.
- Verkoop toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen niet in de weg staat/hindert.
- Opbrengsten uit verkopen van percelen groter dan 1.000 m², € 1 per m² aanwenden om de boekwaarde te verlagen.
- Opbrengsten uit verkopen van percelen kleiner dan 1.000 m² komen ten gunste van de reserve grondexploitaties.

Verkoopbeleid gronden niet voor de openbare dienst bestemd

- Gronden met een strategische waarde komen niet voor verkoop in aanmerking. Met strategische waarde wordt bedoeld dat deze gronden in de toekomst nog ruimtelijke, maatschappelijke of financiële mogelijkheden kunnen hebben.
- Voor gronden in en nabij een kern geldt in principe dat die strategisch zijn en dient het college gemotiveerd aan te geven waarom verkoop wel mogelijk is.
- Verkoop van gronden (niet zijnde reststroken) geschiedt in principe openbaar. Verkoop aan derden op verzoek is toegestaan, maar dan vindt de verkoop plaats op basis van een getaxeerde verkoopprijs.
- Regulier verpachte percelen komen in principe niet voor verkoop in aanmerking vanwege de lagere opbrengstwaarde. Wel wordt het pachtbeleid geïntensiveerd met als doel reguliere verpachtingen te beëindigen en dan mogelijk te verkopen.
- Versnipperde bospercelen komen voor verkoop in aanmerking. In eerste instantie komen bos- en/of natuurbeherende instanties in aanmerking voor koop. Bij geen interesse wordt aan omliggende grondeigenaren aangeboden om de grond te kopen. Verkoopprijs wordt bepaald door een taxateur.

Verwervingsbeleid
De gemeente kiest ervoor om bij elke in ontwikkeling te brengen locatie op dat moment te kiezen voor een passend verwervingsbeleid, waarbij zoveel mogelijk wordt gekozen voor verwerving, passend bij een actief en/of faciliterend grondbeleid.

- De gemeente Leudal hanteert het instrument van onteigening structureel en al vroeg in het onderhandelingsproces als een beleidsinstrument. Zodra een bestemmingsplan is vastgesteld, wordt zo nodig aan de hand van een onteigeningsplan een onteigeningsbesluit genomen. De onteigening zal al administratief worden ingezet.
- Primaire inzet blijft het bereiken van een minnelijke aankoop. Echter, het onteigeningsbesluit dient in eerste instantie als drukmiddel en in tweede instantie om tot daadwerkelijke onteigening over te gaan indien van zelfrealisatie geen sprake is en minnelijke aankoop is mislukt.

Kostenverhaal
De inzet van de gemeente Leudal is er op gericht om zo vaak als mogelijk het kostenverhaal via vrijwillige overeenkomsten met een grondeigenaar (anterieure overeenkomsten) te verzekeren.

Herziening
De gemeente Leudal actualiseert jaarlijks alle grondexploitaties. De bijstelling vindt op twee momenten in het jaar plaats en wel bij de besluitvorming van de jaarstukken en de begrotingsstukken.

Risicomanagement
De gemeente Leudal voert een actief risicomanagement door:

- De uitgangspunten van de planexploitatie continu te monitoren en zo nodig bij te stellen, zonder dat hiermee de kwaliteit van het plan substantieel wordt aangetast. In dat geval is nieuw bestuurlijk draagvlak vereist.
- De onderdelen van de planontwikkeling realistisch in te schatten.
- Activiteiten in het planontwikkelingsproces te toetsen aan vastgestelde financiële kaders en het planresultaat te toetsen aan de mogelijkheden en onmogelijkheden met betrekking tot het weerstandsvermogen van de gemeente.

In 2019 zijn de normen aangepast voor Stikstof dispositie en dienen er aanvullende onderzoeken plaatst te vinden in verband met PFAS. Dit wordt voldoende gemonitord. Daar waar nodig zijn/worden de aanvullende onderzoeken PFAS uitgevoerd.

4.7.2 Exploitatieresultaat

De volgende activiteiten worden uitgevoerd ofwel afgerond in 2022 en volgende jaren:

- In de jaarstukken is reeds melding gemaakt van het feit dat we signaleren dat ook in onze gemeente sprake is van een aantrekkende markt, dit onder andere omdat de verkoop van kavels is toegenomen. De verkopen hebben in 2019 wel vertraging opgelopen als gevolg van de aangepaste normen voor Stikstof dispositie en PFAS. De verwachting is dat dit geen effect heeft voor 2022 en volgende jaren.
- Voor een gedeelte van de voormalige basisschool locatie Pinxtenstraat Haler is in samenspraak met het dorpsoverleg, de woningstichting Stramproy en een private ontwikkelaar gewerkt aan een kwalitatief plan dat voorziet in de realisatie van vijf levensloopbestendige woningen. Hiervoor is begin 2020 de grondexploitatie geactiveerd en zal deze begin 2022 worden afgerond en afgesloten.
- Voorbereidende gesprekken en werkzaamheden lopen er om invulling te geven aan de overeenkomst ruimte voor ruimte Regeling eerste trance op de locatie Heythuysen Bevelanden ‘Den Hoeck’. In 2021 dan wel uiterlijk begin 2022 wordt er een anterieure overeenkomst gesloten, dit zodat de gronden uiterlijk 2022 overgedragen kunnen worden aan de ontwikkelaar.

Voorbereidende werkzaamheden om plannen van de grond te krijgen hebben voornamelijk betrekking op:

- **Bevelanden fase 1**
  In 2022 wordt de infrastructuur afgerond voor fase 1 deel 1. Het streven is na verkoop van de laatste kavel de exploitatie af te sluiten (in 2023) en de middelen voor infrastructuur fase 1 deel 2 toe te voegen aan de grondexploitatiereserve, met het doel de middelen te reserveren voor het aanleggen van de infrastructuur, dit na afronding van de bouwactiviteiten in het gebiedsdeel.
- **Witte huis**
  De gemeente Leudal heeft voornemens de gronden te verkopen. In 2020 is de gemeente Leudal een onderzoek gestart naar de mogelijke ontwikkeling op deze locatie, dit zodat we in de loop van 2021 een beter beeld hebben van de mogelijkheden.
- **Grathem - Markt 8 en 8a**
  Voor de locatie van het voormalige transportbedrijf aan de Markt 8 en 8a in Grathem is een marktconsultatie opgesteld. Hierin worden partijen de mogelijkheid geboden mee te denken over de mogelijke planinvulling van de locatie. De marktconsultatie is afgerond en op basis van de ingediende plannen is er één plan geselecteerd. Op basis van deze resultaten (het geselecteerde plan) wordt in 2021 bepaald wat de vervolgstappen zijn met betrekking tot het project.

- **Bedrijventerrein Ittervoort fase 4**
  De voorbereiding voor bestemmingsplanprocedure voor de ontwikkeling van Ittervoort vierde fase is opgestart. In 2020 gaat het bestemmingsplan in procedure en het streven is de koopovereenkomsten af te sluiten met de kandidaat kopers. Het streven is het project af te ronden in 2022.
- **Ittervoort - Uitbreiding winkelgebied aan de Napoleonsweg**
  Er is een principe overeenstemming bereikt met de ontwikkelaar voor de verkoop van de supermarktlocatie in Ittervoort. In 2021 wordt de grondexploitatie geactiveerd voor het winkelgebied Ittervoort. Het streven is het project in 2023 af te ronden.
- **Heythuysen - Bouwplan Burgemeester Jansen van Sonlaan**
  Er is principe overeenstemming bereikt met een partij voor de realisatie van 10 seniorenwoningen. In 2020 zullen de partijen de afspraken vast leggen in een anterieure overeenkomst met het doel de gronden in 2021 over te dragen. En de exploitatie af te sluiten in 2021.

Prognose van te verwachten resultaten

Voor woningbouwplannen en de locaties voor bedrijventerreinen, die de gemeente exploiteert en/of waar de gemeente financiële verplichtingen heeft, wordt een grondexploitatie geopend. Van elke exploitatie is een opzet of berekening gemaakt van toekomstige uitgaven en inkomsten. Op deze wijze wordt het saldo op eindwaarde verkregen. Dit is het bedrag dat na uitvoering van een plan op de einddatum resteert aan winst of verlies. In de cyclus voor de jaarrekening en de programmabegroting worden jaarlijks de meerjarenplanningen van de exploitaties geactualiseerd en door het college van Burgemeester en Wethouders ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Uit de meerjarenplanning blijkt het financiële verloop en de ontwikkeling van de exploitaties.

(bedrag x 1.000)

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2022	Rente 2022	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo
Woningbouw in exploitatie bestaande uit:					
Gemeentelijke bouwgrond in exploitatie	-649	-24	930	-744	-487
Faciliterend grondbeleid	-39				-39
Structuurbeelden Haelen-Horn					0
Bedrijventerrein in exploitatie	-1.850	-44	3.056	-2.550	-1.388
Totaal	**-2.538**	**-68**	**3.986**	**-3.294**	**-1.914**

(bedrag x 1.000)

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2022	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo	Jaar afsluiting
Woningbouw					
Baexem Witte huis	-106	103	0	-3	2022
Heibloem P. van Donstraat	276	236	-629	-117	2023
Heythuysen J. van Sonlaan	0	0	0	0	2021
Heythuysen De Bevelanden 1	-664	491	0	-173	2023
Heythuysen Walk	-41	69	0	28	2022
Haler Pinxtenstraat	-15	0	0	-15	2022
Haler Gruttostraat	-99	7	-115	-207	2022
Totaal	**-649**	**906**	**-744**	**-487**	

Woningbouw(gemeentelijke exploitaties) in exploitatie vooruitzichten
De op het einde van de exploitatietermijnen (eindwaarde) te behalen winstraming bedraagt € -487.200. De contante waarde (2022) bedraagt € -408.000.

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2022	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo	Jaar afsluiting
					(bedrag x 1.000)
Bedrijventerreinen					
Heythuysen BT Arenbos	294	122	-1.202	-786	2024
Ittervoort, BT fase IV	333	746	-1.348	-268	2022
Ittervoort Napoleonsweg	-2.478	2.143	0	-335	2023
Totaal	**-1.851**	**3.011**	**-2.550**	**-1.389**	

Bedrijventerreinen in exploitatie vooruitzichten
De op het einde van de exploitatietermijnen (eindwaarde) te behalen winstraming bedraagt € -1.388.649. De contante waarde (2022) bedraagt € -1.280.000.

De op het einde van de exploitatietermijnen (eindwaarde) te behalen winstraming (in het kader van de woningbouw en bedrijventerreinen) bedraagt € -1.875.849. De contante waarde (2022) bedraagt € -1.688.000.

Exploitaties door derden

Op grond van de wijziging BBV dienen wij in deze paragraaf in te gaan op de aanduiding van de wijze waarop de gemeente grondbeleid uitvoert. Daarnaast dienen wij in te gaan op de actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie. De exploitaties door derden worden op grond van de wijziging BBV niet gezien als grondexploitaties, maar als puur kostenverhaal, wat leidt tot een vordering op de balans. In de toekomst worden deze vorderingen opgenomen op de balans en daar toegelicht.

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2022	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo	Jaar afsluiting
					(bedrag x 1.000)
Woningbouw (exploitatie derden)					
Baexem Mariabosch (Gelissen Vastgoed BV)	60	0	0	60	***
Neeritter Op den Heuvel (Vestum Invest BV)	-99	0	0	-99	***
Haelen herontwikkeling SBHH	0	0	0	0	***
Totaal	**-39**		**0**	**-39**	

Meerjarenplanning resterende uitgaven en inkomsten gemeentelijke exploitaties						(bedrag x 1.000)
Omschrijving	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**Totaal**
Woningbouw in exploitatie:						
Uitgaven	752	549	357			1.658
Inkomsten	-1.489	-744				-2.233
Bedrijventerrein in exploitatie:						
Uitgaven	5.045	2.946	37	29		8.057
Inkomsten	-11.409	-1.678	-537	-336		-13.960
Totaal	-7.101	1.073	-143	-307		-6.478
Uitgaven	**5.797**	**3.495**	**394**	**29**		**9.715**
Inkomsten	**-12.898**	**-2.422**	**-537**	**-336**		**-16.193**
Saldo	**-7.101**	**1.073**	**-143**	**-307**		**-6.478**

4.7.3 Reserves in relatie tot risico's

Reserve grondexploitaties

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. Enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken
2. Anderzijds alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente Leudal bestaat uit de reserve grondexploitatie en het algemeen gemeentelijk weerstandsvermogen wat onderdeel uitmaakt van de risicoparagraaf.

De reserve grondexploitaties is voor de gemeente Leudal de eerste buffer en heeft volgens de Nota Grondbeleid de volgende functies:

- Verrekenen van winsten en verliezen van de exploitaties;
- Afdekking van risico's;
- Buffer voor het voeren van een actieve grondpolitiek;
- Bepaalt de grens voor het voeren van een actieve grondpolitiek.

Het behalen van winsten is geen doel op zich, maar wel heel belangrijk om de reserve grondexploitatie op peil te houden en zodoende tegenvallers op te vangen. Het beleid bij winstnemingen is gebaseerd op het principe van voorzichtigheid.

Risico's grondexploitaties

Risico's van grondexploitaties worden afgedekt door de reserve grondexploitaties. Het kwalificeren van risico's wordt gebaseerd op enerzijds het risico en de kans dat het risico zich openbaart en anderzijds het bedrag dat daarmee gemoeid gaat. Bovendien moet de vraag worden beantwoord of het saldo van de reserve grondexploitaties voldoende is om de risico's af te dekken.

De reserve bedraagt € 2,234 miljoen en op basis van de huidige en toekomstige inschatting van de risico's wordt er vooralsnog vanuit gegaan dat de reserve toereikend is, zo blijkt ook uit de onderstaande tabel waarin de risico's zijn gekwantificeerd.

Risico's grondexploitatie	Bedrag
Afzetrisico's gevolg van marktvertraging	335
Risico's m.b.t. kostendekkendheid van plannen	763
Risico's haalbaarheid plannen als gevolg van de marktsituatie	
Risico niet nakoming van overeenkomsten	812
Debiteurenrisico's	PM
Procedurekosten (investering Raad € 154.000)	88
Verplichte bijdrage aan de algemene dienst	
Diverse overige risico's (o.a. onderzoek naar plannen die niet tot uitvoering komen)	236
Totaal	**2.234**

De belangrijkste risico's zijn:

a. Financiële resultaten van de afwikkeling van het faillissement van Nieuwe Borg;
b. Restant financiële resultaten van de afwikkeling van Structuurbeelden Haelen-Horn;
c. Kostendekkendheid van de grote(re) exploitaties: de uitbreiding van het bedrijventerrein Ittervoort fase IV.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Vanaf 1 januari 2016 zijn de grondexploitaties als VPB-plichtig aangemerkt. Het gevolg is dat over toekomstige winsten behaald uit de grondexploitaties vennootschapsbelasting betaald moet worden (20%-25%). De winstberekening volgens de Wet modernisering VPB-plicht verheidsondernemingen wijkt af van de winstberekening volgens de BBV (zoals opgenomen in de begroting en de jaarrekening). De berekeningen met betrekking tot de grondexploitaties zijn voor de berekening van de VPB-plicht eind 2018 omgebouwd naar fiscale maatstaven. In 2019 is de definitieve aangifte 2016, 2017 en 2018 samengesteld en ingediend.

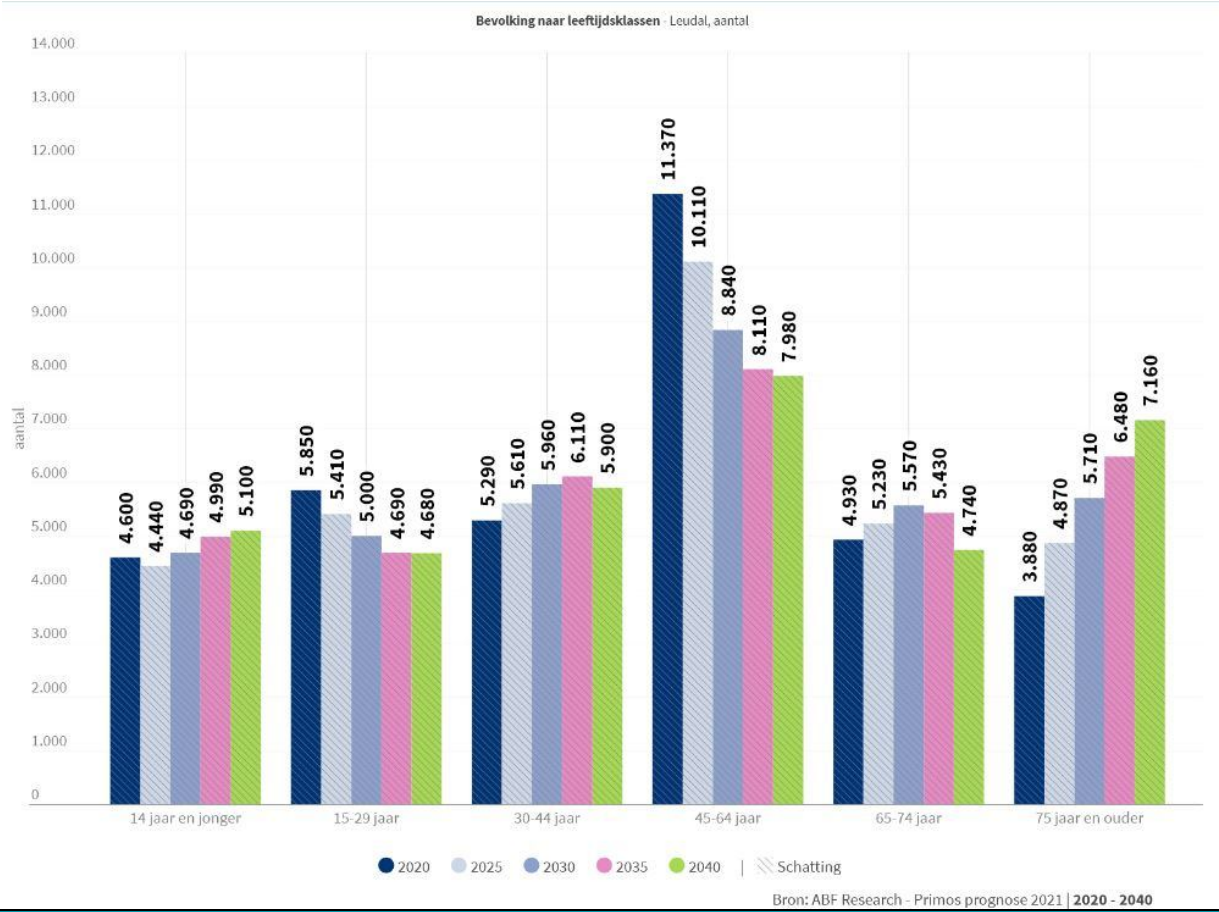
Op basis van de eerste fiscale balans die inzicht geeft in de fiscale positie. Op basis van de balans en winst & verlies 2016, 2017 en 2018 is becijferd dat wij geen vennootschapsbelasting verschuldigd zijn over deze jaren. Begin 2020 is ook de aangifte 2019 definitief gemaakt.
Op basis van de voorlopige berekeningsmodellen (en de voorlopige aangifte 2019) wordt er vooralsnog van uitgegaan dat we over 2021 en volgende jaren maximaal € 75.000 per jaar verschuldigd zijn aan vennootschapsbelasting. In de voorliggende programmabegroting 2021 en volgende jaren is dit bedrag jaarlijks opgenomen in de begroting.

4.8 Demografische ontwikkelingen

4.8.1 Algemeen

Demografische veranderingen hebben gevolgen voor Leudal. We hebben niet alleen te maken met een afnemende bevolkingsomvang, maar ook met minder jongeren, meer senioren en toename aan diversiteit van afkomst. De demografische ontwikkelingen hebben invloed op (bijna) alle beleidsvelden. Denk aan woningbouw, economie, arbeidsmarkt, welzijn, verenigingsleven, accommodatiebeleid, onderwijs en zorg. Juist daarom is demografische ontwikkelingen integraal onderdeel van onze gehele visievorming en beleidsuitvoering. Dat betekent concreet dat demografische ontwikkelingen onder andere in de strategische visie en omgevingsvisie landen. Het is hierbij niet de vraag of de demografie verandert, maar welke strategie wij kiezen om hier op een juiste manier mee om te gaan.

Omvang bevolking Leudal

Bron: ABF Research - Primos prognose 2021 | **2020 - 2040**

Bevolking naar leeftijdsklassen Leudal, aantallen	2020	2025	2030	2035	2040
Beneden 14 jaar	4.600	4.440	4.690	4.990	5.100
15-29 jaar	5.850	5.410	5.000	4.690	4.680
30-44 jaar	5.290	5.610	5.960	6.110	5.900
45-64 jaar	11.370	10.110	8.840	8.110	7.980
65-74 jaar	4.930	5.230	5.570	5.430	4.740
75 + jaar	3.880	4.870	5.710	6.480	7.160
Totaal Leudal	**35.920**	**35.670**	**35.770**	**35.810**	**35.560**

5 Financiële bijlagen

5.1 Productenbegroting

Productenbegroting				(bedrag x 1.000)
	2022	2023	2024	2025
Veiligheid				
Ondermijnende criminaliteit				
Voorkomen+terugdringen georganis crimina				
Ondermijning	57	57	57	57
Mutaties reserves CDL21010101	0	0	0	0
Subtotaal	**57**	**57**	**57**	**57**
Sociale veiligheid				
Integrale en gebiedsgerichte aanpak				
Veiligheidsmaatregelen specifiek	183	183	183	183
Mutaties reserves CDL21010201	0	0	0	0
Subtotaal	**183**	**183**	**183**	**183**
Crisisbeheersing				
Crisisorganisatie is voorbereid				
Veiligheidsmaatregelen algemeen	2.975	2.987	2.987	2.987
Mutaties reserves CDL21010301	0	0	0	0
Subtotaal	**2.975**	**2.987**	**2.987**	**2.987**
Totaal per programma	**3.215**	**3.227**	**3.227**	**3.227**
Leefomgeving				
Economie				
Aantrekkelijk voor werkgevers				
Infra bedrijven	92	92	92	92
Ondersteuning bedrijvigheid	154	145	136	136
Mutaties reserves CDL 21020101	-21	-21	-21	-21
Weerstand tegen personeelskrimp				
Ambtelijke samenwerking	347	368	377	377
Bestuurlijke samenwerking	0	0	0	0
Mutaties reserves CDL 21020102	0	0	0	0
Toerisme en recreatie				
Conserveren cultuurhistorische waarde	202	207	206	206
Openluchtrecreatie	30	30	30	30
Recreatie op water	0	0	0	0
Aantrekkingskracht op burgers	182	197	197	194
Mutaties reserves CDL 21020103	0	0	0	0
Subtotaal	**986**	**1.018**	**1.017**	**1.014**
Wonen				
Woningaanbod sluit aan bij woonwensen				
Afval	-607	-580	-581	-581
Milieubeheer	1.120	1.131	1.133	1.124
Toepassing APV	379	375	375	375

Bestemmingsplannen	1.099	1.099	1.099	1.099
Buitengebied in beweging	215	195	175	155
Handhaving RO	180	180	180	180
Grex wonen	-6	-6	-6	-6
Omgevingsvergunningen	63	63	63	63
Toezicht en handhaving bouwen	602	602	602	602
Volkshuisvesting	881	204	154	142
Mutaties reserves CDL 21020201	-684	-8	-8	0
Openbaar gebied adequaat onderhouden				
Natuurbescherming en -onderhoud	2.569	2.612	2.617	2.609
Gebruik openbaar groen	154	114	101	79
Riolering	-1.138	-1.119	-1.119	-1.084
Begraafplaatsen	10	8	8	8
Infrastructuur wegen	2.554	2.714	2.780	3.078
Vastgoed	1.143	1.207	1.207	1.206
Verkeersveiligheid	953	1.020	1.039	1.059
Mutaties reserves CDL 21020202	-457	-367	-367	-356
Goede bereikbaarheid en toegankelijkheid				
Parkeren	1	1	1	1
Infrastructuur water	63	63	62	62
Openbaar vervoer	18	18	18	18
Mutaties reserves CDL 21020203	5	5	5	5
Subtotaal	**9.117**	**9.531**	**9.539**	**9.835**
Klimaat				
Hernieuwbare energie bovengem.				
Duurzaamheid	100	100	100	100
Mutaties reserves CDL 21020301	0	0	0	0
Subtotaal	**100**	**100**	**100**	**100**
Totaal per programma	**10.203**	**10.648**	**10.657**	**10.949**

Voorzieningen				
Onderwijshuisvesting				
Passende huisvesting onderwijs				
Onderwijshuisvesting	1.289	1.253	1.264	1.256
Mutaties reserves CDL21030101	-80	-80	-80	-80
Via onderwijs sporten				
Bewegingsonderwijs	71	71	71	71
Mutaties reserves CDL21030102	0	0	0	0
Subtotaal	**1.279**	**1.244**	**1.254**	**1.246**
Cultuur				
Bijdrage cultuur aan gezondheid				
Cultuuraccommodaties	655	641	635	665
Kunst en cultuur	401	320	320	320
Media	373	373	373	372
Mutaties reserves CDL21030201	-197	-197	-197	-197
Cultuur deelname				
Cultuurondersteuning	139	147	140	139
Burgerinitiatieven	50	50	50	50
Mutaties reserves CDL21030202	0	0	0	0
Subtotaal	**1.421**	**1.333**	**1.320**	**1.350**
Sport				
Bijdrage sport aan gezondheid				
Sportbeleid	366	366	459	459
Buitensport	1.150	1.196	1.351	1.343
Binnensport	816	802	832	826
Mutaties reserves CDL21030301	-151	-151	-151	-146
Subtotaal	**2.180**	**2.212**	**2.491**	**2.481**
Totaal per programma	**4.879**	**4.788**	**5.065**	**5.077**

Samenleving				
Gezondheid				
Bewustwording van invloed levensstijl				
Bescherming gezondheid	1.372	1.364	1.364	1.365
Mutaties reserves CDL21040101	0	0	0	0
Subtotaal	**1.372**	**1.364**	**1.364**	**1.365**
Maatschappij				
Versterken samenredzaamheid				
Maatschappij algemeen	567	578	585	584
Welzijnswerk	600	594	594	594
WMO advisering	6	6	6	6
Mutaties reserves CDL21040201	0	0	0	0
Subtotaal	**1.173**	**1.177**	**1.184**	**1.184**
Ondersteuning				
Beter passende ondersteuning				

Participatie integratie	134	122	122	122
WMO	8.355	8.365	8.372	8.379
Jeugdhulp	10.223	9.254	9.304	9.301
Participatie sociale zekerheid	4.569	4.415	4.272	4.115
Participatie Inkomen	225	225	225	225
Participatie levensonderhoud	120	120	120	120
Mutaties reserves CDL21040301	-12	0	0	0
Subtotaal	**23.614**	**22.501**	**22.415**	**22.261**
Onderwijs				
Educatieve ontwikkeling				
Kinderopvang	223	202	197	195
Onderwijsbeleid	1.105	1.072	1.072	1.072
Mutaties reserves CDL21040401	0	0	0	0
Subtotaal	**1.327**	**1.274**	**1.269**	**1.268**
Samenleving				
Inclusieve samenleving				
Algemene voorzieningen	315	312	302	302
Mutaties reserves CDL21040501	0	0	0	0
Subtotaal	**315**	**312**	**302**	**302**
Zelfredzaamheid				
vergroten zelfredzaamheid				
WMO overig	25	25	25	25
Jeugd overig	48	48	48	48
Participatie overig	609	609	609	609
Mutaties reserves CDL21040601	0	0	0	0
Subtotaal	**681**	**681**	**681**	**681**
Totaal per programma	**28.484**	**27.310**	**27.216**	**27.061**

Dienstverlening				
Toegankelijkheid				
Toegankelijke dienstverlening				
Balieproducten	1.422	1.422	1.422	1.422
Verkiezingen	67	101	101	101
Mutaties reserves CDL 21050103	-6	-6	-6	-6
Subtotaal	**1.482**	**1.517**	**1.517**	**1.517**
Kwaliteit				
Hoogwaardige kwaliteit dienstverlening				
Burgerzaken	63	62	62	62
Mutaties reserves CDL 21050104	0	0	0	0
Subtotaal	**63**	**62**	**62**	**62**
Totaal per programma	**1.545**	**1.579**	**1.579**	**1.579**

Samenwerking				
Samenwerking regionaal, nationaal en int				
Samenwerkingsverbanden				
Bestuurlijke samenwerking	157	165	165	165
Mutaties reserves CDL 21060103	0	0	0	0
Subtotaal	**157**	**165**	**165**	**165**
Totaal per programma	**157**	**165**	**165**	**165**

Algemene dekkingsmiddelen				
Geen collegedoel				
Geen subdoel				
Treasury	23	21	20	20
Dividend en rente	-776	-794	-794	-943
Saldo financieringsfunctie	305	79	-84	-290
OZB Woningen	-4.821	-4.920	-4.917	-4.913
OZB niet-woningen	-1.727	-1.759	-1.758	-1.756
Lokale heffingen	-1.154	-1.153	-1.152	-1.151
Rijksuitkeringen	-53.539	-55.007	-55.411	-56.083
Onbestemde gelden	611	3.107	3.457	4.299
Mutaties reserves CDL21080101	631	735	746	759
Subtotaal	**-60.446**	**-59.692**	**-59.892**	**-60.060**
Totaal per programma	**-60.446**	**-59.692**	**-59.892**	**-60.060**

Overhead				
Geen collegedoel				
Geen subdoel				
PIOFACH	4.502	4.488	4.459	4.419
Buitendienst	-281	-219	-163	-109
Overhead	-109	-109	-109	-109
Directe loonkosten	6.057	5.905	5.905	5.905
Serviceteam	13	13	13	13
Uitvoeringskosten 3D	426	569	549	546
Bestuur	1.167	1.163	1.163	1.163
Ondersteuning bestuur	456	456	456	456
Ondernemingsraad	10	10	10	10
Saldo HKP overhead	-125	-125	-125	-125
EC-GEO samenwerking	0	0	0	0
Mutaties reserves CDL21090101	-290	-311	-311	-303
Subtotaal	**11.826**	**11.840**	**11.847**	**11.866**
Totaal per programma	**11.826**	**11.840**	**11.847**	**11.866**

Heffing VPB				
Geen collegedoel				
Geen subdoel				
Heffing VPB	85	85	85	85
Subtotaal	**85**	**85**	**85**	**85**
Totaal per programma	**85**	**85**	**85**	**85**

Onvoorzien				
Geen collegedoel				
Geen subdoel				
Onvoorzien	51	51	51	51
Subtotaal	**51**	**51**	**51**	**51**
Totaal per programma	**51**	**51**	**51**	**51**

5.2 Overzicht structurele en incidentele baten en lasten

(bedrag x 1.000)

Omschrijving	Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
	Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan	
		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel
Baten per programma												
P1 - Veiligheid	-115	0	-115	-115	0	-115	-115	0	-115	-115	0	-115
P2 - Leefomgeving	-10.206	33	-10.239	-10.386	13	-10.399	-10.416	10	-10.426	-10.381	1	-10.382
P3 - Voorzieningen	-659	-397	-262	-659	-220	-439	-439	0	-439	-439	0	-439
P4 - Samenleving	-6.411	0	-6.411	-6.234	0	-6.234	-6.235	0	-6.235	-6.236	0	-6.236
P5 - Dienstverlening	-276	0	-276	-276	0	-276	-276	0	-276	-276	0	-276
P6 - Samenwerking	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P7 - Financiën en belastingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal baten programma's	**-17.667**	**-364**	**-17.303**	**-17.670**	**-207**	**-17.463**	**-17.481**	**10**	**-17.491**	**-17.447**	**1**	**-17.448**
Lasten per programma												
P1 - Veiligheid	3.331	0	3.331	3.342	0	3.342	3.343	0	3.343	3.343	0	3.343
P2 - Leefomgeving	21.566	843	20.723	21.426	182	21.244	21.464	165	21.299	21.703	154	21.549
P3 - Voorzieningen	5.967	0	5.967	5.876	0	5.876	5.933	0	5.933	5.939	0	5.939
P4 - Samenleving	34.906	0	34.906	33.544	0	33.544	33.451	0	33.451	33.297	0	33.297
P5 - Dienstverlening	1.827	0	1.827	1.861	0	1.861	1.861	0	1.861	1.861	0	1.861
P6 - Samenwerking	157	0	157	165	0	165	165	0	165	165	0	165
P7 - Financiën en belastingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal lasten programma's	**67.753**	**843**	**66.910**	**66.214**	**182**	**66.032**	**66.216**	**165**	**66.051**	**66.307**	**154**	**66.153**
Totaal saldo van baten en lasten programma's	**50.087**	**479**	**49.608**	**48.543**	**-25**	**48.568**	**48.735**	**175**	**48.560**	**48.861**	**155**	**48.706**

(bedrag x 1.000)

Omschrijving	Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
	Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan	
		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel
Baten overige												
Algemene dekkingsmiddelen	-62.378	0	-62.378	-63.962	0	-63.962	-64.366	0	-64.366	-65.187	-150	-65.037
Overhead	-2.776	0	-2.776	-2.776	0	-2.776	-2.776	0	-2.776	-2.776	0	-2.776
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal baten overige	**-65.155**	**0**	**-65.155**	**-66.739**	**0**	**-66.739**	**-67.142**	**0**	**-67.142**	**-67.964**	**-150**	**-67.814**
Lasten overige												
Algemene dekkingsmiddelen	1.827	0	1.827	1.870	0	1.870	2.274	0	2.274	2.176	0	2.176
Overhead	14.892	13	14.879	14.927	0	14.927	14.934	0	14.934	14.946	0	14.946
Vennootschapsbelasting	85	0	85	85	0	85	85	0	85	85	0	85
Onvoorzien	51	0	51	51	0	51	51	0	51	51	0	51
Subtotaal lasten overige	**16.856**	**13**	**16.843**	**16.933**	**0**	**16.933**	**17.344**	**0**	**17.344**	**17.258**	**0**	**17.258**
Totaal saldo van baten en lasten overige	**-48.299**	**13**	**-48.312**	**-49.805**	**0**	**-49.805**	**-49.798**	**0**	**-49.798**	**-50.706**	**-150**	**-50.556**
Saldo van baten en lasten	**1.788**	**492**	**1.296**	**-1.262**	**-25**	**-1.237**	**-1.062**	**175**	**-1.237**	**-1.845**	**5**	**-1.850**
Onttrekkingen uit reserves:												
P1 - Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P2 - Leefomgeving	-1.494	-796	-698	-525	0	-525	-525	0	-525	-506	0	-506
P3 - Voorzieningen	-469	0	-469	-469	0	-469	-469	0	-469	-464	0	-464
P4 - Samenleving	-12	0	-12	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P5 - Dienstverlening	-6	0	-6	-6	0	-6	-6	0	-6	-6	0	-6
P6 - Samenwerking	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P7 - Financiën en belastingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

(bedrag x 1.000)

Omschrijving	Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
	Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan	
		Inciden-teel	Structu-reel		Inciden-teel	Structu-reel		Inciden-teel	Structu-reel		Inciden-teel	Structu-reel
Algemene dekkingsmiddelen	-795	-96	-699	-699	0	-699	-699	0	-699	-699	0	-699
Overhead	-290	-7	-283	-311	0	-311	-311	0	-311	-303	0	-303
Totaal onttrekkingen uit reserves	**-3.065**	**-899**	**-2.166**	**-2.010**	**0**	**-2.010**	**-2.010**	**0**	**-2.010**	**-1.978**	**0**	**-1.978**
Toevoegingen aan reserves:												
P1 - Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P2 - Leefomgeving	337	0	337	133	0	133	133	0	133	133	0	133
P3 - Voorzieningen	40	0	40	40	0	40	40	0	40	40	0	40
P4 - Samenleving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P5 - Dienstverlening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P6 - Samenwerking	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P7 - Financiën en belastingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	1.427	9	1.418	1.434	0	1.434	1.446	0	1.446	1.458	0	1.458
Overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen aan reserves	**1.804**	**9**	**1.795**	**1.607**	**0**	**1.607**	**1.619**	**0**	**1.619**	**1.631**	**0**	**1.631**
Saldo mutaties reserves	**-1.262**	**-890**	**-372**	**-403**	**0**	**-403**	**-391**	**0**	**-391**	**-347**	**0**	**-347**
Gerealiseerd resultaat	**526**	**-398**	**924**	**-1.664**	**-25**	**-1.639**	**-1.454**	**175**	**-1.629**	**-2.193**	**5**	**-2.198**

In augustus 2021 is vanuit de 12 provincies een handreiking uitgebracht ten aanzien van de incidentele baten en lasten.

Het basisprincipe van de voorschriften is dat alle baten en lasten structureel van aard zijn. Natuurlijk is het wel mogelijk dat binnen een structureel budget er een incidentele afwijking is. Om een budget als incidenteel aan te merken moet worden voldaan aan alle volgende uitgangspunten:

- De aard van de raming
- De einddatum
- Materiële beïnvloeding

Voorbeeld van incidenteel is het verkopen van reststroken. Ook al vindt dit bijvoorbeeld 10 jaar achter elkaar plaats, dan nog is deze post incidenteel omdat je een bezit slechts 1 keer kunt verkopen. Een voorbeeld van een structurele post is om het jaar ramen van een enquête. Ondanks dat er fluctuaties zijn over de jaren heen, is de aard van de raming structureel.

Het komt voor dat posten die in eerdere documenten als incidenteel dan wel structureel zijn aangemerkt nu in een andere categorie vallen. Als voorbeeld wordt genomen de in de kadernota opgenomen handhavingsjurist voor 1 jaar. Deze is in eerste instantie aangemerkt als incidenteel, maar op basis van de notitie dient deze als structureel te worden aangemerkt. Het is een eenmalige last met een structureel karakter voor de handreiking. De toelichting op de opgenomen incidentele posten volgt hierna:

Baten

P2-Leefomgeving

Alle opgenomen bedragen ten aanzien van de grondexploitaties dienen als incidenteel te worden aangemerkt. De volledige incidenteel opgenomen baten in programma 2, zijn toe te rekenen aan de grondexploitaties.

P3-Voorzieningen

Vanuit het rijk ontvangt de gemeente een bijdrage in het kader van het onderwijs achterstanden beleid. Hoewel de inkomsten voor meer dan 3 jaar verkregen worden, wordt deze post aangemerkt als incidenteel daar de looptijd vooraf bepaald is. Voor het jaar 2022 is de inkomst geraamd op € 177.000.

Vanuit het rijk ontvangt de gemeente middelen ten aanzien van de SPUK sport. Hoewel de inkomsten voor meer dan 3 jaar verkregen worden, wordt deze post aangemerkt als incidenteel daar de looptijd vooraf bepaald is op 5 jaar. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn de inkomsten geraamd op € 220.000.

P-Algemene dekkingsmiddelen

Boekwinsten dienen altijd als incidenteel te worden aangemerkt. In het jaar 2025 worden de laatste beleggingen verkocht, waarna nog een verwachtte boekwinst wordt gerealiseerd van € 149.663.

Lasten

P2-Leefomgeving

Alle opgenomen bedragen ten aanzien van de grondexploitaties dienen als incidenteel te worden aangemerkt.

Op dit moment wordt voor de centrumvisie Heythuysen jaarlijks de extra afschrijving geraamd. Dit is conform de oude systematiek van het volledig mogen afschrijven van investeringen met maatschappelijk nut. De reden dat dit gebeurt is dat de investering van voor 2017 is. Bij de 2e raadsrapportage 2021 wordt een voorstel gedaan om dit te veranderen. In de begroting worden de extra afschrijvingslasten ad € 675.721 aangemerkt als incidenteel.

Op basis van de handreiking dienen kosten die samenhangen met de implementatie van wetten als incidenteel te worden aangemerkt. Derhalve dienen de in de kadernota opgenomen bedragen voor de omgevingswet voor respectievelijk € 215.000, € 195.000, € 175.000 en € 155.000 te worden aangemerkt als incidenteel.

P-Overhead

Bij het besluit rondom het mens ontwikkelbedrijf zijn bedrijfsauto's overgenomen van de Westrom. De laatste leaselasten hiervan worden in 2022 betaald en bedragen € 13.000.

Stortingen in de reserves

P-Algemene dekkingsmiddelen

Uit het gemeentefonds worden middelen ontvangen voor het project kansrijke start. Deze zijn bij de verwerking van de circulaire gestort in de egalisatiereserve gemeentefonds en worden in 2021 en 2022 ingezet voor dit project. De storting in de reserve ad € 9.396 wordt aangemerkt als incidenteel.

Onttrekkingen uit de reserves

P2-Leefomgeving

De raad heeft besloten om bij de bestemming van het rekeningresultaat 2018 een bedrag van € 121.000 te reserveren voor het terugdraaien van het bezuinigingsvoorstel op het onderhoud van groen in het buitengebied. Deze onttrekking wordt aangemerkt als incidenteel.

Op dit moment wordt voor de centrumvisie Heythuysen jaarlijks de extra afschrijving geraamd. Dit is conform de oude systematiek van het volledig mogen afschrijven van investeringen met maatschappelijk nut. De reden dat dit gebeurt is dat de investering van voor 2017 is. Bij de 2e raadsrapportage 2021 wordt een voorstel gedaan om dit te veranderen. In de begroting wordt de onttrekking ad € 675.721 aangemerkt als incidenteel.

P-Algemene dekkingsmiddelen

Bij de begroting 2021-2024 is gekozen om negatieve en positieve saldi van de begrotingsruimte te tonen. Voor deze begroting werden negatieve saldi op € 0 gezet door een onttrekking aan de algemene reserve in te ramen. Derhalve is voor het jaar 2022 een bedrag van € 86.709 geraamd als onttrekking.

Uit het gemeentefonds worden middelen ontvangen voor het project kansrijke start. Deze zijn bij de verwerking van de circulaire gestort in de egalisatiereserve gemeentefonds en worden in 2021 en 2022 ingezet voor dit project. De onttrekking uit de reserve ad € 9.396 wordt aangemerkt als incidenteel.

P-Overhead

Binnen de gemeente wordt ingehuurd ter vervanging van zwangerschap. Hiertoe is besloten de meerkosten ad € 6.667 te dekken uit de reserve bedrijfsvoering.

5.3 Overzicht van lasten en baten per taakveld

(Bedrag x 1.000)

		Lasten				Baten			
0	**Bestuur en ondersteuning**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
0.1	Bestuur	1.735	1.738	1.738	1.738	-1	-1	-1	-1
0.2	Burgerzaken	1.837	1.870	1.870	1.870	-276	-276	-276	-276
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.168	1.232	1.232	1.231	-25	-25	-25	-25
0.4	Overhead	11.783	11.822	11.829	11.841	-1.244	-1.244	-1.244	-1.244
0.5	Treasury	437	170	7	-200	-884	-865	-865	-1.014
0.61	OZB woningen	146	149	153	156	-4.967	-5.069	-5.069	-5.069
0.62	OZB niet-woningen	63	64	66	67	-1.790	-1.824	-1.824	-1.824
0.64	Belastingen overig	44	44	45	46	-222	-222	-222	-222
0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	0	0	0	-53.539	-55.007	-55.411	-56.083
0.8	Overige baten en lasten	662	3.158	3.508	4.350	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	85	85	85	85	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	1.804	1.607	1.619	1.631	-3.065	-2.010	-2.010	-1.978
	Totaal	**19.763**	**21.941**	**22.152**	**22.816**	**-66.015**	**-66.543**	**-66.947**	**-67.737**
1	**Veiligheid**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.071	3.082	3.083	3.083	-115	-115	-115	-115
1.2	Openbare orde en veiligheid	638	635	635	635	0	0	0	0
	Totaal	**3.709**	**3.718**	**3.718**	**3.718**	**-115**	**-115**	**-115**	**-115**
2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
2.1	Verkeer en vervoer	3.656	3.883	3.968	4.286	-159	-159	-159	-159
2.2	Parkeren	1	1	1	1	0	0	0	0
2.3	Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	68	68	67	67	-5	-5	-5	-5
2.5	Openbaar vervoer	18	18	18	18	0	0	0	0
	Totaal	**3.743**	**3.969**	**4.054**	**4.371**	**-163**	**-163**	**-163**	**-163**
3	**Economie**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
3.1	Economische ontwikkeling	347	368	377	377	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	211	246	237	246	-119	-154	-145	-154
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	264	222	213	163	-110	-77	-77	-27
3.4	Economische promotie	285	300	300	297	-1.078	-1.078	-1.078	-1.078
	Totaal	**1.107**	**1.136**	**1.127**	**1.083**	**-1.307**	**-1.309**	**-1.299**	**-1.259**

4	Onderwijs	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
4.2	Onderwijshuisvesting	1.289	1.253	1.264	1.256	0	0	0	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.427	1.218	1.218	1.218	-252	-75	-75	-75
	Totaal	**2.716**	**2.471**	**2.482**	**2.474**	**-252**	**-75**	**-75**	**-75**

5	Sport, cultuur en recreatie	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
5.1	Sportbeleid en activering	459	459	459	459	-93	-93	0	0
5.2	Sportaccommodaties	2.392	2.424	2.482	2.468	-426	-426	-299	-299
5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic	1.189	1.101	1.089	1.119	-29	-29	-29	-29
5.4	Musea	21	21	21	21	-11	-11	-11	-11
5.5	Cultureel erfgoed	217	221	221	220	-14	-14	-14	-14
5.6	Media	468	468	468	467	-95	-95	-95	-95
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.759	2.763	2.754	2.723	-6	-6	-6	-6
	Totaal	**7.503**	**7.456**	**7.494**	**7.476**	**-675**	**-675**	**-455**	**-455**

6	Sociaal domein	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.505	2.490	2.489	2.495	-108	-109	-110	-110
6.2	Wijkteams	1.753	1.753	1.753	1.753	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	7.077	7.077	7.077	7.077	-5.783	-5.783	-5.783	-5.783
6.4	Begeleide participatie	3.544	3.391	3.247	3.090	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	609	609	609	609	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	1.169	1.169	1.169	1.169	-11	-11	-11	-11
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.655	6.655	6.655	6.655	-261	-261	-261	-261
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	7.684	6.716	6.765	6.782	0	0	0	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	70	70	70	70	0	0	0	0
9.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.125	1.125	1.125	1.105	0	0	0	0
	Totaal	**32.192**	**31.054**	**30.960**	**30.805**	**-6.163**	**-6.164**	**-6.164**	**-6.165**

7	Volksgezondheid en milieu	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
7.1	Volksgezondheid	1.404	1.395	1.396	1.397	0	0	0	0
7.2	Riolering	3.769	3.810	3.835	3.873	-4.907	-4.929	-4.954	-4.958
7.3	Afval	3.124	3.307	3.309	3.310	-3.731	-3.887	-3.889	-3.891
7.4	Milieubeheer	1.220	1.231	1.233	1.224	0	0	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	17	15	15	15	-7	-7	-7	-7
	Totaal	**9.534**	**9.758**	**9.788**	**9.819**	**-8.645**	**-8.823**	**-8.850**	**-8.856**

8	Volkshuisvesting, RO en stedel vernieuw.	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
8.1	Ruimte en leefomgeving	3.063	3.043	3.023	3.003	-1.569	-1.569	-1.569	-1.569
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	34	34	46	46	-39	-39	-51	-51
8.3	Wonen en bouwen	2.522	1.840	1.790	1.778	-943	-943	-943	-943
	Totaal	**5.620**	**4.916**	**4.859**	**4.826**	**-2.551**	**-2.551**	**-2.563**	**-2.563**

5.4 Overzicht MIP 2022 - 2025

(bedrag x 1.000)

Programma / product	E/M nut	2022	2023	2024	2025		2022	2023	2024	2025
	rente	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	afschr.	afschrijving	afschrijving	afschrijving	afschrijving
PRGR-2102 Leefomgeving										
PRD Verkeersveiligheid										
Beleidsplan openbare verlichting	M	204	211	215	216	20		10	21	31
GVVP (Gem. VerkeersVeiligheidsplan)	M	192	192	192	192	25		8	15	23
PRD Infrastructuur wegen										
Infrastructurele werken:										
Wegen	M	1.421	1.421	1.421	1.421	25		57	114	171
Groen	M	138	138	138	138	25		6	11	17
PRD Riolering										
GRP 2018-2022 raamkrediet Vrijvervalriolen	E	966	966	966	966	50		19	39	58
GRP 2018-2022 raamkrediet Gemalen	E	101	99	60	60	50		2	4	5
GRP 2018-2022 raamkrediet Persleiding	E					15				
GRP 2018-2022 raamkrediet Milieumaatregelen	E			579	579	50				12
PRGR-2103 Voorzieningen										
PRD Buitensport										
Investeringen buitensport	E	100	100	100	100	15		7	13	20
Overhead										

Programma / product	E/M nut	2022	2023	2024	2025		2022	2023	2024	2025
										(bedrag x 1.000)
PRD Uitvoeringskosten 3D										
Informatievoorziening 3 decentralisaties	E	150				5		30	30	30
PRD Piofach - Gemeentehuis										
Vervanging bureaustoelen	E			100		10				10
Vervanging bureau's				175		10				18
PRD Piofach - ICT										
Vervanging software	E	100	100	100	100	5		20	40	60
Vervanging mobiele telefoontoestellen	E	200				3		67	67	67
Vervanging telefooncentrale servers (vast+mobiel)	E		100	100		7			14	29
Vervanging toegangsbeveiliging	E	50				4		13	13	13
Vervanging office & servers	E	250	250			4		63	125	125
Vervanging personeelsinformatiesysteem	E			150		5				30
PRD Buitendienst										
Vervanging werkmaterieel	E	120	120	120	120	7		17	34	51
Vervanging wagenpark	E	323	250	250	250	7		46	82	118
Totaal		**4.315**	**3.946**	**4.665**	**4.141**		**-**	**363**	**621**	**885**

Samenvatting afschrijving investeringen op basis van dekking

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Investeringen met afschrijvingen	-	363	621	885
Investeringen met afschrijvingen gedekt uit vervangingsinvesteringen	-	225-	375-	519-
Investeringen met afschrijvingen gedekt uit reserves	-	10-	10-	10-
Investeringen met afschrijvingen gedekt uit voorziening GRP	-	21-	43-	75-
Investeringen met afschrijvingen t.l.v. de Algemene dienst	-	107	194	281

5.5 Reserves

(bedrag x € 1.000)

	Omschrijving	Werkelijke boekwaarde 31-12-2020	Geraamde boekwaarde 31-12-2021	Geraamde boekwaarde 31-12-2022	Geraamde boekwaarde 31-12-2023	Geraamde boekwaarde 31-12-2024	Geraamde boekwaarde 31-12-2025
R.0	**Algemene reserve**	**9.535**	**8.722**	**7.839**	**7.839**	**7.839**	**7.839**
	Bestemmingsreserves:						
	Dekkingsreserves:						
D.1	Accommodatie RKVB Baexem	555	536	517	498	479	459
D.2	Tennisaccommodatie Galgenberg	946	877	809	740	671	602
D.5	BMV Ell	1.064	1.037	1.011	984	957	931
D.6	De Bombardon Heythuysen	1.322	1.274	1.227	1.180	1.133	1.086
D.9	Postkoets Horn	1.801	1.751	1.701	1.651	1.601	1.551
D.11	BMV Roggel	3.055	2.969	2.884	2.798	2.712	2.626
D.12	BMV Heythuysen	850	827	803	780	756	732
D.13	BMV Grathem	757	736	716	695	675	654
D.15	SG St. Ursula	486	472	457	442	427	413
D.19	Gemeentehuis Leudal	2.680	2.606	2.531	2.457	2.382	2.308
D.20	Verbouw gemeentewerf Hunsel	715	677	640	602	565	527
D.21	Infrastructuur	2.815	2.667	2.486	2.304	2.122	1.941
D.22	Gebouwenaanpassingen de Widdonck	342	326	311	295	280	264
	Totaal dekkingsreserves	**17.388**	**16.756**	**16.091**	**15.425**	**14.760**	**14.094**
	Overige financieel technisch reserves:						
F.1	Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen	303	276	249	223	196	169
F.2	Onderhoud overweg Napoleonsweg	212	182	151	121	90	60
	Totaal overige financieel technische reserves	**515**	**458**	**401**	**344**	**286**	**229**

	Overige Bestemmingsreserves:						
O.1	Onderhoud jachthaven Hanssum	169	174	178	183	187	192
O.2	Monumentensubsidie	545	145	145	145	145	145
O.3	Groenfonds	426	431	420	410	399	399
O.4	Grondexploitatie	2.234	2.003	2.003	2.003	2.003	2.003
O.5	Vastgoed	26	26	26	26	26	26
O.6	Boekwinst Essent, per 1 januari 2023	26.253	26.017	25.642	25.484		
	Geblokkeerde reserve					25.326	25.177
O.7	Egalisatiereserve Gemeentefonds	1.861	1.533	1.895	2.285	2.687	3.109
O.8	Bedrijfsvoering	1.275	1.683	1.676	1.635	1.594	1.553
O.9	Gecommitteerde reserve	1.094					
O.10	Revolverend duurzaamheidsfonds	33	28	22	17	12	12
O.11	Openbare verlichting	1.565	1.878	2.182	2.250	2.319	2.387
O.12	Fonds maatschappelijke activiteiten	50					
O.13	Majeure projecten						
O.14	Meeropbrengst toeristenbelasting	264	126	126	126	126	126
O.15	Verkoop vastgoed	650	650	650	650	650	650
O.16	Economische investeringsagenda Leudal		1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
O.17	Uitvoeringsplan Recreatie en toerisme						
	Totaal overige bestemmingsreserves	**36.445**	**35.793**	**36.065**	**36.314**	**36.574**	**36.878**
	Totaal bestemmingsreserves	**54.348**	**53.007**	**52.557**	**52.083**	**51.620**	**51.202**
	Totaal reserves	**63.883**	**61.729**	**60.396**	**59.922**	**59.459**	**59.040**

R.0 Algemene reserve

Reserve A.1	89001500 Algemene reserve
Doel (aard en reden)	De Algemene reserve is bedoeld als buffer (onderdeel van de weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers. Hiermee kan de gemeente onverwachte substantiële kosten dekken. De risico's worden jaarlijks bij de begroting gekwantificeerd.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden gevormd door batige saldi.
Soort	Reserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximaal	Minimaal: niet van toepassing De bufferfunctie heeft een grote relatie met de weerstands-capaciteit. Over de hoogte van de weerstandscapaciteit en de risico's verwijzen wij u naar de paragraaf risicomanagement en weerstandscapaciteit bij de begroting en jaarrekening. Bij de jaarrekening en begroting wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de stand en het verloop van de algemene reserves. Maximaal: niet van toepassing
Storting	Overschot op de jaarrekening. Daarnaast ook de overschotten op of opheffing van andere reserves en voorzieningen.
Onttrekking	Op basis van specifieke voorstellen of ingeval van tekort op de jaarrekening. Daarnaast ook voor de vorming van andere reserves en voorzieningen. Ook kunnen incidentele uitgaven gedekt worden door incidentele onttrekkingen uit de algemene reserve. Dit laatste kan alleen bij de kadernota en de begroting worden geregeld.
Risicocalculatie	Onttrekking aan deze reserve leiden direct tot hogere rentelasten in de exploitatie doordat er meer vreemd kapitaal moet worden aangetrokken. Deze reserve is dus niet vrij aanwendbaar zonder gevolgen voor de exploitatie.
Ontwikkelingsplanning	Onder andere afhankelijk van verwachte resultaten.
Algemene opmerkingen	Het is goed om voor een reserve of voorziening een ontwikkelingsplan op te stellen voor de duur van de reserve of voorziening. Is geen einddatum bepaald, dan geldt afhankelijk van de bestemming van de reserve of voorziening, een periode van 10 of 25 jaar. Het plan geeft aan wat de gewenste ontwikkeling van een reserve of voorziening is. In de begroting kunnen we hiermee rekening houden.

						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Stand reserve 1-1-	**9.166**	**9.535**	**8.722**	**7.839**	**7.839**	**7.839**
Resultaat 2019 meicirculaire 2020 (rb 29-09-2020)	348					
Resultaat 2019 en 2020 septembercirculaire 2020 (rb 10-11-2020)	708					
Begrotingsruimte 2020 na 2e raadsrapportage 2020 (rb 10-11-2020)	1.450					
Resultaat 2018-2019-2020 december-circulaire 2020	355					
Bestemming rekeningresultaat 2020		1.228				
Totaal toevoegingen	**2.861**	**1.228**				
Centrumvisie (rb 08-11-2011)	-45	-20	-676			
Bestemming rekeningresultaat 2018 (rb 25-06-2019):						
- beleidsondersteuning Samenleving	-77					
- onderhoud wegen en groen			-121			
Afschrijving (50%) uitbreiding woonwagenlocatie Molenzicht (rb 25-06-2019)		-19				
Inzet oude reserve Decentralisaties WMO, Jeugd en Participatie ter dekking van de tekorten op het Sociaal domein (rb 12-11-2019)	-1.175	-1.071				
Incidentele aanwending Algemene reserve ter dekking van tekorten Begroting 2020-2023 (rb. 12-11-2019)	-205	-930	-87			
Eenmalige dekking schrappen bezuiniging 2020 groenonderhoud in het buitengebied (rb 12-11-2019)	-121					
Negatief rekeningresultaat 2019 (rb 30-06-2020)	-868					
Totaal onttrekkingen	**-2.491**	**-2.040**	**-883**			
Stand reserve 31-12-	**9.535**	**8.722**	**7.839**	**7.839**	**7.839**	**7.839**

D.1 Accommodatie RKVB Baexem

Reserve D.1	89001236 Accommodatie RKVB Baexem
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van de kapitaallasten nieuwbouw accommodatie RKVB Baexem. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2015 Eind datum: 31-12-2049
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 555.116.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	niet van toepassing
Algemene opmerkingen	niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**574**	**555**	**536**	**517**	**498**	**479**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-19	-19	-19	-19	-19	-19
Totaal onttrekkingen	**-19**	**-19**	**-19**	**-19**	**-19**	**-19**
Stand reserve 31-12-	**555**	**536**	**517**	**498**	**479**	**459**

D.2 Tennisaccommodatie Galgenberg

Reserve D.2	89001531 Tennisaccommodatie Galgenberg
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten huisvesting tennisverenigingen Haelen en Horn. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2015 Eind datum: 31-12-2049
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 946.070.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**1.015**	**946**	**877**	**809**	**740**	**671**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-69	-69	-69	-69	-69	-69
Totaal onttrekkingen	**-69**	**-69**	**-69**	**-69**	**-69**	**-69**
Stand reserve 31-12-	**946**	**877**	**809**	**740**	**671**	**602**

D.3 BMV Ell

Reserve D.3	89001524 BMV Ell
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten nieuwbouw BMV Ell. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2016 Eind datum: 31-12-2060
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 1.063.692.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**1.090**	**1.064**	**1.037**	**1.011**	**984**	**957**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-27	-27	-27	-27	-27	-27
Totaal onttrekkingen	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**
Stand reserve 31-12-	**1.064**	**1.037**	**1.011**	**984**	**957**	**931**

D.4 De Bombardon Heythuysen

Reserve D.4	89001232 De Bombardon Heythuysen
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten nieuwbouw gemeenschapshuis de Bombardon te Heythuysen. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2004 Eind datum: 31-12-2048
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 1.321.591.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**1.369**	**1.322**	**1.274**	**1.227**	**1.180**	**1.133**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-47	-47	-47	-47	-47	-47
Totaal onttrekkingen	**-47**	**-47**	**-47**	**-47**	**-47**	**-47**
Stand reserve 31-12-	**1.322**	**1.274**	**1.227**	**1.180**	**1.133**	**1.086**

D.5 Postkoets Horn

Reserve D.5	89001522 Postkoets Horn
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten verbouwing Postkoets te Horn. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2012 Eind datum: 31-12-2056
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 1.800.977.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**1.851**	**1.801**	**1.751**	**1.701**	**1.651**	**1.601**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-50	-50	-50	-50	-50	-50
Totaal onttrekkingen	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**
Stand reserve 31-12-	**1.801**	**1.751**	**1.701**	**1.651**	**1.601**	**1.551**

D.6 BMV Roggel

Reserve D.6	89001515 BMV Roggel
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van de kapitaallasten nieuwbouw BMV Roggel. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2012 Eind datum: 31-12-2056
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 3.055.166.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**3.141**	**3.055**	**2.969**	**2.884**	**2.798**	**2.712**
Jaarlijkse toevoeging	40	40	40	40	40	40
Totaal toevoegingen	**40**	**40**	**40**	**40**	**40**	**40**
Kapitaallasten (afschrijving)	-126	-126	-126	-126	-126	-126
Totaal onttrekkingen	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**
Stand reserve 31-12-	**3.055**	**2.969**	**2.884**	**2.798**	**2.712**	**2.626**

D.7 BMV Heythuysen

Reserve D.7	89001512 BMV Heythuysen
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten nieuwbouw BMV Heythuysen (schoolgebouw, bibliotheek en kinderopvang). De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2012 Eind datum: 31-12-2056
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 850.421.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**874**	**850**	**827**	**803**	**780**	**756**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-24	-24	-24	-24	-24	-24
Totaal onttrekkingen	**-24**	**-24**	**-24**	**-24**	**-24**	**-24**
Stand reserve 31-12-	**850**	**827**	**803**	**780**	**756**	**732**

D.8 BMV Grathem

Reserve D.8	89001234 BMV Grathem
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten nieuwbouw BMV Grathem. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2013 Eind datum: 31-12-2057
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 756.605.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**777**	**757**	**736**	**716**	**695**	**675**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Totaal onttrekkingen	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**
Stand reserve 31-12-	**757**	**736**	**716**	**695**	**675**	**654**

D.9 SG St. Ursula Heythuysen

Reserve D.9	89001513 SG St. Ursula Heythuysen
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten verbouw scholengemeenschap St. Ursula te Heythuysen. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2009 Eind datum: 31-12-2053
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 486.403.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**501**	**486**	**472**	**457**	**442**	**427**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-15	-15	-15	-15	-15	-15
Totaal onttrekkingen	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**
Stand reserve 31-12-	**486**	**472**	**457**	**442**	**427**	**413**

D.10 Gemeentehuis Leudal

Reserve D.10	89001533 Gemeentehuis Leudal
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten voor het realiseren van de centrale huisvesting Gemeentehuis Leudal. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2012 Eind datum: 31-12-2056
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimaal gelijk aan boekwaarde 01-01-2021: € 2.680.011 Maximaal opgenomen in project CHV: € 3.350.000
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats. Bij raadsbesluit van 11 februari 2020 is een bedrag gestort van € 888.444, gedekt uit de reserve Essentgelden, om een toekomstbestendige dekking voor het gemeentehuis te garanderen.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**1.866**	**2.680**	**2.606**	**2.531**	**2.457**	**2.382**
Garanderen toekomstbestendige dekking (rb. 11-01-2020)	888					
Totaal toevoegingen	**888**					
Kapitaallasten (afschrijving)	-74	-74	-74	-74	-74	-74
Totaal onttrekkingen	**-74**	**-74**	**-74**	**-74**	**-74**	**-74**
Stand reserve 31-12-	**2.680**	**2.606**	**2.531**	**2.457**	**2.382**	**2.308**

D.11 Verbouw gemeentewerf Hunsel

Reserve D.11	89001534 Verbouw gemeentewerf Hunsel
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten verbouw gemeentewerf te Hunsel. De raad heeft toendertijd besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2015 Eind datum: 31-12-2039
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 715.068.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**753**	**715**	**677**	**640**	**602**	**565**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-38	-38	-38	-38	-38	-38
Totaal onttrekkingen	**-38**	**-38**	**-38**	**-38**	**-38**	**-38**
Stand reserve 31-12-	**715**	**677**	**640**	**602**	**565**	**527**

D.12 Infrastructuur

Reserve D.12	89001542 Infrastructuur
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Vanaf 01-01-2017 is het niet meer toegestaan om de investeringen van maatschappelijk nut (o.a. wegen) vervroegd af te schrijven. Vanaf 2017 moeten de kapitaallasten van deze investeringen in de begroting worden opgenomen. Om geen financiële nadelen van deze wijziging te ondervinden is bij het vaststellen van de Begroting 2017 voorgesteld om in 2017 een dekkingsreserve infrastructuur in te stellen.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 2017 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximaal peil	De omvang wordt bepaald door het gekwalificeerde risico opgenomen in de nota beheerplan groen en wegen 2019-2022. Gelet op de aard van de reserve geldt er geen maximum peil.
Storting	De jaarlijkse storting bedraagt € 1.000.000 vanuit de bestemmingsreserve Boekwinst Essent tot 2020.
Onttrekking	Jaarlijkse afschrijvingskosten van de investeringen Infrastructuur tot 2020.
Risicocalculatie	Er is sprake van geoormerkte middelen op basis van door de gemeente vastgesteld beleid. De gemeente Leudal is voornemens risicogestuurd beheer in te voeren. Notitie “Risicogestuurd beheer” waarin de risico’s op het gebied van Beheer Openbare Ruimte beschreven zijn, de mogelijke gevolgen in beeld gebracht zijn, aangegeven is tot op welke hoogte we risico’s accepteren en beheermaatregelen benoemd zijn om de risico’s, dan wel de gevolgen, kunnen worden voorkomen. Deze notitie zal aan de raad ter goedkeuring voorgelegd worden in 2021.
Ontwikkelingsplanning	Deze reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten gebaseerd op de in gebruik genomen investeringen.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**2.926**	**2.815**	**2.667**	**2.486**	**2.304**	**2.122**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-110	-148	-182	-182	-182	-182
Totaal onttrekkingen	**-110**	**-148**	**-182**	**-182**	**-182**	**-182**
Stand reserve 31-12-	**2.815**	**2.667**	**2.486**	**2.304**	**2.122**	**1.941**

D.13 Gebouwaanpassingen de Widdonck

Reserve D.13	89001545 Gebouwenaanpassingen de Widdonck
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 12 december 2017 is ingestemd om een dekkingsreserve te vormen voor de dekking van de afschrijvingslasten die verband houden met de gebouwenaanpassingen naar aanleiding van de verhuizing van De Ortolaan te Heythuysen naar De Widdonck te Heibloem.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2018 Eind datum: 31-12-2062
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01-2021: € 341.880.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**357**	**342**	**326**	**311**	**295**	**280**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving)	-16	-16	-16	-16	-16	-16
Totaal onttrekkingen	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**
Stand reserve 31-12-	**342**	**326**	**311**	**295**	**280**	**264**

F.1 Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen

Reserve F.1	89001418 Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen
Doel (aard en reden)	Jaarlijkse aflossing van afgesloten leningen aan gemeenschapshuis Neer en gemeenschapshuis Heibloem.
Historische achtergrond	Bij de bouw en inrichting van de gemeenschapshuizen in Neer en Heibloem is voor de hiervoor afgesloten leningen een reservering voor hetzelfde bedrag opgenomen. De jaarlijkse aflossingen van de leningen wordt hieruit voldaan.
Soort	Bestemmingsreserve Overig financieel technische reserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2018 Eind datum: 31-12-2062
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de (restant) boekwaarde van de specifiek aangewezen kapitaalverstrekking, per 01-01-2020: € 329.331.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse aflossing lening.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**329**	**303**	**276**	**249**	**223**	**196**
Totaal toevoegingen						
Aflossing gemeenschapshuis:						
Neer	-9	-9	-9	-9	-9	-9
Heibloem	-17	-17	-17	-17	-17	-17
Totaal onttrekkingen	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**
Stand reserve 31-12-	**303**	**276**	**249**	**223**	**196**	**169**

F.2 Onderhoud overweg Napoleonsweg

Reserve F.2	89001112 Onderhoud overweg Napoleonsweg
Doel (aard en reden)	Een gelijkmatige verdeling van de kosten voor onderhoud overweg Napoleonsweg.
Historische achtergrond	In 2005 is een afkoopsom van € 585.000 van de provincie voor dit onderhoud gestort in deze reserve. De jaarlijkse onderhoudsbijdrage aan Prorail wordt hieruit bekostigd.
Soort	Bestemmingsreserve Overig financieel technische reserve
Looptijd	Start datum: 2005 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	De jaarlijkse onderhoudsbijdrage aan Prorail.
Risicocalculatie	Er is sprake van geoormerkte middelen op basis van de jaarlijkse onderhoudsbijdrage aan Prorail.
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**242**	**212**	**182**	**151**	**121**	**90**
Totaal toevoegingen						
Jaarlijkse bijdrage overweg Napoleonsweg	-30	-30	-30	-30	-30	-30
Totaal onttrekkingen	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**
Stand reserve 31-12-	**212**	**182**	**151**	**121**	**90**	**60**

O.1 Onderhoud Jachthaven Hanssum

Reserve O.1	89001426 Onderhoud jachthaven Hanssum
Doel (aard en reden)	Op basis van de erfpachtovereenkomst met de watersportvereniging Hanssum is de gemeente verplicht zorg te dragen voor het op diepte/bevaarbaar houden van de haven en komen de kosten voor rekening van de gemeente.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van het (groot) onderhoud van de jachthaven.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: vóór 2007
	Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	De toevoeging dient voldoende te zijn om de lasten van het onderhoud aan de haven te dekken. De toevoeging bestaan uit: - jaarlijkse erfpachtcanon van watersportvereniging Hanssum en - jaarlijkse erfpachtcanon van Peulen Neer.
Onttrekking	De huidige onttrekking bestaat uit de dekking van de onderhoudslasten. Naar behoefte op basis van uitvoeringsprogramma opgenomen in het onderhoudsplan.
Risicocalculatie	Er is sprake van geoormerkte middelen op basis van door de gemeente vastgesteld beleid.
Ontwikkelingsplanning	Jaarlijks wordt de erfpachtcanon van watersportvereniging Hanssum Neer gestort minus de jaarlijkse onderhoudskosten (B&W-besluit 22-06-2010): Jaarlijkse canon: 1e t/m 10e jaar: € 2.269 11e t/m 15e jaar: € 3.403 (=2020) 16e t/m 25e jaar: € 4.538 26e t/m 40e jaar: € 5.672 Met ingang van maart 2011 wordt ook jaarlijks de erfpachtcanon Peulen Neer gestort minus jaarlijkse onderhoudskosten (B&W-besluit 25-01-2011): Jaarlijkse canon: 1e t/m 25e jaar: € 1.134 vanaf 26e jaar: € 1.891 Na 27e jaar jaarlijkse indexering CBS (consumentenprijsindexcijfer)
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**165**	**169**	**174**	**178**	**183**	**187**
Erfpachtcanon Hanssum Neer	3	3	3	3	3	3
Erfpachtcanon Peulen Neer	1	1	1	1	1	1
Totaal toevoegingen	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-	**169**	**174**	**178**	**183**	**187**	**192**

O.2 Monumentensubsidie

Reserve O.2	89001525 Monumentensubsidie
Doel (aard en reden)	De reserve is bestemd om verplichtingen jegens eigenaren van gemeentelijke monumenten op te kunnen vangen en voor het opvangen van fluctuaties in het jaarlijks subsidiebudget monumenten (raadsbesluit 31-08-2010). Dit betreft subsidies voor restauratie van gemeentelijke monumenten.
Historische achtergrond	In de loop van 2012 zijn in Leudal een 120-tal bouwwerken aangewezen als gemeentelijk monument. De eigenaren van deze monumenten hebben de mogelijkheid om op basis van de "Subsidieverordening cultuurhistorisch erfgoed Leudal" monumentensubsidie aan te vragen. Jaarlijks is er voor monumentensubsidie een budget beschikbaar van € 75.860. Dit structurele budget zal, indien het in enig jaar niet geheel wordt uitgegeven, gestort worden in de reserve monumentensubsidie. De subsidietoekenningen gelden voor een periode van 6 jaar volgens de systematiek van Provincie en Rijk (bijv. 2013-2018, 2014-2019).
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-09-2010 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Gelet op de aard van de reserve geldt er geen minimum of maximum peil voor de reserve.
Storting	Restant jaarlijks beschikbaar budget monumentensubsidie.
Onttrekking	Subsidietoekenningen boven jaarlijks beschikbaar budget monumentensubsidie.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**506**	**545**	**145**	**145**	**145**	**145**
Niet uitgegeven subsidiegelden	39					
Totaal toevoegingen	**39**					
Aframing overschot reserve monumentensubsidie (rb. 03-11-2020)		-400				
Totaal onttrekkingen		**-400**				
Stand reserve 31-12-	**545**	**145**	**145**	**145**	**145**	**145**

O.3 Groenfonds

Reserve O.3	89001502 Groenfonds
Doel (aard en reden)	Financiële bijdrage aan projecten die de kwaliteit van het buitengebied verbeteren.
Historische achtergrond	Het Groenfonds is een doelfonds, gericht op de verbetering van de kwaliteit van het buitengebied. Op die manier wordt de causaliteit tussen ingreep en kwaliteitsverbetering bewaakt. Het fonds is transparant in de inkomsten en uitgaven van de bijdragen. Kan een initiatiefnemer zelf geen compensatie realiseren dan kan hij een financiële bijdrage leveren aan projecten, die de kwaliteit van het buitengebied verbeteren. Door deze werkwijze is het mogelijk om bijdragen te bundelen en op die manier grotere kwaliteitsverbeterende projecten te realiseren.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Gelet op de aard van de reserve geldt er geen minimum of maximum peil voor de reserve.
Storting	Bijdragen van derden indien woningbouwplan niet rechtstreeks in bestemmingsplan is opgenomen.
Onttrekking	Op de projectenlijst groenfonds staan de projecten vermeld waaraan een bijdrage wordt verstrekt. Op grond van artikel 4 van de Financiële verordening van de gemeente Leudal 2018 geldt dat uitgaven in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen en hoger zijn dan € 50.000, door het college van Burgemeester en Wethouders voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen, worden voorgelegd aan de raad ter autorisatie. Het college van B&W kan jaarlijks tot een bedrag van € 50.000 uitgaven uit dit fonds doen, zonder de raad vooraf te informeren. Uiteraard voor zover deze uitgaven passen binnen de doelstelling van de reserve.
Risicocalculatie	Er is sprake van geoormerkte middelen op basis van door de gemeente vastgesteld beleid.
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**426**	**426**	**431**	**420**	**410**	**399**
Kwaliteitsbijdragen diversen	80	11				
Compensatiebijdrage		4				
Totaal toevoegingen	**80**	**15**				
Bijdrage project Baldersstraat/Op Herme	-35					
Kapitaallasten (afschrijving)	-11	-11	-11	-11	-11	
Extra afschrijving terugbetaling PAS	-8					
Extra afschrijving aankledingselementen Elisabethspad	-15					
Bijdrage bouw mezenkastjes	-10					
Pilotproject Oad Prinse Bongerd HH	-1					
Totaal onttrekkingen	**-80**	**-11**	**-11**	**-11**	**-11**	
Stand reserve 31-12-	**426**	**431**	**420**	**410**	**399**	**399**

O.4 Grondexploitatie

Reserve O.4	89001526 Grondexploitatie
Doel (aard en reden)	De reserve grondexploitaties heeft een relatie met het Grondbeleid. Deze reserve vormt een buffer voor de financie risico's die samenhangen met de grondexploitatie (geen inkomensfunctie). Het is ingesteld voor: - Verrekenen van winsten en verliezen van de grondexploitaties; - Afdekken van de risico's verbonden aan de grondexploitaties; - Buffer voor het voeren van een actieve grondpolitiek.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter financiering "groene" projecten ter compensatie bij woningbouwontwikkeling buiten bestemmingsplannen ("groen voor rood").
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Jaarlijks vindt de actualisatie plaats van alle bouwgrondcomplexen en wordt de verwachte eindwaarde berekend. Op het moment dat een verlies wordt geprognosticeerd, wordt een voorziening getroffen tegen de contante waarde van dat geprognosticeerde verlies. Hierdoor is het nader bepalen van een (minimale c.q. maximale) norm en het doen van verdere stortingen niet aan de orde. Eventuele vrijval van middelen kan eerst worden bepaald als complexen definitief worden afgesloten. Minimum of maximum afstemmen op jaarlijkse risico-inschatting.
Storting	Deze reserve wordt gevoed door: - winstnemingen uit grondexploitaties en - opbrengsten van incidentele grondverkopen < 1.000 m2 buiten de grondexploitaties. De toevoeging was afhankelijk van de exploitatieopzetten, uitkomsten van de diverse grondcomplexen en de aanwezige gronden en risico's die gelopen worden bij actief en faciliterend grondbeleid, zoals conform de nota Grondbeleid in de gemeente Leudal wordt uitgevoerd.
Onttrekking	Bij afsluiten van verlieslatende grondexploitaties.
Risicocalculatie	De reserve wordt gevorm tegen de contante waarde van het berekende verlies op eindwaarde. Door jaarlijkse rentebeschrijving groeit de omvang van de reserve tot het geprognosticeerde verlies op eindwaarde.
Ontwikkelingsplanning	Aflopend
Algemene opmerkingen	Jaarlijks vindt een beoordeling plaats van de verwachte verliezen bouwgrondexploitatie en wordt het saldo van deze reserve tegen contante waarde daarop afgestemd. Op dit moment is de reserve gereserveerd voor het compenseren van verliesgevende complexen op het moment van afsluiting.

						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**2.221**	**2.234**	**2.003**	**2.003**	**2.003**	**2.003**
Verkopen stroken grond	83	34				
Boekwinst Kapittelstraat Baexem	362					
Verkoop grond Aquariusstraat Haelen	65					
Overeenkomst herontwikkeling Haelen-Horn		15				
Totaal toevoegingen	**510**	**49**				
Extra afschrijving faillissements- en andere kosten projectontwikkelaars	0					
Boekverlies Leudalplein (rb. 30-06-2020)	-195					
Bijdrage discotheek Haelen	-301					
Aankoop locatie fusieschool Haler, Hunsel, Ittervoort en Neeritter (rb. 30-06-2020)	0	-280				
Totaal onttrekkingen	**-496**	**-280**				
Stand reserve 31-12-	**2.234**	**2.003**	**2.003**	**2.003**	**2.003**	**2.003**

O.5 Vastgoed

Reserve O.5	89001506 Vastgoed
Doel (aard en reden)	Het opvangen van eventuele verliezen uit vastgoedtransacties.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld voor het opvangen van eventuele verliezen uit vastgoedtransacties.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2008 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Deze reserve kent geen minimaal/maximaal peil. Het saldo moet voldoende zijn om schommelingen in de jaarlijkse kosten op te kunnen vangen.
Storting	
Onttrekking	Vanaf 2020 verschillen vastgoed in verkoop (K60030102)
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**40**	**26**	**26**	**26**	**26**	**26**
Totaal toevoegingen						
Tekort 2020 vastgoed in de verkoop	-15					
Totaal onttrekkingen	**-15**					
Stand reserve 31-12-	**26**	**26**	**26**	**26**	**26**	**26**

O.6 Boekwinst Essent

Reserve O.6	89001523 Boekwinst Essent (vanaf 2023 Geblokkeerde reserve)
Doel (aard en reden)	Afschrijving van investeringen met maatschappelijk nut.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 15 december 2009 is ingestemd tot het vormen van een nieuwe reserve "Reserve boekwinst Essent verkoop". Deze reserve is ontstaan uit de verkoop van de aandelen Essent, waarvan de liquide middelen in een beleggingsportefeuille zijn ondergebracht.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 2009 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimaal: € 20.000.000 Door het minimumniveau van de reserve te stellen op € 20.000.000 zijn in de toekomst ook nog middelen beschikbaar voor de vervanging van investeringen met maatschappelijk nut. Er zijn investeringen met maatschappelijk nut die een terugkerend karakter hebben (variërend van 20 tot 25 jaar), zoals renovaties c.q. reconstructies van wegen en openbare verlichting. Voor deze investeringen is door aanwending van de reserve geen vervangingsruimte aanwezig. Wanneer de afschrijvingen van deze investeringen ongelimiteerd worden gedekt uit reserves, ontstaat op enig moment de situatie dat er zowel binnen de begroting als binnen de reserve geen ruimte aanwezig is om deze investeringen te dekken. Maximaal: niet bepaald
Storting	WMO bruikleenvoorzieningen (tot 2020).
Onttrekking	Dekking van afschrijvingen van investeringen.
Risicocalculatie	Het risico voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van de reserve.
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**27.932**	**26.253**	**26.017**	**25.642**	**25.484**	**25.326**
WMO bruikleenvoorzieningen - sterfhuisconstructie	238					
Totaal toevoegingen	**238**					
Kapitaallasten (afschrijving):						
Externe E-dienstverlening fase 1 en 2	-102					
Externe E-dienstverlening fase 3			-90	-90	-90	-90
Interne E-dienstverlening fase 1	-26					
Interne E-dienstverlening fase 2	-25	-25	-25			
Informatiebeveiliging	-8	-8	-8	-8	-8	
E-dienstverlening			-26	-26	-26	-26
Project Just Join			-22	-22	-22	-22
Overheveling Project Just Join naar Project Goed en Tijdig Antwoorden				-11	-11	-11
MIP: naar reserve Infrastructuur tot 2020						
MIP: naar reserve Openbare verlichting tot 2023	-218	-203	-204			
Nieuw te vormen reserve verkoop vastgoed (rb. 11-02-2020)	-650					
Toevoeging dekkingsreserve Gemeente-huis (rb. 11-02-2020)	-888					
Totaal onttrekkingen	**-1.917**	**-236**	**-375**	**-158**	**-158**	**-150**
Stand reserve 31-12-	**26.253**	**26.017**	**25.642**	**25.484**	**25.326**	**25.177**

O.7 (Egalisatie) reserve Gemeentefonds

Reserve O.7	89001527 (Egalisatie)reserve Gemeentefonds
Doel (aard en reden)	Buffer voor het opvangen van fluctuaties in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Reservering nog niet ingezette middelen voor taakmutaties vanuit het Gemeentefonds.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld door de raad aangewezen middelen.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2010 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimaal egalisatiedeel: niet bepaald Maximaal egalisatiedeel: € 977.423 Maximum is vastgesteld op 2% van het gemiddelde niveau van de algemene uitkering over de periode van zes jaar. Voor 2021 berekend over de periode van 2020 tot en met 2025.
Storting	Incidentele voordelen.
Onttrekking	De gelden zijn/zullen worden aangewend ter oplossing van dekkingstekorten.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

Egalisatie-deel	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**557**	**997**	**997**	**997**	**997**	**997**
Resultaat 2019 meicirculaire 2020, waardoor het maximum is bereikt (rb. 29-09-2020)	439					
Totaal toevoegingen	**439**					
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12- Egalisatie-deel	**997**	**997**	**997**	**997**	**997**	**997**

Taakmutatie-deel	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
						(bedrag x 1.000)
Stand reserve 1-1-	**597**	**864**	**536**	**898**	**1.288**	**1.690**
Uitvoeringskosten participatiewet	26	26	26	26	26	26
Uitvoeringskosten wetsvoorstel vrijlating lijfrenteopbouw i.k.v. participatiewet	18	18	18	18	18	18
Verhoging taalniveau statushouders	42					
Ambulantisering GGZ	34	43	50	52	52	52
Donorwet	6	12	12	13	13	13
IU Inburgering	71	48	123	123	118	114
TK Waterschapsverkiezingen	6	6	6	6	6	6
DU Gezond in de stad	9	9				
DU Gezond in de stad: impuls kansrijke start			9			
DU Kerkenvisies	25					
DU Brede aanpak dak- en thuisloosheid	18	32				
DU Versterking omgevingsveiligheidsdiensten		8	8	8	8	8
Extra kosten verkiezingen 2020 en 2021 i.v.m. COVID-19	71					
Reservering middelen corona steunpakket (decembercirculaire 2020)	85					
Wet open overheid (meicirculaire 2021)			115	129	144	161
Rijksvaccinatieprogramma meningokokken (meicirculaire 2021)		6	7	7	7	7
Rijksvaccinatieprogramma informed consent (meicirculaire 2021)		1				
Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening (meicirculaire 2021)		14	15	15	15	15
Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg (meicirc. 2021)			8	8	8	9
DU Maatschappelijke begeleiding statushouders (meicirculaire 2021)		40				
DU Kerkenvisies (meicirculaire 2021)		-25				
Totaal toevoegingen	**411**	**240**	**397**	**404**	**416**	**428**
Bibliotheekwerk 2019	-34	-41				
Gedeelte faciliteitenbesluit opvangcentra (rb. 10-11-2020)	-40					
Vrijval Basisregistratie Grootschalige Topografie	-43					
Vrijval Ambulantisering GGZ	-26	-77				
Gedeelte faciliteitenbesluit opvangcentra (rb. 13-07-2021)		-71				
Kansrijke Start (rb. 13-07-2021)		-19	-9			
Duurzaamheidsgelden t.d.v. inhuur personeel (rb. 13-07-2021)		-100				
Vrijval uitvoeringskosten participatiewet		-26				
Vrijval lijfrenteopbouw		-18				
Vrijval verhoging taalniveau statushouders		-42				

Taakmutatie-deel	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
						(bedrag x 1.000)
DU Versterking omgevingsveiligheids-diensten		-8	-8	-8	-8	
Steunpakket coronamaatregelen (decembercirculaire 2020)		-85				
Vrijval middelen waterschaps-verkiezingen		-12	-6	-6	-6	-6
Vrijval extra kosten verkiezingen i.v.m. COVID-19		-71				
Gedeelte faciliteitenbesluit opvangcentra t.d.v. financiële aanpassing subsidie Vluchtelingenwerk 2022			-12			
Totaal onttrekkingen	**-144**	**-569**	**-35**	**-14**	**-14**	**-6**
Stand reserve 31-12- Taakmutatie-deel	**864**	**536**	**898**	**1.288**	**1.690**	**2.112**
Totaal stand reserve 31-12-	**1.861**	**1.533**	**1.895**	**2.285**	**2.687**	**3.109**

Specificatie Taakmutaties	t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025
						(bedrag x 1.000)
Uitvoeringskosten i.k.v. participatiewet		26	26	26	26	26
Uitvoeringskosten wetsvoorstel vrijlating lijfrenteopbouw i.k.v. participatiewet		18	18	18	18	18
Verhoging taalniveau statushouders	42					
Ambulantisering GGZ			50	52	52	52
Donorwet	6	12	12	13	13	13
Klimaatmiddelen	147					
Faciliteitenbesluit opvangcentra	54					
Inburgering	71	48	111	123	118	114
Kerkenvisies	25	-25				
Brede aanpak dak- en thuisloosheid	18	32				
Versterking omgevingsveiligheids-diensten						8
Wet open overheid			115	129	144	161
Rijksvaccinatieprogramma meningokokken		6	7	7	7	7
Rijksvaccinatieprogramma informed consent		1				
Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening		14	15	15	15	15
Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg			8	8	8	9
DU Maatschappelijke begeleiding statushouders		40				
Totaal	**362**	**174**	**362**	**390**	**402**	**422**

O.8 Bedrijfsvoering

Reserve O.8	89001520 Bedrijfsvoering
Doel (aard en reden)	Reservering van niet benutte middelen voor bedrijfsvoering beschikbaar houden voor personeel en de ontwikkeling van de bedrijfsvoering.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden gevormd door storting van niet-bestede herindelingsgelden.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2008 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Niet-benutte P-budgetten
Onttrekking	Mutaties P-budgetten
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**1.318**	**1.275**	**1.683**	**1.676**	**1.635**	**1.594**
Niet-benutte P-budgetten	658					
Bestemming rekeningresultaat 2020:						
Controle IPCC inrichtingen		450				
Projectleiders		400				
Totaal toevoegingen	**658**	**850**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties P-budgetten	-139	-337	-7			
Verbouw vergaderruimten		-45				
ICT-gelden	-43	-60				
Diverse personele kosten	-519					
Afschrijving project Goed en Tijdig Antwoorden				-41	-41	-41
Totaal onttrekkingen	**-701**	**-442**	**-7**	**-41**	**-41**	**-41**
Stand reserve 31-12-	**1.275**	**1.683**	**1.676**	**1.635**	**1.594**	**1.553**

O.9 Gecommitteerde reserve

Reserve O.9	89001505 Gecommitteerde reserve
Doel (aard en reden)	Het oormerken van relevante restant budgetten in enig dienstjaar om de uitgestelde dienst (product) in het volgend dienstjaar te kunnen realiseren.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Exploitatie voorgaand begrotingsjaar.
Onttrekking	Realiseren uitgestelde dienst (product).
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**1.458**	**1.094**				
Storting diversen ten laste van exploitatie 2020 (rb. 10-11-2020)	1.094					
Totaal toevoegingen	**1.094**					
Aanwending stortingen 2019	-1.458					
Aanwending stortingen 2020		-1.094				
Totaal onttrekkingen	**-1.458**	**-1.094**				
Stand reserve 31-12-	**1.094**					

O.10 Revolverend duurzaamheidsfonds

Reserve O.10	89001536 Revolverend duurzaamheidsfonds
Doel (aard en reden)	Dekking duurzame maatregelen ten behoeve van gemeentelijk vastgoed (dekking tekorten op de exploitatie in de aanloopfase).
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 25 juni 2013 is ingestemd met het instellen van een reserve revolverend duurzaamheidsfonds. Het fonds is gevoed uit ontvangen SLOK-gelden (€ 40.000) en LES-subsidie (€ 20.000).
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2013 Eind datum: 31-12-2033
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Subsidies.
Onttrekking	Afschrijvingslasten duurzame maatregelen t.b.v. vastgoed.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**38**	**33**	**28**	**22**	**17**	**12**
Totaal toevoegingen						
Kapitaallasten (afschrijving): Ledverlichting en zonneboilersysteem sporthal Horn tot 2025	-5	-5	-5	-5	-5	
Totaal onttrekkingen	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**	
Stand reserve 31-12-	**33**	**28**	**22**	**17**	**12**	**12**

O.11 Openbare verlichting

Reserve O.11	89001540 Openbare verlichting
Doel (aard en reden)	Het gelijkmatig verdelen van de kosten voor onderhoud openbare verlichting.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 2 augustus 2016 is bij bestemming rekeningresultaat 2015 ingestemd met het instellen van een reserve openbare verlichting. Bij de vaststelling van de nota openbare verlichting was op advies van onze vorige accountant een voorziening gevormd met als doel om de kosten van openbare verlichting gelijkmatig te verdelen. Uit de accountantscontrole 2015 kwam naar voren dat uit deze voorziening ook energiekosten en reguliere onderhoudskosten werden gehaald. Dit is volgens de BBV niet toegestaan. Om te voldoen aan de BBV is de voorziening openbare verlichting ad. € 538.676 in 2015 vrijgevallen ten gunste van het resultaat. Omdat deze gelden de komende jaren nodig zijn, is een reserve openbare verlichting ingesteld.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2016 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum of maximum overeenkomstig beleidsplan openbare verlichting 2013-2017.
Storting	Jaarlijkse storting uit reserve Boekwinst Essent ter dekking van de afschrijvingskosten openbare verlichting tot 2023.
Onttrekking	Jaarlijkse afschrijvingskosten openbare verlichting.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**1.226**	**1.565**	**1.878**	**2.182**	**2.250**	**2.319**
Beleidsplan Openbare verlichting 2018-2022	129	129	129	129	129	129
Storting uit reserve Boekwinst Essent ter dekking van de afschrijvingskosten openbare verlichting" tot 2023	218	203	204			
Totaal toevoegingen	**347**	**332**	**333**	**129**	**129**	**129**
Kapitaallasten (afschrijving)	-7	-18	-29	-50	-50	-50
Kapitaallasten (afschrijving toekomstig)				-10	-10	-10
Totaal onttrekkingen	**-7**	**-18**	**-29**	**-60**	**-60**	**-60**
Stand reserve 31-12-	**1.565**	**1.878**	**2.182**	**2.250**	**2.319**	**2.387**

O.12 Fonds Maatschappelijke Activiteiten

Reserve O.12	89001541 Fonds Maatschappelijke Activiteiten
Doel (aard en reden)	Dekking van de kosten voor het fonds maatschappelijke activiteiten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 5 juli 2016 is voorgesteld om de reserve Leefbaarheidsfonds op te heffen en de gelden over te hevelen naar een nieuw in te stellen reserve Fonds maatschappelijke activiteiten (FMA).
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 05-07-2016
	Eind datum: t/m 2018, verlengd tot 2022
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Op de subsidieverstrekking zijn de Algemene subsidieverordening gemeente Leudal en de subsidieregeling Ös Dörp van toepassing.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**113**	**50**				
Totaal toevoegingen						
Vrijval restant subsidies FMA 2019	-13					
Subsidies FMA 2020	-50					
Subsidies FMA 2021		-50				
Totaal onttrekkingen	**-63**	**-50**				
Stand reserve 31-12-	**50**					

O.13 Majeure projecten

Reserve O.13	89001543 Majeure projecten
Doel (aard en reden)	Dekking van toekomstige kapitaallasten majeure projecten.
Historische achtergrond	Leudal kent een aantal majeure projecten, die ontstaan vanuit strategische visie, ambities uit het coalitieakkoord en burgerinitiatieven. Met ingang van het dienstjaar 2018 worden de majeure projecten niet meer als stelpost geraamd maar is een in plaats daarvan deze reserve ingesteld. Deze methodiek verschaft de raad de gelegenheid om prioriteiten te stellen en te herzien.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2018 Eind datum: 31-12-2020
Benodigd minimaal/ maximum peil	De reserve is overgeheveld naar een stelpost op de exploitatie.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Er vinden geen onttrekkingen meer plaats in deze reserve.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**596**					
Geraamde kapitaallasten majeure projecten	971					
Totaal toevoegingen	**971**					
Kapitaallasten majeure projecten:						
Doorschuiven kapitaallasten majeure projecten (rb. 12-11-2019)	-971					
Vrijval reserve majeure projecten (rb. 12-11-2019)	-596					
Totaal onttrekkingen	**-1.567**					
Stand reserve 31-12-						

O.14 Meeropbrengst Toeristenbelasting

Reserve O.14	89001546 Meeropbrengst Toeristenbelasting
Doel (aard en reden)	Dat bij een "plus" bij de opbrengst van de toeristenbelasting deze door een ondernemer naar rato teruggevorderd kan worden om te investeren in het bedrijf.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 27 september 2016 heeft de raad ingestemd met het convenant Gastvrij Leudal. In het convenant is een regeling opgenomen dat bij een "plus" bij de opbrengst van de toeristenbelasting deze door een ondernemer naar rato teruggevorderd kan worden om te investeren in het bedrijf. Dit is een extra prikkel voor ondernemers om te blijven investeren in de kwaliteit van hun bedrijf in tijden dat een bancaire financiering daarvan steeds minder vanzelfsprekend is. Bij raadsbesluit van 27 september 2016 is deze reserve ingesteld.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2018 Eind datum: 31-12-2020
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Meeropbrengst toeristenbelasting in enig dienstjaar t/m 2020.
Onttrekking	Terugvordering door ondernemer om te investeren in het bedrijf.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-	**245**	**264**	**126**	**126**	**126**	**126**
Storting meeropbrengst toeristenbelasting: begrotingsjaar 2018 e.v. > € 840.403 Vanaf 2021 géén stortingen > € 840.803	126					
Totaal toevoegingen	**126**					
Terugbetaling toeristenbelasting 2018 aan Recreatieoord de Leistert (rb. 30-06-2020)	-107					
Terugbetaling toeristenbelasting:		-5				
Bekerhof Hunsel (rb. 20-04-2021)		-2				
Lemmerhof Ell (rb. 01-06-2021)		-132				
De Leistert Roggel (rb. 20-07-2021)						
Totaal onttrekkingen	**-107**	**-139**				
Stand reserve 31-12-	**264**	**126**	**126**	**126**	**126**	**126**

O.15 Verkoop vastgoed

Reserve O.15	89001545 Verkoop vastgoed
Doel (aard en reden)	De totale boekwaarden van de pilotpanden bedraagt bijna 1,2 miljoen. Uit de gesprekken met de vastgoedbeheerders blijkt dat de panden niet altijd goed onderhouden zijn en al geruime tijd te koop staan voor waarden rond de boekwaarde. Gezien voornoemde zaken, het feit dat de gemeente op een ander manier haar vastgoed wil verkopen en om de doorlooptijd bij verkopen te verminderen is voorgesteld om een reserve in te stellen.
Historische achtergrond	In 2019 is een start gemaakt om een viertal panden aan te wijzen als pilot locaties voor het anders in de markt zetten van ons vastgoed. Aan de hand van een aantal gunningscriteria wordt een koper geselecteerd. Hierbij is niet langer de prijs leidend, maar zijn andere aspecten zoals maatschappelijke meerwaarde van groter belang. Gezien het feit dat de prijs niet meer leidend is bij de verkoop, kan het derhalve voorkomen dat een pand voor minder dan de boekwaarde verkocht gaat worden. Een incidenteel boekverlies is dan het gevolg, waar zoals gebruikelijk een dekking tegenover dient te staan. De huidige boekwaarden van de panden is als volgt: 1. Boerderij Bruggerhof € 437.465* 2. Voormalig Rabobankgebouw Heythuysen € 577.391 3. Voormalig gemeentehuis Haelen € 73.714 4. Voormalig gemeentehuis Hunsel € 87.235 Totaal € 1.175.805 In de boekwaarde van de boerderij is een bedrag van € 199.953 voor grond opgenomen. Het is op dit moment onduidelijk of deze bij het pand hoort of onderdeel is van de omliggende percelen. Voorzichtigheidshalve is voor nu de volledige boekwaarde van het pand en de grond opgenomen. Het bedrag kan niet hoger worden dan hier aangegeven."
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 11-02-2020 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	€ 650.000
Storting	Een bedrag van 55% van de boekwaarden en deze storting te financieren uit de reserve Essentgelden.
Onttrekking	Incidenteel boekverlies verkocht pand.
Risicocalculatie	
Ontwikkelingsplanning	Na afronding van de pilots en het verkoopbeleid zal een plan worden opgesteld hoe in de toekomst omgegaan dient te worden met eventuele verkoop van vastgoed en hiermee samenhangende boekverliezen.
Algemene opmerkingen	De beslissingsbevoegdheid om onttrekkingen te plegen te mandateren aan het college, onder voorwaarde dat het college die onttrekkingen achteraf jegens de gemeenteraad verantwoordt bij de eerste daarop volgende raadsrapportage in het kader van de planning & controle cyclus.

						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-		**650**	**650**	**650**	**650**	**650**
Nieuw te vormen reserve, dekking uit reserve Essentgelden (rb. 11-02-2020)	650					
Totaal toevoegingen	**650**					
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-	**650**	**650**	**650**	**650**	**650**	**650**

O.16 Economische investeringsagenda Leudal

Reserve O.16	89001547 Economische investeringsagenda Leudal
Doel (aard en reden)	Om als gemeente sturing te geven aan belangrijke ontwikkeling voor Leudal, is een bedrag gereserveerd voor de economische investeringsagenda Leudal. Projecten worden voorgelegd aan de gemeenteraad, waarbij gedacht kan worden aan; Burgerinitiatieven Vrijkomende locaties Ontwikkelingen in het buitengebied Garantstellingen
Historische achtergrond	Tijdens de raadsvergadering van 13 juli 2021, is als onderdeel van de resultaat bestemming € 1.100.000 beschikbaar gesteld voor de economische investeringsagenda Leudal.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 13-07-2021 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum vastgesteld voor deze reserve.
Storting	Bij de jaarstukken is € 1.100.000 gestort in de reserve als onderdeel van de resultaatbestemming 2020.
Onttrekking	Onttrekkingen vinden plaats bij voorstellen ten aanzien van de economische investeringsagenda Leudal.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-			**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**
Bestemming rekeningresultaat 2020 voor een nieuw te vormen reserve (rb. 13-07-2021)		1.100				
Totaal toevoegingen		**1.100**				
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-		**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**

O.17 Uitvoeringsplan Recreatie en toerisme

Reserve O.17	89001548 Uitvoeringsplan recreatie en toerisme
Doel (aard en reden)	Bij opbrengsten met betrekking tot de toeristenbelasting hoger dan € 858.000, met een maximum van € 100.000 per jaar, worden toegevoegd aan deze reserve. Hierbij kunnen initiatieven die voortvloeien uit het uitvoeringsplan recreatie en toerisme ondersteund dan wel uitgevoerd worden.
Historische achtergrond	Deze reserve is een vervolg op het convenant met een vaststelling in 2016. Deze reserve geeft op een andere manier invulling aan de besteding van de meeropbrengsten toeristenbelasting. In de raadsvergadering van 13 juli 2021 heeft de raad ingestemd met de vorming van deze reserve en de wijze om te komen tot een storting in deze reserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 13-07-2021 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum vastgesteld voor deze reserve.
Storting	Jaarlijks bij de jaarstukken worden de inkomsten van de toeristenbelasting bekend. Opbrengsten meer dan € 858.000 met een maximum van € 100.000 worden toegevoegd aan deze reserve.
Onttrekking	Onttrekking gebeurt bij voorstellen ten aanzien van het uitvoeringsplan recreatie en toerisme.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand reserve 1-1-						
Nieuw te vormen reserve						
Totaal toevoegingen						
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-						

5.6 Voorzieningen

(bedrag x € 1.000)

	Omschrijving	Werkelijke boekwaarde 31-12-2020	Geraamde boekwaarde 31-12-2021	Geraamde boekwaarde 31-12-2022	Geraamde boekwaarde 31-12-2023	Geraamde boekwaarde 31-12-2024	Geraamde boekwaarde 31-12-2025
	Voorzieningen:						
	Voor verplichtingen, verliezen en risico's:						
V.4	Afrekening BBZ-leningen niet-starters	150	150	150	150	150	150
	Ter egalisatie van kosten:						
V.1	Rioleringen Leudal	1.983	2.351	2.709	3.044	3.357	3.671
V.2	Afvalstoffenheffing	-	-	-	-	-	-
	Voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven						
	Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is:						
V.3	Compensatiegelden Nunhems	2.036	2.036	2.036	2.036	2.036	2.036
	Totaal voorzieningen	**4.168**	**4.537**	**4.895**	**5.230**	**5.543**	**5.856**

V.1 Riolering

Voorziening V.1	89002501 Riolering
Doel (aard en reden)	Dekking van investeringen (kapitaallasten) en onderhoudslasten met betrekking tot onderhoud en vervanging van bestaande vrijverval riolering, drukriolering, technische installaties en IBA's overeenkomstig het GRP. Doel is om sterke fluctuaties in de tariefstelling te voorkomen.
Historische achtergrond	De voorziening is in het verleden ingesteld door overheveling van reserves riolering voormalige gemeenten.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 01-01-2008 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Het benodigde minimale of maximale peil is gebaseerd op vastgestelde GRP, dat iedere vijf jaar wordt geactualiseerd. Het saldo moet voldoende zijn om de extreme schommelingen in de rioolheffing te kunnen opvangen.
Storting	Jaarlijks op basis vastgestelde GRP
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gebaseerd op het uitvoeringsprogramma en kostendekkingsplan van het vastgestelde GRP.
Risicocalculatie	Conform planning GRP zorgen voor juiste stand voorziening om fluctuaties in tariefstelling te beperken.
Ontwikkelingsplanning	Door werkelijke stand van de voorziening af te stemmen op de gewenste stand conform het GRP, zorgen voor voldoende middelen om fluctuaties in tariefstelling te beperken.
Algemene opmerkingen	De benodigde stand van deze voorziening is gebaseerd op het geldende door de raad vastgestelde GRP. Noot: voor nu is dit het GRP dat is vastgesteld op 2021.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand voorziening 1-1-	**1.816**	**1.983**	**2.351**	**2.709**	**3.044**	**3.357**
Storting conform GRP	404	431	444	444	444	444
Totaal toevoegingen	**404**	**431**	**444**	**444**	**444**	**444**
Onttrekking conform GRP	-105	-62	-87	-110	-131	-131
Onttrekking o.b.v. kostendekkendheid	-133					
Totaal onttrekkingen	**-238**	**-62**	**-87**	**-110**	**-131**	**-131**
Stand voorziening 31-12-	**1.983**	**2.351**	**2.709**	**3.044**	**3.357**	**3.671**

V.2 Afvalstoffenheffing

Voorziening V.2	89002509 Afvalstoffenheffing	
Doel (aard en reden)	Deze voorziening is bedoeld om fluctuaties in de kosten van de afvalverwerking te egaliseren om daarmee bovenmatige schommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing te voorkomen.	
Historische achtergrond	De gemeenteraad heeft 15 december 2015 besloten de egalisatiereserve Afvalstoffenheffing op te heffen en het saldo over te hevelen naar de voorziening Afvalstoffenheffing.	
Soort	Voorziening	
Looptijd	Start datum:	01-01-2016
	Eind datum:	31-12-2020
Benodigd minimaal/	Minimaal:	Bij raadsbesluit 30 juni 2020 is het minimum bedrag van deze voorziening ad. € 300.000 opgeheven.
maximaal peil	Maximaal:	niet bepaald
Storting	Afhankelijk van de jaarlijkse exploitatieresultaten vinden er jaarlijks stortingen in deze voorziening plaats.	
Onttrekking	Afhankelijk van de jaarlijkse exploitatieresultaten vinden er jaarlijks onttrekkingen aan deze voorziening plaats.	
Risicocalculatie	Niet van toepassing	
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing	
Algemene opmerkingen	Bij de jaarlijkse vaststelling van de tarieven wordt rekening gehouden met de stand van deze voorziening en de voorziene investeringen zulks in relatie tot het voornemen om een 100% kostendekking te handhaven.	

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand voorziening 1-1-	**24**					
Totaal toevoegingen						
Opheffing voorziening (RB 30-06-2020)	-24					
Totaal onttrekkingen	**-24**					
Stand voorziening 31-12-						

V.3 Compensatiegelden Nunhems

Voorziening V.3	89002508 Compensatiegelden Nunhems
Doel (aard en reden)	Kwaliteitsverbeterende maatregelen voor ontwikkeling van het open gebied tussen Buggenum, Neer en de Napoleonsweg.
Historische achtergrond	Door de gemeenteraad is op 11 februari 2014 de "Structuurvisie Buggenumse veld" vastgesteld. De structuurvisie is vastgesteld in relatie tot de nieuwbouw van Nunhems Netherlands B.V. aan de oostzijde van de Napoleonsweg (het Buggenumse veld). Door nieuwbouw gaan omgevingskwaliteiten in het Buggenumse veld verloren. Een van de doelen van de structuurvisie is door realisatie van compensatiemaatregelen de aantasting van de kwaliteit van het Buggenumse veld te compenseren, of zelfs te verbeteren. In het kader van de vaststelling van de Structuurvisie Buggenumse veld is een gebiedsfonds (voorziening) ingesteld. Het gebiedsfonds wordt gevuld door kwaliteitsbijdragen die verschuldigd zijn als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen in het Buggenumse veld. Door Nunhems Netherlands B.V. is in 2016 een bijdrage voldaan van € 2.844.743. Op grond van de structuurvisie is 95% hiervan ten gunste van het gebiedsfonds gestort. Derhalve € 2.702.506.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 01-01-2016 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de voorziening bepaald.
Storting	De bijdrage door Nunhems Netherlands B.V. is in 2016 gestort.
Onttrekking	Financiële bijdragen in kwaliteitsverbeterende maatregelen Buggenumse veld.
Risicocalculatie	Niet van toepassing
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
						(bedrag x 1.000)
Stand voorziening 1-1-	**2.089**	**2.036**	**2.036**	**2.036**	**2.036**	**2.036**
Totaal toevoegingen						
Schans van Neer (Rb 16-04-2019)	-9					
Erfverfraaingen, poelen, kruis Gendijk (Rb 16-04-2019)	-13					
Veldkruis Gendijk-Meiboomkensweg B&W 30-06-2020)	-3					
Isidoruskruis Gendijk-Rohrstraat (B&W 30-06-2020)	-1					
Impuls cultuurhistorische projecten						
Patrijzenproject (Rb 03-07-2018 € 39.000)	-18					
Project akkervogels (Rb 16-04-2019)	-1					
Algemeen (uren IKL)	-8					
Totaal onttrekkingen	**-53**					
Stand voorziening 31-12-	**2.036**	**2.036**	**2.036**	**2.036**	**2.036**	**2.036**

Verplichtingen:	*(bedrag x 1.000)*
Schans van Neer (Rb 16-04-2019)	-94
Project Romeinse villa Buggenums veld (Rb 10-12-2019)	-21
Uitvoering saneringsprogramma bodemvervuiling Schans Neer (Rb 28-04-2020)	-30
Erfverfraaing Poelakkerweg 3 (Rb 10-12-2019)	-15
Vossenvangkooien en drone demo (Rb 10-12-2019)	-6
Erfverfraaingen, poelen, kruis Gendijk (Rb 16-04-2019)	-42
Entreeweitje Friedesse molen (B&W 30-06-2020)	-3
Impuls cultuurhistorische projecten	-5
Entree Friedesse molen	-15
Impuls cultuurhistorische objecten	-5
Patrijzenproject (Rb 03-07-2018)	-21
Totaal	**-257**

V.4 Afrekening BBZ-leningen niet-starters

Voorziening V.4	89002513 Afrekening BBZ-leningen niet-starters
Doel (aard en reden)	De ontvangsten op de verstrekte BBZ-leningen worden jaarlijks afgerekend met het Rijk. De voorziening is bedoeld om deze afrekening te realiseren.
Historische achtergrond	De gemeenteraad heeft op 3 juli 2018, bij bestemming resultaat jaarrekening 2017, ingestemd om € 150.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen voorziening afrekening BBZ-leningen niet-starters.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 03-07-2018 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de voorziening bepaald.
Storting	De voorziening kan jaarlijks worden aangevuld uit de ontvangsten in het kader van de verstrekte BBZ-leningen.
Onttrekking	Het Rijk stelt jaarlijks vast of een bedrag dient te worden terugbetaald. Het vastgestelde bedrag wordt jaarlijks onttrokken uit de voorziening.
Risicocalculatie	Het bedrag van de afrekening met het bedrijf wordt jaarlijks bij het opmaken van de jaarrekening bepaald. Middels de Sisa-verantwoording wordt deze kenbaar gemaakt aan het Rijk. Het Rijk stelt daarop het bedrag vast dat moet worden terugbetaald.
Ontwikkelingsplanning	Niet van toepassing
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand voorziening 1-1-	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**
Totaal toevoegingen						
Totaal onttrekkingen						
Stand voorziening 31-12-	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**

6 Overige bijlagen

6.1 Kostendekkendheid lokale heffingen

		(bedrag x 1.000)	
Kostenplaats	Berekening kostendekkendheid rioolheffing	Bedrag	Dekking
	kosten taakveld 7.3:		
6.702.01.01	4011990 kvs salaris	534	
	4021990 kvs belastingen	5	
	4038100 algemene benodigdheden	27	
	4038150 gebruiksgoederen	6	
	4038250 uitbestede werkzaamheden	679	
	4038300 huren	4	
	4038410 rioolaansluitingen derden	20	
	4038550 overige diensten	102	
	4038700 energiekosten	140	
	4038990 kvs overige goederen	31	
	4072100 storting in voorziening	358	
	4073100 afschrijving vaste activa	1.012	
	4073990 KVS afschrijving	23	
	4074100 rente vaste activa	334	
	4074990 kvs rente vaste activa	2	
	4351300 inhuur diensten	95	
	4432100 bijdrage aan gemeenten	1	
	4351998 kvs inhuur personeel	3	
	4433200 bijdrage RD Maasland	164	
	4433210 bijdrage BsGW	159	
	inkomsten taakveld 7.3:		
6.702.01.01	8038410 rioolaansluitingen derden	-25	
	8072100 aanwending voorziening		
	8072120 aanwending voorziening toekomstig		
	Netto kosten	**3.674**	
	toe te rekenen kosten:		
	Overhead	352	
	Marktconforme rente	301	
	BTW	495	
	Totale kosten	**4.822**	
	heffingen:		
6.702.01.05	8221100/822210 Rioolrecht	-4.795	
	Opbrengst rioolheffing	**-4.795**	
	Dekkingspercentage		
	Dekking		99%

Kostenplaats	Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	*(bedrag x 1.000)* Bedrag	Dekking
	kosten taakveld 7.3:		
6.703.01.01	4011990 kvs salaris	176	
	4021990 kvs belastingen	2	
	4038150 gebruiksgoederen	1	
	4038250/257 uitbestede werkzaamheden	656	
	4038550 overige diensten	17	
	4038990 kvs overige goederen	-1	
	4073990 kvs afschrijving vaste activa	7	
	4074100 rente vaste activa	1	
	4351998 kvs inhuur personeel	1	
	4433200 bijdrage RD Maasland	2.067	
	4433210 bijdrage BsGW	89	
	4438100 bijdrage (subsidie)	110	
	inkomsten taakveld 7.3:		
6.703.01.01	8038250 uitbestede werkzaamheden	-99	
	8438100 overige inkomsten	-87	
	Netto kosten	**2.940**	
	toe te rekenen kosten:		
	Overhead	117	
	BTW	80	
	Kwijtschelding afvalstoffenheffing	408	
	Totale kosten	**3.545**	
	heffingen:		
6.703.01.05	8037400 afvalstoffenheffing	-3.545	
	Opbrengst afvalstoffenheffing	**-3.545**	
	Dekkingspercentage		
	Dekking		100%

Kostenplaats	Berekening kostendekkendheid leges titel 1	Bedrag	Dekking
			(bedrag x 1.000)
	kosten:		
6.002.01.04	4011990 kvs salarissen	353	
	4431100 bijdrage aan het Rijk	104	
6.606.01.04	4011990 kvs salarissen	13	
	inkomsten:		
	Netto kosten	***470***	
	toe te rekenen kosten:		
	Overhead	120	
	Totale kosten	***590***	
	heffingen:		
6.002.0.1.04	8037100 leges titel 1	-274	
6.606.01.04	8037100 leges titel 1	-11	
	Opbrengst leges titel 1	***-285***	
	Dekkingspercentage		
	Dekking		48,31%

Kostenplaats	Berekening kostendekkendheid leges titel 2	Bedrag	Dekking
			(bedrag x 1.000)
	kosten:		
6.803.01.01	4011990 kvs salarissen	704	
	inkomsten:		
	Netto kosten	***704***	
	toe te rekenen kosten:		
	Overhead	231	
	Totale kosten	***935***	
	heffingen:		
6.803.01.01	8037200 leges titel 2	-743	
	Opbrengst leges titel 2	***-743***	
	Dekkingspercentage		
	Dekking		79,50%

Kostenplaats	Berekening kostendekkendheid leges titel 3	Bedrag	(bedrag x 1.000) Dekking
	kosten:		
6.601.05.02	4021990 kvs belastingen	3	
	4038990 kvs overige goederen	2	
	inkomsten:		
	Netto kosten	***5***	
	toe te rekenen kosten:		
	Overhead	-	
	Totale kosten	***5***	
	heffingen:		
6.601.05.02	8037300 leges titel 3	-2	
	Opbrengst leges titel 3	***-2***	
	Dekkingspercentage		
	Dekking		-40,00%

Kostenplaats	Berekening kostendekkendheid begraaf(plaats)rechten	Bedrag	(bedrag x 1.000) Dekking
	kosten:		
6.705.01.01	4011990 kvs salarissen	5	
	4073100 afschrijving vaste activa	2	
	4038250 uitbestede werkzaamheden	9	
	Diversen	1	
	Totale kosten	**17**	
	toe te rekenen kosten:		
	Overhead	1	
	Totale kosten	**18**	
6.705.01.01	8037450 begraafrechten	-7	
	Opbrengst begraaf(plaats)rechten	**-7**	
	Dekkingspercentage		
	Dekking		39%

Kostenplaats	Berekening kostendekkendheid marktplaatsen	Bedrag	(bedrag x 1.000) Dekking
	kosten:		
6.303.01.01	4011990 kvs salarissen	15	
	4038550 overige diensten		
	4438100 bijdrage (subsidie)	1	
	inkomsten:		
	8038200 bijdragen van derden	-17	
	Netto kosten	**-1**	
	toe te rekenen kosten:		
	Overhead	10	
	Totale kosten	**9**	
	heffingen:		
6.303.01.01	8037410 Marktgelden	-10	
	Opbrengst marktgelden	**-10**	
	Dekkingspercentage		
	Dekking		111%

6.2 Risicobeheermatrix

Effecten Rijksmaatregelen	
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	
Beschrijving risico	De middelen die binnenkomen via de algemene uitkering kunnen ingezet worden als algemeen dekkingsmiddel binnen de begroting. De beschikbare gelden worden middels verschillende circulaires gedurende het jaar aangepast. Dit gebeurt op zowel aantallen, extra inkomsten alsmede accressen (die samen hangen met de rijksuitgaven). Indien de uitkering daalt, zal ook de beschikbare begrotingsruimte afnemen. Mutaties ten aanzien van de algemene uitkering hebben doorgaans een direct effect op de begrotingsruimte van de gemeente. Hoewel de meerjarige perspectieven positief zijn, kunnen opeenvolgende negatieve circulaires leiden tot mogelijke tekorten. De Commissie van Wijzen heeft uitspraak gedaan ten aanzien van de extra middelen ten behoeve van de jeugdzorg die worden toegevoegd aan de algemene uitkering. De berekende extra middelen mogen voor 75% worden meegenomen in de begroting, waarbij gemeente die eerder middelen hebben ingerekend (voor de gemeente Leudal € 400.000) deze in mindering moeten brengen. Als gemeente Leudal volgen we dit advies van de provincie, waarbij een risico wordt aangemerkt. Ten aanzien van de bijdrage worden afspraken gemaakt, die taakstellend werken op het toegekende budget. Vele reeds gemaakt afspraken hebben budgettair gezien een effect in 2026 en zijn geen onderdeel van de begroting. Gezien het negatieve verschil tussen de jaren 2025 en 2026 van € 400.000 wordt dit opgenomen in de risicobeheermatrix. Overige afspraken die nog gemaakt moeten worden ten aanzien van de toekenning, worden wellicht opgevangen in de 25% die nu niet wordt ingerekend. Derhalve wordt hier geen risico voor gekwantificeerd.Tot slot blijkt uit de laatste berekening van het ministerie van BZK dat de gemeente Leudal een voordeel gemeente wordt ten aanzien van de herijking van het gemeentefonds. Hiermee wordt het in voorgaande jaren ingerekende bedrag in de risicobeheermatrix bijgesteld naar € 0.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Beleidsmatige zaken kunnen wellicht niet of in mindere mate worden uitgevoerd.
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Voor het lopende jaar (T-0) worden afwijkingen afgerekend naar de egalisatiereserve gemeentefonds.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	€ 400

Overige economische ontwikkelingen	
Gemeente Garanties	
Beschrijving risico	De risico's van in het verleden gegarandeerde hypothecaire geldleningen zijn ondergebracht bij de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Wanneer de NHG niet aan haar verplichting kan voldoen, wordt de gemeente aangesproken.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Als de gemeente wordt aangesproken zijn daar geen middelen voor voorzien.
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Op basis van actuele inzichten in de ontwikkeling van de economie en de koopwoningmarkt en bij stabiel overheidsbeleid verwacht de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen geen aanspraak te maken op de achtervangfunctie van gemeenten.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 0

Gemeente garanties sociale woningbouw	
Beschrijving risico	De WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) verstrekt leningen aan woningcorporaties waarbij de gemeente een achtervangpositie heeft. Mocht WSW de verplichting niet kunnen voldoen, dan kan de gemeente worden aangesproken.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Als de gemeente wordt aangesproken zijn daar geen middelen voor voorzien. Uitgangspunt is dat de leningen afgedekt moeten worden door de WOZ-waarde van de desbetreffende panden.
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Wijzigingen in de portefeuille worden beoordeeld en aan B&W voor besluitvorming voorgelegd. Met ingang van 2014 is een landelijke norm voor de garantstellingen ingevoerd. Volgens deze norm moet de totale leningschuld lager zijn dan de Woz-waarde van de onderpanden.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	

Koersrisico beleggingen	
Beschrijving risico	De gelden die ontvangen zijn na de verkoop van de aandelen Essent zijn grotendeels belegd. Beleggen kan financiële risico's met zich meebrengen.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Gedurende de looptijd van de portefeuille fluctueert de marktwaarde maar eindigt deze op het einde van de looptijd in principe op de nominale waarde.
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	ASR Vermogensbeheer beheert onze beleggingsportefeuille. Als gevolg van schatkistbankieren wordt de portefeuille geleidelijk afgebouwd en vinden geen tussentijdse herbeleggingen meer plaats. Zonder tussentijdse verkopen van posities in de beleggingsportefeuille is het risico op koersverliezen nihil. Tevens worden beleggingen niet hoger dan de nominale waarde opgenomen in de balans.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 0

Overige risico's	
Algemene rampen	
Beschrijving risico	Er kunnen zich rampen en crisissen voordoen, zoals bijvoorbeeld hoog water en corona.
Risico categorie	Bestuurlijk/financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De gemeente moet personeel en materieel inzetten. Het is mogelijk dat een gedeelte van deze kosten onder verzekering, schadefonds valt of door het rijk wordt gecompenseerd. Er zullen ook kosten voor de gemeente zijn.
Verantwoordelijke PHO	D.H.Schmalschlager
Kans dat het zich voordoet	
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Door een goede voorbereiding op rampen/calamiteiten en een adequate aanpak de schade beperken. Hiervoor zijn diverse plannen voorbereid zoals een bestrijdingsplan hoogwater Maas. Ook wordt geïnvesteerd in opleiding/oefening functionarissen Oranje Kolom.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 125

Audits	
Beschrijving risico	Een onvoldoende scoren op de audits zoals in het kader van de ENSIA.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het Rijk sluit bijvoorbeeld DigiD af waardoor geen digitale dienstverlening mogelijk is. De gemeente moet eerst de verbeteringen doorvoeren. In het uiterste geval regelt het Rijk dit op kosten van de gemeente Leudal.
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Het ENSIA proces wordt voor de BGT, BAG, DigiD, Suwinet en BRO verder geoptimaliseerd in 2021. Met als doel te voldoen aan de gestelde normen voor 2022.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 13

Bezwaar aanslagen rioolheffingen	
Beschrijving risico	Door een woningcorporatie is bewaar gemaakt tegen de aanslagen rioolheffing 2013 en 2014. De BsGW heeft deze bezwaren ongegrond verklaard. Hiertegen heeft de woning corporatie beroep aangetekend bij de rechtbank Limburg. Eind 2020 heeft de rechtbank Limburg uitspraak in deze procedure gedaan. Het beroep is gegrond verklaard. Hetgeen inhoudt dat woningstichting in het gelijk is gesteld. Tegen de uitspraak is door de BsGW hoger beroep aangetekend bij het gerechtshof 's-Hertogenbosch. Op dit moment is nog niet duidelijk wanneer deze procedure inhoudelijk door het gerechtshof wordt behandeld. Wel is duidelijk de gemeente hier een financieel risico loopt.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Indien de woningcorporatie door het gerechtshof in gelijk wordt gesteld, betekent dit dat er een financieel nadeel is. De door de woningcorporatie betaalde aanslagen rioolheffing, dienen dan te worden terugbetaald.
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Het door de BsGW ingeschakeld, gespecialiseerd adviesbureau in lokale heffingen heeft tegen de uitspraak van de rechtbank Limburg hoger beroep aangetekend bij het gerechtshof 's-Hertogenbosch.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 104

Bodemsanering	
Beschrijving risico	Door illegale dumpingen of andere verontreinigingen in openbaar gebied kan de grond verontreinigd worden.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Indien de grond (voor zover het gemeentelijke eigendommen betreft) schoongemaakt moet worden, brengt dat kosten met zich mee.
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Inzetten op actief opsporen amfetaminelabs zodat illegale dumpingen worden voorkomen.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 0

Burgerzaken	
Beschrijving risico	Diefstal van data, documenten, kasgeld.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Beperkte financiële gevolgen.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Er wordt gewerkt volgens vaste procedures o.a. 4 ogen principe, waarbij beveiliging en persoonlijke (op naam geregistreerde) toegang van toepassing is.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 0

Gebruik en beschikbaarheid ICT	
Beschrijving risico	Uitval van ICT-systemen of verlies, oneigenlijk gebruik persoonsgegevens.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Dienstverlening is niet mogelijk en verlies aan arbeidsproductiviteit en/of kwaliteit van dienstverlening.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Voor 3 servers, het SAN van 18TB, backupunit en 2 printers met 2 lades heeft Leudal een uitwijkovereenkomst met KPN . Daarnaast wordt dagelijks een back-up gemaakt van onze bestanden en op een externe locatie opgeslagen. Uitvoeren informatieveiligheidsplan en sturing met behulp van het uitvoeren van Data Protection Impact Assessments (DPIA's) en ENSIA audits.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 10

Gladheidsbestrijding	
Beschrijving risico	Bestrijding van gladheid afhankelijk van daadwerkelijke winter, waardoor kosten moeilijk zijn in te schatten.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Een tekort van € 100.000,- per jaar, gebaseerd op het gemiddelde van Leudalse winters.
Verantwoordelijke PHO	R. Martens
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Er is een gladheidbestrijdingsplan.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	€ 50

Grootschalige stroomstoring ICT en elektriciteit voor langere tijd	
Beschrijving risico	Bij een elektriciteitsstoring is de rol van de gemeente het verminderen van de maatschappelijke ontwrichting en zorgen voor de kwetsbare inwoners.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Bij grootschalige uitval of verstoring heeft de gemeente een rol in het bestrijden van het incident. Het bestuur moet crisisbesluiten kunnen nemen.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	De serverruimte is voorzien van een voorziening voor het eerste uur en een noodstroomaggregaat is beschikbaar. De gemeente Leudal is aangesloten op het Nationale Noodnet.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 5

Illegale dumpingen afval w.o. xtc afval en asbest	
Beschrijving risico	Het ruimen van xtc afval gaat gepaard met hoge kosten, waarbij een verplichting is ten aanzien van het ruimen.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De onderzoek-, ruiming- en vernietigingskosten zijn erg hoog. Verder grote kans op bodemvervuiling waardoor sanering van grond dient plaats te vinden.
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Investeren in het actief opsporen van amfetaminelabs. Project "aanpak ondermijning buitengebied"
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 15

Inbreuk persoonsgegevens	
Beschrijving risico	Vrijkomen, lekken of oneigenlijk gebruik van persoonsgegevens
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Afhankelijk van de aard, de ernst en de duur van de inbreuk kan de Autoriteit Persoonsgegevens sancties en of boetes op leggen. Het vertrouwen in de gemeente Leudal, de processen en de diverse administraties kan bij burgers afnemen.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Er zijn procedures opgesteld door de Privacy Beheerder rond het melden van datalekken. Deze procedures zijn bekend bij de beveiligingsfunctionarissen, de medewerkers en onze samenwerkingspartners. De procedures zijn naast het beheersen van het datalek gericht op het verbeteren van de bewustwording bij de medewerkers.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 81

Rechtszaken / aansprakelijkstellingen	
Beschrijving risico	Het risico dat een rechtszaak of aansprakelijkheid stelling wordt verloren dan wel toegekend, dient een vergoeding te worden betaald.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De verwachting is dat 50% van de zaken erkend zullen worden en het eigen risico moeten betalen. Op dit moment zijn er 22 lopende schadeclaims.
Verantwoordelijke PHO	Diversen
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Er wordt geprocedeerd om betaling van schade te voorkomen. Voor zover zaken onder de dekking van de WA-verzekering vallen worden zaken voorgelegd aan de verzekeraar.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 40

Subsidies Verenigingen	
Beschrijving risico	(Aanvraag)procedures niet correct gevolgd. Dossiers onvoldoende op orde. Onterechte subsidie eisen.
Risico categorie	Bestuurlijk/financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Er kan sprake zijn van dubbele subsidiëring. De algemene subsidieverordening wordt niet nageleefd. Er is een gebrek aan kanalisering van subsidieaanvragen. Onrechtmatige handelen van de zijde van de gemeente.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	De projectgroep Subsidies is begin 2020 gestart met het aanpakken van de aanbevelingen uit het doelmatigheidsonderzoek van 2018. In 2020 is gestart met het verbeteren van processen, interne kennis en cultuur (d.m.v. workshops aan collega's) en systemen (website en Join). In 2021 is hieraan vervolg gegeven. Tevens heeft in april 2021 de gemeenteraad een vernieuwd subsidiebeleid vastgesteld en zijn een aantal wijzigingen in de Algemene subsidieverordeningen doorgevoerd. In 2021 worden ook de subsidieregelingen en bovenliggende beleidsdocumenten aangepast, zodat subsidieverlening duidelijker, transparanter, doelmatiger en rechtmatiger wordt. Vanaf 2022 treden de aangepaste en nieuwe subsidieregelingen in werking en worden subsidieaanvragers (zoals verenigingen) meegenomen in het vernieuwde aanvraag- en behandelproces.
Restrisico	Zeer laag
Weerstands component in €	€ 0

Taakstelling sociaal domein	
Beschrijving risico	Binnen de begroting van de gemeente Leudal is een taakstelling aanwezig ten aanzien van het sociaal domein. De hoogte van deze taakstelling afgezet tegen het begrotingssaldo van de gemeente maakt dat het niet realiseren van de taakstelling van grote invloed is op de gemeentelijke begroting.
Risico categorie	Bestuurlijk/financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het structureel niet behalen van de taakstelling zal leiden tot het aanpassen van de begroting en het verlagen van de taakstelling. Dit zal een beslag leggen op de begrotingsruimte zover deze aanwezig is en kan leiden tot mogelijk aanvullende bezuinigingen. Zo is onlangs bekend geworden dat de voorgenomen besparing ten aanzien van de verwerving mogelijk niet gehaald gaat worden.
Verantwoordelijke PHO	M.Janssen
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Constante monitoring van de taakstelling en de maatregelen in het sociaal domein door middel van een kwartaalrapportage. Daarnaast worden mogelijke risico's aan het college gemeld en worden aanpassingen voorgesteld waar dit nodig is. Heroverweging van de taakstelling zal sowieso plaatsvinden bij de kadernota 2023-2026.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	€ 1.112

Veranderende bevolkingssamenstelling	
Beschrijving risico	Demografische veranderingen hebben gevolgen voor Leudal. We hebben niet alleen te maken met een afnemende bevolkingsomvang, maar ook met minder jongeren, meer senioren en toename aan diversiteit van afkomst.
Risico categorie	Bestuurlijk/financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	De demografische ontwikkelingen hebben invloed op (bijna) alle beleidsvelden. Denk aan woningbouw, economie, arbeidsmarkt, welzijn, verenigingsleven, accommodatiebeleid, onderwijs, zorg enzovoorts. Juist daarom is demografische ontwikkelingen integraal onderdeel van onze gehele visievorming en beleidsuitvoering. Dat betekent concreet dat demografische ontwikkelingen onder andere in de strategische visie en omgevingsvisie landen. Het is hierbij niet de vraag of de demografie verandert, maar welke strategie wij kiezen om hier op een juiste manier mee om te gaan.
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Zeer hoog
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Demografische ontwikkelingen zijn integraal ingebed in ons denken en handelen bij het opstellen van visies en beleid.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	

Vastgoed & Grondexploitatie	
Afzetrisico's a.g.v. marktvertraging	
Beschrijving risico	Extra rentekosten omdat plannen langer in exploitatie zijn en extra kosten die plannen aantrekkelijker kunnen maken. Extra ruimte om grondprijzen aan te passen om verkopen te bevorderen. Afzetrisico's zijn van toepassing op de woningbouwplannen: Baexem Witte Huis, Heythuysen Walk en De Bevelanden.
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Exploitatie wordt negatief.
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 335.000 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve
Weerstands component in €	n.v.t.

Exploitatie	
Beschrijving risico	Een beperkt deel van het gemeentelijk vastgoed is zogenaamd incourant vastgoed. Dit houdt in dat dit deel van het vastgoed moeilijk verkocht kan worden, nu er naar dit type vastgoed nauwelijks vraag is vanuit de markt. Herontwikkeling van deze locaties (meestal niet van het pand, maar herbestemming van de grond) kan soms kansen opleveren om toch een waarde te realiseren. Dit zijn echter onzekere trajecten, zowel in tijd als in te verwachten opbrengsten. Deze onzekerheid is de reden voor het opnemen in de risicoparagraaf. Tevens brengen het huidige onderhoudsniveau en soms ook de leegstand risico's met zich mee in de periode tot aan herontwikkeling. Van locaties waar het duidelijk van is dat herontwikkeling van de grond een uitkomst is, wordt dan ook voorgesteld het incourante vastgoed te slopen.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het risico nu is dat er op incourant vastgoed versneld moet worden afgeboekt. Hier komt bij dat er niet wordt afgeboekt op panden die in de verkoop staan. Hier staat tegenover dat kosten voor klachten-onderhoud wordt voorkomen en dat herontwikkeling mogelijk een meerwaarde met zich mee brengt. Hierdoor wordt het risico als 'gemiddeld' ingeschat en structureel, althans voor de periode tot aan afronding van een herontwikkeling.
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	De recente nadruk op herontwikkeling van een aantal pilot locaties maakt inzichtelijk dat er wel degelijk kansen kunnen worden gecreëerd waarbij aansluiting met wensen vanuit de markt wordt gezocht en gevonden. De gemeente heeft een aantal jaren geleden het gemeentelijk vastgoed geïnventariseerd. Enkele gebouwen zijn overbodig en kunnen worden afgestoten. Dit kan op verschillende manieren vandaar dat voor een aantal pilots is gekozen. De eerste uitkomsten van deze pilots hebben prima informatie geleverd voor volgende verkopen. Voor het areaal vastgoed dat overblijft moet nog bepaald worden wat te doen; dit kan herontwikkeling of sloop zijn. De gebouwen die worden afgestoten, hebben veelal een hogere taxatie-/boekwaarde dan marktwaarde. Bij tijdelijke verhuur of anti-kraak is het eerste uitgangspunt om vandalisme en verpaupering voorafgaand aan verkoop te voorkomen. De huuropbrengsten zullen hierbij zelden kostendekkend zijn. Het steeds verder toenemende inzicht op het bestaande areaal aan vastgoed en de verdergaande herijking van het accommodatiebeleid brengen wel met zich mee dat het te lopen risico alsmaar daalt.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	€ 350

Onderhoud	
Beschrijving risico	In de afgelopen periode is steeds meer inzicht verkregen in de exacte omvang van ons vastgoedbestand, aangezien dit uiteenloopt van bijv. het gemeentehuis tot aan kruisbeelden langs fietsroutes, en de daadwerkelijke staat van onderhoud hiervan. Ook het proces om via een bestuursopdracht tot een herijkt accommodatiebeleid te komen helpt enorm om tot beter inzicht te komen en om zo 'de basis op orde' te krijgen. In de afgelopen periode heeft dit al tot een driedeling in het bezien van ons vastgoed geleid; courant vastgoed om te behouden, vastgoed dat moet worden afgestoten en vastgoed waar over nagedacht moet worden. Voor deze laatste categorie geldt veelal dat het pand geen marktwaarde meer vertegenwoordigd, maar de locatie daarentegen zeker wel. Deze locaties komen dan ook voor sloop en herontwikkeling in aanmerking. De omvang van deze portefeuille en de te maken keuzes hierin worden steeds duidelijker. Dit heeft al tot de keuze geleid om voor alle brede maatschappelijke voorzieningen (BMV's) de meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) verder te actualiseren, aangezien dit een categorie aan bebouwing binnen onze vastgoed-voorraad is die we vooralsnog willen behouden. Om deze categorie aan bebouwing in zijn geheel te bezien en in samenspraak met het overkoepelend orgaan gemeenschapshuizen (OOG) en de individuele besturen van de BMV's integraal aan te pakken en het onderhoud tot uitvoering te brengen, is dan ook niet meer dan een logisch vervolg van de ingezette koers. Natuurlijk kan juist het onder een vergrootglas leggen van een groep gebouwen risico's met zich meebrengen, zoals onverwachte tegenvallers of wensen met een BMV die meer met duurzaamheid en/of exploitatie te maken hebben, dan enkel met de staat van onderhoud. Deze exercitie leert dat vastgoed een weerbarstige materie kan zijn, maar ook dat met een groeiend inzicht in onderhoud, wensen en eisen de risico's beter en beter te beheersen zijn.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Meer 'de basis op orde', voortgang in het proces om tot een herijkt accommodatiebeleid te komen en een groeiend inzicht in de staat van het onderhoud door uitbreiding van het aantal MJOP's en een verbeterslag hierin hebben een duidelijk drukkend effect op de risico's die hiermee samenhangen. Deze risico's zitten met name in de onzekerheid tussen de taxatie-/boekwaarde en de uiteindelijke opbrengstwaarde van het te verkopen vastgoed en de mogelijkheden/kansen om op locaties tot een succesvolle herontwikkeling te komen. Behalve de keuze wat te doen met het vastgoed heeft ook het gehanteerde onderhoudsniveau hier invloed op. Dit is alleen niet het geval als tot sloop wordt overgegaan, dan is een laag onderhoudsniveau juist in ons voordeel geweest. Doordat ook in de komende periode beleid en inzicht verder uitkristalliseren kwalificeren wij dit risico als 'gemiddeld' en als structureel, althans gedurende de periode die hiervoor nodig gaat zijn.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel

Beheersmaatregelen	De te nemen maatregelen om de risico's te beheersen zijn de zaken die reeds vernoemd zijn als ontwikkelingen die een drukkend effect op de risico's hebben. We blijven voortgaan met het op orde brengen van de basis, en daarmee het inventariseren en vastleggen van informatie per locatie. Daarnaast loopt het proces om te komen tot een herijkt vastgoedbeheerbeleid en groeit het inzicht in zowel de staat van onderhoud als de wensen en eisen die gebruikers aan gebouwen stellen doordat er regelmatig overleggen hierover plaatsvinden met de betrokken partijen.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	€ 0

Onvoorziene risico's	
Beschrijving risico	Algemene post om niet benoemde tegenvallers op te vangen. Het betreft hier o.a. kosten die niet afgedekt worden binnen de lopende plannen. De kosten hebben betrekking op plannen die niet van de grond komen en waarbij wij het wel noodzakelijk achten te onderzoeken wat de oorzaak is van de vertraging.
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Door vertragingen kunnen vervolgschades optreden ten aanzien van de plannen.
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 235.740 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve
Weerstands component in €	n.v.t.

Risico's m.b.t. kostendekkendheid plannen	
Beschrijving risico	"Ten behoeve van de uitbreiding van bedrijventerrein Ittervoort is € 3.817.374 (per 1 januari 2021) geïnvesteerd. Invulling vindt plaats op basis van maatwerk, niet op basis van een concreet plan. Bovendien moeten er nog kosten worden gemaakt voor het bouwrijp maken. Het terugverdienen van de kosten is een risico."
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Exploitatie wordt negatief
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitatie is € 763.475 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve
Weerstands component in €	n.v.t.

Risico's niet nakoming van overeenkomsten	
Beschrijving risico	In 2017 is een vaststellingsovereenkomst gesloten met de Herontwikkeling Haelen Horn BV en de financiële consequenties als gevolg hiervan zijn in 2017 afgehandeld en zijn de financiële problemen bij Herontwikkeling Haelen Horn BV opgelost. Op dit moment rest nog de afwikkeling van het faillissement van Nieuwe Borg (Ell Steenenbampt, Ittervoort Noord en Neeritter Op den Heuvel) wat extra risico's (€ 812.000) oplevert. De risico's hebben betrekking op zaken waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden bij de afwikkeling van het faillissement Nieuwe Borg.
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Als het risico zich voordoet zijn dit de kosten (minus de marktwaarde voor de grond) die niet verhaald kunnen worden.
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 812.000 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve
Weerstands component in €	n.v.t.

Verbonden partijen	
OML	
Beschrijving risico	De gemeente is aandeelhouder van de ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML). De hoogte van het aandelenkapitaal voor Leudal is € 2,4 miljoen. In 2019 is de achtergestelde lening door de provincie afgelost. Voor Leudal resteert een afgegeven garantie van € 432.000 voor de financiering door de BNG. Najaar 2021 zal opnieuw herfinanciering plaatsvinden. De financieringsovereenkomst bij BNG Bank die bestaat uit een kasgeldlening van 12.500 en een rekening-courantkrediet van 2.000; in totaal 14.500. Op basis van de meerjarenbegroting 2021-2024 is het de intentie van OML om de huidige faciliteit van 14.500 (inclusief borgstellingen) op hoofdlijnen te handhaven met een looptijd van 3 jaar. Analyse laat zien dat de financiën van OML zeer degelijk zijn en dat de financiële positie van OML BV sterk is. Omdat in de risicobeheermatrix van de begroting 2021 het risico van de borgstelling van OML ook als minimaal is gekwalificeerd is het niet nodig dat het weerstandvermogen van de gemeente Leudal wordt verhoogd: de algemene reserve is hiervoor de buffer.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Verlies aandelenkapitaal
Verantwoordelijke PHO	P. Verlinden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Mogelijkheid tot sturing en beïnvloeden besluiten via aandeelhouderschap. Uitvoering vindt plaats op basis van ondernemingsplan 2018-2021.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 432

6.3 Kerngegevens

Sociale structuur	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Inwoners				
Aantal inwoners	35.879	36.045	35.900	**36.000**
waarvan tot 20 jaar	6.748	6.622	6.900	**6.700**
vanaf 65 jaar	8.788	8.979	8.800	**8.812**
Organisatie/formatie-sterkte				
Fte personeel	210,86	208,65	209,38	**208,7**
Fte Griffie/rekenkamer	3	3	3	**3**
Fte raad	25	25	25	**25**
Fte college	4,6	5	4,6	**4,6**
Sociale zaken				
Aantal lage inkomens	4.260	4.321	4.260	**4.321**
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden	325	333	371	**336**
waarvan:				
W.W.B.	301	310	330	**315**
I.O.A.W.	21	21	24	**18**
I.O.A.Z.	2	1	2	**1**
B.B.Z.	1	1	5	**2**
Personen werkzaam in sociale werkplaatsen	155	146	150	**144**
Onderwijs				
Aantal leerlingen basisonderwijs	2.235	2.240	2.270	**2.260**
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	1.917	1.925	2.030	**2.025**
Aantal leerlingen speciaal onderwijs (basis+voortgezet etc.)	337	333	300	**319**
Scholen				
Basisonderwijs	14	14	14	**14**
Speciaal onderwijs	1	1	1	**1**
Voortgezet onderwijs	2	2	2	**2**
Voortgezet speciaal onderwijs	1	1	1	**1**

Fysieke structuur	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Oppervlakte				
Gemeente	16.490	16.490	16.490	**16.490**
- oppervlakte	16.251	16.246	16.251	**16.246**
- water	239	244	239	**244**
Bebouwing				
Verblijfsobjecten met woonfunctie:				
Aantal woningen	15.832	15.992	15.992	**16.157**
Overige verblijfsobjecten met logiesfunctie	296	338	338	**392**
Aantal huurwoningen	3.481	3.568	3.505	**3.614**
Woonwagenlocaties:				
standplaatsen (eigendom gemeente)	39	44	39	**44**
standplaatsen (eigendom derden)	11	11	11	**11**
Woonwagens (eigendom gemeente)	22	21	22	**20**
Woonwagens (eigendom derden)	28	28	28	**29**
Sportaccommodaties				
Aantal voetbalvelden	31	31	29	**29**
Aantal tennisbanen	36	36	35	**35**
Atletiekbaan	1	1	1	**1**

Fysieke structuur	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022 (m1)	Begroting 2022 (m2)
Lengte van wegennet					
Wegen	685.000	709.000 m	685.000 m	**741.135**	**3.006.536**
Waarvan:					
binnen bebouwde kom	238.500	251.000	238.500	**266.941**	**1.545.890**
buiten bebouwde kom	446.500	458.000	446.500	**474.644**	**1.460.646**
Recreatieve fiets-, en wandelpaden	64.000	64.000	64.000	**64.000**	**180.443**
Recreatieve ruiterpaden	70.000	70.000	70.000	**70.000**	**196.700**
Zand, grond- en stolwegen	180.000	180.000	180.000	**202.124**	**703.669**
Trottoirs	151.000	225.000	151.000	**337.321**	**605.810**

Vanaf de nieuwe begroting wordt voor de fysieke infrastructuur de cijfers in m2 opgenomen. Dit heeft te maken met de mogelijkheden binnen de beheersystemen, waarbij steeds meer gegeven in m2 worden gegeven in plaats van m1. Op een zo goed mogelijk beeld te geven is deze nieuwe opname derhalve nodig.

(bedrag x 1.000)

Financiële structuur	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lokale heffingen				
Onroerende zaakbelastingen	-5.813	-5.871	-6.464	**-6.757**
Toeristenbelasting	998	-966	-930	**-975**
Hondenbelasting	-225	-219	-224	**-223**
Baatbelasting	-17	-4	0	**0**
Afvalstoffenheffing	-2.552	-3.065	-3.598	**-3.545**
Rioolheffing	-4.754	-4.778	-4.747	**-4.795**
Marktgelden	-5	-5	-4	**-10**
Begraafrechten	-18	-8	-7	**-7**
Leges titel 1	-468	-397	-398	**-285**
Leges titel 2	-806	-821	-805	**-743**
Leges titel 3	-2	-2	-2	**-2**
Gemeentefonds				
Algemene uitkering	-42.863	-47.266	-46.419	**-48.444**
Integratie uitkering sociaal domein:				
Participatie	-3.003	-3.109	-2.875	**-2.887**
Voogdij/18+	-3.224	-4.119	-3.704	**-2.208**
Totaal algemene uitkering	-49.090	-54.494	-52.998	**-53.539**

Financiële structuur	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Gemeentelijke woonlasten				
- Eigenaar	-536	-542	-569	**-580**
- Gebruiker	-160	-190	-226	**-223**
- Eigenaar + gebruiker	-696	-732	-795	**-803**
- Limburg				
OZB	-254	-259	-286	**-297**
(aanname gemiddelde woz-waarde van woningen; 260.000 voor 2021)				
Afvalstoffenheffing woningen	-160	-190	-226	**-223**
Rioolheffing	-283	-283	-283	**-283**

Producten	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Burgerzaken				
Paspoorten	1.245	587	540	**700**
ID-kaarten	1.420	1.390	2.250	**1.520**
Rijbewijzen	4.540	4.318	4.200	**3.250**
Afschriften BRP (vh GBA)	730	744	775	**775**
Bouwzaken				
Conceptaanvraag	160	174	140	**146**
Omgevingsvergunningen	274	288	260	**270**
Informatieverzoeken	199	273	230	**230**
Sloopvergunningen- en meldingen	175	192	150	**170**

6.4 Lijst van gebruikte afkortingen

AMVB	Algemene maatregelen van bestuur
AMW	Algemeen maatschappelijk werk
AMW - ML	Algemeen maatschappelijk werk Midden-Limburg
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ASL	Afvalsamenwerking Limburg
AVL	Afvalverwijdering Limburg
AU	Algemene uitkering
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AZC	Asielzoekerscentrum
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto binnenlands product
BBP	Burger Bedrijven Plein
BIB	Buitengebied in beweging
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BCF	BTW –compensatiefonds
BDUR	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BIZ heffing	Bedrijveninvesteringszones
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BMV	Brede Maatschappelijke Voorziening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOR	Beheer Openbare Ruimte
BRP	Basisregistratie Personen
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BT	Bedrijventerreinen
BUIG	Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CJG - ML	Centrum voor Jeugd en Gezin
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin Midden-Limburg
COA	Centraal Orgaan Asielzoekers
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water-Wegenbouw en de Verkeerstechniek
DM	Dekkingsmiddelen
D'S	Decentralisaties
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EEA	Economisch Actieprogramma Agribusiness
EEB	Energie en Economisch Beleid

EHBO	Eerste hulp bij ongelukken
eId	elektrische Identificatiemiddelen
EU	Europese Unie
E-HRM	Digitaal personeelsinformatiesysteem
EMU	Economische en Monetaire Unie
FIDO	Financiering decentrale overheden
FIP	Financieel Informatie Punt
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreden
FMA	Fonds Maatschappelijke Activiteiten
FTE	Formatieplaats
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulp bij Ongelukken en Rampenbestrijding
GI	Gecertificeerde Instellingen
GR	Gemeenschappelijke Regeling
Grex	Grondexploitaitie
GS	Gedeputeerde Staten
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoer Plan
HIC	Higt Impact Crimes
HHIN school	Hunsel, Ittervoort, Neeritter
HKP	Hulpkostenplaatsen
I&A	Informatisering en Automatisering
IBA	Individuele Behandeling Afvalwater
IBOR	Integraal beleidsplan Openbare Ruimte
IC	Interne controle
ICT	Informatie- en communicatie technologie
IHP	Integraal huisvestingsplan
IKL	Instandhouding Kleine Landschapselementen
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IWP	Individuele werkplannen
IZ	Internationale zaken
JB	Jeugdbescherming
JR	Jeugdreclassering
KCC	Klant Contact Centrum
KvK	Kamer van Koophandel
KVS	Kostenverdeelstaat
KRW	Kader Richtlijn Water
LIOF	Limburgse Ontwikkelings- en Investeringsmaatschappij

LTO	Lange Termijn Ombuigingen
MIP	Meerjarig Investeringsplan
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MKBA	Maatschappelijke Kosten Baten Analyse
ML	Midden Limburg
MLW	Midden Limburg West
MJOP	Meerjarig onderhoudsplan
MOB	Mensontwikkelbedrijf
MSN	Maas-Schwalme-Netwerk
MT	Management
NJI	Nederlands Jeugd Instituut
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg
OR	Ondernemingsraad
OSK	Ondersteuning school en kinderopvang
OV	Openbare verlichting
OZB	Onroerende zaakbelastingen
PBE	Publiek Belang Electriciteitsproductie
P&C	Planning en Control
PIP	Persoonlijke internet pagina
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting
P&O	Personeel en organisatie
PPS	Planontwikkeling en -realisatie in een samenwerking
PS	Provinciale Staten
PSA	Personeel- en salarisadministratie
PvA	Plan van Aanpak
PW	Participatiewet
Rarap	Raadsrapportage
RDM	Reinigingsdienst Maasland
RES	Regionale Energie Strategie
RIVM	Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionaal meld- en coordinatiecentrum
RMO	Regionaal Mobiliteitsoverleg Midden-Limburg
RO	Ruimtelijke Ordening
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SBHH	Structuurbeelden Haelen – Horn
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden
SML	Samenwerking Midden-Limburg
SPOLT	Stichting Primair Onderwijs Leudal en Thornerkwartier
SO	Speciaal onderwijs
SOML	Speciaal onderwijs Midden-Limburg
SVn	Stimuleringsfonds volkshuisvesting

VPB	Vennootschapsbelasting
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
VRLN	Veiligheidsregio Limburg Noord
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAJO	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WCAG	Web Content Accessibility Guidelines
Wdo	Wet digitale overheid
werkveld EEB	Werkveld Energie en Economische Bedrijven
Wet Hof	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
WGR	Wet gemeenschappelijke regeling
Wkb	Wet kwaliteitsborging

6.5 Lijst van begrotingssubsidies

Naam	Bedrag in Begroting 2022
ML5 (omroepbijdrage)	21.913
Algemeen maatschappelijk werk ML	340.126
Algemeen maatschappelijk werk ML (cliëntondersteuning)	32.445
Bibliocenter	404.180
Bureau Halt	8.099
Business centrum Leudal	750
Centrum voor jeugd en gezin	1.413.634
Cultuurregio Noord-Limburg	7.500
Cultuur Theater Bombardon	15.500
Dorpsraden	24.000
ECI Cultuurfabriek	26.174
Guus droesen tuinen	2.000
Huis voor de Sport (vervoersregeling gehandicapten)	1.850
Jeugdcultuurfonds Limburg	10.000
Jeugdsportfonds Limburg	22.000
Kledingbank	7.000
Lions club Heythuysen	5.000
Molenstichting (vrijwilligersbijdragen)	15.635
Molenstichting (promotie activiteiten)	2.725
Myouthic	223.180
Pogorzela comité Hunsel	3.000
Slachtofferhulp Nederland	10.345
Spolt (cultuureducatie)	15.000
Starterscentrum Limburg	15.428
Stichting Bezoekerscentrum Leudal	39.000
Stichting Herdenkingsmonument Militairen	2.000
Stichting kunst en cultuur	44.800
Stichting leergeld Leudal-Maasgouw	80.000
Stichting Limburg Cycling	2.500
Stichting pedagogisch sociaal werk ML	7.311
Stichting Pop it Up	20.000
Stichting sleuteloverdracht Leudal	5.000
Stichting studiegroep Leudal	2.079
Stichting VVV Midden-Limburg/Limburg Marketing	45.060
Synthese	388.780
Vluchtelingenwerk Limburg	96.612
Voedselbank	5.700
TOTAAL	**3.366.326**